

Povodeň

Josef Moník

Městská knihovna v Praze

e-kniha • Praha • 2023

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

Povodeň
(když ustaly deště)

Josef Moník

Znění tohoto textu vychází z díla [Povodeň](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Dauphin Daniela Podhradského v Praze – Podlesí v roce 2018. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Josef Moník: Povodeň), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 12. 2023.

OBSAH

I.	7
Expozice	8
Knihovna	12
Návštěvník	15
Čepice	28
Koch a Korselt	35
LaCroix	43
Laškovice	50
Bratří v terénu	55
Všeradice	61
Postup povodně	70
Nejasný rozhovor	76
Martina	81
Randolph McLaren	86
II	89
Richard cestuje do Ameriky	90
Titanic revival	98
Iluzorní barok	106
Kocovina	111
Gold Coast (slave ship) Galveston	114
Cesta z Galvestonu	118
Naco	127
Ermitáž	131
Krytí kobyly	139
Páření	144
Křest	147
Starousedlíci	151
Peyote	156

Voda	162
Raut	169
Beverly	173
Přeprava savců	178
Via Bufano	189
Češi v Kalifornii	201
Rada starších	207
Lod' bláznů	216
Cesta z města	223
Hlídač majáku	227
Fort Bragg	234
Homer	240
Vystoupení z klozetu	249
III	258
LaCroix se hlásí	259
Hrad Kámen, dvě svatby a natáčení filmu	268
Ediční poznámka	279

I

Expozice

Eman rovná výrobky bláznů. Pozornost, kázeň, hravost. Taková jsou zasutá hesla necírkevního řádu. Dnes právě pozornost není namístě. Něco tu ruší.

Bude poledne. Řeholník bezvěrec plní krabice čepicemi do turistických hospod, pije čaj s rumem a těžko se soustředí. Za zdí vedlejšího bytu slyší bolestné hekání a výkřiky rozkoše Futero-vy milenky. Trvá to nějakou chvíli. Eman ví, že tahle žena váží metrák, jmenuje se Hedvika, a může si doplnit sluchový prožitek představou bílého masa obtékajícího hranu postele. Milenka je dcerou milionáře Hummera, aspoň to tvrdí. Údajný otec bydlí na Floridě a sestrojil terénní vozidlo pro americkou armádu. Krom toho píše hudbu k televizním seriálům a to by v tom byl čert, aby dceři, byť nemanželské, něco nedal či v posledku neodkázal. Alespoň do té doby se Futera musí činit v posteli, spřádat s baculkou plány na manželství, a Eman to musí poslouchat v klubovně nadace Studna naděje, která vznikla z agitačního střediska OV KSČ v přízemí domu na Hládkově. Provozovnu dostali někdejší čerpači a vlašští disidenti z Vodních zdrojů jako trafikku. Uživí dva lidi, tři další částečně.

Dům je solidní, cihla, stavěli ho v 50. letech pro zaměstnance Ministerstva vnitra, vzdechy jsou nicméně slyšet, protože Futera to v posteli umí a má výdrž. Podmíněný a pohotový jako Pavlovův pes, žil v rozhodujícím období citových vznětů v Lysolajích, pod koridorem letadel přistávajících na Ruzyni, což u něj vyvolalo erekční funkci, která se nadále aktivuje při každém zážehu spalovacího motoru (v poledne je slyšet sbíječku ve strahovském

tunelu, po ránu rámusí kontejner se sutí). Necudný poměr jako by vytvrzoval základy budovy. Jako by do nich vtloukal piloty v akordu s betonovými injekcemi zpevňujícími podzemní komunikaci ve výstavbě.

Eman doplní krabice s čepicemi rakouské armády, uloží hlavo-lamy chovanců chráněných dílen, vytiskne faktury na objednávky z bohemistických kateder. Výkřiky z bytu od vedle dosáhnou maxima a utichnou.

Po chvíli se ozve zvonek u dveří. Eman jde otevřít. Cestou vytáhne z regálu červené víno v krabici. Na prahu stojí, jak jinak, frygický Futera. Je ho slyšet za zdí, i když se nenamáhá na Hedvice, protože cvičí celý den na kytaru, bloudí stupnicemi, občas si něco přehraje na pianu. Studoval konzervatoř a pokračoval na Akademii umění. Prošel praxí operního tympanisty, ale cítil se svázaný pavučinou taktovek. Nestojí o kariéru ani o peníze. Hodlá si vzít (nezištně) milionářovu dceru. Hraje dobře, jenže se tím neuživí. Dva roky vytvářel liknavě rockovou operu, nazvanou Antonín veze kmín, kterou nikde neudal. Občas zaskakuje v jazzovém klubu, ovšem honorář stačí málokdy na činži. Kdyby si ho tak chtěl Hummer vytáhnout do Ameriky. Po převratu hraje kdekdo, o to míň je muzikantů, kteří nemusejí dělat nic jiného; hudby je všude příliš. Eman ví, proč Futera přišel. Podá mu krabici s vínem.

„Proč zvoníš, když máš klíče?“

„Protože vím, že jsi doma. Tady,“ říká muzikant a podává Emanovi desetikorunu (víno stojí patnáct), „víc nemám.“ Je vytáhlý, hubený, obestřený oblakem horkého výkonu, sepraný župan, na nohou trepky. Má prázdný výraz, bledou, achromatickou tvář.

„Prosím tě, nech si to. Máš tady, Futero, na futru padesát čárek. A to nepočítám, kolik sis půjčil v hotovosti. Z toho už nezchudneme. Až budeš mít, zaplatíš. Tyhle pohledávky my odepisujeme.“

„Tak díky,“ odtuší muž nepřítomného pohledu *post coitum / post bellum*.

Jeho milenka jen zřídka vyhlédá ze dveří přízemního bytu v jakémsi trofejním čepci na hlavě, který z ní dělá prvorepublikovou, až budovatelskou domovnici. Žena Golem se po vynětí čarovného šemu nalézá v koupelně. Anebo čeká rozechvělá v posteli na levné víno. Připomínají ti dva zamilované zápasníky nestejných váhových kategorií, dvě rasy zvířat, jedno tlusté, druhé dlouhé, jež schvátí plemenný chtíč.

„Tu tvoji Hedviku je slyšet na celý barák,“ říká Eman. „Jseš starej kanec.“

„Mladej kanec,“ zvedá Futera obočí a bloudí zrakem do dálek. Lhostejná spokojenost mírněná smutkem z nedohledného zdroje bohatství, vpadlé tváře rockera, bolavé rty upracovaného hédonisty.

„Jako kdyby tě platili od hodiny. Ale dej si bacha,“ dodá Eman. „Při velkém věnu poslouchá muž ženu.“

Zavře za ním dveře. Usedne zpátky ke stolu, na kterém jsou rozložené obálky, krabice, hlavolamy; tiší soudruzi. Jako by získaly silnější přitažlivost. Nízká je každá tělesná touha. Jen ten však, kdo nemá jiné výtečné vlastnosti, není velkorysý. Eman nezáviděl. Má v sobě rezignovanou povznesenost. Neřesti zastaraly jako choroba v těle souchotinářů, pamatoval ještě mlhavá afrodisiaka – šumák, pišingr, mejdlíčka – než odvykl výkonům mužství. Obdělal dávno rodinný úhor s manželkou a dvěma dcerami, vyplel trní a zhoubné býlí prostopášných choutek. Je mu pětapadesát, muzikantovi třicet.

Knihovna regule tak fungovala i jako azyl pro drobné neplatiče, záložna, půjčovna vína. Viděl v duchu navrátilce k milence rozteklé jako máslo na krajíci, ana se zvedá na lokti a táhne ho na prsa,

nesmlouvavá kojná, víno vychrstne... červené tratoliště v tlusté sněhové pokrývce horkého těla.

Hedvika. Říkali jí také Věstonická Miluše, nebo Devítka, neboť takový byl, dle soudu řeholníků, její mentální věk. Ale to jí křivdili.

Knihovna

Muž bez vnitřností uměl vypít litr rumu. Nejlépe v klidu, o samotě. Nestál o čtenářskou klientelu. Čerpači nechtěli příchozí zvenčí, přestože navenek poskytovali půjčovní služby. Knihovna byla bohatá, ale nesplňovala podmínky regulérní pobočky. Řehole málo doplňovala fondy, knihy dokonce ničila, v dobré tradici jezuitů, zejména chudičkou prózu posledních padesáti let. Zato měla archivní unikáty, o kterých málokdo věděl. Objednávala jenom tituly, které přeposílala do zahraničí.

Půjčovní hodiny inzerované na dveřích byly úzké: Po a Pá 9:00–11:30, St 13:00–17:00. Většinou měli štěstí a za celý týden se nikdo neobjevil, ani náhodný čtenář z ulice. Nikdo nerušil a oni se mohli věnovat činnostem, které je živily: balení hlavolamů, hraček a švejkovských čepic z chráněných dílen duševně a jinak zaostalých, a knižních titulů, které si objednávaly bohemistické katedry z ciziny; k těm si účtovali režii, náklady, poštovné. Mohli tu schůzovat a pít. Stravovali se zde, někdy obřadně, jindy z papíru s tlačenkou, byla tu kuchyň a záchod, sprcha, skladištní místnost, obytný suterén v kotelně. Byly tu reliкty časů kostýmních happeningů, kulisy šaškovských her, kostra ze školního kabinetu s rezavou kosou – korouhev undergroundu. Na stěně u okna visel obraz Boženy Němcové a pod ním portréty knižních zlosynů z palety žravého askety a bratra řehole Shellyho: Mefisto, Jágo, profesor Moriarty, hokynář Bočan a Miška Kvakin, nejzlotřilejší adolescent, jaký kdy vstoupil do dějin světové literatury. Chtěli tak vyjádřit zklamání z příkladných hrdinů písemnictví a zároveň odradit čtenáře. Měli tu čajová sezení, drželi černé hodinky, kouřili

konopí, sestavovali časopis. S výjimkou neděle sem nesměly ani spřízněné ženy.

Dovedli být praktičtí nepraktickým způsobem. Někdy ještě virgulí hledali vodu chalupářům, ale konkrétně Eman u vědomí revmatického rizika téhle romantiky zanechal. Šest sedm podobných se semklo kolem, dostalo prostor za zásluhy a opuncovalo se filosofií surrealistického skautingu. Založili necírkevní řeholi, občanské sdružení Studna naděje. Doufali ještě, že dnešní hovorové smetí se stane napsaným zlatem zítrka. Udržovali slabý oheň, Ohníček z předrevoluční doby, do něhož přispívali deníkovými záznamy, básněmi, překlady zapadlých esoteriků. Cenzura je arci matkou metafor, po převratu básnivost upadla. Časopis vycházel čím dál míň. Sečtělí nedouci hleděli pravdě do očí, viděli chatrný nátěr vzdělanosti.

Ve většině bytů pětipatrového domu bydleli státní zaměstnanci, uvykli posílat diskrétní udání příslušným složkám. Teď už bez politického obsahu, v tom smyslu, že noví nájemníci neužívají prostor agitačního střediska k určení vymezenému statutem veřejné knihovny, nýbrž že se zde, jakož i ve sklepě pod knihovnou z bývalé kotelny, páchají alotria, že tady někdejší dyzoši do noci pijou, fetují, pouštějí hlasitou hudbu. Tichá žluč konfidentů působí v zákulisí, jeduplný nitrát je nadčasový. Sílila obava z vystěhování, neboť revoluční sláva byla dávno pryč.

Zajímavé je, že na hlučný provoz ve vedleším bytě, který zdědil Futera po rodičích, si nestěžují. A to hrával i na trubku. Zprvu se bouřili, dokud ho nespatriili v zábavném pořadu; byl v televizi. Mají slavného souseda. Je to rozevlátý umělec. Takovým je vlídně promíjeno a slouží jim ke cti, když se opijí a hlučně peleší. Zato nadace odpíračů poslého režimu jim leží v žaludku. Ti se proto s partajemi nebaví, vyhýbají se nízkostem a sousedů si nevšímají,

ledaže je odrazují úsečnou zdvořilostí. Baví se právě jen s Futerou a se ženou, která bydlí ve třetím patře se dvěma psy, pro které vaří záhadné žrádlo. Utkvělý zápach z prádelního hrnce prostupuje schodiště domu od sklepa na půdu. Paní je hodná a nahluchlá, zřejmě bez čichu a chaotická. Věkem dospěla ke smířlivému nadhledu. Mile senilní.

Eman se vrací k objednávkám v počítači. Věc, ve které se moc nevyzná. Nezasvěcenému, který umí nanejvýš psát a ukládat soubory, je to neznámý prostor přiškrcené ambice a vulgarity, masturbační kultura fanzinů a bulimických maturantek, facebooků, e-mailových diskuzí, virtuálních her a nového surrealismu. V tomto směru se Eman pyšnil až heraldickou nevzdělaností a selským rozumem.

Nechce být zlý. Nezávidí mladým. Ale život většinou za moc nestál. A ještě se zrychluje. Tak aspoň hezky umřít. Melancholický výčet úpadku epistolární poezie, smutek a zvýšený tlak krotí stav křečových žil.

Návštěvník

Úkolem předmětů je nastolovat ticho. Usebrání, kouř z cigarety. Čas maringotek, bezvýhledný čas terénních příbytků čerpačů naprosté svobody, pominul. V těch byl on, vyučený holič a krátce taxikář, nakonec knihovník dotčený zlomky vybrané četby, roven fakultním filosofům odsunutým do maringotek po tvrdých čistkách normalizace. Vesměs to byli oportunisti a revizionisti, bývalí komunisti – zaprodanci, ztroskotanci, kteří se nadále platonicky zaobírali politikou. Eman si zakládal na tom, že je delikvent, nikoli disident. Osobní revoltu nehodlal vyměnit za vznešenou myšlenku. Shodil esenbákovi čepici jen proto, že mu chtěl oprášit výložky, a dostal rok nepodmíněně; útok na veřejného činitele. S vyhozenými inteligenty hrál šachy a se znalostí legionářské historie svého děda držel krok v málem učených disputacích. To bylo téma, ve kterém byl silný a zaváděl na něj řeč v lokálech venkovských štací. Byl výmluvný, něco se naučil v bytových seminářích. Znal trasu sibiřské magistrály, kaden-ci naganu plukovníka Švece, o to víc želel padlé monarchie, měl za to, že děd zradil přísahu. Když přišlo na Heideggera, moudře se odmlčel.

Po převratu se vzdělanci a zvuční disidenti vrátili na katedry a vybrali si služné za ztracená léta. Odpůrci starého režimu se stávali patentovanými rétory, obročníky nastupujících struktur, byla jich plná televize. Tisíci komentáři rozmnožovali breptavý úhor nové svobody, dávali se na politiku, jezdili do ciziny. Z bytových filosofů se stávali kádrováci silových resortů. Naivní anarchisti s dlouhými vlasy se na výsluní neohráli, vyhodili je z eponymického domu U Divého muže. Emanovi zbyl diplom studnaře a chudá obživa knihovníka, vidina nejisté opory pátého důchodového pilíře.

Prohlíží poštu na stole, rozdělenou do tří oddělených políček: důležité, počká, odpad.

Ozval se zvonek. Zadoufal, že je to znovu muzikant, že už dopil, ale za dveřmi stál člověk s bílými zuby ve žlutém saku, jaká nosí komerční umělci a dědici firem. Pětatřicet let? Sportovní typ. Cihlové martensky, texasky v azuru. Uhlové vlasy, zelené oči, nos připomínající bankovní přepážku.

„Mohu dál? Půjčujete ještě knihy?“

„Prosím,“ ukázal Eman do knihovní místnosti. „Sháníte něco konkrétního?“

Muž prošel kolem regálů. Od podlahy ke stropu, kolem tří stěn, byly plné svazků. Studnaři je získali zadarmo po revoluci ze zrušených venkovských knihoven. Návštěvník jednu vytáhl a sfoukl z ní prach.

„Adalbert Brandstifter. Aby vám to tady nechytlo.“ Vytáhl jinou knihu: „Úvod do fenomenologie ducha,“ přečetl název. „Hmm, do toho bych se chtěl někdy podívat,“ pronesl uznale. Pak se podíval na Emanu. „Až budu mít čas. Teď ho nemám. Teď jsem v plném zápřahu. Přijel jsem z Ameriky. Chceme vás přestěhovat. Budete bílí koně.“ Oči jako protiletadlová dvojčata.

To šlo rychle. Nestoudnost je talent. Emanovi docházelo, že vidí čerta převlečeného za myslivce, na podobné nebyl připraven, ale tak trochu je čekal. Krédo zachumlaných poustevníků se vyznačovalo poťouchlou dialektikou, nic nebrali vážně. Každé tvrzení, každou pravdu svého zadání doplňovali zlehčujícím dodatkem, kalambúrem či aspoň posunkem. *Dividio spatio*. Takový ten neko-nečný pragmatismus bezmocných. Všechno je relativní, všechno je jinak a podobně. Není co závidět. Nad vším se dá mávnout rukou. A najednou přesný direkt. Stojí v rohu ringu a cítí, že nemá kam uhnout. Přitom toho člověka vůbec nezná. Jenom ví, že je v něm něco neodvratného, že přinesl tvrdý výměr.

„Posadte se,“ řekl Eman se znepokojeným pohledem. „Vezměte si,“ přisunul k návštěvníkovi misku s oříšky. Nyní je nutné si vyčistit hlavu od infotoxinů. Jestli tohle není takový ten panáček, co vyskočí z plazmové obrazovky, finančník z debat o miliardách a procentech, tedy někdo jiný než český podnikatel – odbornost, kterou spojoval s mrtvolami v sudech, daňovými úniky a metylalkoholem. Tenhle asi slibuje úroky, zhodnocení, pojištění proti meteoritům, lavinám a prezidentským kandidátům. Prostě cizelovaný člověk z úplně jiného světa. Měl i tak pocit, že kdyby nepřišel tenhle, přišel by jiný, horší. Že by mu měl být vděčný za upřímnost.

„Slyšel jsem dobře?“ zeptal se s přehnaně hluchým výrazem a vráskami na čele, aby nebylo pochyb, že tady je někdo blbej. „My se věnujeme osvětové činnosti a humanitárním programům. Máme platnou nájemní smlouvu.“

Vzpomněl si na šibry těsně po revoluci, kteří chtěli využít jejich známostí s oprášenou elitou, dostat se mezi ně a získat čistý štít, případně založit pod dobrým jménem podnik na praní peněz nejasného původu. Politicky byl jako všichni studnaři netečný, vlažný monarchista. Vzdával se tedy předem jakéhokoli veřejného vlivu, neboť Strana Koruny české, kterou volili, měla mizivou podporu, byvše pláštěm několika málo ambiciózních výtahářů k moci, lokajských povah a levobočků, kteří četli erbovní romance d'Artagnanů a Kolovratů a sedlali mimochodníky, jejichž uzdy si chtěli pozlatit. Kterí zapomínali, že pytlákům sekala vrchnost ruce. Takoví zájemci o fúzi a krále nebyli důvěryhodní.

Tenhle pán vypadal jinak, ačkoli jedinou známkou jeho solidnosti navenek bylo blankytné tričko Lacoste s intarzovaným hráčem póla na prsou.

„Vezměte si oříšky,“ opakoval Eman, protože nevěděl, co dál. Oči nesouhlasně otevřené, ale v očekávání.

„Děkuji. Jmenuju se Korselt. Vy mě neznáte, zato vaše kamarádka Martina,“ krátce se odmlčel a pohlédl na Emanu, jestli ten zareaguje (nezareagoval), „tedy Martina, má neskonalá múza, mi o vás vyprávěla. Mimochodem, co bych jí měl koupit k narozeninám? Znáte ji déle než já. Bude je mít příští úterý a já to s ní myslím vážně.“ Přehodil nohu přes nohu. Martensky svítily jako pomeranče.

Tak odtud vítr vane, svitlo knihovníkovi. To je tak, když si pustíme k tělu luxusní potvory. Tváří se jako umělkyně, výtvarnice a zatím líčí na atlantickou partii.

Eman viděl ženským do ledví, viděl, kterak dokážou využít mužský chtíč, jak ponoukají pomocí koketních praktik. Byl vždycy zastáncem úplného, tedy i nedělního zákazu žen u večerních seancí. To se tu krásko vyskytovala. Ještě dřív bývala kněžkou mejdanů a koedukačních sešlostí, kde roztomile kuckala nad marihuanovou cigaretou, již plaše odevzdávala dál dlouhými prsty, oslnivá, mladičká a přiměřeně cudná, nicméně mohla se chlubit paletou kluzkých splynutí v období toxických extází a diskoték. Ztepilá klisna na podpatcích obcházel parkúrovým krokem ohradu ustájených valášků, zejména ve dnech, kdy se v Praze objevoval Gabi Wachler, bankéř a emigrant z Kalifornie, čekala asi, že se ho tady jakoby náhodou dočká a zaujme interesantní bledostí. To se dosud nestalo. Martina nechtěla příst vlnu a starat se o dům. Byla ochotna stát se ozdobou po boku pracovitého milionáře, nadnárodního byznysmena. Věděla, že je pořád krásná, ale už ne nejmladší, a ráda by dosáhla tichého štěstí nějakým kosmopolitním svazkem. V poslední době ji bylo vidět s restituenty prostřední velikosti. Což nevylučovalo vyšší kořist, pokud se v revíru objeví. Té by pak napevno ranila srdce i konto. Tak možná tenhle charismatický sadista. Ten ujařmený playboy.

Citové oznámení muže zlidštilo, ale nepřiblížilo. „Co jí koupit? Tak třeba diamantový prsten.“ Ať se ta hetéra konečně provdá, bude od ní pokoj. „A k tomu zelený klenot, ten jí půjde k pleti. Smaragd nebo tak něco. To ovšem za předpokladu, že rozumíte investicím.“

„Jako byste mě chtěl varovat. Jako bych měl vědět něco, co nevím.“

Pan Korselt se naklonil dopředu zvědavým profilem, „*abych tě lépe slyšela*“. Možná chtěl slyšet, že ztepilá krása vykvetla v zamčeném serailu, že zrála pod zraky eunuchů.

„Snad bych měl spíše varovat ji, nemyslíte? Vás neznám, vidím vás pět minut. Kde jste se seznámili?“

„Na módní přehlídce v Galerii nové fotografie. Vystavoval tam společný známý, promenovaly modelky.“

Návštěvník si kriticky prohlédl cigaretu, kterou si Eman zapaloval. Prohlížel si zvlášť jeho žluté prsty, zvlášť cigaretu, kterou si knihovník ubalil z modrého sáčku s tabákem, a zvlášť zvláštní zapalovač vyrobený ze staré nábojnice. Všiml si detailů.

„Takže nějaký šmuk,“ pokračoval muž. „Ovšem ne tak ledajaký, že ano. Diamantový prsten má jednoznačný význam. A já rád pustím chlup. Kupuji si i vás, nemám pravdu?“

„Proč myslíte?“ zeptal se Eman a letmo zhodnotil červený konec cigarety. „Pořád mi není jasné, co chcete.“

„Změníte sídlo, převezete tam knihy, formálně se zabydlíte. Dokud to neproběhne papírově, nemusíte se o nic starat,“ vrátil se Korselt k tématu. „Časem by vás stejně vyhodili, to mám zjištěno. Knihovny hynou a zanikají. To je otázka půl roku. Do té doby já to tu převezmu a budu platit nájem. Už předtím budete mít zapsanou adresu na Praze 8, ve staré klubovně na Konstruktivě. K té dostanete škvárové hřiště, hektary skládek a ruinu starého závodu pro

bohulibý projekt azylového bydlení, včetně prostor pro chráněné dílny. Ty mají výjimku ze stavební uzávěry a peníze z evropských fondů. Vy ale stavět nezačnete. Vy poskytnete důvěryhodné jméno, my zase právní a korupční servis. Na magistrátu sedí pár spřízněných duší. Podepíšete nějaká lejstra, dáte se účelově dohromady se zástupci nepříznivých menšin, ti vám budou dělat křoví ve veřejné soutěži. Naslibujete jim hory doly, něco už dostali. Je tam kamení, plevel, svízel, nikdo to ani nechce, protože je to záplavová zóna. To vše jen do doby, než budou Maniny, Karlín a Rohanské nábřeží opravdu zaplavené. Potom se pozemkové určení změní, radnice vypíší tendry, a ty nám budou ušité na tělo. Postavíme tam administrativní budovy, finanční rezort, luxusní satelit, hotel, marinu pro jachty. Něco jako na Smíchově. Tam to byl projekt za patnáct miliard. Tohle bude pětikrát větší. A vy budete čerpat dotace do alelujá. Můžete vozit autistické děti ve Formuli 1. Můžete uspořádat největší paralympiádu na sever od Alp.“

„Přijdou-li kýžené záplavy,“ namítl Eman.

Návštěvník se zatvářil trpělivě. „Víte, milý Emile...“

„Emane,“ opravil ho Eman. Tohleto oslovování křestním jménem s vykáním mu připomínalo nějakou pí-ár agenturu, manažery a bílý chrup, open space ve skleněných přepážkách.

„Sorry... Na vašich stránkách bylo... a váš otec byl přece obětí krvavého scelování polí, nebo ne? Zavřeli ho za ukrývání agenta chodce.“

„Za ukrývání prasete. Za to byla stejná sazba.“

„No, to už nehraje roli. Tak tedy, milý Emane, my umíme poručit větru dešti,“ usmál se Korselt budovatelsky, „nakonec i skvrnám na slunci. My to pak od vás všechno převezmeme a ještě vás chvíli necháme hlídat staveniště, protože od města by to bylo složitější a kdekdo tady natahuje ruku. Vy jste mravní autority. Takže vám

ty miliony na blázny necháme. A vy si za ně koupíte odsvěcený klášter, kde budete chtít.“

Usmál se na znamení, že si budou rozumět. „Mě máte taky za blázna a to je dobře. My šílenci jsme pravým opakem veřejných celebrit a nikdo nám nezávidí.“

My, to je co? Konspirativní zájmeno množného čísla rozčilovalo. Vadilo mu, že neví, kdo je pan Korselt, a přesto už ví, že se mu neubrání. Viděl, jak je ten člověk neomylný a neomalený a zároveň si uvědomoval, že mu ta dravčí upřímnost imponuje. Že na rozdíl od něho ví přesně, co chce, má vše promyšlené, může ho přinutit a/nebo podplatit. Že utne rozbředlou existenci studnařů. A že to tak bude dobře, respektive, že je to nezbytné.

„My o blázny nepečujeme, my jim jenom sháníme odbytiště,“ namítl aspoň. „Kupujeme hlavolamy a čepice z chráněných dílen.“

„No to už je jedno. Podívejte se, ty peníze od fondů leží na zemi, jen se pro ně sehnout,“ pokračoval Korselt. „Co z nich vyčerpáte do velké vody, je vaše. Nechcete-li do toho jít, jsou tady jiní. My se bez vás obejdeme, za námi je nadnárodní kapitál, máme mnohem víc aktiv i aktivit a spolků nebo nadací s důvěryhodným názvem, jako jste vy, je tady povícero. Tucet roků od sametové revoluce už nemají svou váhu. To je strnulý svět, zkamenělý les hospodských mozků. Ale byli byste sami proti sobě, protože část fondů dostanete vzápětí po vypsání veřejné soutěže. My jsme si o vás všechno zjistili. Ne od Martiny, ta zná jen drby. Já vím přesně, kolik stojí vaše domácnost, na kolik vás přijdou dcery i to, že váš kolega Richard platí vysoký nájem. Že takzvaný první komtur vašeho studničního řádu musí vyplatit rozvedenou manželku a že si tady vyděláte tak leda na cigarety.“

Korselt vykouzlil z kapsy saka iPad a předvedl na displeji prstové cvičení. „První, co si zařídíte, tedy zřídíte, bude běžný účet

u Obchodní banky,“ diktoval manažerským tónem, jako kdyby už byla ruka v rukávu, „a převedete oficiální sídlo nadace na karlínskou adresu, již jsem si dovolil vám přeposlat elektronickou poštou. Magistrát čeká jenom na podpis, určete si dva jednatele. Po přiznání dotací vám přistane na účtu sto tisíc dolarů, to je něco přes dva miliony korun, které obratem alokujete k asanaci klubovních prostor. Jsou tam šatny, kotelna, dílny, všechno zanedbané, ale v podstatě funkční, zasítované. To neznamená, že cokoliv z těch stavebních prací dovedete do konce, že ty peníze musíte opravdu utratit, že je budete hned čerpat. Budete se s tím courat tak dlouho, dokud vás nepřekvapí velká voda. Budete se s tím courat ještě déle, dokud voda neopadne a nenastanou stanovené podmínky účelového čerpání. To má i tu výhodu, že se ty peníze budou mezitím úročit. Případné konzultace právníka a stavební dozor vám poskytne pražská kancelář korporace Koch & Korselt Inc. na smlouvu o provedení prací, kontaktní adresu a spojení máte na e-mailu.“

Korselt přehrál na iPadu další rozložený akord a zaklapl víko.

Takže nám loupali perníček, lezli do webových stránek a do pošty, pomyslel si Eman. Koch & Korselt se jmenujou, taky se jim podíváme na zoubek.

„Najdete nás na našich stránkách,“ dodal pan Korselt, věda, co ho napadá. „Tady je moje vizitka.“

To bude muset udělat Richard, až se vrátí z pochůzek. Eman těm věcem nerozuměl. Uměl tak leda poslat e-mail a uložit soubor. Nejraději by se vrátil do doby, kdy už snad bylo rádio, ale ještě ne televize, každý po libosti žvanil a předháněl se s ostatními ve ctižádostivé průměrnosti, jeden o druhém věděl jen to lepší a nemohl se dopídit kostlivců ve skříni a much s utrženými nožičkami. Slyšel teď výsměch zpustlým mnichům. Pomyslel si, že by neměl

dát kůži lacino, jsou tady mravní zásady. Co si ten developer myslí? V Emanových žilách ještě kolovala nedbale strávená školní poezie šachet a dýmů, bucharů v nelidských fabrikách a sedřených robotů. Byznysu nerozuměl, jeho představivost neuměla namalovat jediný obchodní obraz a bránil se chabě, matně pamatovaným trockismem. Musel se odhodlat aspoň k jakési společenské hladině rozhovoru.

„Vy jste jako ten feldkurát, co šel zaopatřovat do cholerového baráku. Nikdo není imunní. Možná se budete smát, pane Korselte, ale my máme ideály. Autentické bytí spočívá v příslušnosti k malé komunitě. Velký stát, natož bankovní dům nebo korporace nikdy nebude naší domovinou, my nechceme, aby vládli popkulturní příživové a za nimi lichváři. Hledáme teritoria čisté radosti a hravosti. Bude-li nová země objevena, je třeba ji též kolonizovat. Ovšem nezištně. Každý básník je dědic celé země. Vaše bezcitné rozbory a předpovědi...“

„No vidíte, a jsme u té nové země, která vznikne, až naprší a uschne. Skutečnou kolonizaci vy neumíte. My ano. My znovu naženem pohanské drnrohryzy do závlahových oblastí. Všechny tyhle brepty, co mi tu povídáte, jsme si stáhli z vašich webových stránek a dali je k posouzení analytickému odboru. Tyhle mravnostní otčenáše těch, co chtějí zůstat mimo úvěr a úroky. To jsou dětská rozpočítadla. To nejsou ani zaříkávadla. To jsou kecy, které se dobře povídaly za bolševika, který vás platil a živil za nic, a vy jste kousali do ruky, která vám dávala chleba. V prostředí sirých větrů tržního hospodářství si tyhle bláboly zavřete do svých lyrických deníků. Kór vy. Váš otec seděl za to, že nechtěl do družstva. Každý říká hlouposti; chybou by bylo říkat je vážně. Musíte se živit. A žijíte se prodejem bláznovských čepic a zasílatelskou službou. Lezete po knihovnických schůdkách do řídounkého vzduchu,

nestačí vám dech. Nic jiného v tom není a nic jiného neumíte. Vy byste byli nuly v každém režimu, bolševik z vás aspoň udělal hr-diny. Mluvím na rovinu, vy sám dobře víte, že je konec iluzím. Já nevedu plytké řeči, jen ty praktické.“

Zdálo se, že venku zahřmělo.

„Moje kariéra povstala na cenných papírech krytých hypotékami, kolaterálními dluhopisy a úvěrovými deriváty. To všechno dnes mohu přiložit do vašeho táboráku. Klukovské party se přežily, to víte,“ pokračoval ďáblův příručí s pontifikální neomylností. „Veškerá filosofie selhala. Ideologie je jako bedýnka s nářadím. Bolševik vás udělal věčně nedospělými, chcete si hrát, ale to je dnes jako lesní moudrost s GPS a mobilem. Vyšší lidský typ neexistuje. Máte v tom spolku dvě bukvice, nevyzrálé mládežníky, kteří nevědí co se sebou, jste takový útulek pro zaběhlé psy a neúspěšné schizofreniky. Bezpohlavní Rychlé šípy. Držíte čajové obřady, sjíždíte se kdovíčím a říkáte tomu autentický život.“ Zavrtěl hlavou. „Necírkevní řád je nesmysl, nemáte-li boha, musíte vyznávat peníze. Ty jsou největší vynález lidstva od vynálezu kola, s tím nic nenaděláte. Tak to prostě je. Uvědomte si, že přichází doba, kdy každý metr čtvereční bude vydělávat. I smetiště dějin budou překladiště kapitálu. I špinavá voda se bude prodávat.“

Korselt teď rozdělával vzduch dlaní jako neomylný geometr zmíněných překladišť. „Myslíte si, že jste umělci života, ale peníze jsou nejabstraktnější umění. A přestaňte si zapisovat myšlenky. Plno lidí vidí do vašeho počítače. Poslední, co vám zbývá – anonymita myšlení, je zničeno.“

O jakých nedostačivcích to mluví, divil se Eman v duchu. O Radvanovi věděl. Citlivý chlapec něco přes dvacet, hledá náhradu za despotického otce, vyžívá se ve společném saunování u nadačních táboráků a v seancích, při kterých se řeholníci převlékají

za zvířátka. Je mladý, do řádu vstoupil nedávno. U starých čerpačů otázka preferencí ztrácela smysl a teplotu. Za časů totality sjížděli řeky na ledových krách. Ty musely být alespoň deset centimetrů silné. Seděli na přimrzlých židlích, pili rum a odstrkovali se dlouhými bidly. Kra se s nimi točila, oni se smáli a často vymáchali. Užili si ohňů a počítání mraků. Maringotky, výčepy, hasičské zábavy. Vaťáky, rukavice a holínky, jimiž je vybavil absurdní podnik, kterému velel chaotický, v jádru neškodný cholerik, vysloužilý praporčík Československé lidové armády. Seběhli se sem z chýší i paláců. Nebylo zde rozdílů mezi noblesou a podzemní kulturou.

Příchozí to všechno věděl. To bylo zřejmé. Jako kdyby vyšel z kabinetu sionských mudrců, v ten pravý moment. Jak to, že je ten člověk tak nemravně mocný, když navenek se neliší? Má jen dvě ruce a nohy. Přitom mluví, jako by četl finanční rozvahu zeměkoule. Sotva v něm bylo něco osobního a už vůbec nic, co by znělo jako vřelý hlas. Co to jen zamluvili? Před chvílí mu vytanul plamenný argument, ale zapomněl ho: ztracená myšlenka je vždy ta nejkrásnější. Když se teď po očku podíval na hosta, napadlo ho, že nemá běžnou tělesnou teplotu, že by se v něm slovanské krve nedořezal. Byl takový nadnárodní.

„V horizontu několika týdnů,“ říkal pan Korselt.

„Je to o tom,“ říkal pan Korselt.

„Nastavit mechanismy maximálního zhodnocení,“ říkal Korselt a panáčkoval prsty u uší jako zajíček v své jamce, čímž naznačoval uvozovky. Scházelo už jenom „mít sex“.

Asertivitu příchozího rušil zakouřený biotop a pohled na tabáčnickou praxi knihovnickovu. Eman vysával cigaretu až k připáleným nehtům a zaujatého pozorovatele by mohlo napadnout, proč nekouří ze špičky, jako jiní, zejména ti, kteří si krotí cigarety z holandského tabáku v modrém igelitu. Naučené gesto, s nímž

kuřák sahal po cigaretových papírcích, rutinní kroucení přesně odděleného množství tabáku třemi prsty obou rukou v papírové kolébce, dochvilný okamžik, kdy naslinil proužek papíru, cigaretu slepil a odtrhl zbytky tabáku na okrajích; kouřová vůně přerážející zaprášený majestát knižních svazků.

„Neubalil byste mi cigaretu,“ řekl najednou Korselt lidským hlasem. Ukázal zuby plné omluvného úsměvu. „Já už několik roků nekouřím, ale vy jste inspirativní. Víte, lidé v mém postavení se starají o drobné koruny, utrácejí moudře, protože vědí, že velké peníze se o sebe postarají samy. Takže za cigarety neutrácím.“

Eman ukázal na nápis na obalu. „Kouření může zabíjet.“

„Zabíjejí auta i cholesterol,“ namítl Korselt. „Zabíjí všechno, co se prodává. Ostatně to je holandsky, ne? Všichni jsme tak nějak obchodníky se smrtí.“

Boháč měl na všechno odpověď. Eman mu ubalil cigaretu v papírku *hemp zone*, Olšany si šetřil. Zároveň v duchu ustupoval. Myšlenky byly rychlé, takřka léčivé. Básník řeholník přece nemusí žít o chlebu a vodě. Odpověděl cizinci, co měl a mohl. Zhostil se své hrdosti. Ted' ještě aby to vysvětlil Richardovi. Že se dnes dostavil Dow Jonesův index a lze očekávat dary ztěžklé pomíječností. Že pan Korselt může být pěšák s maršálskou holí v tornistře, ale každý ostrov může být nakonec Elba. I ten Rohanský.

Za zdí se znovu ozvaly jíkavé výkřiky a sténání.

„Co to je?“ vytrčil Korselt palec ke stěně a předvedl další úsměv.

„Ale, to je náš usilovný soused. Obvykle cvičí na kytaru, ale dnes mají s kamarádkou velké prádlo. V tunelu od rána vrtají.“

Korselt našpulil rty a pokýval obdivně hlavou. „Holt muzikant. Víte, abyste si nemyslel, že znám jen byznys. Já si třeba myslím, že setkání Johna Lennona s Paulem McCartneym mělo větší význam než setkání Marxe s Engelsem.“

Zřejmě obvyklý bonmot. Zřejmě chtěl být vtipný. Pohled čekající na uznání, nebo aspoň zasmání.

„Ještě se vrátím,“ dodal nakonec návštěvník.

Eman se zamyslel do země.

Když byl zloduch pryč, napadla ho salva vtipnějších odpovědí. Jestliže je pan Korselt tak chytrý, proč se nevyzná v ženských, například? Proč si nekoupí rovnou Městskou knihovnu? Bylo pozdě. Pozdě bylo ještě dřív, než kapitalista přišel. Eman to věděl. Stavěl se na zadní nedůsledně, zbytečně. Je starý, nesnáší novoty a neumí se bránit. Povodeň? Znal jenom hladinu piva v hospodě na Hubálce.

Zmocnila se ho atavistická třídní bezmoc. Sedlák. Pohlédl oknem na dvůr, do neklidné zeleně. Vál vítr, bezové keře se ohýbaly, listí zvedalo sukně. Ploty protkané květy jasmínů, zelená klepadla koberců. Kdo ještě klepe koberce? Kdo ještě podpírá bidlem šňůru na prádlo? Přemýšlel, jestli opravdu zahřmělo.

Čepice

Deševák zlobí, spojka prokluzuje. Bolavé pérování. Na pohled tomu autu nic není, vypadá spokojeně. U chodníku se vyjímá hlodavec nedbalé elegance – béžový odstín, nové gumy. Ale rozjíždí se trhaně, klopýtá jako chromý pták, kolíbá se. Deux chevaux, značí dva koně, silou a spolehlivostí se podobá spíš kachně a Richard s ním objíždí plačtivá setkání veteránů, posledních estétů Citroënu, kde slyšet je pařížskou harmoniku a de Gaullův abdikační projev. Přátelé rezavé poezie si tam o nedělích vyměňují součástky a diagnostikují neduhy starého dítěte.

Mladý řeholník byl po převratu odměněn za vyhazov z režimní školy studijním programem na univerzitě v Bostonu. Objel přitom s přednáškou o pražském undergroundu fakulty v Nové Anglii a málem se mu povedlo přesvědčit posluchače o tom, že doma netopíme velbloudím trusem. Za své antisocialistické postoje by pak býval mohl pokračovat a stát se magistrem na katedře dějin umění, než cítil se zavázán řeholi. Je z něho zasílatel a knihovník v augustiniánské tradici, momentálně celibátník. Co vyšel z undergroundu do hlučné svobody, cítil prázdnotu a málo tlaku, jemuž by čelil. Síla bez odporu slábla. Kde je čas vzdorných časů? Kde je divoká plachost? Kde je ring bezhlavé doby, ve kterém se tloukl Franz Kafka s Muhammadem Alim? Poslední milenka Jarka, učitelka v lidové škole umění, ho poslala k vodě. Chtěla rodinu. Nevadily jí ani tak občasné nevěry. Vadily jí jeho výpadky sebevědomí a mnišská pasivita, kajícnost za stará provinění vlastní, nebo jen utkvělá v genech po loupežném rytíři tradovaném v mlhavém rodokmenu. Vadila jí slabá vůle. Měl ji rád, ale zvolila sklenáře

Budila s ostrým diamantem. Je to obratný živnostník a podnikatel, firma má logo po celých Modřanech.

Richard se vrátil k matce. Když se odstěhovala do domu po restituci, zůstal sám v třípokojovém bytě v Dejvicích, kde platí neřestně neregulovaný nájem. Ojediněle si přivede domů kamarádku, ale v zásadě vede citový život Robinsona.

Naložil čepice a vydal se do města. Hládkov, Pohořelec, Brusnice, doprava začíná houstnout a to se dobře přemýšlí. Začíná pršet. Kočičí hlavy potemněly kamennou duhou omytých škeblí. Na křižovatkách ho mačkají otázky, v nichž se leskne lítost nad tím, že lázeňští hosté nemají už svůj léčivý pramen, místo, kam ptáci a laně chodí pít, a řeholník aby tísnil svůj ret u cizího vrtu, v kdejakém hostinci, že i ta knihovna-pracovna s podhoubím šedého moru starého režimu, *régime ancienne*, je nepatřičná; než nechtějí odkazovat svůj organismus k askezi, ni obklopit se přepychem, zjevný účel hra nejen nepotřebuje, ale ani dost dobře nesnáší. Otázka nového zacílení je nutkavá. Dřív nemuseli skládat účty, předkládat důkazy, měli šálivý pocit svobody. Do nové doby nelze jen žvanit a pít. Je třeba prorazit hroší kůži vědomí a dostat se pod povrch, uvolnit hojivé archetypy, zburcovat dychtivost, která zde byla před převratem, nadšení, patrné nějaký čas potom.

Sjel do Chotkových sadů a dostal se do zácpy. Je všední den, pondělí před devátou, panuje největší provoz, nejisté dojezdové časy. Trasa přes Malou Stranu nebývá rychlejší než po nábřeží k Národnímu divadlu, ale jemu nevádí trčet v koloně. Málokdy spěchá a právě v autě ho napadají objevné myšlenky. Osamělost ve voze má i tu výhodu, že si může prohlížet fasády domů, paláců, kostelů – Panny Marie Vítězné a Pražského Jezulátka v Karmelitské, aniž by tím zbytečně lelkoval. Podoba města se opakovaně vtiskne a nikdy neunaví. Prahu miluje. Co bychom byli bez Prahy.

Od jisté doby lze ideál sledovat těžko. Dokud je režim krmil, mohli se odtahovat a nevděčně smát svému živiteli, mít jistý nevelký příjem, moře volného času. Měli ho celý den. Hráli hry, hráli si na šašky a pyšně takový oděv nosili v pracovní době. Házeli kohouty z kostelních věží (všichni přežili), zpovídali bezzubé alkoholiky v nálevnách zemědělských družstev. Výzkum byl zhusta jen vymyšlenost. Čtrnáct dní měřili hodnoty vody v terénu, zvedali hladinu literárního cholesterolu, sedali s místními v hasičárnách, spali v maringotce. A další dva týdny pak mohli vyrábět pamflety, snášet slabiky spřízněných duší, chodit na melouchy s virgulí a siderickým kyvadélkem, odkrývat studánky čistého živého, oddávat se náměsíčné hře na prostáčky a věnovat se manželce/milence právě jen do té doby, než je to přestalo bavit, aby se vytratil do panenských krajín fakultativního celibátu, kam je volal vodohospodářský výzkum, poslušen plnění čísel vedoucích k plné zaměstnanosti. Po zrušení podniku se najednou museli chovat odpovědně, pokud si chtěli na sebe vydělat, hraní a pití se stalo chtěné, až násilné. Teď se museli živit sami. K tomu stačilo několik obslužných profesí, které neurážely, ale ani nevynášely, natož aby povznášely. A hlavně – neinspirovaly. Rituály her, bratrství elipsovitého stolu s čajem a trávou se omrzely. Najednou jim scházelo odcizení, které tak ulehčovalo život. Byli sami sobě zaměstnavateli, neznámá věc. Vydělávali, ale netvořili. Za režimu, jako by tomu bylo naopak, a ani tak nebyla nouze o chleba. Bohéma končí jako rutina, jako zaměstnání. Nedouci si hrají na bezbožný řád, dětinské bratrstvo, z právního hlediska občanské sdružení.

Takové úvahy svědčí o tom, že oba kmenoví řeholníci mívali stejné myšlenkové pochody, někdy dokonce ve stejnou dobu. Richard byl rychlejší, na druhou stranu idealista, často zabloudil v logice, situace bratrstva se mu ani tak nezdála marná. Přes

všechny pochyby viděl nadějně bludičky na konci tunelu. Ve světlech Marie Vítězné naskočí zelená, knihovník zařadí rychlost.

Odevzdal čepice jak v Široké, tak Dlouhé a Pařížské ulici. Pokračoval na Nové Město, největší odbytíště je u Palivce. Majitelé bratři Hrnčířové nevědí, kolik si účtovat za pivo, přitom by rádi vypadali jako švejkovská hospoda. Jsou jen o málo žíznivější krve než upíři – malá plzeň za šedesát korun! Svět se snad opravdu přestává točit. Zaparkoval na rezervě pro vozy restaurace.

Zatím tu sedí dva cizojazyční hosté hned vedle pípy a mládenec s dlouhými vlasy, který si něco píše.

U stolu v rohu rozmlouvá harmonikář s vousatým rychlomalířem, který nejasně připomíná muže v haleně z Jasné Poljany. Tvoří portréty návštěvnic tak, že i ošklivá je za dvacet minut sexy. Richarda znají a zamávají mu. Pivo mají zdarma, slouží tu jako inventární položka. Vedou debatu o obslužných profesích, o ostrovech svobody a pozitivní deviaci. „Patnáctiletá kubánská prostitutka vydělá za den třikrát víc než její otec za měsíc,“ říká harmonikář s placatou čepicí, v červené vestě a kostkovaných kalhotách.

„Dělá pak ten její otec vůbec?“ Rychlomalíř vybral z krabice pastelku a věnoval se portrétu nepřítomné zákaznice.

„Tam se všichni flákají. A všichni nějak přežijou, jako ty americký auta z padesátých let. Tady by si nevydělali ani na slanou vodu.“

„Než slanou vodu, to radši nedostatkový socialismus.“

„Nerouhej se,“ houkl harmonikář. „Pili jsme před Rakouskem, pijeme i po něm. Žijeme z turistů jako ta děvka. Paní na tom tvém portrétu vypadá, že má hysterický záchvat. Koupí to vůbec od tebe?“

„Už mi dala zálohu. Sama to tak chtěla. Zrovna ji opustil manžel a přála si zvěčnit ten výraz raněné svěťice. Není hysterka, nechce

se nechat vylepšit. Je to citlivá duše, chce, aby tam vynikla ta situační neuróza senzitivní osobnosti. Za tu ona se nestydí. Chce ji zvěčnit. Do těchhle portrétů já dávám víc než rutinu.“

„Co je to za blábol? Senzační nervóza. Pepo, s tebou bych chtěl všet tvoje obrazy.“

Hospoda sází na jednoduchý vkus: folklór, kabaret, staropražské písničky, lidové pokrmy. A ceny jako v Hiltonu. Kromaňonci vytloukají morek z kostí turistů, nejlépe Němců. Francouze tady nechtějí, ti si dají malé pivo a napíšou patnáct pohledů. Nástěnné malby nesou melancholické licousy starého mocnáře, toho krásného Rakušana. Mezi nimi nápis: Neluskejte prsty na číšníky, jsou většinou bohatší než vy (pouze v češtině).

Na jídelním lístku převažují originální jídla jako Kolumbovo vejce, van Goghovo ucho, Mozartovy koule. Oslovil ho přesnídávkový pokrm s pomístním označením Balounův kotlík (silně pepřený). Ale číšník Jára ho měl rád a utrousil koutkem úst: „Nedávej si to.“ Zůstal tedy u kávy a sledoval harmonikáře s perleťovými klapkami, které zamilovaně leštil kapesníkem, a rychlomalíře s proprietami v muzejní krabici Caran d'Ache.

Číšník se vrátil. „Pojď mi prosím tě něco přeložit. Ten Američan se na něco ptá, nebo chce vyměnit příbor, já mu nerozumím.“ Richard jde přetlumočit dvěma cizincům u stolu vedle pípy, že kečup se zde nepodává, jenom hořčice. Pořád je to ještě švejkovská hospoda, ale za rohem je McDonald's.

Pánové se podivili hezké výslovnosti rezidenta a ten jim vysvětlil, že byl jako hrdina listopadového uragánu na stipendiu v Bostonu. Krom toho měl v dětství jeden čas něco jako anglickou vychovatelku, protože otec dostával dividendy z utajených akcií Erste Bank ve Vídni a mohl si dovolit i takový druh nenápadného luxusu. Tedy do doby, než od nich odešel právě s onou vychovatel-

kou na Západ a zanechal matku samotnou, s Richardem, diskrétní péčí Státní bezpečnosti a nevelkým výživným, které docházelo liknavě přes Červený kříž. V Tuzexu se proměňovalo v ještě menší hromádku bonů, suché listí řízené ekonomiky. To už jim neřekl a šel si sednout.

„Vy jste si dneska pospíšil,“ přišel účtovat bratr spolumajitel. „A dobře tak. Ty vaše čepice letí. Šijou je blázni a kupujou taky blázni. My jim je prodáváme poměrně levně, po třetím pivu, ne podle ksichtu jako ti lotři na Staromáku.“

Richard věděl, že čepice prodávají za patnáct eur, kdežto on jim je dodává za pět, tedy za sto dvacet korun.

„Dáte si něco? Panáčka? Máme domácí slivovičku,“ zeptal se muž. Byla to řečnická otázka. Věděl, že Richard nemůže, že řídí. Nicméně v chování živnostníka byla patrná změna, uctivost, kterou dřív vůči drobnému dodavateli neprojevoval.

„Říkal mi támhle Jára, že jste studoval knihovnictví a umění a že jste hrdina disentu, protože vás vyhodili ze školy a musel jste do maringotky. A jste bilingvní. Prý jste měl v dětství guvernantku. Je to pravda?“ pokračoval hostinský důvěrným tónem.

„Guvernantka je silné slovo. Řekněme pomocnice v domácnosti...“

„Takže překládáte z angličtiny a prý i z latiny pro ten váš časopis. Tatínek si zřejmě udržel dekorum předválečného patricije.“

„Dekorum předválečného šlechtice,“ opravil ho Richard. „Mluvíme ale o té první světové. Pradědeček byl rakouský důstojník. Po ní šlechtické tituly zrušili. Zůstala tradice parkúrových skoků ve Stromovce a sňatky z rozumu.“

„Modrá krev se nezapře, tu nelze zředit, ale o to teď nejde. Ptal jsem se na vás, nebudu lhát, a dostal ty nejlepší reference. Prý mluvíte anglicky jako rodilý mluvčí. A napadlo mě, že byste nám mohl pomáhat s turisty a tlumočit, otevíráme s bratrem rezidenci

de luxe. Nechceme se dohadovat přes cestovní kancelář, dáváme přednost osobním kontaktům. Byli u nás nějací travel agenti. Konkrétně jeden má právě klienta, který hledá předky. Praha je plná nezbedných bakalářů a magistrů přes rodokmeny. Stává se z toho byznys. Těm já moc nevěřím. Nechci rutinního šíbra. Můžete si říct, kolik chcete.“

Podobných nabídek slyšel v poslední době víc. Občas provázel cizince po městě a dohledával v archivu příbuzné visící na secesním rodokmenu.

„V Praze je šest tisíc Američanů, studenti, novináři, kteří si rádi vydělají.“

„Ti tohle nemohou dělat. Jak by mohli hledat ve farních matrikách? Bojí se pracovních předpisů a vlastní ambasády i kvůli daním. Já potřebuju člověka, který se všude domluví, má úroveň a ubezpečí je, že tady nejsou v Asii. Že najdou předky, za které se nemusí stydět.“

Mohlo by to být zajímavé. Napsal restaurátorovi svůj telefon, ať se ozve, až se návštěvník objeví.

Vracel se oklikou kolem řeky, viděl, jak je vzedmutá. V Holešovicích se voda valí přes splav a odtud, za plavebním kanálem už plyne nehlučná. Odplouvá z města mezi ruinou na Babě a zoologickou zahradou. Zámek v kotlině pod vinicí svítí fasádou baroka loveckých rohů. Je to Praha a je to venkov. Celá ta krajina, říční, přírodní a přitom ve městě, je tichá, v neslyšném stínu, pomalém rytmu vlaků do Děčína. Slap stříbra, nehybný opar nad vodou jako spánek mlčení. Betonový bunkr na špičce ostrova nese vodohospodářský nápis TROJA, sdělení lodníkům; splav vpravo, plavební komora vlevo. Za pár dní splynou vjedno, ale to vědí jenom někteří. Poslední zásilku dopravil do říční restaurace U Regaty a rozjel se zpátky do knihovny.

Koch a Korselt

Dorazil od Regaty s plnými plachtami. „Objednali si o padesát čepic víc,“ oznámil domácím pod dojmem úspěšného dne, „na Výstavišti dvě stě.“

„To je báječné,“ odušil Eman. Obchody tohoto druhu teď byly nicotné. „Sedni si. Mám novinu. Mimochodem, jak to vypadá s autem?“ Myslel tím nadační citroën. Poruchové auto se ročníkem výroby spojovalo s archivními víny, která v knihovně ukrývali za vínem krabicovým.

Ale nečekal na odpověď a zatvářil se úměrně závažnosti noviny. „Už tě někdy napadlo, že bychom mohli sídlit v paláci?“

„Zbytečným spekulacím věnuju minimum času.“

„Byla tu návštěva. Blesk z čistého nebe. Máme dělat zástěrku nadnárodní společnosti. Nevím, co si o tom mám myslet.“

Celá událost se po odchodu Korseltově vznášela v nimbu nezávanosti, než se zhmotnila a obemkla ho svou neodbytností. Ve tváři kamaráda viděl nedůvěřivý výraz a pokusil se o zlehčující tón.

„Dostalo se nám povšimnutí velkokapitálu. Byl tady jednatel všehomíra, aby nás přátelsky upozornil, že Česko balancuje na hraně státního bankrotu, recese nebo tak něco. Říkal, že nám hrozí Dow Jonesův index, Downův syndrom a tyhle věci. Bibliotéky zahynou první, ale bude natolik velkorysý, že nám přemístí klubovnu, ze které by nás za půlroku stejně vyhodili bez náhrady, protože nesplňujeme statut zadání. Jsou to miliardáři, kapitáni průmyslu, ale hotová dobrotiska, doktoři bez hranic a vědí o nás všechno. Chtějí stavět na zelené louce a my jim máme připravit půdu. Krom toho se k nám blíží nákaza betonové lobby, tunely pod Břevnovem, kar-

neval developerů. Nejdřív přijdeme o sklep a potom o střechu nad hlavou.“

„Nepovídej!“ nevěřil Richard. „Slyším dobře popírače upadlého zisku? My přece prodáváme bláznovské čepice. Co je to za lidi? Jak na nás přišli? Co ti kupec dal? Jak vypadal? Říkáš, hoch jako z bonboniéry?“

„No, byl to hezký člověk, ale to nic neznamená. Čechoameričan, metrosexuál. Oháknutej. Má něco s Martinou de la Fère-Winter (občas potvůrku zušlechťovali hraběcím predikátem). Je na fotce na internetu. Se všemi tituly. Důležité je, co představuje a koho reprezentuje. Česky je tady uvedené jen sídlo pražské pobočky. Tu řídí tenhle náš Korselt junior, syn českých emigrantů, formálně bydlí v Praze u příbuzných. Ale v té kanceláři – je to atrium staroměstského paláce a má všechen komfort, ložnici, dvě koupelny, klimatizaci – považ, v Praze má americkou klimatizaci; ptal se mě, jestli je to tu třeba, asi zapomněl, jak vypadá domácí klima. Hrál si na prostáčka, ale ve skutečnosti ze mě dělal blba. Chvilí byl úlisný, potom přitvrdil. Zdá se, že nám vidí do ledví.“

Emanovi docházelo, že už podvědomě jedná v žoldu návštěvníka, že za něj pléduje, a chtěl se částečně zbavit odpovědnosti. „Však si to tam přečti. Ty tomu budeš rozumět líp.“

Richard usedl k obrazovce a nevycházel z údivu. V posledním roce se Koch & Korselt Inc. museli vyrovnávat s milionovými pokutami, které opakovaně platili za devastaci životního prostředí; částky se pohybovaly od několika desítek tisíc do 35 milionů dolarů za stovky případů znečištění vody ropnými produkty. Je to důsledek více než tří set hlášených havárií a úniků nafty z ropovodů, které vlastnili a provozovali. Má se za to, že jim dohromady vytekly tři miliony galonů do jezer a vodních toků v šesti amerických státech. Agentura pro ochranu životního prostředí

na ně podala žaloby v rozmezí od 71 milionů do 214 dolarů. V mimosoudním narovnání se nakonec v roce 2000 spokojila s pár miliony na pokutách.

„Vždyť to říkám. Méně vítaného hosta si lze těžko představit.“

„Altruismus bohatých je vždycky podvod,“ pokračoval Eman příčinlivě, zároveň provinile. „Ale s námi to snad myslí dobře. Jsme pro ně drobečky.“

Firma staví a buduje obslužná zařízení petrochemického průmyslu, vrtné plošiny, rafinerie, dále bytové, obchodní a finanční komplexy ve městech a – jak jinak – přispívá drobnými na charitu. Tři měsíce po tom, co nastoupila do úřadu nová administrativa, byly případy porušení zákonů o čistotě vody a ovzduší urovnány mimosoudní cestou. Korporace zaplatila penále a uznala vinu v jednom případě zatažení informací; za to stáhlo ministerstvo spravedlnosti všechny žaloby proti společnosti i jejím zaměstnancům. Žádný div, když v posledních volbách přispěli částkou 800 000 dolarů kandidátům republikánské strany, včetně presidentského nominanta George W. Bushe.

Co se týče mravoličných aktivit humanitárního zaměření, vysvětluje David Korselt cíle nadace v tom smyslu, že jejím obecným záměrem je minimalizovat roli státu a maximalizovat roli soukromého hospodaření a osobní svobody. Podporuje výzkum a vývoj, jak na akademické půdě, tak v korporátním prostředí, který se zaměřuje zvláště na podporu řešení sociálních problémů, založených na dobrovolnosti a fungování tržních mechanismů.

„Vždycky jsem si myslel, že peníze se dají leda zdědit, nebo ukrást, to je stará vekslácká pravda.“ Eman znovu jako by se omlouval. „Myslí to dobře. Přestěhuje nás a dostaneme granty z Bruselu.“

Richard kroutil hlavou. „Firmu uzmuli výrobci pian, žádný Koch ve skutečnosti není, Korseltův společník se jmenuje Rich,

ten je tu schovaný v dozorčí radě. To je filantrop jako z komunistických vtipů,“ konstatoval, „chybějí mu jenom špičaté hlavice, jaderné bomby po kapsách. To jako máme vystoupit ze stínu, zradit řeholní roucho a obléct manažerský oblek?“ Obrátil se od počítače. „Protože oni vědí všechno nejlíp. Přitom znečišťují životní prostředí a vykořisťují dětskou pracovní sílu v Bangladéši. A my s nimi máme sedat nad hrnci masa?“

„Mluvíš jako bolševik. My nic nemáme, leda na činži, kdežto oni mají větší obrat než visegrádská čtyřka. Oni nás vytáhnou na výsluní a budeme ptactvo nebeské. Oblek na míru nosit nemusíme, o grant se žádá stylově, ve vytahaném svetru.“

„Mám tomu rozumět tak, že jsme postoupili mezi elitu a nebudou po nás nic chtít? Tihle lidi mají na svědomí hladomor a předčasné volby v Nigérii. Sestřelují letadla a vlády neposlušných zemí ve jménu ropovodů a lidských práv. Co my s tím máme?“

„Jak jsem z toho vyrozuměl, Korselt je desátá největší soukromá firma v Americe. Nás mají za skanzen romantiků, kteří ještě nepoznali blahodárnost liberální demokracie. Svým způsobem to můžeme považovat za čest.“

Myšlenka mátlá svou nehorázností. Eman už otevřeně žongloval s představou básníka rentiéra. Richard se opřel lokty o dlouhý stůl. Ano, byli romantici. Sem přinášeli oběti a obědy v papíru, tady pili pivo ze džbánů a nechávali kolovat zelený čaj.

„Vždyť to jsou cejchovaní zločinci proti zeměkouli. To, že si z toho nic nedělají a uplácejí svoji vládu, znamená, že zneužijí i naše jméno. Vyznáváme přece nějaké mravní paradigma.“

Richard věděl, že tenhle výraz jako jiné podobné na Emanu zabírají, protože jim nerozuměl.

Jenže Eman v duchu viděl víc ženu a dcery, které potřebují na školu, na boty, na hory. „Ty s těmi paradigmaty. Nikdy jsem nepo-

chopil, co to je. Víš, co jsou ti zelení zač? Nic si nenalhávejme. To je agrární fašismus, službička jiným špinitelům. To je banda exhibicionistů, nic než moralisti a morousové. A taky chtějí prachy. Chtějí úplatky. Kdežto ty bys chtěl snoubit chudobu s anarchií.“

Richard znal dobře Emanovu ženu, odkvetlou krásku, která nutila muže oškrábat kdejakou zlatou rybku. Znal jeho dcery a byl přesvědčen, že kamarád skončí v eldéence jako král Lear. Věděl, co se Emanovi honí hlavou. Jenže, uvědomil si, on sám uvažuje a mluví jako postava v obrozeneckém románu. Oba jsou trapní.

Sám ze všech vztahů utekl, byl trochu děvkař, a kdyby se měl starat o někoho jiného, sotva by pohrdl penězi. Učitelka ho nechala, protože podváděl a klopil uši. S občanskou odvahou to nesouviselo, tady strach nepocítoval. Ovšem do undergroundu přišel, když ještě režim kopal a bil, ale bál se už trestat.

Bavme se o výzvě. Tak tomu říkají – *challenge*. Pořád něco překonávat a měřítko je zisk. Sám se dnes také zaprodal. Bude sloužit hospodskému, hoteliérovi, restituentovi s podobnou mentalitou, jakou má Korselt.

„Tohle je taky zajímavé,“ vylovil z počítače. „Pan Korselt upustil něco ze strukturovaného životopisu korporativního jednatele.“

Má pí-ejč-dý přes kulturní antropologii a pak je tu řada takových zaměstnání jako myč nádobí, číšník, hlídač parkoviště, námezdní reportér. Chtěl otci dokázat, že se o sebe dokáže postarat. Má rovněž sbírku básní *Crack Never More* – hele, taky básník – a černý pás karate. Hotovej Jack London. Z hadrů do paláce, americký sen; člověk by mu to málem věřil, kdyby nevěděl, že celou tu dobu byl dědicem impéria.

Dále je David Korselt vizionář a inovátor, prozíravý a bezohledně ctižádnostivý. Snaží se být vzorem dokonalosti, ale mívá výbuchy vzteků vůči podřízeným. Vyžaduje jasné odpovědi – ano,

ne – a je neobyčejně prozíravý: v hlavě nosí složitá čísla všech svých obchodních aktivit, takže má vždy náskok v myšlení před svými partnery. To vše je neoddělitelně spojeno s korporativním étosem vlastním investičním bankéřům či advokátům lidských práv na mezinárodní úrovni.“

„Cože?“ zeptal se Eman.

„Že zkrátka přes všechny ty kecy je v podstatě jenom a pouze na prachy. Dokonale oblečený lotr s peněženkou plnou kreditek a virtuálních šeků. Tohle je taky příznačné: jeden čas, krátce po škole, zaměstnán jako smuteční řečník – Master of Arts přes kulturní funeralismus, tvořil inzeráty na márníční kosmetiku a má tady dokonce fotky se svými klienty. Růžové tváře nebožtíků jako reklama na dětský zásyp. To nám sem ještě přijde. Obřadní síně a hřbitov pro psí miláčky už tady jsou, teď ještě opráší skleněné rakve a balzamování bude magisterský obor. A ty skončíš jako hlídač vrakoviště a sběrného dvora, protože se bojím, že knihovna v záplavovém pásmu dlouho nevydrží.“

„Ty si taky myslíš, že bude povodeň?“ znejistěl Eman. „Tenhle prognostik umí z těch svých koulí věstit i počasí. Něco naznačoval. Opakoval, že s tím nemá problém.“

Něma problema? Richard se ušklíbl. Verbonominální vazba globálního ptydepe. A chodí s Martinou, s tou chytrou kurtizánou. Panenka v koutě je dokonalá svou alabastrovou čistotou a nezasvěcený si snadno zamiluje sklopené řasy, prohnáný útok na city. Nakonec proč ne, hodili by se k sobě.

„Povodně jsou na jaře, když taje sníh, ne? To je za tři čtvrtě roku. V horizontu osmi měsíců, jak by řekl ten tvůj lidumil. A do té doby, tvrdíš, je třeba vyčerpat dotace. Stejně to musíme projednat s ostatními řeholníky, mají k tomu co říct,“ vrátil se k tématu Richard.

„Víš dobře, že rozhodujeme my dva. My jsme statutární jednatele. Ostatní mají své profese a Viki se zahrabal v Tibetu.“

Viki byl s Emanem komtur a zakladatel řádu v dobách hluboké normalizace. Nedávno zmizel do Indie a posílal odtud meditativní deníky. Byl to on, kdo opsal systém Svatého Viktora, doktrínu tvořící základ pro výuku noviců, kterým bylo určeno varování před „škapulířovou gestikulací“. Při výuce ctnostem užíval především rad a napomenutí, jež mají být spontánně uváděny v praxi. Chtěli mu věřit a podřídili se. Stáli o ušlechtilost, ochotni řídit se disciplínou. Ale kapitán dezertoval a zanechal mužstvo uprostřed moře na pospas neznámým azimutům. Začal se hrabat v nové veteši a součástkách východních katechismů. Zběhl od praporu, i zeměpisně, nadále ale držel postavení a funkci v zapsaných orgánech řehole a domů posílal deníky plné tygrů.

Richard pohlédl na poslední číslo kolektivní sbírky poezie, jíž udržovali slabý plamének samizdatové tvorby. Osiřelý verš tu ležel jako výčitka, evangelium, žaltář, zpěvníček mohylového lidu. Z regálů mlčky hleděly srovnané svazky od Abelarda po Štefana Žáryho.

„Takže se teď budeme chovat tržně. A upadneme do dlužního otroctví. S hlavou v oblacích, aniž postřehneme, že je to zlatá klec.“

Eman šel na roh k Vietnamci, koupit rohlíky a sýrovou pomazánku, z hospody Na Hubálce vzít pivo do džbánu.

„Byl tady Futera,“ prozradil ještě ve dveřích. „Má tam tu holku a chtěl víno. Oni teď v poledne obvykle...“

„Já vím,“ přikývl Richard. „Dřív je to bavilo hned po ránu, to bylo horší.“

Muzikant je oproti nim opravdu básník. Svůj horoucí talent promrhá nezištně. Je věčně bez peněz. Rozprodává nábytek, obrazy.

Ale umělec v hladovění dokáže vyžít s málem. Vlastně by patřil do řádového společenství, mezi ně, má jejich básnivý rozměr, pije a pohrdá slávou, jenomže kromě muziky nemá zájmů. Pokud mu svitne v očích vyhlídka na věno z Ameriky, pak spíš jako hudba sfér, samotné peníze ho nezajímají. Je to typ, který své tělo odkáže ústavu soudního lékařství; tak se zdá povznesený až éterický, zvláště když vyčerpán po tělesných rozkoších spočine v oblaku kouře z cigarety. Je to kamarád, bohem nadaný zahaleč. Ale není úplně jedním z nich. Nestojí o rituály. Nechce znát velká slova.

LaCroix

L'arrivage des Américains

„Ko-láč-ky,“ bylo první, co dáma vyslovila, když prošla pasovou kontrolou. „Knedlík-zelí. Říkám to správně?“ pokračovala anglicky, občas se jí připletlo německé slovo: „Tady je elent, říkala babička. Knedlík, zelí, kachna. Knedlo-vepřo-zelo.“ Dobromyslně si Richarda prohlédla a namířila na něj opečovaný prst. „Jak jsi starý?“

„Třicet tři roků.“

„Dítě,“ roztáhla ústa v úsměvu. Pak se zamyslela a přiložila prst na rty. „Dražba na Žofíně,“ rozpomenula se. „Říkej mi Marushko.“

Richard naznačil úklonu. Něco z jejího životopisu znal. Marushka je členka nadace Oko úsvitu, zastřešující řadu charitativních projektů. Ve správní radě sedí mezi druhou ženou hraběte z Arundelu a třetí vdovou po brunejském sultánovi. První dámy se starají mimo jiné o neokázalou přepravu denimových kalhot na čtvrté palubě Queen Elisabeth do Namibie.

Marushka je soběstačná celebrita, ale má také manžela neměního lesku, který teď vychází z pasové kontroly a podává průvodci ruku. „How's the weather today?“ Česky nemluví, a Richard tak má s bohatou paní společnou komůrku důvěrných slovíček, do níž se budou spiklenecky uchylovat.

Reginald LaCroix je potomek francouzské šlechty. Mezi předky figuroval předchůdce impresionismu Eugène Delacroix (Vraždění na Chiu), zřejmě biologický syn Talleyrandův. Jiný byl vnukem ebenisty a výrobce šifonérů pro madame Pompadour, posléze bratrancem vévody z Morny, nevlastního bratra Napoleona III. Puzen krví

romantika se tento praděd vypravil do Nového světa na kolesovém parníku, který kladl telegrafní kabel pod Atlantikem. Reginald se místo členství v golfových klubech a dozorčích radách zaštitil heraldikou a intarzovanou vizitkou plamenných barev z palety slavného předka, na níž bojuje orientální jezdec v turbanu se šelmou (Útok jaguára). Sám je pak oním typem jižanského kavalery, který přinutil mnohé protivné advokáty, aby si sami vzali advokáty.

Richard vyzvedl dvojici na starém letišti v Ruzyni, kam dosedl špičatý tryskáč vedle muzejního tupoleva.

„Autům se pokud možno vyhýbám,“ vysvětloval LaCroix, když pomáhal choti usednout do limuzíny. „Málokdy je potřebuju. Cestuji vším jiným. Dvacet tisíc mil jsem urazil ponorkou, když jsem sloužil u námořnictva.“

Richard mezitím nakládal sérii značkových zavazadel i s velkým bubnem na klobouky patřící madam a palubní kufr Pégase 55.

„Žijeme ve Scottsdale. K letišti dojedu na koni za pět minut. Odtamtud letím bukanýrem do LA, nasednu na jumbo do Curychu a z Curychu soukromou stíhačkou do Varšavy. Mezi parkúry cestuji cavourskou bryčkou nebo landauerem a do Prahy znovu letadlem. Jinak se po světě pohybuju lodí. Kdybyste mi přistavili koně místo jaguára, jel bych dál v sedle. Od tří let jsem nikdy nebyl bez koně. Kůň tě odnese od davů lidí a od aut. Jízda uklidňuje, je to úžasný zážitek. Doma mám stádo čtyř set arabských hřebců, pokud vím, v celém Československu jich máte pětasedmdesát. Že už je Slovensko samostatné? Tak to možná nemáte žádné.“

Richard klienta opravil, že už Československo neexistuje, neřekl mu ale, že nesedí v jaguáru, nýbrž v mercedesu. Auto bylo úplně nové, model S, to je víc než E, a má ho i anglická královna. U nás ho má hostinský u Palivce. Ten se v případě prvního, pilotního klienta VIP ukázal velkoryse, když svěřil čepičáři nejlepší

auto svého vozového parku a nevšímal si rozpaků, které řidiče deševáku obcházely. Nezapochyboval možná proto, že dokonalý vůz by ovládlo i dítě.

„Bentley by nebyl dražší,“ ubezpečil ho, „ale na to musí být licencovaný šofér.“

LaCroix, oblečen jako z přehlídkového mola, krémovošedý cardigan Tailored by Solid, se rozloučil se dvěma švýcarskými piloty beachcraftu, kterým, jak později Richardovi svěřil, neutralita jejich vlasti nebránila sbírat letové hodiny na strojích F-16 za války v Zálivu, kam se v elévském věku přihlásili jako dobrovolníci obrany západních hodnot (zbraně hromadného ničení nutně zburcují i ženevské pacifisty). Sejdou se znovu za týden při odletu.

Šlechtic z Ameriky se pyšnil hustými vlasy zlatého lesku bez jediné šediny; mimořádná směs mužského sebevědomí a téměř ženské krásy, vypadal v devětašedesáti jako udržovaný padesátník. Jeho choť se zdála ještě mladší, to hlavně díky opakovanému face-liftu a botoxu, jen skvrny na rukou a změkklý krk prozrazovaly skutečný věk.

Cestou z letiště do hotelu porovnali itinerář cesty. Reginald vyvážel choť každý rok do Evropy na aukce s uměleckými předměty. Letos bude záběr širší o rodiště mlhavých předků. Okruh zastávek sběratelky umění se prolínal s chovnými stanicemi, které navštěvoval manžel, neboť pouť plánovali do nejmenších detailů, a i když se při ní nakrátko opouštěli, zase se scházeli a většinou putovali společně. Paní se uvolila navštívit hřebčiny, pán aukční síně. Dále pak proplují na jachtě Egejské moře a z oken Orient Expressu přehlédnou, co zbylo z Jugoslávie.

Vztah k výrobním prostředkům, který je určující pro společenský status v očích nemajetného člověka, tedy latentního marxisty, byl

u pana LaCroix nejasný. Při jednáních o zisku či investicích obvykle usínal. Zpočátku ho Richard jinak neznal. Kdyby mu patřil hotel Vivaldi Four Seasons, ve kterém byl ubytován – kdyby mu patřil celý hotelový řetězec, – ani by to nevěděl. Věděl by to jeho účetní nebo některý z obchodních ředitelů. V tomto smyslu se mohl cítit rovnocenný chudému básníku, jakým byl Richard. Na rozdíl od Britů jsou Američané demokraty a mají respekt před evropskou kulturou, protože ji obvykle neznají. Tlumočník, který tu není na obchodní jednání (to by vyžadovalo ušitý oblek se čtyřmi knoflíky na rukávu), nýbrž na hledání hřebčínů a předků, oslovuje zaměstnavatele křestním jménem.

„Prý jsi byl pětibojář a jezdil na koni. Říkej mi Reg.“

Tři ze čtyř ročních období hotelu Vivaldi stojí před vchodem dveří francouzského původu, který usazuje hosty do auta s pohledem, který si žádá spíš výkupné než spropitné. Panským gestem luská prsty na řidiče a jmenuje se Julek. Provozuje vlastní síť myček a údržby limuzín, kádruje ostatní bagážisty a hotelové řidiče, ale častěji jim ubírá práci a výdělek tím, že přivolá vůz spřízněné taxislužby a svoje dámy ze sítě luxusních prostitutek, kterých se obávají i panenky na recepci, formálně dveřníkovi nadřízené. Je to mafián. Navenek vládne pozitivní diskriminace, hotel zaměstnává i retardovaného zahradníka. Ten nemluví, jen vkládá květiny do váz na centrálním stole v recepční hale a klidí se stranou, když cítí, že se dostaví epileptický záchvat.

Richard byl v tomhle světě nováček a nenapadlo ho, že by měl dveřníkovi prokazovat úctu. Ukázal na kufr auta a požádal ho, aby přistavil stojan k odvozu zavazadel. Julek nechtěl rozumět a žádal nového šoféra napychlým tónem, ať popojede o deset metrů dál, aby mohl připustit spřízněné audi s nějakou dámou, jejíž placený čas je na minutu spočítán.

„Asi jste mi nerozuměl,“ nedal se tlumočník. „Moji klienti jsou tady ubytovaní. Tak kdybyste se postaral o kufry.“

Muž pořád nechtěl rozumět a gestikuloval směrem k řidiči vozu za nimi, klid, klid, jen co tohle popletu vyřídím.

Richard vystoupil z vozu. „Poslyšte, já nejsem váš řidič,“ vysvětlil muži už důrazným šepem těsně u tváře. „Já jsem soudní tlumočník.“ Ale nehodlal déle ztrácet čas ani trpělivost a šel si na posluhu stěžovat do recepce. Získal si tím úctu užaslých zaměstnanců a zlostné pohledy rozkročeného bagážisty; něco takového pasák neznal. Vedoucí recepce Richarda také neznal – nebyl v obleku, jako bývají řidiči limuzín, a nevypadal ani jako taxikář – takže nevěděl, co si má myslet, zejména když si v počítači našel objednávku nových hostů. Travel agent, který apartmá objednával, obvykle prostředkoval naprostou elitu. Trhan v luxusním hotelu může být milionář inkognito nebo jeho společník. Recepční se proto uklonil i Richardovi a šel dát Francouzi příslušné pokyny, na které muž nebyl zvyklý. Ten konečně odpravil se stisknutými rty zavazadla. Po zbytek pobytu manželského páru se už neobjevil.

Na své hosty tím Richard udělal dojem, scéna byla dostatečně srozumitelná. Domluvili program na zítřek a pro dnešek se rozloučili. Marushka pociťovala dozvuky solené polské stravy a vůbec rozrušenosti, již zaměňovala s migrénou, a odebrala se před večerí na lože.

Cestou domů se ozval telefon. Eman. „Zajeď se podívat na Rohanský ostrov, když už jseš tam kolem. Mělo by to být zpustlé škvárové hřiště. Zjisti, jak to tam vypadá, ať víme, co budem obdělávat.“

Z haly hotelu se tedy Richard vypravil na smetiště dějin Prahy 8.

Budoucí sídlo se nacházelo pět minut jízdy po nábřeží. Hromada zesnulých pneumatik, pohřebiště hrochů. Divoká skládka: ve

smotaném ostružiní, kopřivách a svízeli se válely dveře od aut, rezavý řetěz a kladka z nákladního jeřábu, lednička, pračka, vyhřezlé zásuvky překocovaných komod, lahvičky od léků, střepy, kovové rámy postelí, rozbitý kočárek, nádobí, budíky, nástěnné hodiny – někdo tu vysypal hodinářství. Za touhle hromadou se rozkládala zarostlá třešňovka s polámanými větvemi a vysokou travou, smotaný drátěný plot, nakřáplé betonové sloupky s černou armaturou, plevelné akáty a zbytky pubertáckého mejdanu kolem zmáčeného ohniště s ohořelými větvemi a krabičkami od cigaret, nedopalky, kondomy, staré fotely, z nichž lezla pěnová guma, třínohé židle, skládací křesílka, zahradní stolek, pet lahve se zbytky nezjistitelných obsahů, litinové bodce stoletých vrat. Ostrůvky bídy náhodných nocležníků, cestičky prošlapané mezi kopřivami, odpadky, kartony a starými houněmi, matracemi s rezavými péry. Bratrstvo Bílého klíče se zkouřilo houbičkami. Za tím se táhlo škvárové hřiště zarostlé bodláčím. To všechno jen kousek cesty od pětihvězdičkového hotelu.

Richard našlapoval obezřetně mezi střepy a obhlížel nemovitost. Tady stojí budoucí sídlo nadace, dřevotřísková šatna, staveništní buňka dělnické kantýny. Rozšklebené díry v překližce rozkopnutých dveří, obscénní rýmovačka s telefonním číslem v přepážce umakartového záchodu, s mísou zabetonovanou ztvrdlými koprofágy někdejších pětiletěk. Zmračená biosféra. Zmáčené stránky neplatných jízdních řádů. Místo na pohled nevhodné pro suchou bibliotéku či vedení charity, snad kromě výměny injekčních stříkaček pro narkomany.

O kus dál zel otvor po vratech v objektu opuštěné cihelny, architektonické relikvie z časů průmyslové renesance, a z té by se dala zbudovat hala exponentů mladého umění, podzemní kultury a básnictví. Tak řečený brownfield, malebné ruiny sto let staré

industrializace. Vytlučená okna, ospalé čtverce světla, pavučiny, špinavé láhve od vína, které zde zanechal nějaký dávno zetlelý správce sběrného dvora, neboť vyrudlé viněty hlásily pozdní sběr z roku měnové reformy Antonína Zápotockého.

Vrátil se do knihovny a zastihl Emanu sledujícího sport, opakované záběry, reklamy, dav skandujících fanoušků. Domácí se zastyděl a přepnul na zpravodajství ze světa. Moc si nepomohl. Trhavé záběry z tržiště na Středním východě, kde se splášil velbloud, došlo k výbuchu či něco takového. Rozsypané pomeranče. To dřív nebylo. Televize neměla v chrámu meditace co dělat.

„Takhle dopadneme,“ poznamenal Richard, otrávený z hotelu a špinavé skládky. „V ruinách. Na smetišti. Skončíme ve tříděném odpadu. Jinak ovšem vypadá nové sídlo zajímavě. Jsou to dvě stavby, které použijeme zpočátku jako zařízení staveniště. V jedné budeme tvořit a do druhé zvát lidi. Jenom musíme vytrít podlahu a zasadit dveře. A odvézt tak dvacet tun odpadu.“

Museli se teď rozhodnout, kdy začít stěhovat, a usoudili, že nemá cenu čekat.

V západních Čechách padly první kapky.

Laškovice

Hodně koní se nakupovalo v Polsku. Chovnou stanicí byl Janów Podlaski, kam LaCroix zajížděl pravidelně. Nezbytnou zastávkou pak byl veletrh umění na okruhu plutokratických sběratelů v Krakově, kde Marushka přihazovala na Černou Madonu a na Chagalla. Letos získala v dražbě plátno Kůň barbarův, žeroucí oves na oltáři svatého Petra, což manžel ocenil. Nebylo to levné, poslední dobou sem jezdí zbohatlí plebejci, šejci a podobná mládež, co neví, kdy přestat v soutěži s rodovou šlechtou; šroubují ceny nahoru. Umění nerozumí, je pro ně nicotnou položkou ve výdajích, jako nová jachta a stará milenka.

„*Breed mare*, chovná klisna,“ říká rančer opřený o ohradu v hřebčínu Židlochovice. „Polokrevník do spřežení,“ utrousí v Kladru-bech a sleduje zadržovaný krok koně.

Slečna v jezdeckém mu dává za pravdu. „Starokladrubský bělouš, čtyřsetletý chov, využití v zátěži; záprah u kočárů světské a církevní šlechty, na císařském dvoře nebo na arcibiskupství pražském a olomouckém. Dodáváme je dál na královské dvory.“ Mladička podkoní je roztomilá, s modrou jezdeckou přilbou, dokonale tvarovaná, má opnuté holínky a hladí koníčka zamilovaně po krku. Je jí čtrnáct roků. Miluje koně a sebe na nich.

„Dáváte jim selenium?“ ptá se Marushka.

„Dáváme.“

„Dáváte jim čírok a kukuřici?“

„Čírok a kukuřici? Kde to žijete?“

„Scottsdale, Arizona.“

„Aha.“

„Co-llatch-ky,“ odbočí Marushka s českými kořeny a nostalgií. „Zítra bych chtěla k collatchky a potom na aukci moderního umění.“ Vepřovou pečení v tichosti odsunula, jen co si ze dvou knedlíků udělala sendvič a zamastila se bůčkem; snídala nadále pět centimetrů čtverečních bílku sraženého na kapce netučného tuku se suchým toastem. Seznam dražeb měla v mobilním telefonu, po kterém přebíhala lehkými prsty s volným zápěstím, jako by si sušila nehty. „František Kupka? Neznám. Nehrál v tom Anthony Perkins?“

Dlouho se Slovan k praotcům nehlásil. Jan Veselý si říkal John Wesley Hardin. Ale pak se dostalo do módy vyhledávání východních předků. Držitel zlaté kreditní karty by se rád narouboval na staletý strom původu. Geny a chromozomy slibovaly, když ne nezkratnou vitalitu, pak aspoň šlechtictví. Víme přece, že i syn kočího býval kukaččí vejce podstrčené vrchností ze zámku. Stačí ho najít a porovnat s modrou krví barona Kašperka v databázi DNK. Přišlo to s nástupem nových televizních formátů: Krev není voda, Setkání rodin, Najdi a štěkej. Potomci deputátníků, kteří utekli na parní lodi do Nebrasky, dnes hledají dědečka ve farních matrikách a luští záznamy z 18. století.

LaCroix znal svůj rodokmen dobře, záznamy o pokrevním příbuzenstvu šly do krvavých kronik Bartolomějské noci, kdy se nějaký čalouník u Seiny vyznamenal horlivým vražděním huge-notů a za odměnu mu polepšil štít samotný král. Marushka naproti tomu měla jen vágní ponětí o mlynářích u Horažďovic a tajných evangelících od Poděbrad.

„Vím, že pocházejí napůl z protestantů a napůl z katolíků. Vím, že jedni odešli do Ameriky v polovině 19. století a druhí před Velkou válkou. Ti katolíci snad byli zemani. Taková zvláštní jména měli: Zmihrad ze Šlapánova a Bolesud z Vesce. Od těch prý pocházeli Vošahlíci.“

Z dětství a kusých poznámek prarodičů si pamatovala i název vesnice v Polabí, odkud pocházel rod Vanderků, kteří si nenápadnými přesmyčkami a křivými zápisy na faře ve Flintstonu v průběhu generací změnili jméno na Vanderbilt.

Příjezd do Laškovic byl inkognito. Američané jeli nalehko, v tričku, ani tlustý mercedes nebudil velkou pozornost. Paní na obecním úřadu byla ochotná a zavedla je k pravděpodobné příbuzné. Ta byla ochotná méně, každý cizák je podezřelý kočovník líčící na zaběhlou slepici, ne-li na dekret k chalupě, a odkazovala je na jmenovkyni z druhého konce vesnice, jejíž předkové také odešli do Ameriky.

„Já nic nevím,“ bála se. „Kdyby tady byl syn, ten by vám řekl, on má všechny dokumenty, rodinné fotografie a tak. Bydlí v Kolíně, zítra má přijet. Ale já, stará ženská...“

Reginald s velkorázním Canonem a sadou objektivů ženu neoslovil, ani jeho barevné oblečení s logem Lacoste (tričko), Calvin Klein (bermudy), Adidas (sandály); tohle u nás kupují děti u Vietnamců. Paní LaCroix měla fialové sluneční brýle, žluté tričko a na zádech batůžek, ze kterého trčela pet lahev s vodou Evian; na nohou platformy Suzanne Lazare, v Polabí poměrně málo rozšířené. Byla decentně cítit pižmovým parfémem Yves Saint Laurent, ani to jí na návsi nebylo nic platné.

„Můžu si vás vyfotit?“ zeptala se aspoň nedůvěřivé ženy a ta jí rozpačitě zapózovala opřená o futro dveří. Zemědělci se dědičně bojí neúrody, krupobití a cizích lidí. Co kdyby je chtěli znovu združstevnit, tedy vyvlastnit.

Vyhledali druhou paní Vanderkovou, což byla stará panna, vikářka a klíčnice prvního tolerančního kostela na Poděbradsku, pravý opak předchozí příbuzné. Malá, suchá, čiperná, sebrala se hned od plotny a vydala se s nimi v odřeném hnědém hábitu do

kostela, jako by celý život na tuhle návštěvu čekala. Jednou už někdo takový musel přijet. Potřebovala se zoufale vymluvit. Richard tlumočil.

„Vytrpěli jsme si tu svoje,“ kývala pohnutě hlavou s šedivým drdůlkem a ukazovala na skromnou výbavu kostela s kruchtou na nejistých sloupech z lakovaného dřeva. „Pronásledování, násilné křty, odebírání dětí na převýchovu, roboty, šlehání metlou.“

„To vážně komunisti dělali?“ zhrozila se Marushka. Reginald hledal šekovou knížku.

„Kdepak komunisti, těm jsme byli ukradení,“ mávla rukou vikářka Vanderková. „Těm jsme nevadili, nikdo tu kromě mě nezbyl. Ale jezoviti, ještě za Marie Terezie. Ti nás chtěli vyhubit. Až teprv císař Josef povolil svobodu a náš kostel byl první, toleranční, na který předkové evangelíci sebrali peníze. No, chátrá, je to vidět. Jsem na to sama. A sama ho nedokážu udržovat. Lidi chodí málo, spíš ze zvědavosti. Nebýt tady paní z obecního úřadu...“ ukázala vděčně na starostku.

Starostka pravila, že je ráda, že se našli, a že už musí zpátky do úřadu a ať se u ní ještě zastaví.

Šťěstí paní Vanderkové neznalo konce. Musela jim přečíst zaprášený text císařského povolení, musela jim nabídnout toleranční víno a žluklé koláčky, které patrně pamatovaly samotný toleranční patent, jenž spustil dějinný coming-out evangelíků. Slzela, nerosrozumitelně se zajíkala; konečně se dočkala obecenstva. Kostely nesměly mít věž ani zvony, nesměly mít vstup z hlavní silnice, připomínaly vesnické stodoly. Okna nesměla být oblouková ani lomená. Teprve po Protestantském provizoriu (1849) si nechali ulít zvon z příspěvků věřících. První duchovní byl Maďar.

Marushka pochopila, že žena je pravá trpitelka za víru a že tolerance může být nudná a naléhavá. Důchodkyně zjevně nežila pro

nic než víru předků, pochodeň bigotních Žalmanů, což v době liberalismu je čím dál obtížnější. Málokoho to zajímá. Úsměv Američanky nabyl hluché shovívavosti; *unplugged*. Ke všemu se přihnala první příbuzná, která se od starostky dozvěděla, že druhá Vanderková, ta „od kovárny“, dostala peníze na kostel, a ve zjevné touze dostat také něco natahovala ruku s fotografiemi prapříbuzných a dopisy s americkou známkou, které najednou objevila, a musela se naléhavě svěřit se starostmi se zatékající střechou. Američané kývali chápavě hlavou, ale nic jí nedali. Bezdětná kostelnice prokázala větší ochotu. Právě zastrkovala šek do kapsy kabátu.

„Pámbů vám žehnej, on i já vám zůstaneme vděční.“

Hosté se ještě vrátili na obecní úřad, vypili šálek čaje s kapkou rumu, zapsali se do pamětní knihy a odvezli si kopie dokumentů, fotografie a kuchařské recepty krajových specialit.

„Připomeň mi, že lodě s naším textilem by měly zabloudit do Polabí,“ uložila Marushka Richardovi, když usedli do auta. Pořád si nemohla vzpomenout, která moře omývají České království.

Richard až dosud svou erbovní knihu neznal a nenapadlo ho, že by mohla být zajímavá. Slýchal o tom rakouském šlechtici. Genealogický strom se mu jevil co nesrozumitelný kapradorost s portréty předků jako ptačími budkami na zetlelých výhoncích, kukaččí hnízda, incestní pysky. Ale nyní usoudil, že by nebylo marné si předky také dohledat.

Bratří v terénu

„Nestůjте jako dřeva! Mám zůstat žebrákem a prosit o rum, když bych se mohl vozit v kočáře?“ Tak oslovuje pomocník čajového mistra, představující slepého piráta Lavičku, hosty, kteří po obřadném mytí a vypláchnutí úst čekají na pozvání k čaji. Ostrov pokladů. Družiníci se hotoví celebrovat mši v maškarních kostýmech z fundusu kulturního domu U Kaštanu. Mladí si navlékají masky medvěda, vlka a Gusty Fučíkové.

Zdá se, že v přírodě se najde všechno, především optické klamy. Zdánlivý klid krajiny něco skrývá. Tolik si čerpači zakládají na bláznovství. Tolik je všude zeleně. Než organizované bláznovství je dětinství. Poptávka po užitečných idiotech klesla na nulu, jsou jich tisíce. Právě že nebyli akademičtí filosofové, moc se tím netrápili.

Studna naděje měla dvě maringotky, rozeschlé včelíny, které dostala z odpisů podniku poslého krátce po revoluci. Ty rozmísťovala v určitých intervalech do krajiny a řeholníci si v nich po jednom odbývali týden dva poustevničení, psali deníky, básnili, procházeli okolím. Žloutli tabákem, vysychali alkoholem, požívali durman, červené mochromůrky, kanabis, česnek, nikomu nepáchli. Nebo zas drželi půsty a pitné kúry a vůbec se vyznačovali praxí neokázalých ctností. Ostatní za nimi konali inspekční cesty, budili pecivála, přešli legendu a sloužili rituál táborového ohně. Obědvali na převrácené radlici. Otušovali se nazí ve sněhu, v kopřivách, plnili zadání plynoucí z řehole, jež často byla opsaná z pravé augustiniánské regule, mlsali houbičky. Holdovali mykologickým a mytologickým představám. Pořádali poutě na hory, při

nichž převládaly blouznivecké a eschatologické prvky, kterým se pak vysmáli v první hospodě jako venkovští muzikanti po pohřbu u piva. V tradici starších členů zapřádali hovor s místními lidmi, aby nasáli esenci selského myšlení, slovní obraty a rozpočítadla. Bylo to hezké, ale zejména veteráni cítili, že programu dochází náboj. Happening ztrácel na síle, měnil se v banální mejdan. Utopické společenství upadající v jakousi dospělou verzi Dvou roků prázdnin se mělo opravdu utopit.

Mobilní poustevna byla umístěna do lesů šumavského podhůří. Stála u řeky vedle jeskyňky s obligátní studánkou, která dávala vodu k obřadům. Aktuálním řeholníkem v poustevně byl Josef Šofr. Tři řeholníci na cestě k němu, Bachleda, Radvan a Shelly se psem Pastisem v nadačním Citroënu míjeli mosty, klusáky, závodíště ve Velké Chuchli. Vezli pár stovek knih určených k autodafé. Billboardy u silnice nad řekou svítily do bouřkové tmy. Na jihu prší, tady ještě ne, ale voda stoupá. Je první stupeň povodňové pohotovosti. Pod mostem Inteligence spatřili parník omalovaný motivy džungle. Firemní raut, teambuilding, něco na ten způsob. Na horní palubě hrál jazz, exekutivové v oblecích tančili s dámami na podpatcích, ještě když se obloha zatáhla a logo bankovního závodu se kalilo ponurým leskem. Kam jedou pod olověným nebem? Pro ně počasí neplatí? Neměli by se vrátit? Mávali jim a lidé na lodi jim mávali na zpátek. Nejsme loď linková, v dešti se schováme do podpalubí.

K obřadu u Otavy přepravovali zelený čaj umletý na prášek. Vodu ze studánky na Petříně, kterou obvykle používali, nahradí panenský pramen v jeskyňce, kterou anektovali na místě. Dva další novicové dospěli na místo vlakem a pěší poutí. Dohromady se tak sejde šest mužů zasvěcených monastickému bláznovství.

Chyběl Eman a Richard. Jeden vyklízel suť na Maninách, druhý měl práci s Američany. Během Emanovy nepřítomnosti byl tedy

zástupcem komtura Josef Šofr, v občanském životě vinklář, advokát chudých, dnes právě poustevník-hostitel obřadu u maringotky. Eremita připravil kotlík na trojnožce a rozložil na travu bílou textilií s hliněnou miskou a vařečkami. Přeschlé třísky, krbová zápalka. Modrý plamen. Když zmlkli, pomocník Bachleda (synkretik modliteb a polských epidemií – cholera etc.) uvedl mistra. Ten se ujal vlídnějšího slova.

„Prosím laskavě přítomné, aby se zdrželi hovoru,“ požádal je. „Proběhne zasvěcení a úklid myšlenek řeky s čajovým obřadem. Výjezdní zasedání začínám hodinou mlčení. Má-li někdo naprosto nezbytnou potřebu promluvit, nechť napíše svůj dotaz či oznámení na kousek papíru.“

Mlčeli a čekali oheň. Byla to navyklá činnost, i tak ale obtížná. Hodina je dlouhá doba, mlčení mučivé. Nutno dojít k usebrání, k vypnutí všech potřeb. Zbavit se profánních myšlenek, praktických úvah, které doznívají v myslích řeholníků. Dosáhnout náhorní plošiny, kde se ve větru honí a nehlučně mizí smotané chuchvalce trávy. Praskání ohně, pojem času se ztrácí. Archaický svět, nerušený uvítacími tóny mobilních telefonů, které musí být vypnuty. Smysly soustředěné v jediný, sluchový, ve snaze zachytit bod varu. Když voda začne bublat, nasype do ní mistr zelený čaj. Tiché čekání na výluh. Miska s vývarem koluje kolem ohně. Každý ze zredukovaných dvanácti měsíčků se napije, otře okraj misky ubrouskem, odevzdá ji mlčky sousedovi a navzájem se ukloní. Vše probíhá v tichosti a teprve po dopití čaje a uplynutí šedesáti minut je možné zahájit rozhovor, kdy každý z přítomných má právo klást mistrovi otázky, zpočátku hlavně takové, které se týkají čaje, ohně, obřadu a věcí souvisejících.

Ty byly dnes rychlé a formální. Doptali se, kde vzal mistr vodu (v oné jeskynní studánce maskované maringotkou), odkud je

dřevo a jaká zařikávání užil při míchání bylinek. Sezónní asketa podotkl, že v podrostu kolem poustevny zaujme toxická krabice a kakost bahenní. I ty mají halucinogenní a zvukomalebné účinky.

„Jak je to se stěhováním, do kdy ji máme opustit?“ zeptal se konečně Schelly. „Když jsme si brali auto, byla napůl vyklizená a nikdo tam nebyl. Nedalo se jim dovolat. Nechali jenom vzkaz, abychom odvezli ke spálení tyhle balíky knih.“

„Ano, stěhujeme se,“ potvrdil Šofr, kterému Eman oznámil novinu hned po Richardovi. „Eman a Richard začali vyklízet kuchyň i skriptorium a převážejí knihy na Rohanský ostrov. Jsou tam haldy sutí, ty se musejí vyvézt. Bude to chtít několik kontejnerů.“

Šofr byl Brňák, ale to už mu odpustili. Vyučil se jiskrařem na Kladně, to jsou skoro Dejvice, k tomu absolvoval podzemní fakultu lidských práv a zakázané filosofie; vzdělání poněkud nesourodé. Jeho talent nikdy nepřekonal hranice svědomité prostřednosti, ale vyznal se dokonale v komunální politice, odpadkovém zákonodárství a daňových předpisech. Vyučen v bytových seminářích i občanskému právu, věnoval se po převratu poradenství v otevřené společnosti. Řeholník byl neplacený. Dodržoval etický kodex učňovského závodu paní Poldi, jakousi internátní pravdomluvnost, a jako takový se etabloval co morální perla a hrdina. Signatář tří protikomunistických pamfletů z doby temna, organizátor humanitární pomoci do zemětřesením poničené Gruzie, nezávisle na režimních chapadlech Národní fronty. On to byl, kdo se zasloužil o knihovnu, obecní zastupitel po sametové revoluci, neokázalý hrdina disentu a komunální ombudsman. Teď oznamuje, že bratři útulek opustí. Říká to tedy ten pravý.

Čerpači, veteráni i novici, zmlkli, aby novinu strávili. Knihovna se doposud zdála být nehybnou jistotou, a najednou si mají zvykat

na novou. Mají mít útočiště u řeky někde pod Štvanicí. Prostory tam budou větší než v Břevnově. Tak v čem je problém? Neviděli v nové situaci závažnou starost. Stěhování knihovny je jako stěhování duší, nomádi táhnou na nové pastviny. Je to jako vůle velkého Ducha.

Mýty zdobí pozadí představivosti. Marihuana rozveseluje. Součástí řeholních obřadů je indiánská sauna sweatlodge – posvátný obřad, který očistí od všech jedů, nečistot a chorob civilizace. Je třeba soustředit se na proudění pozitivní energie; proto vstupují do sauny nazí, zbaveni šatů, symbolů, odznaků vzdělání, moci, postavení, bohatství a jiných masek, živících lidské ego. Po zapáření v drnové zemljance se zalitými žhavými kameny z ohně se obřadně noří do ledové koupele. Železná vana na lvích tlapách, která k tomu účelu slouží, je tak stará, že v ní byl možná vynalezen Archimédův zákon; rozhodně ho však popírá, protože voda, než aby těleso vytlačovala, vytéká prorezlými otvory.

Další očistný oheň měl planout mimo profánní čajníky. Vykoupaní poustevníci tušili déšť a urychleně stavěli pagodu. V ní začali pálit stohy konjunkturální makulatury včetně děl předchůdců z doby normalizace a včetně děl vlastních – z hlediska dějinné relevance jsou mrtvá dávno, ahistorický poustevník tedy ničí svůj výtvar v nahodilém čase; pálení knih patří ke každé vybrané kultuře, podobně mizí celé umělecké obory, hekatomby epické poezie a sborová recitace. Ničili knihy, které už skladovali ve sklepech v několikaletém vydání ze škol a zaniklých kulturních zařízení, a už je nechtěli stěhovat na novou adresu. Takto likvidují režimy nevhodné stohy dokumentů. Takto se očišťuje knihovna i duše od nánosů a patosu. V tom byli zajedno s jezuity: každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřát a na oheň uvržen bývá. Autodafé obrozuje.

Do výhně padala celá nakladatelství, náruče zbytečné četby. Než proťal vzduch osten deště a drobně se rozpršelo. Plameny syčely. Ještě se smáli a pokuřovali. V obraně proti vnějšímu světu je chránila víra a potouchlost. Lehce zmoklí a mírně toxičtí polehávali na zádech.

Šero vládlo i potom, co krátký déšť ustal a nastal předčasný večer. Pomalu přecházel v noc. Dýchali vlhko a nechávali kolovat dalšího jointa. Nebe se krátce vyjasnilo. Pohaslé ohniště sálalo. Stálice jako Vega nebo Aldebaran ještě svítily. Pomalu mizely, mrahy se nasouvaly. Potom zablikalo poslední světýlko, letadlo nebo družice, a úplně se zatáhlo. Opravdový déšť se připlížil ve tmě. První roztržitěné kroupy sílily v řetězy souvislých kapek. Začalo hustě pršet. Vojáci necírkevního řádu se stáhli do maringotky.

To, co už bylo skutečností v kopcích dál na západě, propuklo i tady. Oheň s konečnou platností uhasl. Změna zpočátku akustická. Jako když začne bubnovat jiný tambor. Příroda vyslyšela volání zelených, legendu klimatické pomsty; živel se jako příbojová vlna začal předvádět ve vši svéprávné síle. Hučící řeka krmená menšími přítoky ze Šumavy se zvedala od včerejška, ale teprve nyní je napadlo, že by se mohla vylít z břehů. Ještě se smáli, ještě kouřili zelený plevel. Vařili čaj s rumem.

Déšť harašil do tmy. Byla půlnoc. Když močili ze schůdků maringotky, svítili baterkou do louky a viděli, že je zalitá řekou. V původním řečišti se objevovaly věci, které tam nepatří: trosky dřevěných stavení, plastový odpad a barely, soustředné kotouče neznámé špíny, vyvrácené kmeny, nafouklé zdechliny zvířat. Žertovali, že ráno postaví vory. Tušili vodu rozlitou do lesa. Kola maringotky už stála pod vodou, řeka dál stoupala. Noc vládla v mokrém smokingu. Déšť trval do rána a neprestal ani potom.

Všeradice

Národnostní rozdíly jsou podporovány formou folklóru. Slouží turistické výměně. Richard by nechával hosty přezkoušet z dějin umění, než projdou pasovou kontrolou. Jinak je těžké je přesvědčit, že nepíšeme azbukou. Každý jsme arci deklasovaný prodejce podezřelých psích plemen, a švejkovská čepice jako národní kýč může přivést návštěvníka Prahy k hlubšímu prozření, ba k existencialismu.

Občan Spojených států se jede do Evropy utvrdit v hollywoodském stereotypu: Prázdniny v Římě, Američan v Paříži, Grace Kelly v Monaku. Čůrající chlapeček, šikmé věže. Zasměje se, když vidí Starbucks. Cítí se líp, když vidí logo McDonalda s čistými záchody. Je to přece jen jistota. Nelze si představit milionářku na suchém záchodě se srdíčkem ve dveřích.

Na střechu auta se spouštěly provazy vody a stěrače na ně čekaly. Zadní i přední. Jak jsou přilnavé. Jak limuzínské. Hladina řeky je vzduť od Prahy. Řeka pokryje skládky i golfové hřiště. Zatím stoupá. A co bude, až zaplaví sádky v Lahovicích? Chuchle je dosud průjezdná, závodistiště už nasáklé. Hipodrom se stává hydrojemem.

„To tady v srpnu vždycky tak prší?“ otázal se LaCroix s pohledem na oponu šedého deště. „Arizona je vyprahlá, známe spíš písečné bouře.“

Jeli dál na jih, po Strakonické. Svalnatá oblaka na nízkém obzoru vykládala náruče vody z nějakých bezedných rezervoárů starozákonných štoudví. Blesk rozčísł oblohu možná v Egejském moři, hodně daleko, protože hrom udeřil po dlouhém čase. Vjem

byl tak silný, jako kdyby prásklo do zoraného pole v nejbližším okolí.

Přízeň z otcovy strany ležela sto mil na jihozápad od Laškovic, na katolickém hřbitově, to ale ze vsi nedělalo obec o mnoho zbožnější. Otec Wosahlick odešel za velkou louží v roce 1914 a v Arizoně si díky příčinlivosti zděděné z gruntu splnil americký sen. Unikl službě v rakouské armádě a válečným zákopům a možná za tuhle dezerci a špatné svědomí zběha dal syna zapsat na vojenskou akademii ve West Pointu. Nic by nebylo tak dojemné, jako kdyby otcovu obec osvobodil právě on. Americká armáda sem v dubnu 1945 opravdu došla, ale poručík Joseph Wosahlick sloužil jinde. Po válce, okřesán bitvou v Ardenách a dekorován samotným Eisenhowerem, se nyní už kapitán úspěšně ucházel o dceru ropaného magnáta, jejíž dcera dnes přijede do lůna předků s potomkem francouzského šlechtice. Tady na ně budou čekat. Richard po zkušenosti s laškovickými tetami zatelefonoval starostovi předem, aby místní připravili uvítání.

Pod spěchajícíma nohama se tvořily kaluže slévající se v rybníčky, hosté procházeli špalírem deštníků. Oběd v sokolovně nemohl být upřímnější; jsme česká vesnice včetně pár dosídlenců z Prahy, kteří sem zapadli. Jsme ryzí vlastenci a samozásobitelé, salám u řezníka není koňský ani polský.

Provinční důstojenství nezaostávalo za majestátem zámořských hostů. Přípitků bylo nepočítaně. Na transatlantickou družbu, na rolnické geny. Předseda obecního úřadu instaloval v síni předků výstavu dokumentující postup Pattonových divizí v okolí Horažďovic. Z Plzně přivezl hvězdnatý prapor a plakát Strýčka Sama v cylindru s inkvizičním prstem mířícím na rekruty a nápisem: *Ty uže zapisálsja dobrovolcem* (freudovské přeřeknutí zůstalo pod novou ikonou z nástěnky pamatující Rudou armádu). Náves

obstavil vozovou hradbou muzejních žebříňáků, fukarů a mlátíček – vítězství vlčího turismu nad komunistickým futurismem. Rozhovořil se o scelování polí, o úrodě a dožínkách. Za svoje moly se nestydíme a vždycky jsme si uměli poradit.

Příbuzní chvíli váhali, zda mají hostu prozradit, že se tu neměli vždycky jen rádi. Vesnice nerada promíjí. Každý korec uzmutý od švédských válek by mohl vydat svůj počet nepravostí. Nakonec šeptali tichému Američanovi, kdo je kdo v tomhle stojatém rybníce, kdo byl bolševik (včetně starosty), kdo združstevňoval, rozoral meze a odvedl krávy, kdo se jak angažoval v osmašedesátém a po něm. A dcera že kvůli kulackému původu musela celý rok vynášet nočníky v okresním špitále, než ji vzali na medicínu. Ale všechno si odpustili, byť se zaťatými zuby. Museli, jinak by spolu nemohli žít. Taky že jim chybí pár dolarů na nový septik.

Příbuzní jsou si s Marushkou podobní. Nafotili dvojportréty, Američanka s nově objevenou sestřenicí z profilu, kterak se usmívá jedna na druhou; z anfasu, polibky na tvář – vypadaly jako sestry, z nichž ta česká, byť mladší, měla o mnoho vrásek víc.

„Musíš k nám přijet,“ trvala Marushka na svém. „Musíš k nám přijet, máme na ranči hostovské křídlo, bazény, kurty, parkúr, mexické štolby.“

Věnovala příbuzné sadu luxusní parfumerie, album panoramatických záběrů prérijní usedlosti, ranče, ohrady a stáj. Rodině i zástupcům obce předala klobouky, které tahala jako králíky z bubnů Samsonite, celé bílé, tak povědomé ze seriálů.

Reginald prošel záznamy ve farním archivu a zjistil, že místní kostel má věž, ale oněmělou. Je na tom hůř než ten toleranční. A došlo mu, že místní idylka nebude dokonalá. Poučen románem o italském zvonu ve znešvažené vesnici, rozhodl se zavěsit podobný v rodné obci praotce manželky a sklenout tmelící úpon v ko-

munitě, kde křivdy na rodné hroudě jsou tak dlouho pamatovány, hluboko zařaty v paměti po celé generace. V latinském Adanu se americko-italský velitel okupační správy po druhé světové válce rozhodl nastolit mír mezi rozkmotřenými venkovany všech věrouk – fašisty, komunisty, mafiány, neznabohy, křesťany, kolaboranty a hrdiny – zavěšením nového zvonu, který by nahradil starý, jenž kdysi byl snesen a překován na dělo. Rozmanitostí je vzorek české vesnice dokonalý. Nesmiřitelná animozita tradovaná v selském stavu, v krvi drnohryzů vstávajících za tmy ke zvířatům, nemá v anonymní Praze obdoby. Na vesnici si lidé vidí do kuchyně a nezapomínají.

Američan vystavil diskrétní šek a odevzdal ho starostovi. Přijede se podívat na zavěšení, až bude zvon ulit, řekněme za půl roku? Srdečně se rozloučili a nasedli do mercedesu. Venku dál pršelo, déšť zesiloval. Auta s potkávacími světly se vynořovala za stěrači jako rusalky ve zpomaleném filmu.

Na střeše maringotky nebylo k hnutí. Řeholníci sdíleli nevelkou plochu se psem a veverkami. Později, jak bude voda stoupat, připlave jezevec, kuna, rodina ježků. Uprchlíky tábor, Darfour živočišných druhů. Seděli schoulení pod stříškou ze stanových celt. Z veselé noci s rumem povstalo truchlivé bdění. Zvířata nevnímala druhovou rozdílnost, šelma se třese jako býložravec.

„Jen abychom to s tou charitou nepřeháněli,“ utrousil Schelly na adresu zvířátek. Těšil se zvláštnímu postavení, přestože odmítal režnou košili a pomíjel nezištné zadání bratrstva. Všestranný umělec, jezerní básník, malíř a rocker v koženém křiváku, si častěji pomáhal z řeholní pokladny, prodával načerno archivní tisky, a pokud nebyl právě ženat (celkem třikrát), míval atraktivní milenky. Nosil auru zakázaného hudebníka z doby undergroundu a choval

vzpomínku na bratra zpěváka, který zahynul v bláznivé sázce skokem do Dunaje. Měl tak se živlem zkušenosti. Každá jen trochu slušná rocková kapela musí mít jednoho člena po smrti, to všichni chápali. I jeho pes uměl zpívat a se svým číslem byli v televizi. Vytí sjednocovalo madrigaly invazních druhů na střeše.

Uvnitř, v samotné maringotce, bylo po kolena vody a dále stoupala. Ještě žertovali. Pořád nevěřili, že by mohl živel maringotkou pohnout. Prvotní látka nemůže být pohřební flór. Déšť padal jako před Kristem. Neprůhledné opony vody, rozmazané obrysy stromů. Scházela archa incestních dvojic. Jinde muselo pršet ještě víc, protože řeka stoupala tempem, které přesahovalo vzednutí odpovídající každému známému dešti. Déšť padal do louky, která zmizela, jezero se táhlo do lesa.

Situace začínala být vážná. Neúprosná přímka hladiny překročila vodoznak – licousy hastrmana na měrném kameni – a roztahovala znepokojivá křídla jako harpyje lovící lenochody. Pralesní hukot, zbořená harfa olympské dřímoty. Noyade znamená popravu utopením, zejména hromadnou. Na louce nebyl proud tak silný jako v řečišti, ale voda, jež bude tisíciletá, kroužila v maelströmu, do kterého schvátila Žižkovu lípu i olši Durynkovu. Začala šplhat do oken, šplouchla i na plechovou střechu. Dřevěný valník, druhdy bydliště cirkusáků a putovní svatyně, se začal otáčet v hrozivé nejistotě mezi gravitací a levitací. Komické i tragické. Další zvířátka, kde se vzala, tu se vzala, ztratila ostych před lidmi, ti byli jen dvounohou součástí fauny, stádečko zmáčených primátů. Laně sem zjevně nešly pít. Za nimi plavaly šelmičky, divoká prasata. Ani nutrie, uvyklý říční druh, se ve svém živlu necítily dobře. Nutně dojde i na řeholníky. Plavat uměli, ale znovu se stmívalo. Nikomu se nechťelo do vírů, natož do rotujících bubnů tekutého fosforu, jimiž blýskalo hlavní

řečiště, a které ukrajovaly ztracené břehy skryté pod vodou. Maringotka se propadala a nadnášela, jak do ní vrážely plovoucí kmeny. Zapomenutý citroën odnesla voda, trčel zaklesnutý mezi dvěma stromy. Docházelo jim, jak plytká je poezie atmosférických popisů a aforistických odboček.

Šofr vyzkoušel čísla na mobilu. Dovolal se Emanovi v Praze a ten mu sdělil, že někde blíž poustevny by se měl pohybovat Richard s Američany. Ať mu zavolá nebo pošle SMS-SOS a požádá ho, aby sehnal traktor, který by mohl poustevnu vytáhnout. Rada pohříchu hraběcí.

Řeka na chvíli jako by si rozmyslela svůj tok, vlny se rozběhly směrem k nim a zpátky – průzkum bojem – zalily šíři pamatovaného řečiště a louky kolem, hladina se prohnala lesem a vpravo po (bývalém) proudu se ztratila v oblouku pod ruinou zapomenutého hradu – i tak bylo těžko věřit, že tatáž voda se někdy dostane k soutoku s Vltavou, že dorazí do Cuxhavenu; spíše vskočí zpátky do skály v Českém lese, kde pramení ostatní zdrojnice. Příroda se převrátí a čas společně s ní.

Richard po odjezdu ze Všeradic poslouchal autorádio, aby zvěděl, kudy má jet a jakým místům se vyhnout. Povodňové zpravodajství upozorňovalo zejména na menší silnice v západních Čechách v blízkosti vodních toků, kde hrozí zkáza. V době, kdy zachytil volání o pomoc, už bylo zřejmé, že než by sehnal traktor, mohlo by být pozdě. Bude rychlejší se pokusit o vyprošťovací akci mercedesem. Vylíčil situaci Američanům, a jestli by byli ochotni zajet nějakých dvacet mil k řece, dál to nebude, kde vězí kamarádi na střeše traileru, voda stoupá a oni jsou odříznutí. Rančer byl pro, taková legrace rozhybe i stará kolena. Amerika opakovaně přichází Evrope na pomoc, za války nebo jinak, od čeho tady jsou (d)obyvatelé

svobodného světa. *Let's roll*, jak říkají hráči amerického fotbalu. *Let's roll*, jak říkají stateční pasažéři unesených letadel, když se vrhají holýma rukama na teroristy. *Najn ilevn!*

Navigace je svedla ze silnice první třídy na děravou okresku plnou kaluží, posléze na polní cestu vedoucí do lesa k řece. Tady už souvislá louže oblévala kola do poloviny ráfků, ale silný vůz pocítoval jen malý odpor. Richard znejistěl ohledně cesty pod sebou, kterou viděl v duchu jako rozplizlou mléčnou dráhu s výtluky zkalenou do hnědé kávy. Když dojeli na louku s maringotkou, voda zalévala chladič. Světla strašila pod hladinou, Richard měl vážné obavy, že se do motoru dostane voda. Dva tři trosečníci seskočili z maringotky do kalné vody, potopili se a zahákli ponořenou oj za tažné lano, které patřilo k vybavení poustevny. Šofr si je uvázal kolem pasu. Zpočátku plaval a posléze se brodil nezbytných dvacet metrů k autu, které zůstalo stát výš na louce s běžícím motorem. Kladeňák z hutí projevoval nezdolnou vůli a býčí sílu, se kterou si razil cestu těžkou vodou. Vír mu podrážel nohy, několikrát divže ho nestáhl. Nakonec dosáhl auta a poslepu ve vodě zahákl konec lana zesponu k šasi. Richard stočil okénko a snažil se mu vysvětlit, že nechce vypínat motor. Jakmile slyšel, že je hotovo, začal pomalu přidávat plyn a couval zpátky po lesní cestě. Řeholníci se odhodlali skočit do vody a pomáhali tlačit či spíše se nechali táhnout, vodu po ramena. Šofr obručkoval couvající auto, radil a ustupoval před ním, jako kdyby našlapoval minovým polem. Celé se to podobalo obrazu remorkéru, táhnoucího trouchnivý koráb k vrakovišti ztracených destinací.

Řidič měl jisté ponětí, kudy štěrková cesta pod ním vede, největší nebezpečí spočívalo v tom, že by sjel mimo, do hlubšího příkopu nebo neviditelné díry, že motor chcípne. Snažil se držet volant a sledovat pokyny kamaráda. Jestlipak Marushka nezačíná

dobrodružství litovat? Ale tvář ve zpětném zrcátku znala dokonale rozsah aristokratické přívětivosti v té které situaci, svítila povzbudivě. Manželé ožili, transport maringotky představoval napínavou podívanou. Ani je nenapadlo vystoupit. Možná si připomněli, že valná část americké populace byla počata ve vodotěsném automobilu.

Od čeho jsme na světě. Rančer Richarda povzbuzoval, jen mu dej zabrat, když má tři sta koní, ať se předvede. Nějaké odbahnění nemůže stát tolik. *Fucking big money*. Obloha tvořila souvislý balvan olova a bylo cítit v té chmurné krajině cosi odmítavého, co nedovolovalo představivosti dojít až do konce; auto je jenom kus plechu, na co jiného už by se měla vztahovat pojistka, je to *vis maior*, možná tady jde skutečně o život a v takovém případě vše dovoleno.

Mercedes vystupoval z vody jako věž ponorky. Malá evakuační flotila dosáhla země v nepřetržitém dešti. Táborníci opouštěli jeviště potopy ve tmě a nechávali za sebou zmáčené ježky, divoká prasata s mláďaty, vytřeštěné srny, znavené ptáky na stromech, pod nimiž co chvíli odpadl kus břehu, takže se kácely do proudu, a zesláblí opeřenci se zmáčenými křídly museli znovu popoletět – volavky, čápi, kteří za letu nikdy neví, co s nohama; a zvláštní světýlka na hladině mezi křivými stíny, bludičky, rusalky, jako tisíce zapálených cigaret.

V hotelu Bavor, za hrází Lipové aleje ve Strakoniciích, vařili grog desítkám podobných trosečníků. Město kolem bylo zalité. Lidé zabalení v dekách posedávali na schodech, na baru, na křeslech v recepční hale. Spící děti. Zdalipak si vana Archimédova podržela čistou vodu, zdalipak studniční hladina odolala zátopové špíně a zůstala na lvích tlapách?

Podobně uvažovali znalí správci luxusních ubytoven, kteří před povodňovou vlnou v Praze zatopili základy poříčních hotelů užitnou vodou. Ve Four Seasons Vivaldi evakuovali zavazadla manželů i Seana Conneryho (natáčel na schodech Rudolfa Běčkovy film s ruskými samopaly, černými klobouky a slunečními brýlemi) do Marriottu na suchém Poříčí.

Postup povodně

Námořní hřbitovy mají určitý patos, říční jen bahno. Ve městě vládla nejistota. Legislativa byla nastavená tak, aby nikdo nemohl autoritativně rozhodnout. Místo povodňové komise zasedal ústřední povodňový štáb bez jasných pravomocí. Hrázní simultánně usnuli. Letní primátor Prahy, špičkový šachista a předvolební figurka, tvrdil do poslední chvíle, že metro je bezpečné, a doporučoval cestujícím, aby dál používali podpovrchovou dopravu. Velmistř pozichní hry málem překročil časový limit. Nakonec byl zázrak, že neměl na svědomí víc mrtvých než zimní král. Partii neustál a byl defenestrován. Těsně před zatopením vyhnal nic netušící Pražany z podzemí subalterní technik, který měl sice nulové Elo, ale zabránil škodám a obětem lépe než Nimcovičova obrana. Odvážnou výzvou a překročením kompetencí zachránil z podzemí tisíce lidí.

Korselt sledoval okolí řeky z visutých teras na Žižkově a mnul si ruce. Povodeň jako rané křesťanství je kult radikální obnovy. Tisíc tekutých paží puštěných ze řetězu. Pil chlazený koktejl a hledal někdejší půdorys města. Z telekomunikační věže jsou i Hradčana malá. Hemžení v tušeném řečišti pod ním připomínalo bárky převozníků duší, stojaté Maniny ze stometrové výšky vypadaly jako dětský bazén s poházenými hračkami, připomínajícími archeologické nálezy, věšební nádoby škodolibého šamana.

Zaplaveny byly základní kameny Národního divadla. Pršet nepřestává. Voda hladově stoupá. Prolétl noviny, pročtl internet. Kdo to tu říká, že potopy jsou sabotáž? Karlín a Libeň patří Serge Bornsteinovi, který tady chce vybudovat finanční centrum jako na

Smíchově, a než by se handrkoval o stavební povolení, torpéduje vltavskou kaskádu. Hrázní umlčení. To může být jen spekulace, ale v každém případě se rozhořčení snese na nastrčeného bratrance. Už v neděli před záplavami odmítaly pojišťovny uzavírat smlouvy, déšť je vždy vyšší moc, neboť padá shora. Až počáteční vztek opadne, domněnky o spiknutí už nikdo nebude brát vážně. Nikdo přece nevěří na šílenou konspiraci, od čeho máme politickou korektnost. Nikdo nevěří na srážku s Jupiterovým měsícem. Nikdo teď ze zákona nesmí. El Niño značí tančícího Ježíška, teplý tichomořský proud, který navštěvuje Ekvádor o Vánocích. Něco tak roztomilého nemůže být *inside job*.

Nad Prahou zmizel soutok Berounky s Vltavou, jezero sahá od Černošic ke Zbraslavi. Zanikly Lahovice, skládka a dostihové závodistiště. Mosty ve městě pozbyly staletou důstojnost, jsou rády, že z vody vyklenou alespoň vozovku. Lépe dnes přes ně nejezdit. Ani se to nesmí, stojí tu neoblomné hlídky. Přírodní pohromy rozněcují odhodlání a návaly statečnosti nad opojnou krutostí proudu. Mimořádné pravomoci přísluší mužům, kteří už nedoufali, že se jich dožijí. Autorita civilní obrany přináší adrenalin udatným hasičům a zachráncům, ve finále i mimořádné odměny.

Voda dosahuje okraje nábřeží na Starém Městě. Na druhé straně, na Kampě, stoupá Hroznovou ulicí, zvedá a likviduje Čertovku, zaplavuje mostek na Velkopřevorské náměstí. Zalévá celý ostrov. Z galerie v Sovových mlýnech uplavou vystavená křesla v nadživotní velikosti: zubařské, kolečkové, elektrické, rokokové, senátorské, obří pro hosta; umění umí být veselé a koncepční. Proud se valí neomylně, protože svévolně, silokřivky pohybu smýkají ztracenými předměty. Plavou tu nerozlučné chatařské favely. Celé oblasti jsou vylidněné, tekuté, v pohybu, a přitom prosté života, jiné plné přihlížejících z pevného nábřeží, těch, kteří už kalkulu-

jí, i nerozhodných voličů, jak se lidem říká jednou za čtyři roky, spotřebitelů, pojištěnců i nepojištěných, zahrádkářů a developerů. Není to ani brownfield, žádní umělci nebudou hledat ateliér nebo inspiraci ve staré tovární hale. Všechno pohltila hnědá záplava, je nutno čekat, až se obvyklá skutečnost znovu objeví pod filmem špíny a bahna.

Vše se odráží v tvrdohlavé řece, v nebi vylitém z břehů. Představa Indie jako tisíců lidí „očisťujících se“ ve špinavé Ganze, svatí muži se žlutými zuby a svítícími bělmy, neodstranitelné krávy a kravince ležící v cestě nesčetným rikšám a mopedům; odpadky vyhozené z rozmaru, nutnosti i únavy teď v jednom hejnu, pet lahve, špína a svatyně, to všechno si říká program duchovní cesty či očisty.

Vteřinový průtok čítá 5000 kubíků. Vltava v Praze kulminuje odpoledne. Na Plzeňsku a v jižních Čechách začíná voda klesat, ale stále prší, zatím nejvíc na severu Čech, v Orlických a Jizerských horách a v Krkonoších. V Mělníku zvyšuje rozvodněná Vltava hladinu Labe, rozšiřuje koryto soutoku. Problémy nastávají v neratovické Spolaně. Zhoršuje se stav na Litoměřicku, uzavírají se mosty (Štětí, oba v Ústí nad Labem). Problémy mají i obce na Jizeře.

Vltava zatlačuje Labe, vzniká protiproud. Ostře sledované mra-
ky, vraky a barometr. Pochmurné dojmy. Korselt si mne ruce.

14. srpna. Je okurková sezóna, Praha se dostane do světa. Guardian píše, že evakuace z hotelu Four Seasons do Marriottu připomíná Titanic, ženy a děti mají přednost, leč některá zvířata jsou si rovnější. Člověk by myslel, že Sean Connery s nově vysázenými vlasy přeběhne po střechách, vždyť tohle město je pouhou atrapou béčkového filmu a podbízí se jako barevní žakéři na tržišti kýče. Jako ti opršelí světci na orloji.

17. srpna. Meteorologické melodrama. V Děčíně už 12 metrů vody. Autorita a zpupnost z únavy se projevuje u důležitých orgánů, záchranářů a jiných pomocníků Veřejné bezpečnosti, kteří nechťejí pustit lidi domů. Najednou je dost benzínu pro helikoptéry, sapéři se vyřádí v odstřelování zakotvených lodí, které pak nadělají víc škody, než kdyby se utrhly. Pobouření vyvolalo utracení slona a hrošice v zoo. Některé obce hlásí výpadky elektřiny, stav nouze; záplavová vlna dosáhla maxima, ale silné deště mohou udeřit znovu zejména na západě. Jsou také nezodpovědní sportovci, kteří zvednutou vodu hodlají využít pro splutí řeky do Hamburku, na raftu, na kajaku, na duši od traktoru.

Tuleň Gaston, uprchlík ze zoologické zahrady v Troji a televizní hvězda, neodmítne rybu od ekologů nebo filmového štábu, ale pokračuje do Spolkové republiky, nedá se chytit. Družka Miška je lapena v zámecké zahradě v Beřkovicích. Je náhle samodruhá a doufala možná v ambulantní péči zdejší psychiatrické léčebny, leč celý areál dřímá pod chlorpromazinem, neboť doktoři odešli domů, aby své prahy obložili pytli s pískem. Schizofrenici spí spánkem blahoslavených.

18. srpna. Gaston minul Kralupy, překonal soutok Vltavy s Labem, neviditelný v povodňovém jezeře, a tušeným řečištěm míří dál do Severního moře, mezi své, mezi šermující narvaly. Do zoo se chystá prezident, arcibiskup a primátor, chladí šampaňské a čekají, až bude emblematické zvíře lapeno, přivezeno a oni si s ním vyfotografují politické body. Péče o domácí mazlíčky je zaručený recept. Filantrop se nejlépe předvede jako zoofil.

19. srpna. V chemických Litvínov-Molotov se sloučily smrtelné koktejly. Gaston chycen v Drážďanech.

20. srpna. Lachtan Gaston mrtev, uhynul při převozu kvůli toxickým splaškům. Šampaňské, které na něho čekalo v zoo spolu

s městskými notábly, zůstane v lednici do doby, než se jeho družce narodí pohrobek Gaston jr.; povodeň mořské savce motivovala a Mišku zastihla v plodných dnech.

V kosmopolitním podnikateli se pohnul vlastenec, odložil příbor, odsunul lanýž, vysmrkal se a zaplatil. Obešel výstavku fotografií dokumentující výstavbu telekomunikační věže. Nebyla jediná oběť odvážné architektury. Nikdo nespádl. Jen investor Kapek se po převratu zastřelil. Po oknech stékají trhavé čůrky vody.

Lepkové parno, které v Praze halilo povodeň, provází kultická tryzna za lachtana a sedmnáct lidských obětí. Čestná salva hřmí u hrobu neznámého vojína. Na hladinu se vyhoupla košatá koruna stromu, nafouklý otoman, zdechlina psa. Výše po řece se odpoutala hnízda homérských bezdomovců, zpuchřelé trirémy nasáté krabicovým vínem, boudy a kůlny zahrádkářů, trigy a trojští koně. Uprostřed řeky v rezavém večerním proudu vytane kamenný muž na mokřem prámu, splývá se stíny mytických dušiček, netečně pádluje jakýmsi prknem, hlavně aby nevrazil do železničního mostu. Není to akční hrdina. Vypadá zasněně. Dezorientovaný Charón. Jak to, že minul třetí katarakt, němé obrysy nábřeží – tisícileté ticho by povodni nikdo nehádal (je zajímavé, že nezní sirény, přestože původ toho slova je ve vodě)? Jak to, že minul výstavu Umění starého Egypta v Mánesu? Jak to, že nesmekl pod Národním divadlem? Nezabloudil do nadnárodního hotelu? Nerozbil si hlavu o Karlův most, který už téměř nemá oblouky?

Podmáčené louky rozryté divokými prasaty zmizely. Řeka zrušila první i druhý katarakt – jezy Klecany a Dolánky, pole a roury rafinerie v Kralupech, odbyla netečně Labe, toho příživníka, který jí od Mělníka krade jméno, přestože není větší ani delší, tlačí jeho chudší vody zpátky proti proudu a sama se valí ven ze země do Saska-Anhaltska, hotový Valdštejn na vzpínajícím se oři, jako

když vynáší slovanskou Moranu do fádních rovin východního Německa. Po dlouhé době zas jednou česká expanze, spanilá jízda, velký úklid, dezinfekce.

Po záplavách se ztrácejí dokumenty a soudní archiválie, houfnice nevole pálí na liché činitele od ředitele Národní galerie po toho letního primátora. Vyloupily se zaplavené nekropole, neznámá pohřebiště a naleziště pod Prahou. Obnažila se syrová špína. Maniny rozryté kopyty tisíce čertů. Rudohnědé bláto, z jakého si vodník šije botičky.

A korporace dosáhnou na hlasování zastupitelstva hlavního města proměny luk a polí ve stavební parcely. Zastupitelé pro návrh zvednou ruce i pro železniční trať, která nikam nevede a doslova podvádí Negrelliho viadukt. Dlouho se na ni budou čerpat peníze a nikdy se nepostaví.

Nejasný rozhovor

Korselt si v bývalé knihovně otevřel kancelář do doby, než se rozhodne, zda tady vznikne nájemní apartmán, francouzské jesle nebo neziskový bordel. K tomu měl pachtovní smlouvu od chvíle, kdy se Studna čerpačů vzdala klubovny s výhledem na evropské granty. Ne že by musel čekat na skleněné věže v záplavovém území. Zapsané sídlo na Starém Městě fungovalo, mělo úřední hodiny a sekretářku. Ale poloha v Břevnově skýtala intimitu pro šťavnatý druh soukromých návštěv. Kouzlo historického centra dávno zrušily restituce a prostituce luxusních výkladů, stáda turistů. Teď je to Žižkov, Vysočany, Břevnov, které si hrají na East Village; kde sídlí alternativní umění a neokoukané korporace. Prostředí čpící stěhování funguje jako příslib zdravého rozjezdu podniku. Zateplující regály plné knih po celém obvodu zdí zmizely, místo toho je cítit siroba vymalované místnosti, čerstvý vítr do plachet obchodu. Jsou partneři, kteří ocení dutou ozvěnu vyklizených prostor, vůni vápna, mléčné malířské štafle.

V někdejší klubovně čerpačů zbylo pár krabic s knihami, které nestihli odvézt na Maniny. V průčelí velké místnosti stál stůl a sestava kancelářského nábytku. Proti oknu manželská postel s vodní matrací, aby bylo i trochu Ameriky. Dosud ji Korselt nepoužil, ale skýtala množinu představovaných rozkoší. A byly tu police vyprázdněné od knih, otažené od zdi a přehozené novinami, nadále s bateriemi starého vína. Kombinace starého a nového. Očekávání neznámé zabydlenosti. Zdravý vzduch větrané místnosti.

Američan nebyl jediný, kdo měl od knihovny klíče. Jedny se zapomněly u Futery z doby, kdy si chodil brát víno bez placení.

Muzikant věděl, že knihovna zůstane nějakou dobu neobsazená, ale že čerpači všechno neodnesli a nadále se tady objevují. Chodil sem a dobíral zbylé pití. Nikdy neopomněl přičinit čárku na futra dveří.

V poslední době posílal pro víno Hedviku. V knihovně se objevovala i Martina, poslední Korseltova přítelkyně, a na tu nebyl Futera zvědavý. Měl všeho ženského na kila a na rozdávání. Ale dnes byla milenka pryč, šel si pro víno sám.

Odemkl a narazil na Korselta. Zaváhal. Vycítil dobře, s kým má tu čest. Nový nájemník ho nemile překvapil. Věděl o Korseltovi z doslechu a neměl ho rád. Už od pohledu ten člověk vypadal, že pije vybrané ročníky a hraje si na labužníka.

„Copak, copak? Co vy tady děláte?“ podivil se Korselt. „Jestli patříte ke Studni naděje, tak byste měl sušit knihy v Karlíně.“

„Já nic, já muzikant,“ odvětil Futera. „Hrával jsem i se Shellym. Jinak jsem s řeholí ve volném svazku jako pijan studničních vín, externista od vedle. Všechny knihy jsem přečetl do sucha. Mimochodem, co jste dělal při povodni? Já jsem byl členem úklidové čety v metru na Klárově.“ Ale nečekal na odpověď. „Teď jenom dobírám přemrzlé hrozno. Zrovna si pro jedno jdu,“ ukázal na regál s vínem. „To jste si ještě nekoupil,“ řekl z výšky přezíravého pohrdání, aby novému nájemci došlo, že řeholníky vystřídal, ale nenahradil.

„Pravdaže, to máte pravdu. Ale ne tak úplně. Něco jsem zaplatil za pozůstalost, zbylý nábytek a tak. Vy jste ten vdavekchtivý muzikant, že ano? K nám do Ameriky se vám zachtělo. Slyšel jsem o vás.“

„Inu, jednou se ožením.“ Futera mhouřil oči. Byl dalekozraký a bez brýlí. Muž se mu nelíbil čím dál víc. Obchodní úsměv, tuctově hezká šakalí hlava, jakou mívali bohové smrti v Egyptě.

Oba muži popošli do bytu čelem k sobě jako boxeři a zavřeli dveře. „Jestli máte chuť na příbuzenství s panem Hummerem,“ usmál se Korselt ironicky, „nedělejte si velké naděje. Je to tvrdý byznysmen. Do rodiny si hned tak někoho nepustí. Holota ho nezajímá. Peníze se přitahují, kdežto nějaký básník nebo šumař jenom rozdrobí základní jmění. Lidé bez vlastnictví jsou lidé bezcenní. Můžete si jakkoli myslet, že žijete šlechtně v abstrakcích hudebních představ, ale jste jenom lovci-sběrači, nakonec budete vždycky potřebovat někoho, kdo vám poskytne pódium a slavo-bránu. Zrovna vy, jak se tak dívám,“ Korselt ostentativně prohlédl futra dveří, „dlužíte mým dlužníkům celou dvevní zárubeň.“

„Nevím, kolik vám dluží oni, možná nějaké virtuální dotace, tohle víno každopádně není vaše. A co se týče Hummera, jeho peníze jsou tak vzdálené, že tanou mi než v mlhavých obzorech. Ty teď neřeším. Ale rád bych si s ním někdy zadžemoval. Nemůže to být zlý člověk, když je tak dobrý muzikant.“

„Nenechte se vysmát. Je to tvrdák. Jinak by nebyl tam, kde je. Koneckonců je to kontrahent Pentagonu. Byl jste někdy v Americe? Tam vanou siré větry. My boháči o sobě víme. My se respektujeme a dovedeme držet spolu víc, než byste si mohl myslet, i když bez sentimentu. Dávno předtím, než se proletáři všech zemí pokusili bezúspěšně spojit, my už jsme drželi basu. Mimochodem,“ změřil si Futera s jistým soucitem, „poznal jsem evropské muzikanty, kteří když zaslechli prvního pianistu v černém baru, prodali nástroj a šli mýt nádobí do KFC.“

Jindy flegmatický Futera by s chutí Korselta praštil mezi oči. Panáček představoval všechno, co nesnášel. Dávno předtím, než se proletáři spojili... co nám to chce vykládat. Konzervatorista znal dějiny umění. Ještě jako dítě prošel bytovým seminářem. Přečetl Patočku. Cítil k muži odpor. Něco se v něm zachvělo. V úderu pěstí

by se znovu shledal sám se sebou. Ale hned jako by se v něm všechno rozplynulo, i nával agrese, který se proměnil v jednoduchou bytnost sebevědomí. A umiňoval si, že básník a mamonář musí být nutně odděleni bezbřehou zdvořilostí. Nenech se rozházet. Na tohle oni čekají, na tohle oni líčí, na tohle oni si udělali zákony, pomyslel si hegelian. Posbírat nervy, mlčky pohrdat. Vzít si své víno a jít. Ale nechtěl nechat Korseltovi poslední slovo.

„Já moc nevěřím tomu, že otec uzná Hedviku za svou jen proto, že spal s její matkou. A i kdyby. Od jeho peněz jsem vzdálen víc než Florida od Prahy. Vaše štěstí ale, milý pane, je vzdáleno ještě víc. Je to jen úspěch, iluzorní číslo. Není to štěstí. Vy hledáte štěstí v zrcadle úspěchu společně s vám podobnými. Všichni jste rabové a požitku se vám dostává zprostředkovaně. Hladovci, kteří šplhají nahoru. Kde je nějaké spočinutí? Vydělavač peněz bez kotvy je rozlítaný svou hrabivostí, umělými zájmy. Ideálem je superstar. Mutant. Silikonová prostitutka. Moje štěstí je z jiného světa. Já jsem dobrý člověk, jen právě nemám čas na cudnost. Jde mi o bezprostřední výměnu tepla a intenzitu prožitku. Vaše bohatství je balzám neurozených. Vaše mrakodrapy nebudou nikdy dost vysoké. A není psáno, že nepřijde den, z dolů jde oheň a dým...“

„Vy jste mi divný dialektik,“ odrazil ho Korselt. „Lidi nechtějí dobrého člověka, chtějí šťastného člověka – od toho doufají, že se něčemu přiučí. Měl byste vědět, že výměníky tepla mají velikou poruchovost. Pořád tu něco kopou, voda neteče. Kdežto já přispívám skromně, ale významně k ohřevu planety. Tyhlety vaše bolševické teorie... s kým byste chtěl dělat revoluci? Kde máte organizované dělnictvo? Všechno dnes vyrobí děti v Bangladéši. A ani ty nebudou třeba. Technologie jsou tak daleko, že už ani neplatí zásadní princip kapitalismu, že zvýšená produktivita vyžaduje zvýšenou lidskou práci. Vyrábět budou počítačové tiskárny. Američané

stahují výrobu domů. Tady se chce každý povznést do středních vrstev. Ale co to je? Všichni jste obslužné profese – vy konkrétně nám můžete leda zahrát – bez vzájemného souručenství, všichni jenom chcete víc, nejenom my; lidi nevyrábějí, dělají v montovně, v terciární sféře, jsou odcizení, hodnoty jim předkládají mediální koncerny. Marně se vzpěčujete.“

Korseltovi hrál znovu ve tváři onen neprůstřelný massachusettský úsměv.

Futera byl chudý dandy, šťastný svým asociálním blahem. Žil z nezabavitelného minima ve stínu exekuce. Ten, který stojí před ním, není mocnář posvěcený božskou tinkturou, ale kupec, z něhož je cítit otrlá obojetnost. Hlas páchnoucí lichvou a lačným podnikáním.

„Vy jste větší materialista než ti bolševici. Eman mě upozornil, že kolem sebe trouse politickou ekonomii. Vaše samostatnost spočívá ve věčnosti. Růst růstu, chapadla do nekonečna. Všeho se zmocnit, čipovat lidi v kolíbce. Zlaté kreditkarty jako sebeudání. Jenomže vaše panství jenom dokazuje, že je zvrácením všeho, čím chce být. Já můžu mýt nádobí a nebude mě to urážet. Vy se musíte sápat nahoru, chytat se každého stébla. Já budu pálit vaše plevy ohněm neuhasitelným.“

„To dělají ti vaši řeholníci na Otavě a přší jim do toho.“

„Vy jste okrajový člověk,“ řekl Futera. „Já jsem dědic králů.“

Třídní střet vyzněl nerozhodně. Jednou se budou společně ženit.

Martina

V dívčím rozpuku viděla Martina samu sebe jako vodní žínku, která se zamiluje do smrtelníka. Viděla se jako nehmotná rusalka zelených závojů, víla, která se vymyká družkám na lukách pose-
tých světlky a vodními parami. Ten pravý se neobjevoval.

Za režimu si matka nezahladila, snad jen že večer učila obchodní právo na škole marxismu-leninismu. Po převratu se oboru začalo říkat management a z docentky se stala profesorka. Nabízely se zahraniční možnosti. Využila je tím, že dospívající dceři zařídila jazykovou praxi v závětrí anglického venkova. Martina pracovala rok jako au pair ve Stratfordu nad Avonou a inspirovala se tamními obrazy labutí, které se umějí zardívat. Věděla, že je krásná, a představu budoucna si kreslila jako vidinu důstojné ctihodnosti – onen typ patricijských manželek, které kdys podplácely oltářní malíře a hřály se neškodným trpělivým pietní krásy po boku významného muže. Bude skromná a nevtrhavá, ale nepřehlédnutelná, protože dokonalá. Měla rovný nosík, sněhově čistou pleť. Alabastrové lícní kosti a dolíčky ve tvářích dávaly auru dřímajícího žensství prostého biologických hodin. Pohled odzbrojující svou upřímností. Rozkošná, magicky tvarovaná ňadra. Svých očí hluboké zeleně se v koupelně nemohla nasytit. Ráda by je svěřila do péče dobrého správce a pokladníka.

Vypěstovala si touhu po mořeplavci, jemuž bude po cestách světem houpat hlavu na klíně, ale ještě častěji budou vyrážet na dostihy nebo do opery. Z dalek zalétalo volání bílých plachet. Nejasné obrazy – marina v Monaku, abonmá v La Scale, opera v Bayreuthu, Tiffany – to vše se časem ustálí, zapadne do sebe, dostane rytmus.

Pak přijde dítě, chlapec, tenista nebo virtuóz v námořnickém oblečku, bude ho vozit do kroužků v hodinách mezi wellness a nehtovým studiem. Viděla se vzdáleně s pootevřenými rty v prostřizích do divadelních a tenisových lóží.

To byla budoucnost. Prozatím, po návratu z Anglie, zářila auroou princezny z hlavního města dramatu, povýtce maloměsta, kde se musela držet zkrátka, a hodlala si to nyní vynahradit životem toulavé Manon. Byl čas divoké privatizace, divokých milenců. Martina prošla sezónou squatů a skupinových ložnic – amfetamin, absint, psychofarmaka, graffiti na tramvajových zastávkách; oka na punčochách i pytlové kalhoty; vlasové kreace „coupe-sauvage“, nalakované špičaté bodliny, asymetrická patka třeskaté platiny – žádný feminismus, nýbrž dominance skrz potencovaný sex a rujné nápadníky. Nosila trička s punkovou brikoláží, od cvočků, visacích zámků, zavíracích špendlíků a řetězů po kuřecí kosti a zipy na neposlušných řadrech. Několikrát zastavila provoz na křižovatce v latexu purpurového negliže, nadšení anarchisti ji po každé zvedli na ramena a odnesli do svých vybydlených, nelegálně okupovaných ordinací plných nevyvážených jehel. Usmívala se s nestoudnou roztomilostí. Vyšší cíle neměla než garsonku, kterou jí nakonec znepokojená matka pořídila v podkroví skleněného paláce v Dejvicích.

Trvalo nějakou dobu, než se punková princezna zklidnila a přisvojila si znovu spanilou tvářnost nezralých lyceistek. Začala navštěvovat soukromou školu veřejných žen – public relations. Pomalu zmoudřela a pochopila, že vše se dá zabalit a prodat. Seznámila se se dvěma agenty cenotvorby v oblasti módy, ani jeden nejevil fyzický zájem o ženy. Tím spíš uměli strážlivě zhodnotit její potenciál. Časem získala vlastnický podíl v krejčovském salonu a v modelingové agentuře, kde chvíli působila jako manekýna,

ale odmítla nosit povinný arogantní výraz studené anorektičky. Bělostné zuby, hlavní devíza její dráždivé podmanivosti, přehlušovaly jinak nepochybný intelekt. Z kolotoče přehlídkových mol seskočila a ponechala si jenom nákladný vkus. Nejnověji se šatník rozkročil od kolekce Agent Provocateur, Anglomania, Café Society, Storm in a Teacup po tartany a tvídové sety precisní jednatelky na bodavých podpatcích. Procházela dlouhou kostýmní zkouškou na svlečenou premiéru.

Dosud sloužila své kráse, nyní tomu bude naopak. Nějaký čas už nebrala diskotékové drogy, extázi, stále však vzdálená kuchyňskému dřezu, neřkuli manželské půjčce. Udržovala se, navštěvovala hodiny břišních tanců. Do knihovny docházela o nedělích, hlavně když se tu objevovali objednavatelé a emigranti, kteří dřív sponzorovali samizdat zpoza železné opony. Řeholníci nechápali, co od nich čeká. Prý jim pomůže uspořádat knihovní fond, vyzná se v prvních vydáních; ve foliu, v kvartu a podobných slovech. Byly i jiné návštěvnice, které se zajímaly o staré tisky. Od těch se výrazně lišila. Eman říkal, že umí několik řečí, ale v žádné z nich neřekne ne. Richard byl smířlivější, tvrdil, že osoba s tak krásnými rty nemůže být zlá. Měl s ní společnou zkušenost, jazykovou vybavenost, oba strávili nějaký čas v cizině a kdysi prožili krátkou romanci. Připouštěl, že je to liška, možná vypočítavá, ale v jádru dobrá, a chodí sem, aby si popovídala. Čte jejich časopis. To jí nemohou mít za zlé.

Korselt odpovídal zadání dívčího ideálu. Byl globální. Dvořil se, až kořil. Chvilí si dávala pozor, aby mu předčasně nepodlehla. Naslouchala lichotkám a povzbudivě se zardívala. Plaše mu předvedla, jak modré dokáže mít oči. Pak jí jednou přinesl smaragdy, ona měla chlazené martini a bíle ustláno. Přidal klíče od knihovny a radil jí, ať pije řeholní víno. Ať ho dopije. Ať už sem Futera neleze.

Protože brát mu klíče a zakazovat vstup bylo pod úroveň. Až dojde pití, návštěvy muzikanta ustanou. Mohla teď docházet do knihovny libovolně. Udělal z ní styčnou osobu, což byla dvojsečná role. Ne že by zradila knihovníky, ale kouzlo zákazu padlo, Karlštejn byl dobyt. Řeholní hodiny vymazány, mezivládí a chaos přemísťovaných předmětů a lidí, jímž zrušili letitý řád, umožňovaly nymfě zjevovat se tu jako pamětnice i novicka.

Pohledem přejela kusou výbavu místnosti. Poloprázdný prostor čpící vápnem, pár kousků nábytku, regály odtažené od zdí, starožitný gauč i vodní matrace, tajené přísliby. Zůstal tu kostlivec s fíkusem prorostlým mezi žebry; kulisy volající po novém začátku. Zula se na chodbě, vklouzla do dřeváků a rudé lokny skryla pod šátkem Hermès (aplikace silk knots). Z haute couture sestoupila do role krevnaté děvečky prêt-à-porter, stylové doplňky ovšem nezanedbávala ani v nižších pozicích. Líná nebyla, pěstovala si tělo a kočičí hřbet může být dobrý strečink. Pustila rádio a spustila se na všechny čtyři, aby vytřela souhvězdí bílých kapek na podlaze, odhozených malířskou štětkou.

Do knihovny vstoupila Hedvika v županu, nenalíčená po ránu.

Zapomněla si čepec, hlavu jako chumel z rozřezaného gauče.

Mnula si oči. „Nepotřebuješ pomoci?“

„Cože? Kde se tu bereš?“ podivila se uklízečka. Uvědomila si, že dnes neslyší souseda odvedle, ačkoli v poslední době týral lyru těžkou rukou, zřejmě aby pozlobil nového nájemníka. Otřela si pot z čela a odfoukla zaběhlou kadeř. Děvčata se znala a na rozdíl od svých nápadníků si nevadila, ty dvě si prostě nemohly konkurovat. Martina vypnula rádio.

„Tobě to sekne,“ řekla uznale Hedvika s pohledem na kombinaci značkových doplňků a domovnícké zástěry. „Kdes, prosím tě, koupila tu brokátovou blůzu? Ta musela stát majlant.“

„Ty máš taky hezký župan,“ odvděčila se Martina.

„Makyta Púchov blahé paměti,“ hlesla sousedka. Poklekla vedle ní, jako to dělají dobré hospodyně, když zastihnou jinou při práci. Vzala si rejžák a pustila se do parket se zápalem hodným horečných výkonů za zdí. Společně vytřely podlahu ve velké místnosti, odnesly zbylé knihy a víno do vedlejšího bytu (ať si ho Futera vezme všechno a nemusí courat), smetí do popelnice a nechaly otevřené dveře, aby vyvětraly. Rozhlédly se po bílých zdech. Ticho, jaké se dostavuje po dobře vykonané práci. Uděláme si kávu. Dáme si cigaretu.

Usedly v knihovně s příjemným pocitem fyzické únavy, s koleny od sebe. Stoupala z nich horkost a dráždivá vůně. Šálek, podšálek, lžička, zdvižený malíček.

Randolph McLaren

S neslyšným zaklepáním vstoupil úhledný člověk v nejlepších letech. Vypadal solidně, v nákladném obleku šmolkové barvy. Byla v něm tlumená pruderie, tušení dálek.

Obě dámy se zvedly z pohovky, zástěry proti světácké eleganci. Rozpačité úsměvy.

„Bylo mi řečeno, že do téhle vaší...“ obsáhl gestem vyklizenou místnost, „knihovny, mohou docházet jen muži.“ Artikuloval pomalou američtinou.

„To bývalo,“ řekla Martina. „Měli jsme povodeň. Všechno je jinak. Vy jste ten chovatel koní z Texasu nebo odkud, že ano? Od Richarda. Jak jste vytahovali tu maringotku. To muselo být veselo.“

„Ne, to nejsem já, to byl Reggie LaCroix. Ten už je doma. Ale oba jsme z Arizony. Já se jmenuji Randolph McLaren. Taky mám koně. Stejně jako Redží. Navštěvujeme se, nejsou to ani dvě hodiny letu. Toho vašeho Richarda mi doporučil. Že prý je knihovník a jezdil parkúr. Rád bych, aby převezl koně.“

„Mohla bych mu zavolat,“ navrhla Martina, magistra marketingových studií.

„S tím nespěchejte,“ zvedl příchozí ruku. „Vidím, že jste pracovitá děvčata. Máte moc hezkou výslovnost. Mohu znát ctěné jméno?“ Zároveň jí podával vizitku.

„Martina Vlková,“ řekla modelka s učebnicovou úklonou. „Tohle je Hedvika. Ona moc nerozumí. Sedněte si. Richard by měl být na telefonu, to není problém, můžeme vám ho sehnat. Kávu? Nebo víno?“

„Alkoholu se zásadně vyhýbám. Ale kávu bych si dal.“

Hedvika se chopila příležitosti a zmizela v kuchyni.

„Jsem pastor Biblického pásu. Tady v těch končinách Evropy jste o nás patrně neslyšeli. Říká vám něco Církev jižních baptistů?“ otázal se návštěvník.

Martina předstírala zívnutí, aby vynikly opečované modré nehty, když si přiložila dlaň na ústa. Stáhla si šátek z hlavy. „*You know my temperature's rising...*“

„Nechte na hlavě,“ pravil muž s otcovským úsměvem. „Svatý Pavel ve svém listu ženám domlouvá, aby byly zajedno v Pánu. Řecké ženy z vyšší společnosti nosily závoj, ale některé ukazovaly křesťanskou svobodu jeho odkládáním, aby vynikla nákladnost účesu. Já proti tomu nic nemám, ale odsud posud. Také si myslíte, že člověk povstal z opice?“

Martina pohlédla nejistě ke dveřím. Co to ten člověk mele? Čekala by neškodný úvod do konverzace. Nedávno odtud vyhodila dva jehovisty. Neměli značkový oblek, ale mluvili podobně.

„Prosím?“

„Nevím, jak vy, ale já z opice nepocházím,“ pokračoval, jako kdyby navazoval na nedávno přerušenou konverzaci. „Vím to tak jistě, jakože je živý Bůh nade mnou,“ dodal s úsměvem misionáře, který se mnohokrát setkal s neznabohy a bezpečně je vyléčil. Jako by vedl věčný dialog s hlupáčky, kteří nevědí, kterak si škodí.

To je od něho hezké, ale proč jí to povídá. Kdo tady mluví o opičích? Znala Američany, kteří se objevovali pod hlavičkou nevládních organizací a genderového poradenství. Tenhle by zahaloval ženy do sárí. Byla spíš zvyklá, že ji muži svlékají očima.

„Jistě se budete chtít vdát,“ pokračoval muž otcovským tónem. „Nebo jste už vdaná? Ne? Tak tedy křesťanské manželství má napodobovat vztah Krista k jeho církvi. Jako je ženám adresováno pouze jedno napomenutí, buďte podřízené, tak také pro muže má

apoštol pouze jedno zcela zásadní a vše zahrnující napomenutí, milujte svou ženu'. Vy jste tady měly komunismus, to byli samozřejmě evolucionisti, nemám pravdu? Ovšem Bůh není a nemůže být předmětem vědy, protože je předmětem víry. Kreacionismus, pravá víra, to vám nic neříká.“

Proboha, tohohle kazatele si mohli v Americe nechat. Co to sem tahá? Aby to nakonec nebyl nějaký exorcista. Martina se pevněji opřela zády. „Nechtěl jste mluvit s Richardem?“ zeptala se.

„Ale jistě. Však slova Božího není nikdy dost.“

„My tady s pomocí boží vytíráme podlahu. Ještě chceme umýt okna.“ Muž vypadal tak bohorovně, že si netroufala víc odporovat. Kdyby tak chtěl vypadnout. „Zavolám mu. Moment.“

Vytáhla mobil ze zástěry. „Kde jsi? V Karlíně? Prosím tě, shání tě tady strejček z Ameriky. Blbec. Jo, od toho koňáře. Mele něco o evoluci a šátku na hlavě. Jehovista, baptista, divnej. Ne, chce tě zaměstnat, doporučil mu tě ten váš vytahovač z povodně. No právě, říkal jsi, že ten byl fajn. Tak tenhle je divnej. Přijed' si ho vyzvednout. A taky jsou tady knihy, které jste si ještě neodvezli.“ Uvědomila si už naplno, že mluví jménem nového nájemníka.

„Jste moc laskavá,“ uklonil se Arizoňan. „Snad abych vám zatím vysvětlil kánon naší víry...“

Martina mu věnovala neslyšící pohled a poklesla v ramenou.

Richard se dostavil za půl hodiny, rád, že se může vytrhnout z práce na Konstruktivě, kde vyplavení řeholníci vyklízeli nové sídlo. Martina se probrala a představila mu hosta. Připojila se k Hedvice, která ždímalá hadr pod oknem, a doufala, že se oba muži odejdou domlouvát jinam. Byl čas oběda.

Ale neodešli. Randolph McLaren shledal prostředí kouzelné a zcela vyhovující uzavření přepravní smlouvy.

II

Richard cestuje do Ameriky

Ve čtyři odpoledne odrazila Queen of Cunard od mola zámořských linek v Terstu. Ráno se Richard nalodil s přepravním boxem a koněm Champion de Froche. Obdržel čipovou kartu k ubytování do palubních prostor a stájí pod nimi. Chovný hřebec byl novou akvizicí Randolpha McLarena, který chtěl šampionovi zajistit klidnou přeplavbu a najal si k tomu důvěryhodného člověka. Tichá doporučení (LaCroix) v jistých kruzích platí víc než diplomy prestižních škol. Richard nabídku přijal po krátkém váhání, nevěděl, jaké části sebe sama se bude muset vzdát. Usoudil, že řeholní služba v čase velké vody si žádá zručného člověka, a to on nebyl. Duchovní náplň společenství je pozastavená. Dá se na moře. Nakonec ho k tomu ponoukla i Martina, nevěrná návštěvnice a svědkyně sjednání kontraktu, přestože tvrdila, že nový Američan je pošuk. Na něj působil podstatně líp než její Korselt, kterého ani neměl tu čest vidět. Nabídka je lichotivá, vědí o něm v daleké Arizoně. Ale i zvláštní. Kazatel koupil koně, a nemá čas ho převážet. Svěří ho do péče historika umění a knihovníka, protože byl v mládí pětibojářem. Alespoň se vysmekne rumišti u řeky. Přeplyje oceán. Lákavé. Se zlatou kartou na výdaje a hříšným kreditním limitem přijal vesla převozníka. Omlouval si to láskou ke zvířatům.

Oficiality na rejdě proběhly hladce, celníci chtěli vidět jen veterinární doložku. Podepsal přepravní dokumenty, zajel do podbřišku Královny a ustájl koně mezi dalšími mazlíčky, kteří se nevejdou na klín. Šampiona od něho převzal správce padoku v pumpkách, s tvídovou čepicí. Nahlédl do papírů zvířete a uznale pokýval hlavou. Ujistil ho deštivou irštinou, že o koně bude posta-

ráno, sám o něj bude pečovat, ale přepravce ho samozřejmě může navštěvovat. Richard potvrdil, že chodit bude minimálně třikrát denně, zejména u krmení chce být přítomen. Zkontroloval teplotu a vlhkost v klimatizovaném stání s nejrůznějšími barometry, číchal pátravě vzduch. Pohlédl muži do očí.

„Přepavní box – hanger zůstane s koněm, mám v něm vitamíny a doplňky stravy. Doufám, že mi rozumíte.“

Muž se spolehlivě usmál. Zbytečné strachy. Vozil už koně expedičního sboru do Troje. Byl i vtipný.

Zvláštní plavidlo. Do útroby archy proudila stará aristokracie, elita s pasy plnými viz, šejci a majitelé nejlepších platebních karet. Zástupci lidstva, které běžní lidé nezajímají, protože důležitější jsou lidská práva; advokáti éterické rovnosti, tedy té, která jim nepoleze do mahagonu jídelny a křišťálových lustrů. Směs všudypřítomnosti a nezachytitelnosti, chiméra šlechtictví. Některé přivezl Orient Express, dole na slepé koleji ještě upouštěl páru.

Vstupují imatrikulované kněžny a kněžky, muži držící akcie a neviditelná kormidla, dámy pak viditelné domácí mazlíčky, hranostaje a lišky. Nosiči za nimi vláčejí tucty značkových kufrů, podměreční černoušci nesou palmové listy. Policejní autority na břehu je nechaly projít bez povšimnutí. Richard vyjádřil podiv nad rychlou procedurou přístavních orgánů.

„Jedete s Cunardem,“ vysvětloval mu štolba. „Nejsme pravidelná linka. Máme extrateritorialitu. Jsme finanční skupina Euroatlantik, plovoucí šlechta, duty-free. Tady nevidíte imigrační důstojníky. Ti možná čekají u sochy Svobody, ale tam my nestavíme. Nemáme rádi výletní lodě pro střední třídu, krabice, na kterých se pašují Afričané a nelegální komodity. Jsme tady pro rodovou šlechtu a původní magnáty průmyslové revoluce. Nejsme mohutní jako dnešní výletní lodi, jsme stoletá replika. Ale i třikrát dražší

než Silva Lajnen a pětkrát dražší než pasažérský Maersk. My jsme vyložení perletí a vystlaní zlatem Belle Époque.“

Byli tu muži, jejichž chovná kniha vedla daleko zpátky do stejné stáje, amalgám pyšné degenerace i stará nouveau riche. I tak měl Richard dojem, že to s tou ryzí šlechtou nebude tak horké; byl tady Japonec ženatý s Finkou; u pasové kontroly zahlédl snědého magnáta se skandinávskými doklady a zaznamenal kebabovou norštinu ropných plošin. Slyšel ruštinu objemných dam s jedním či dvěma zlatými zuby. Ovšem neuměl si představit, že by *tyhle* mohl chtít někdo odvšivovat na Ellis Islandu.

„Plujeme přes Atlantik jako v dobách, kdy vládla noblesa,“ doplnil stájník, „závodíme o modrou stuhu pomalosti. Nevozíme balast, chováme pietní hodnotu. Nepotřebujeme třetí a čtvrtou třídu. Spodní paluby přepravují rekvizity, koně a kočáry, v horních patrech cestují princezny s doprovodem. Jsme retro koráb s autentickou atmosférou, lodní orchestr používá mikrofony od Edisona. S námi se neutopí Waldorf ani Astoria. Ale pokud by na tom trvali, budou to mít se symfonickou básní. Jako Guggenheim blahé paměti.

Koňů vezeme hodně, jak vidíte. Protože nejkrásnější pohled na svět je z koňského hřbetu. Jsou tady drezurní koně, tihle huculové jedou na Pferdesafari.“

Byli tu pravda koně všech druhů a barev: plemenní, tažní, kaštanoví klusáci s širokými zadky, grošovaní a vraní koně s vlnitými ohony, holandská rasa se sraženým zadkem. Od svého pětibojářského období plemena zapomněl, či vzpomínal si jen na jedno, klabonosou ryzku, kterou si v Troji obvykle vylosoval a někdy s ní i vyhrál. A pamatoval si moudro stájníka Šacha: Chtějí-li být zvířata sama sebou, musí být smutná.

Koně stáli v přehradách z leštěného dubu. „Čí je ten kůň ve vedlejším boxu?“ optal se Richard. Zvíře černé jako havran zvě-

pravě nahlíželo k sousedovi a zjevně se chtělo s českým koněm kamarádit.

„To je Valmont,“ řekl muž hlasem až konspirativním. „Syn Varicose, vítěze Velké národní. Patří lordu Lucanovi, sedmému hraběti z Binghamu. Má lepší rodokmen než majitel. Protože třetí hrabě byl onen neblahý plukovník, který velel útoku lehké brigády na Balaklavu za Krymské války. Vinou chladného počasí a vlažných spojenců skončila bitva masakrem. Proslul krutostí k pachtýřům v době irského hladomoru. Rodokmen je typický. První hrabě vzdělanec, druhý estét, žil v Itálii; čtvrtý rozházel rodinné jmění a vzal si dceru vévody z Richmondu. Jeho syn, Lucanův pradědeček, rodinné jmění opět konsolidoval, byl poslancem za konzervativce. Přišel o všechno za hospodářské krize. Vzestupy a pády. To jsou ty amplitudy aristokracie. Jde to s ní z kopce od doby, kdy sesedla z válečných ořů. Tatínek našeho pana hraběte byl pro změnu hazardní hráč a dobrodruh a znovu promrhal jmění po otci. Skočil do moře uprostřed Kanálu, hnán výčitkami, protože nechal zavraždit svou ženu. Ta přežila, neboť vrah zabil omylem chůvu. Chlapce nicméně událost poznamenala, je z něho lidumil a já se o koně starám s láskou, ač bych ho měl spíš otrávit za to, co páchal jeho předek na mém lidu.“

„Vy jste hotová encyklopedie,“ podivil se Richard. Měl za to, že krmič koní by neměl hodnotit panstvo. Ale uvědomoval si, že sám je tu pouhý poslíček. Že jsou na jedné lodi. Že k němu má Irčan důvěru.

Znovu ho napadlo, že by se mohl víc zajímat o vlastní předky. Ale není lepší nechat se svými geny překvapit než na ně spoléhat? Není lepší nechat spát zasutého Modrovouse a schizofrenika? Stačí, že pradědeček byl rakouský důstojník.

Porovnal koně se svým Frošem. Oba byli na pohled ušlechtilí, cenu ani jednoho nedokázal odhadnout. Valmont byl poněkud delší, anatomicky nepřesvědčivý.

„Můžu se tedy spolehnout, že je kuň v dobrých rukou?“

Stájník ho asi chtěl ubezpečit jako souvěrce. „Vy jste Čech, ne? Takže katolík.“

To pravda byl, ale nikdy by ho nenapadlo, že zasutý křest ve vlašných Čechách ateistického režimu může být ku prospěchu při přepravě zvířete na zaoceánském parníku.

Koně a gepardi hraběnek byli umístěni v klecích a stáních vedle ohradníků s kočáry, ekvipážemi a landauery na místě kabin střední třídy; stály tu repliky faetonů a bryček z konce 19. století, patřící majitelům, kteří po vylodění budou pokračovat po vlastní ose, noví amišové nadále v historických kostýmech. O další patra níž, na spodní palubě, ze které nebylo před devadesáti lety úniku, zaparkoval Richard luxusní tahač Lexus. Viděl tu několik příbuzných cadillaků, mercedesů se stahovací střechou, maserati, lam-borghini. Viděl tu historické Hispano-Suiza. Garáže byly logicky o patro níž než zlaté kočáry zastupující časy dědičné aristokracie. Na stejném patře byly i kaple několika věrouk.

Kapacita lodi byla mnohem větší, než kolik bylo cestujících, a zdálo se, že i posádka je počtem převyšuje. Odpoledne se vyjasnilo, trvalo jadranské počasí. Teplý konec léta. Krátká sonáta lodního zvonu a už se příd' lodi vydala naproti bríze. Cestující mávali lidem na rejdě z výše blahosklonného nadhledu. Souřadnice slibovaných směrů souzněly se sýčkování sirén. Bylo to, jako kdyby se z města stěhoval dům. Ne, jako by stál a odjíždělo nábřeží. Prošel se po otevřené palubě s bazénem, kde skotačilo několik movitých vnoučat a číšníci míchali barevné nápoje pro skupinu dam v odpoledních kostýmech. Později viděl antický západ slunce ve

vodách triér a malebných oblud starověkého moře, na nebi letecké útvary stěhovavých ptáků. Paprsky posledního slunce oslňovaly. Vše se tavilo ve žlutku kotouče roztékajícího se na obzoru před tušenými Benátkami. Děti se ráchají a křičí, slunce zapadá, šlechta usrkává koktejly.

Povečeřel v samoobslužné jídelně a než se odebral na pokoj, zašel plemeníkovi popřát dobrou noc. Byla to jeho první cesta přes moře, navíc s neznámým stájníkem, ale ten člověk se mu líbil. Něco ho k němu táhlo. Chtěl se ještě jednou ujistit, že je zvíře v dobrých rukách.

„Poslyšte, tenhle hřebec prý bude brát třicet tisíc dolarů za obskočení. Můžu si být jistý, že tady nedojde k újmě?“

Krmič byl trpělivý. Pohlédl na koně a opravil ho. „Tenhle hřebec bude brát stopěťadvacet tisíc. Má to v očích i v papírech. Já už jsem převážel Clive Jackala. Ten vyhrál třikrát Kentucky Derby Day. Já jsem tady odrodil Carrol Blanche a pár dalších luminátů. Já poznám, co vezu.“

Vzal Čecha za loket, popošel s ním ke kočárům a jako bonus mu věnoval střípek. „Malcolm Bowes Hyde, hrabě z Eatonu, má ve svých stájích šestnáct luxusních kočárů a tady ten se zlatým postrojem s námi veze. Tahají ho maroční valaši a už jenom za kastraci se platí balík.“

Richard se vrátil k plemeníkovi. Kůň k němu obracel hlavu s velkýma očima, pomalu přezvykoval. Nebyla to zrovna jeho podestýlka, na čem stál, ale nezdálo se, že by odmítal hloubku pod sebou, kopyta podkovaná oceánem, zelené mořské koně ve tvaru dolarů. Hřebec ve vedlejším stání už ležel s hlavou v podestýlce. Z voliér a klecí zvířecí ubytovny se ozýval večerní predátor, vřešťan, vzácný pták; temperovaná paluba v sobě chovala cosi z džungle. Chřípím vtahoval zvlhčený odér pralesa ze značkových rozprašovačů. Vůně

uspávaly. Co takhle ustlat si vedle koně, aby ho hlídal. Pohlédl na pevného státníka. Malý, sporý, důvěryhodný.

Odebral se na lože do kabiny a krátce po deváté usnul. Teď teprve na něj dopadla únava. Cesta z Prahy unavila víc, než si myslel. U Tábora čelil vozové hradbě havarovaných kamionů, v Rakousku objížděkám. Některé kozí stezky ve Slovinsku si říkají Jadranská magistrála, některé průsmyky jsou plné ovcí. Přívěs si žádal zastávky, koně je třeba vyvenčit, vytříť a obstarat.

Nazítří zjistil, že se plavidlo o mnoha palubách naplnilo dalšími ekvipážemi, klobouky dam na horní promenádě, loveckou smečkou erbovních psů a placených společnic. Menažerie, plovoucí zvěřinec, herna, kasino, biograf, divadlo v jednom. Emblémy doby nevlastních prožitků. Epigoni všeho, co kdy mělo nějakou barvu, dosáhnou přístavů regat a sídel honorárních konzulů. Přehrají si soumraky bohů, zánik epochy v jedné lodi. Homér má právě dnes třítisící narozeniny (zjistili to před týdnem uhlíkovou metodou), pijí metaxu se sedmi hvězdičkami. Zahrají si na starozákonní archu, na Argo, na Titanik. Pro nepozorné, kteří vypadnou z lodi, se nelze vracet, ani pro skokany za kapesníčkem, který upustí kněžna. Jeden námořník mu vyjevil, že se na konci plavby často nějakých cestujících nedopočítají.

Královna vzala kurs mimo ekonomické linky. Ve šťastném nevědomí vrážela do bárek afrických imigrantů, zprvu stěsnaných, pak rozsypaných figurek člověče, nezlob se, jež převaděčské posádky opustily a nechaly moři na pospas. Protáhla se Scyllou a Charybdou, dosáhla Neapole. Doutnal v tu chvíli Vesuv i Stromboli na opuštěném obzoru. Samotné Napolí, plné odpadků a hlodavců, stačí zřít a umřít (záležitost dotěrně osobní) zdálky.

Na plážích ležely mršiny rybářských člunů. Žebra v písku připomínala skelety kytovců. Neloví ryby ani pro turisty. Už ani nepašují

cigarety. Je to zkrocený prostor, azur katalogových dovolených. V kýlové čáře zůstalo Capri, mladičká kuchařka Axela Muntheho, Maxim Gorkij. Lenin s Adornem tady obohatili lidstvo o další nepostradatelnou dialektiku. Kněžny na palubě se rozštěbetaly.

Za Trafalgarem sledovala loď biskajské pobřeží. Minuli La Rochelle – repliku Buckinghamovy bitvy ve fitness centru Richard prospal. Některé události se přehrávají i u bazénu a ve Zlatém sále. Loď se tu courá. Fyzikální lordi šermují před snídaní na planši u heliportu. Na palubu se hrne skupina autentické slávy, viktoriánští muži s plnovousy a viktoriánské ženy s dlouhými zavinovacími šaty. Nejsou to herci. Co večer jsou v tanečním sále k vidění honzíky, velrybí ocasy, obruče pod sukněmi dam, krinolíny, šněrovačky a další rafinované prvky, které zmáčknu tělo do elegantního tvaru; tance a způsoby, které zmizely stejně jako katleje a otomany preciózek, či ještě dřív, benátských kurtizán.

Nebyla to trasa, kterou by osobně volil pro přepravu koně do Ameriky, ale přání McLarena mělo asi nějaký důvod, který mu nedocházel. Chovný hřebec je Pegas, měl by létat, divili se v Židlochovicích, k čemu zdlouhavá plavba historicko-výletní lodí, k čemu obratník Kozoroha? Takové je přání Američana, krčil rameny. Vynecháme Southampton, Plymouth, ale můžeme si přečíst palubní Timesy s výsledky koloniálního kriketu. Můžeme se proletět hydroplánem, pokud vyhraje vědomostní soutěž v tanečním sále (anachronickou, ale dotovanou – vyjmenuj čtyři poslední laureáty Oscara ve vedlejší roli a kdo vyhrál loňský Super Bowl).

Kapitán se pak vydal na severozápad, do míst, kde se utopil Titanic. Tady si měli přehrát inscenované divadlo. Cvičný poplach po srážce s ledovcem. Neboť vzpomínají roku nemnohých neštěstí, roku, kdy prezidentem USA byl zvolen Woodrow Wilson, a promítal se první film s Charliem Chaplinem.

Titanic revival

Poplachový rozpis leží u lůžka v kabině, cvičný alarm je navíc inzerován v itineráři plavby se zlatou ořízkou; podrobnosti na uzavřeném okruhu palubní televize. Simulovat se bude srážka s ledovcem, oheň ve strojovně, vznícení pohonných hmot kvůli zkoušce hlásičů požárů. K ničemu podobnému by dnes nemohlo dojít. Tahle loď je *opravdu* nepotopitelná. Máme echoloty. Máme družicovou navigaci. Máme údaje o větru, nejbližších plavidlech i podezřelých letadlech. Zlatý hřeb plavby bude nácvik evakuace žen a dětí na boku lodi, pro muže alkoholová smršť ve Zlatém sálu. Slovem revival zlaté epochy.

„Jak spali?“ zeptal se Richard Callahana, když sešel do stájí. Docházel ke koni několikrát denně a jednou už tady zahlédl i majitele Valmonta. Koně přežvykovali. Stájník podestýlal.

„Něco se jim zdálo. Ržáli ze spaní. Teď se krmí.“

Froche se odvrátil od žlabu a otíral pysky Richarda ve tváři. Byl po ránu o jeden odstín světlejší než Valmont. Dostal cukr. „Lord Lucan tu byl?“ zeptal se Richard na majitele druhého koně.

„Čekám ho každou chvíli.“

Každá chvíle byla právě teď. Muž přijel nákladním výtahem z automobilových garáží. Na sobě měl bílý spencer, široké béžové kalhoty s ostrými puky a černobílé golfové střevíce. Měl příjemnou britskou tvář mírně unaveného padesátníka, lesklé kaštanové vlasy. Vypadal jako sportsman koloniální éry, kvůli kterému umřou denně čtyři Indové.

Pozdravil se se stájníkem a s Richardem a nabídl oběma doutník.

„Znám Randolpha McLarena z našeho country klubu,“ řekl te-
kutým tenorem. „Jsme spříznění koňmi ze stejného semene. Mám
ho rád, i když chová na můj vkus podivné názory a příliš mluví
o náboženství. Já nejsem snob modré krve. My jsme tyhle disenter-
y nechali vycestovat do Ameriky po Velké revoluci, ať si tam čtou
Starý zákon šestkrát za den. A oni zbohatli. Kupují stáje. Podávají
si ruku s novými oligarchy.“

Lord vyfoukl kouř jediným možným způsobem v ohradách
ušlechtilých hřebců. Všiml si, že Richard vzal do ruky kartáč
a chystá se koně hřebelcovat. Svraštil neznatelně obočí.

„Žádný opravdový gentleman by neměl být přistižen, kterak
skutečně pracuje.“

„Chtěl jsem si jenom přejet livrej.“

„Jeden čas vás prý cepovala Miss Judith Welsh,“ pominul hrabě
poklesek. „Příjemná dívka. Znal jsem ji jako mladík, když sloužila na
Mansfieldském panství. Zatoulala se tam k vám do Bohemie a zase
zpátky do svobodného světa. Žije tuším v Rakousku. Sama.“

Richard zíral. Muž zná jeho nelegitimní macechu. Ví, že otce
opustila. Že je to potvora. Jak je svět malý.

„Vy víte víc než MI6. Judith mě opravdu učila. A nutila do oves-
ných vloček. Ani nevím, že je stále ve Vídni.“

Doslechl se, že otce opustila. Ten se po převratu nakrátko vrátil
do Prahy, nikdo o něj nestál, a pak se zahrabal v nějaké alpské uni-
verzitě na katedře štyrských dějin jako expert na genezi a právní
statuta církevního léna ve 12. století. Stvrdil jen oidipovskou dy-
namiku a talentovaný adolescent mu to nezapomněl. Nic od něj
nechtěl, ani o něm slyšet.

„Tyhle věci dohledáte snadno v chytrém mobilu. Ten můj reagu-
je, když do něho jenom vyslovím vaše jméno. Dělam to nerad. Ne-
rad vím o lidech víc, než oni chtějí, abych věděl. Je to pod úroveň.

Ale vzhledem k tomu že váš kůň pije ze stejné louže s tím mým... jinak je k cizincům odměřený...”

Zlatí estébáci, napadlo převozníka. Napadlo ho, že nezná ani svou krevní skupinu. Že o něm každý ví víc než on sám. Kůň slabě zařehotal.

Důstojníci zaměřili polohu historické srážky. Poslední úsek plul obr v tichosti, setrvačností, až dosáhl dějinného průsečíku. Lodní sirény troubily opakovaně na pozdrav těm mořským, nehmotným, vyvolávání duchů je vlastní portfolio Queen of Cunard. Vezeme sečtělé publikum. *Women and children first*, čili zbavte se balastu rodinných příslušníků. Muži budou statečně pít v očekávání chladného osudu. Milionář se rozloučí s velkokněžnou jako při opravdickém ztroskotání; ženy a děti se nalodí do člunů a dvě tři hodiny se na nich budou houpat. Jsou rozechvělé a bojí se. Bude to jako v tom Hollywoodu, kde točí remaky remaků. Bude to v kinosále. Bude to 3D. Bude to pod křišťálovou kupolí přes dvě paluby. Rodinní příslušníci odcházejí do projekce autentického oceánu za okny a zůstanou tam přes noc. Budou virtuální vichry i vzedmutá hladina nevládného kobaltu.

Když zahynout, tak s posledním hurá v útrokách lodi. Richard se odebral do secesního sálu s parketem, barem a pódiem pro hudebníky, kde bylo pro pánské osazenstvo připraveno destilované pohoštění. Před ledovcem, za ledovcem nikdo nesmí stát, peníze ztratily cenu, všechno je zadarmo. Všechno jim to spočítají až nakonec. Zprvu slyšel zmatení jazyků, než znovu pochopil, že všichni mluví jednou řečí jako včera, ale každý jinak. Byla tu nadnárodní angličtina manažerů, kteří navštěvovali stejné kurzy účetnictví; řeč floskulí z příručky bruselské konverzace; plynná, ale neposlouchatelná řeč mužů, kteří vyjádří všechno, co potřebují k výměně zboží, nikdy se ale nez baví čínského/švédského/německého přízvuku;

pidgin Malajců, asijských úsměvů, obchodních frází. Všechno je to vlastně jenom řeč čísel. Belgické cvrlikání. Pralinky úrokových sazeb. Byly časy, kdy šlechta vyslovovala nezištné bonmoty francouzsky, už jenom tím se vyjíkala. Z aristokratů se dávno stali playboyové, pokud měli peníze, nebo se dali na byznys, pokud je neměli.

„*And the winner is...*!“ Kapelník vyprovází z pódia bodrého šaška s kónickou čepicí a papírovou frkačkou, který vyhrál nějakou vědomostní soutěž. Jako ve filmu o našincích na cestách, zejména po té Belgii. Nese si půlgalonovou láhev archivního brandy a rudý dres slavného basketbalisty s číslem 99.

Vedle orchestřiště stojí široký stůl a na něm výstavka trofejních předmětů do tomboly, do dražby, snesená sem plundrujícími zlatokopy, kteří si vykolíkovali kus oceánu dřív, než to napadlo atomové admirály (kanadští filmaři ruku v ruce s ruskými potápěči), a rýžovali na dně, aby výtěžek záboru prodali en bloc na retroplavební loď: zlaté mince, stříbrné přibory, porcelán, lampy, kompas, lodní zvon, vyrudlé secesní akcie, sépiové dividendy a papírové peníze, hrací karty, prsteny, manžetové knoflíčky, brože a náhrdelníky, milostné dopisy. Vedle rezavěly články kotevního řetězu, bachraté pytle s balastem. Nic z toho nemá skutečnou hodnotu, ale bude mít cenu falešné věčnosti, již možno stanovit a hnát ode dna do výše. To vše zatím uniká pozornosti.

Ve Zlatém sále vládla hodina dvanáctiletých whisek. Hodina, kdy se neodpočívá. Není každý rozený piják vody. Pro znavené a zvadlé se voda ani nehodí. Šlechta bez legitimních společníků se záhy probrala, muži se rozveselili. Vžívají se do posledních okamžiků distingovaného života, vmyslí se do kůže odsouzenců za luxus a zjišťují, že se mohou opít s historickou grandezdou. Jakékoli dobytče z archy Noemovy je zakladatelem rodu. Morální

zpustnutí a vesmírná nuda mohou být branou na světlo věčnosti. Tady netřeba se modlit. Radí nedůsledný ďábel. Happy hour v baru s vodou a vodkou po kotníky přesvědčí, že byli opilci, kteří vydrželi v ledové vodě do rána a byli zachráněni, pokud se dostatečně vybavili destiláty. Kapela je v tom ubezpečuje valčíky nejmladšího Strausse, prochází stupnicemi Marconiho stanice, volá o pomoc. Je dobré si připomenout soumraky bohů, zkázu a zmar. Jinak by mohli degenerovat.

Richard pil solidárně, pookřál. Zkoumal sjednocené tváře u stolů a na baru. Brunátní aristokrati. Který je ten opravdový Grimaldi? Střídavě hraje lodní orchestr a mluví kapelník. Ohlašuje další soutěž, tombolu – čísla stolů se budou losovat a vítěz obdrží zlatý prut pojišťovny, pozornost z trezoru stoleté společnosti.

„Podmínkou je vyplněný dotazník, který rozdají moji asistenti a za který dostanete slevu na stříbrný cellphone Vodaфон.“ Muž volá též k tanci s placenými společníky poté. Naučí tančit kva-pík i úplná dřeva, slibuje. „Naučili jsme to i Kim Čong-una, když ještě studoval ve Švýcarsku,“ prozradil Richardovi důstojník pro společenské styky, který se zjevil nad stolem s formulářem na mobil. „Vezl si s sebou čtyři plukovnice lidové armády. S dovolením,“ vzal za lenoch židle.

Osamělý cestovatel zřejmě vypadal sympaticky, protože muž si nenuceně přisedl a postavil na stůl láhev Mont Jouvét '78. „Ten nabízíme jen speciálním hostům,“ svěřil mu spiklenecky. „A vy vypadáte osaměle. Tady to vyplňte. Datum narození psát nemusíte. Na téhle lodi je každý tak či onak očipovaný. Každý tanec je svým způsobem na potápějící se lodi a každá ctnost z nouze. My jsme vozili i zesnulé k pohřbu ve Svaté zemi,“ pokračoval důvěrně. „Vycházíme vstříc přepychovým libůstkám, protože kapitánům zeměkoule je život krátký. Nestihnou ho utratit.“

Richard se rozhlédl kolem, čemu vděčí za takovou důvěru. Několik podobných důstojníků s epoletami vrátných z půlnoční vinárny obcházel stoly, měli patrně v popisu práce, že mohou pít a prozrazovat obchodní tajemství. Bělovousý kapitán větrových pastilek rozdával mapy vzdušných poryvů. Richard odškrtaval kolonky dotazníku.

„Nechci vás zdržovat – tady to podepište – ale máme připomenout zejména mladším cestujícím, že se na měsíční palubě nachází kouzelná enkláva multikulturních rozkoší od Šanghaje po Las Vegas. Paletu kultivovaného hříchu najdete v jídelníčku tady na stole. Přeji hezkou zábavu.“ Premovaný muž se zvedl, vzal vyplněný dotazník a poklonkoval se k vedlejšímu stolu.

Kapelník konferenciér, muž renesančního talentu (žongloval třemi taktovkami najednou), si žádal o pozornost. „Další hádanka je poněkud choulostivá. Kdo z vás si myslí, že na Titaniku byly před vyplutím vyměněny insignie s poškozenou sesterskou lodí Olympic, a potopení tak byl pojistný podvod, zvedněte ruce.“ Asistenti mezi stoly rozdávají žetony s čísly do natažených dlaní.

„Kdo z vás si myslí, že se jednalo o odstranění Astora, Guggenheima a Strausse – ti všichni byli na palubě.“ Zvedlo se o poznání více rukou.

„A kdo věří, že jaderný ledovec řídil zlotřilý kapitán Nemo?“ Zvedla se naprostá většina rukou. Muži se zasmáli, rozsvítila se další světla.

„Číslo žetonů jsou slosovatelná. Opakuji. Trofej je maketa parníku se zlatými komíny.“

U stropu se otáčí robustní Rubikova kostka složená z latexových kalhotek s nápisem Carlsberg. Pod ní se vlní kolona roztleskávaček. Vyhazují nohy pro změnu v červených kozačkách. Aluze bondáže a jiných erotických technik: koňská udidla skousnutá v bělost-

ných zubech (vezeme tolik hřebců), kožené pásy a bičíky, postroje, chomouty, masky a piercing na strategických bodech; perverzní náboj pod napudrovanou romancí. Cheerleader/předsedkyně těch svazaček má vytažený krk obemknutý zlatými kruhy v napoleonském límci, klíční kosti obnažené v kalichu růží. Mažoretky a tanečnice do člunů nesestoupily, jsou to zaměstnankyně.

Muži po kvapíku sedí utopení v kožených trůnech soustavy chippendale, s měkkými podhlavníky a bočními stolky na drink. Pomrkávají, zkoumají sklenky proti světlu a prizmatem defilé dlouhých stehen. Mluví o koních, dluhopisech, kurzech valut, doutníků a kotníků.

S úklonou a úsměvy odtančí spanilý oddíl do skrytých komnat; práce jim nekončí, jenom si vymění podvazky. Jiné přistupují ke stolům a zvou na dámskou volenku. Krom toho ví každý od oněch uniformovaných pasáků o klimatizovaném sektoru, sekvestrované čtvrti červených komnat na měsíční palubě. Vzorník služeb byl pánům diskrétně přisunut s nápojovým lístkem. Na obrovské lodi se najde rozsáhlé teritorium barevné noci připomínající zpocené ulice Bangkoku, alkovny Byzance, paláce faraonů s pomrkávající sfingou. O šťastné hodině se nic neplatí, všechno je zdánlivě zdarma, včetně rozkoší před smrtí, peníze ztratily cenu. Za celou plavbu nespátří jedinou minci, žetony do rulety se odečítají ve virtuálních sférách kreditních siločar. Na půl hodiny uhoď úplná tma, hudba se ztišila; muži pijí skotskou a pijí rychle. Vžili se do role titanických, ba titánských hrdinů z antických průmysků, ženy a děti přežijí. Bojovníci se naposled baví, než padnou na polícti a slávy.

Jak snadné je mužně se vcítit, my myslím už se vpili. Neboť pijí celé lahve v čase vymezeném tou nepřesnou, velkoryse natahovanou půlnoční hodinou a pění zdřevnatělými jazyky *God Save the*

King Kong. Teprve dneska je opravdu všechno *all inclusive*. Kdo by se nechtěl ztotožnit s Astorem. Pijí jako důstojníci před bitvou, jako Švédové na bezcelních plavbách do Finska. Dolehla na ně váha oceánu. Na kočárovou palubu odcházejí průvody potutelných tichošlápků. Nouzová světla skýtají intimní kvalitu hříchu.

Digitální představa ve zlatém sále bobtná. Tísňivý pocit. Dějinné čluny odrazily od boku lodi, stovky mužů zůstaly na palubě, nebo se spouštěly po mokřých bocích, skákaly z desetimetrové výšky a snažily se odplavat co nejdál od místa, jež schvátí ledový vír. S tím, že pak stejně zahynou na podchlazení, ale tohle je alespoň nějaká činnost. Mnozí se modlili. Čtyři kilometry pod nimi je námořní hřbitov, ticho, jako v tom kinosále, když hráli *Psycho*.

Hladina je sevřená olověným potahem. Je málo větru, mnoho hvězd. Moři se odtud nechce. Je to poslední moře. Bezedná ozvěna pod hladinou jako ozvučený stín. Dno je nehmotné, nedotknutelné, pokryté popelavými květinami, které se dotčeně kývají za strany na stranu pod bodovým světlem robotické ponorky, která se jednou za čas přijde podívat. Rozházené boty jako náhrobní kameny. Macerované mihule prchají z formalínu, ze šedivé Lloydovy banky. Dny a měsíce jsou cestovatelé věčnosti.

Bezdrátový telegraf, signály nebezpečí, trioly pohotovosti. Tlustý blondatý Němec, nějaký Gert Froebe, který sem vtrhnul s lahví kirsche, vykřikuje pohrdavě, tohle je nic, celý váš Titanic. Patnáct set obětí, co to je? Na Wilhelmu Gustloffovi se utopilo osm a půl tisíce lidí. A kdo o tom ví? Koho to zajímá?

Iluzorní barok

Za kočárovými boxy měsíční paluby se táhly galerie spojených interiérů rozličných druhů osvětlení ve stylu siamské džungle, pohovky těžké koňskou hřívou. Pasáž princů a říše alegorií v závoji mýtů, Disneyland pro dospělé. Úplně vpředu replika svatební kaple z Las Vegas pro ty cudnější, aby se lépe cítili s nevěstou v negližé.

Kdokoli sem vkročí, vrací se do minulosti ne jako konquistador, nýbrž nedouk. Korzující muži, tiší a nemluvní v intravilánu chtějí, jsou spojeni nehluchou tužbou. Potkávají se úplně jinak než za dne na palubě či u snídaně. Je to vyhládlé podsvětí. Ranní spolustolovníci se úslužně vyhýbají jeden druhému, jako by se neznali, uklánějí se a dávají si přednost, když nahlízejí do otevřených dveří pokojů, pokojíků, apartmá, sultánských komnat, na prahu provinilosti; spojeni špatným svědomím. Jsou tu i alibizující salony s módou a parfumerií, kinosál, internetová poštovna. Komnaty hříchu nesvítlí nikterak přehnaně, nýbrž diskrétně, spojené s uměním, zpovědnicí a saunou. Z pokojů se line tlumená hudba té které epochy, toho kterého města, harmonika pařížského nároží, pohaslá trumpetá Reeperbahnu. Z nitra jim kynou gejši emailových masek, koktejl tužeb abstinujících námořníků a orientálních fantasií.

Paluba chce obsáhnout celá staletí, doupata historických rozkoší, seraily, vilu v Pompejích, fraucimor nadnárodního šejka, harém Ludvíka Slunce. Klasičtí zajíčkové s konzolovými podprsenkami, bílými manžetami a motýlkem na krku tudy procházejí na třípalcových podpatcích s úsměvem a zpeřeným ocáskem. Ještě šampaňské?

Těžko by tu hledal někoho strážlivého. Vedle herny s blikajícími automaty je kasino s ruskou ruletou a další šlechtické kliše – pravdu ve vodce – tu v jistých intervalech podbarvuje (slepý?) výstřel z pistole; dejte mi šanci k jakémukoli druhu sebestrukce a já ji využiju.

Došel k pokoji v ahistorických dekoracích podobných pražské secesi; kliky, lampy, nábytek, okno do oceánu z barevných skel, pávi, plameňáci. Být tady o jediný předmět víc, byl by to kabinet hrůzy. Takhle to byla únosně dávkovaná snůška kuriozit. Kované železo se lesklo stýskavě, aristokraticky. Florální tvary; zelené litinové sloupky nesoucí baldachýn tlustě nastlaného lože se větily ve spirálovitých úponcích, ornament čpící dekadencí, stejně jako vonné tyčinky doutnající v baňatých vázách na bronzových stojanech s motivem leknínů Louis Majorelle. Na prahu salonku zlehka zakašlal.

Paní toho léna mohla být zaskočena ve chvíli hamletovské introspekce, neboť upřeně pozorovala povrch čínské stolku, jako by pod vrstvami oranžového laku hledala chromatiku teplých barev. Krajkové prádlo kopírovalo zvlněný design divadelní šatny.

„Ach,“ pohodila hlavinkou, když ho spatřila, hotová septimánka vzbuzená z filmového snu. Nasadila omluvný tón. „Zjevil jste se jako duch.“ Přidala ruměnec a zvedla se z taburetu: „Já jsem Marzella.“

Na chvíli zapochyboval, jestli je skutečně návštěvou u prostitutky obchodního loďstva; tvář anděl éterické substance, v níž nelze přechovávat hřích, leda nesmírnou rozkoš. Mandlové oči a široké lícni kosti Mariny Vlady, kněžny de Clèves. Sklopila znovu zrak k lakovému stolku a přejela ho dlaní s mateřským pohledem na hřbet ruky. Bělostná šije prokazovala plachost a stydlivost až nebeskou, ale bílé krajky s šarlatovými podvazky pod průhledným

kabátkem bleu d'amour ho ujistily, že je tu dobře. Že je to pokojíček pro zhýralé panenky, paraván salonních najád s růžovou pletí. Prošel koneckonců pod modrým senzorem, rám dveří s čarovým kódem je účtenka prodejné ženy.

Za paravánem zahlédl repliku secesní koupelny s porcelánovými kohoutky, kartáček na zuby s ústní vodou, bidet a věšák s pracovními kostýmy (andílek, čertice, domina, matka představená), kondomy a lubrikanty naaranžované v košíku; ubrousky a papírové ručníky. Visí tu zarámovaný seznam služeb podobný školnímu diplomu z prestižní školy.

A „punt“ – the half hour with a sex worker

„OWO“ – oral without a condom

„Mish“ – missionary

Special service etc.

Dívka přerovнала propriety s uhrančivou ekonomikou a ukázala do hlubokého křesla. Zelený plyš, zlatá opěradla. „Posadte se,“ řekla slavičím tónem a s plachým úsměvem, jako kdyby nevěděla, o jaký druh zákazníka se jedná. Zřejmě tudy procházeli i estéti dějinných epoch, tělesně nezainteresovaní v nejstarším řemesle, zbloudilí buzeranti nebo archiváři. Jejich zájem možná sahal jen k starožitnému nábytku. Parfém nepoznal, později mu prozradila, že je to sezónní řada Sisley, již tady dostávají s ošatným a ručníky jako deputát.

Vyjevila mu, že se narodila v Západním Berlíně, v tom, který už neexistuje, protože východ požírá západ, a že mluví pěti jazyky. Který by mu vyhovoval? Co takhle belgičtina? Ha. Byla ostatně polskou šlechtičnou z Českého Těšína (která z nich není, ale pro jistotu jí políbil ruku). Prarodiče stačili ustoupit s rodinným zla-

tem před Rudou armádou do britského sektoru. Rodiče bohatí, nedbalí, rozhádaní; dětství, které je pastvou pro mlsné Freudy.

Historika se dobře poslouchala. Šumivá sesterská řeč by jistě umocňovala erotično i vzrušující nedorozumění. Zůstali nicméně u angličtiny. Nenuceně se rozpovídala, zřejmě uvyklá tomu, že zákazník s gustem poslouchá životopisy vzestupů a pádů, svědčící hetérám s modrou krví. Po iniciačním románku na seně, s vrstevníkem u jezera Wannsee, útěku z domu a cestách po Itálii se zkroušeně vrátila k rodině, teď už v Kolíně nad Rýnem, a byla odeslána do internátní školy pro dívky z vyšší střední třídy Les Hirondelles v Ženevě. Pokračovala ve studiu na Sorbonně, ale puzení neklidné povahy ji hnalo do světa náručí interesantních mužů. Prožila si dosud jenom pár cudných eskapád, románek s gondoliérem v Benátkách, s řidičem tramvaje v San Francisku. To stihla do osmnácti, kdy se vášnivě vdala za urozeného playboye, černočernou ovci Liechtensteinů-Czartoryských, ale už o svatební cestě mu utekla s podkoním (vyzařují zvláštní kouzlo, ale nebyl to Callahan). Naposled prožila aférku s bohatým vzduchoplavcem v balonu s lůžkovou úpravou. Toto je její panenská plavba v nové pracovní pozici. Nicméně už má svou webovou stránku marzella.exciting@bliss.pl, s ceníkem a hygienickou doložkou na nejvyšší stupeň utajení, jinak je smluvně vázaná k jednotlivým plavbám, většinou na soukromých jachtách londýnských petrodolarů.

Zatímco lhala, odložil si sako. „Ukažte mi dlaň,“ požádala ho s pěstounskou naléhavostí, když znovu usedl, jako by skončila úvodní znělka hudebního nosiče. „Myslím, že skrýváte zajímavou budoucnost.“

Rozpačitě se podvolil, měl náhle pocit, že kvůli tomu sem přišel. Kněžka chrámové prostituce je zřejmě i Pýthie, jakkoli dětinská se může zdát její čaromoc. Kartářka nemusí být stará ani vzdělaná. Je to médium.

„Plavíš se, Dicku – *bo chcesz, by som ti hovorila Ryszek* – do Ameriky *on business* a máš něco, o čem nevíš. Vezeš dvě věci. Něco jako živou a mrtvou vodu. Omlazuje a zabíjí. Bafonet chce nastolit své království, ale my se, Ryszku, nedáme. Žádný strach. Čára života je dlouhá, vidím velkou záplavu, která rozhřeší minulé konání a očišťuje.“

Mytické vize se nesly ve smyslu společně sdíleného slovanského bájesloví – žába na prameni, strom, který přestal nést jablka, tři zlaté vlasy děda Vševeda etc. Jako by citovala pohádku, rozpomínala se na prince *on the road*, na Jiříka, který rozumí zvířatům. Ale zároveň mu čím dál víc tiskla koleno ke stehnu a hrála neznámým parfémem, až pochopil, že původní smysl podpalubního podniku je třeba naplnit. Marzella znala svou chvíli, cvrnkla šarlatovým nehtem do natažené dlaně a zasmála se. „Počkej, zamknu,“ zašeptala s úsměvem pětihvězdičkové recepční a zatáhla rudou drapérii.

Když klesal do voňavého lože, spatřil naspodu baldachýnu bílou výšivku královského znaku. Britská koruna osidlovala své kolonie padlými ženami. Šarlatová písmena. Čarodějky ze Salemu. Doba doznamenala znatelného pokroku, uvědomoval si nejasně. Jsou zpáteční jízdenky. Na stropě haličské princezny byla i domácí kaple s Naší Paní a andělíčky v akrobatických polohách. Černá Čenstochová. Fázované zhasínání, tlumená nebesa. Zůstával fosfor oblévající lože pod nastlanými polštáři.

Pak už jen pianissimo doteků místnosti zabalené v horkém přísvitu. Tělo rozněcující neznámé metafory. Zpovědní poezie. Bezprstý. Hluchý.

Kocovina

Když se vrátil, zdáli se být muži rozestavení jinak. V samotném sále jich moc nezbylo. Vypadali jako trestanci zavření v palírně, kteří by už raději pili něco jiného. Kterí se propili do střízlivosti. Veselí vyprchalo. Možná je unavil ten nepatřičný kabaret, když on byl dole. Travestie na horní palubě, jíž scházela žebrota migrantů cestujících v podpalubí, nefungovala. Ostatní ještě pobývali v dutinách zpoceně džungle, nebo šli sledovat příbuzné na digitální vodě. Dvorany, bronzová schodiště, kde postávali utečenci, se stejně zdály prázdné, protože bez duše.

Hry na virtuálním moři spěly ke konci. Deset člunů po dvaceti lidech obeplulo zaoceánskou loď a poházelo moře věnci. Severák se vypovídal. Za myšlenkami leží vrstva tmy; sníh, led a silný mráz, vítr, déšť, mlha; pojem vody, tekoucí nebo stojaté, zpěnění a tragické. Vodováha. Spojené hladiny. Tělesné tíže a obtíže ztratily půdu pod nohama. Děti a ženy umlkly. Uslazené i strachem rozesmáté. Zvláštní, zcela unavené. Kolem scény osvětleného paláce na moři jsou rozestavené zvonové bóje, pravidelně bijí, zaprášená srdce rytmezují ticho; útrpné klekání. Osvětlená loď, horizontální Babylon pod příkrovem polární oblohy, je vpravdě obstavená dušičkovými svícny výbojkového světla. Úplně malé děti tady nejsou, ale i těch větších se zmocňuje úzkost při pohledu na loď, oblitou bílým světlem pod kupolí nesoucitého nebe. Nakonec zvedla zád' a zasunula se do oceánu jako nůž do pochvy. Není to povzbuzující podívaná, kdo ví, zdali ji Cunard bude opakovat. Virtuální realita je dokonalá. Je nevkusná.

Čekalo finále, opravdový ohňostroj k odlehčení napětí, přenášený do sálu. Původ měl na heliportu za kapitánským můstkem,

kde dřímalo i dělo ráže 130 mm pro případ somálského útoku. Oslepující plátno rámuje obzor, roztržitá noční duha zastíní hvězdy. Děti sledují gejzíry, kostry vánočních stromů nesčetných barev z úrovně mořské hladiny, podívaná vskutku závratná, protože nutí zvedat hlavy v pravém úhlu. Ta se rozprskla!

Nezdálo se jim to všechno? Vždyť nacházejí se na první palubě / saloon deck, ve vesmírných křeslech virtuální reality, na očích mají klapky – 3D projektory a střecha nad bazénem se otevírá.

Za scénou, málem zhasnutí, špatně čitelní, se míjeli dva obři – nákladní a kontejnerová loď. Na hraní nemají čas. Jen krátce houknou. A v tichosti, mimo protokol, pluje osamělý mořeplavec na katamaránu Krasin.

Po návratu jsou ženy, energické až androgynní, i s dětmi vpuštěny do křišťálového sálu. Čichají neplechu a nevěru. Čichají alkohol. Shovívavosti bylo dost, ale snaží se o úsměv. Rozhlíží se po mužích, světlice jim dosud blýskají v očích; vy jste se zřídili. Ale řekněte to třem stovkám mužů. Řekněte to být jen tomu svému. Uvadlý třpyt opilého stylu, dvornosti a cynismu.

Málokoho ještě baví hra na ztroskotání. Nakonec toho mají všichni dost. Dětem se klíží oči. Raut se švédskými stoly se rozpadá únavou.

„*And the winner is...*“ Miniatura Titaniku bude dopravena na pokoj vítěze, který usnul.

Nad ránem, nevyspalý, s pocitem provinění, zašel se podívat na Froše. Zdalipak vytušil něco z divadla, které ovládlo scénu na horní palubě. Byl vzhůru. Zvířata se obvykle lekají ohňostrojů, cukají sebou, vzpínají se. Kůň působil klidně, hleděl shovívavě, jenom se zdál být delší, odtěsněný, možná difúzním světlem rozbřesku, hlavou blíž vedlejšímu stání, kde Binghamův hřebec otíral hřívu

o prkennou přepážku. Dohromady tvořili ti dva bezpečné moudro černých jezdců, obranu před vrtochy zvykaných lidí, kteří by je ani nedokázali evakuovat. Jsou to chovní hřebci, váleční, vyrovnaní před cizím gambitem. Putovní cirkus modré krve se svojí menažerií, tygry, klobouky a róbami, se pohybuje neškodně od jednoho dostihu ke druhému; z takových pacifistů by musel mít radost i hrabě Tolstoj.

„Kdo vyhrál v tombole?“ zeptal se Callahana.

Stájník citoval heslo z Debrett's Peerage, rukověti britské aristokracie. „Hrabě Arundel, IV. vévoda z Hamiltonu, anglický pair; předek byl Henry Carey, lord Hunsdon, komorník královny Alžběty I., a Mountstuart Elphinstone, dědic Buckinghamův; vzdělání Eton, Oxford; kluby Gama, Delta; tři romány do třiceti let – první o námořním kapitánovi, který neobjevil Torresův průliv, druhý o předkovi ze Skotské vysočiny, třetí o dvorní dámě královny Viktorie; a 300stránkové pojednání o endemickém motýlovi (viz *Mariposa nocturna*) na westmorelandských slatinách; sportovní úspěchy: člen kriketového družstva Oxfordu – semifinále v Karáčí 1954; 2. kolo Roland Garros v mixu 1956; golfový handicap 5 v Prescottu. Kokainista. Ale to už je dávno.“

Gold Coast (slave ship) Galveston

Stájnící svádějí zvířata po zvláštním můstku. Auta čekají. Loď komediantů dosáhla přístavu kulisáků. Kočovní scéna dorazila do kamenného divadla. Salonní parník se vyprázdnil, přejmenuje (nadále Kalypso), vymění kostýmy a odpluje brázdit další mytické oceány. Ještě před tím vypustil drahocenné splašky a smísil je s British Petrol.

Cestujete do USA obchodně, nebo pro zábavu – business or pleasure? Záludná otázka. Imigrační oficíři, vesměs barevní, vidí věc černobíle. Jejich předkové sem přicestovali ryze obchodně, byli komodita. Co na to odpovědět a nevzbudit podezření? Vozit koně může být placená zábava. Nebo kdyby cestoval na pohřeb? I to může být pleasure, hlavně pro dědice. Co kdyby jim řekl, že je historický dialektik, protože chodil do základní devítileté školy socialistického Československa? Tolik nesrozumitelných výrazů by je nutně vyděsilo. Možná by tasili osmatřicítku. Možná by mu povolili jeden telefonát.

Na poslední chvíli se mořil s dotazníkem podstatně odlišným od toho v nočním baru. The Big Daddy, tedy USA, ukazuje vrchol demokracie a mravnosti ve formuláři zplozeném nejspíš za prohibice nějakou starou pannou z viktoriánské éry. Žádá do formuláře násilnou sterilizaci, prostituci, přenosné choroby, polygamii, morální zkaženost, špionáž, předávání důvěrných obchodních informací, mučení a terorismus, fyzický či slovní, a členství v komunistické straně.

Koně jsou šťastná zvířata, nemusejí nic psát. Musejí se vyvést mimo přepravní boxy. Na souši je prohlédne doktor, veterinární kontrola. Příznaky koliky? Ne. Kůň, který nejvíe známky koliky,

alibizuje i případného teroristu, narkomana a komunistu. Ti všichni splývají v dotazníku vjedno a byli by nepřípustní. Tričko s Che Guevarou nevádí, přestože vystřílel Zátoku našich sviní. Ani Kohn Bandita s molotovovým koktajlem nevádí, je to kamarád Woodyho Allena – soixante-huitard a jeunesse dorée – nechal se přece zfilmovat a dostal Oscara, nebo ne?

Těch cizích slov je nějak moc. Tak rovnou k věci. „Přijel jste do USA zastřelit amerického prezidenta?“

Takhle se opravdu ptají. Možná kdyby to připustil a oni ho vpustili do země, měl by polehčující okolnost; přiznal se předem. Ale kdo by střílel americké prezidenty. Vybírají si pro ten případ tak blbé viceprezidenty, že by vzápětí hrozila třetí světová válka. Mohl by přiznat, že má na svědomí Marii Antoinettu a Lady Di, relikty feudalismu, to by ve výspě demokracie ocenili. Ale nechtěl je znejišťovat dalším inkoustem modré krve.

Pocit provinění při pasové kontrole je samozřejmý, v duchu se stále ujišťoval, že není čeho se bát. Algoritmus zašifrovaný v tajemné kombinaci čísel a písmen ve vízu je uchovávaný pro daleko širší databázi. Pasová fotka jako verdikt bez možnosti odvolání, podoba, kterou by nikdy nechtěl mít, do nebe volající vylepšení scestného soudu kafkovských chodeb, a pokaždé, když fotku zkoumá pasový úředník, je to jako když vstoupí do stejného světa úzkosti a odcizení (cizinecká policie je tady logicky k odcizení); sílící pocit, že nepatří sám sobě, že je odtržen od svého byrokratického já. Že veze něco, o čem neví. Nezná ani svou krevní skupinu, kdežto tenhle člověk ano.

Celníci a pasoví úředníci studují průvodní papíry. „V pořádku,“ řekne nakonec černochoch v uniformě.

Ještě aby ne. To by tak scházelo, probral se provinilec dotčeně, ale stejně ho napadne, jsem to opravdu já?

Na břehu se rozloučil s Callahanem, vyměnili si dresy, adresy a tipy na krmivo. Stájník si vzal dovolenou, letěl do New Yorku za příbuznými, odtamtud zpátky na Zelený ostrov. Lorda Lucana čekala suita žokejů a tajemníků. Na rozloučenou ho poučil, že gentleman je člověk, který umí hrát na akordeon, ale nikdy tak nečiní. Mléko se zásadně nelije do šálku dřív než čaj. A ještě něco: Wellington odsuzoval, když vojáci provolávali slávu svým důstojníkům. Je to až nebezpečně blízko vyjádření vlastního názoru. Poznal nepochybně na Richardovi, že má šlechtické předky, ale trestuhodně zanedbává tradice.

Řekli si sbohem. Koňům se od sebe nechtělo. Věděli, že budou rozdělení, a třeli si čumáky. Možná se uvidí na Kentucky Day.

Dámy vycházely v džínách a ve sportovním. Kromě těch kostýmovaných, které cvrlikaly pod parasoly a budou dál pokračovat ve svých faetonech k radosti štábu místní televize. Ještě před přistáním provozovaly jogging na palubě. Do poslední chvíle veslovaly na treňažerech v tělocvičně. Galejnice. Vlastně si cestu odpracovaly.

Z útroh lodi nakonec vyjel autobus plný mávajících najád a sudiček. Patrně duty-free, nadnárodní, těšící se exteritorialitě. Bordel na kolečkách. Někteří muži mávali zpátky. Polku nestačil zahlédnout.

Na břehu panují větry z jihu a jihovýchodu. Přinášejí vlhko ze zálivu. Dráp kvakerů vymetl omamnou vůni kreolek z uliček hříchu, texaští jezdci završili zničující kampaň proti hazardu, podloudnictví a prostituci. Domy na Seawall Boulevard přestavěli na restaurace, galerie a starožitnictví. Vlajky Konfederace tak běžné v jižních Čechách zakázal politicky korektní dodatek ústavy. Kaširovaná kultura, nová dekadence.

Přejel na pevninu. Ve městě samotném se místní přesunují na golfových vozících. Projel Offats Bayou, Fort Crockett, Lasker

Park a San Jacinto. Minul ztepilé středoškolačky mířící na pláž v štrapatých kratičkých džínách pod dokonalými hýžděmi; in-line brusle, chrániče kolen. Duhové třpytky ve slunečních brýlích. Windsurfová prkna. Miniskirts and hot pants, generální chirurg varuje, nicméně prodává. Daleko v moři stojí nákladní lodě s jeřáby, vrtné plošiny. Všude voní lobstery, krevety, garnáty. Libra za tři devadesát, nekupte to.

Najel na Highway 45, překročil West Bay a vyrazil na severozápad. Zapnul rádio, místní stanici. Chvilí poslouchal – Willie Nelson, Roy Orbison, Waylon Jennings. Zprávy o počasí. V zálivu se pro změnu roztáčí hurikán. Hraje Patsy Cline a Conway Twitty. Minul autobazary, autoservisy, pneuservisy, prodejny autodílů, showroomy s limuzínami. Poslední billboard hlásil kajmaní farmu deset mil před ním.

Cesta z Galvestonu

Byl vyspalý a v kondici a rozhodl se jet v noci. Minul písečné duny na pobřeží. Vstoupil do obrovské Ameriky. Území kolem dálnice se rozsvítilo do ostré intenzity. Jel v prudce nasvíceném, mnohahproudém tunelu průmyslové zóny. Objevily se noční chemičky, skladiště a skleníky, žhnuly do nebe jako navigace vesmírných těles. Minul Houston, vynechal San Antonio. Desítky mil se táhly stovky klovajících čerpadel, zásobníky nafty, továrny na umělé hmoty. Ráno zastavil na kraji prerie, vyvedl koně, napojil ho a nakrmil, pošeptal několik uklidňujících slov. Vypil kávu z termosky, kterou dostal na lodi s balíčkem sendvičů.

„Jed' opatrně,“ nabádal ho McLaren. „Nikomu nezastavuj. Je to tam samý lotr. Někde je hranicí řeka nebo zorané pásmo, někde zeď, někde obojí. Hranice přitahují násilí, násilí se čelí ploty a ploty se mění ve zdi. Zeď už je právní distinkce. Každý si musí dát pozor. Je to facka do tváře. Pašeráci a imigranti zeď přelézají, podlézají, bourají. Střílí se tam. My máme zeď rádi, ale naoko se za ni stydíme, protože není politicky košer. Je to stereotyp, jak se říká. Svědčí o tom, že sousedi jsou verbež. Jenomže my taky, když je nechceme. Všichni jsme přitom imigranti. Ztratili jsme boha, ale ještě není všem dnům konec.“ Pastor poklepal na kapsu saka, ve které nosil Gedeonovu bibli.

Richard jel bez bible, opatrně, s očima na stopkách. McLaren si koně nemohl odvézt sám. Ne, on musel letět dřív, za kšeftem, *on ghostly business*. Koně poslal mořskou a pozemní cestou. A pořídil si k tomu závozníka knihovníka, poslíčka. Dobře placeného, musel připustit. Ve vnitrozemí vlhko od moře nechladilo. Celé to

dlouhé pohraničí je jako suchý jazyk olizující zadek Spojených států. Když otevřel okno, pronikl do auta palčivý vzduch, vítr v nárazech sotva rozhrnoval chuchvalce žáru. Zatáhl okýnko a přidal air conditioning.

Před ním se táhla pláň pamatovaných westernů, Edwards Plateau. Útvary na obzoru jako by kráčely po vodě. Jiné moře. Žlutá. Červená. Čistá nahota světla. Běloba tu a tam je dvojznačný symbol. Sluncem zalité prázdno. Slunce rozčiluje, slunce je agonie. Co by si počala obrovská země sama, bez člověka? Kdyby nebylo člověka, nebylo by světa. Krajina a vašeň patří k sobě jako jeviště a hra. Krajině chybí zrak. Zapochyboval, že stromy stojí a oblaka plynou, když se na ně nikdo nedívá. Doma nikdy nepochyboval. Doma měl s krajinou společné oči.

Krajina je tvrdá na kost. Ale jak se tetelí horkem, zdá se lehčí, až netělesná. Je samolibá a samozřejmá, chce plnit jistotou, že tu byla před lidmi a bude i po nich. Mezi Galvestonem a západním pobřežím je řada zaměnitelných měst, ať je to Amarillo, Gallup nebo Altamont, skrumáž mrakodrapů v centru podobným kúlům na hradbách středověkých palisád, lhostejných jako korporace, které v nich sídlí, a míle rodinných domů roztažených v prérii. Zem kolem dálnice je homogenizovaná stejnými McDonaldy, King Burgery, KFC, pumpami, Exxony, Valdezy. Vypasení romantici na motorkách Harley Davidson, infantilní svazarmovci (modrá Electra Glide) nebo zestárlí hippies s vybledlým tetováním (chopper), paže objemné jako stehna, všichni hledají ztracené mládí a vlající vlasy na zapomenuté Route 66. Nenajdou už ani ty zemědělce, kteří zastřelili Petra Fondu.

Zato lidové milice establishmentu USA zvané Národní garda mu ukázaly ke krajnici, kde ležel mrtvý pásovec (že by ho měl na svědomí?), opřely ho o vůz, prohlédly pas a ptaly se, jestli je komunista

nebo islamista; nebylo pochyb, že nevědí, co to je, potřebovali univerzálního lotra uprostřed pouště. Poddůstojník, ve volném čase zakuklenec KKK (konstáblové, kolaboranti, kati) arciže nevěděl, o čem mluví, možná jen zaslechl slovo Marx a spojil si ho s ďáblem. Český pas? *What a hell*. To je nějaká provincie v Rusku.

Richard si rychle uvědomil, že už není pasažér z luxusní lodi. Narazil na jižanské vlastence, pro které Čečna a Česko jedno jsou.

„*What ship are you from? Nerozumíš? Víš, co je tohle?*“ mával mu před očima nějakým odznakem. Víš, co je to Patriot Act?

Vysvětloval jim, že nikdy nechodil do pilotních kurzů, neučil se nepřistávat, že jede z Evropy, ten pas je pravý a Česká republika je členem NATO. Stejně musel dát ruce na kapotu a roztáhnout nohy. Stejně ho prošacovali, hledali zbraň. Nahlédli do přepravního boxu. Co je to za koně? Má od něj papíry?

Zvíře bylo tak trochu marxista, neboť si z ruské vědy neslo v genech Ivana Pavlova, a pacholka s pižmem otrokáře nutně a podmíněně poplivalo. Champion de Froche vyhazoval, ukazoval podkovy, zuby, blýskal očima. To je uklidnilo, nebo spíš odradilo od toho, aby prozkoumali přívěs (s municí) důkladněji. Kůň nemůže být terorista. Konečně ten, který vypadal skoro inteligentně, se Richardovi omluvil, hledají zločince uprchlého z rezervace, celý okres má manévry civilní obrany.

Překřížil Rio Grande, nevyrovnaný veletok, dnes právě mělký tak, že se jím brodí narušitelé hranic. Leskl se pod sluncem jako sražený chodník zlatých prutů. Šarlatovými kvítky kvetlo ocotillo, jedna z mála rostlin, které dokázal pojmenovat. Hluboký vzduch nic neukazuje, nikde není a je nekonečný. Opakující se hudební téma, crescendo azuru, ohně a rumělek; cesta Španělů a dobytčích stád, zem atomových střelnic, počítačových středisek, seismo-

logických stanic, náhorních plošin, červených pouští. Elephant Butte Reservoir.

Na obřím kaktusu ho zaznamenalo káně. Stíhačky F-16 US námořnictva přelétaly nehlučně nad dlouhorohými krávami, poslední lučištníci vypouštějí šípy na bombardéry-větrné mlýny. *Barbecue charcoal*, hlásí cedule vedle poštovní schránky u polní cesty. V milířích pálí mesquitovníky na dřevěné uhlí pro piknikové grily. Na chvíli pustil rádio, latinské rytmy. Zas bylo ticho.

Ještě jednou byl zastaven, tentokrát hlídkou u zátarasu, hledali nelegální gastarbeitery, možná zloděje koní. Ale stačilo jim, že vidí bělocha – *caucasian type*, a mávli rukou, aby pokračoval. Jedete do deště, houkli na něho. Dál na západ prší už čtyři dny. Taco je rozvodněné.

Krajina se změnila, kolem se zvedaly skalní útvary a v dálce se táhly lávové hřbety tvrdé jako železo, pustina Pinacate. Na nebi probíhal nezvyklý vývoj. Obloha potemněla. Polední azur a bílé beránky vystřídal chabý přísvit. Po chvíli vjel do soutěsky přikryté hroznou šedí, pod níž se nasouvala kalamitní oblaka. Dopravní značky mířily k terakotovým petroglyfům neznámé víry, směrovkám obětních obřadů vyrytých v čedičové lávě pueblými indiány.

Dostavil se silný poryv. A další. Auto se zakymácelo. Mraky se přeskupovaly, bobtnaly válečným olovem, měděný lem dodával zdání jedovatého šperku. Vzápětí vjel do zlého deště s plamenomety vidličných blesků. Červené výboje jako obrazy vyhřezlých střev kreslily diagnózu krvácejících nebes. Kartáčová palba; spřažené kapky bušily do střechy i příčně do oken, jako by chtěly vůz odstrčit ze silnice. Marně bojoval stěrači v souvislém lijáku; trhavé asociace nebeského pekla a posledního soudu. Doufal ve slabě pamatované útržky ze školní fyziky – pneumatiky izolují od blesků. Strachoval se o podkovaného koně. Skály nabyly stříbrný odstín,

splývaly v lanoví vody. Staccato těžkých řetězců podbarvoval sílíci hukot všude kolem. Nic není tak naléhavé jako déšť.

Voda duněla v kaňonu, valila se z hor. Stoupala nevídanou rychlostí. A to si v Čechách mysleli, jak nejsou jedineční. Řeka Taco se barvila do bronzova, hlásila se, řvala, byla úchvatná; točila se, pracovala, bojovala; miliony tun těžkly svou nemotorností, jíž působily zkázu; v záblescích plavaly zmrzačené samorosty, plastové pytle, rozbitá obydlí, spláchnuté hračky. Další dřevěné stavby jsou nasáklé vodou a sesouvají se do bahna. Scéna zalitá, oblitá a chvílemi nepatříčně odhalená v přízračném světle, cezeném skrze oponu korálového deště. Vodní božstvo si musí jednou za čas zmáčet a umýt své pozemské statky.

Voda tak nepodobná Otavě. Úplně jiná H₂O. Najednou sledoval rozevlátého voraře na kusu dřeva, který se vynořil pod útesem. Je to střízlivý otec Huckleberryho Finna, zjevně mu není pomoci.

Volání se odráží mezi skalami. V dešti chybějí supové. A třeba to není vyvrženec. Má oranžovou plovací vestu. Možná je to adrenalinový dobrodruh, křičí radostí.

Jel krokem. Řeka zablokovala dálnici, zaplavila pěnou aquapark u vedlejší cesty. Lidé zastavovali na vyvýšeninách, pozorovali stro-
my převalující se v proudu. Povodeň je cpala k vystouplé skále podobné hlavě rozesmáté opice, kde se nakupily jako špatně svázané vory. Richard vystoupil z auta. Voda sahala po kotníky. Déšť šlehal do tváře. Vítr byl tak prudký, že se sotva udržel na nohou. Země se chvěla. Kůň v boxu zanaříkal. Řeka se valila jako mnohohlavá saň. Voda ovládla život. Stejně jako doma byla samozřejmostí, pokud jí není nedostatek či zase nadbytek. Tohle byl špinavý nadbytek. A přece úctyhodný; dobře že se tak živel připomene. Dělá razantní úklid. Nic romantického. Léthé z pomýjí. Proteče, nic po ní nezůstane.

Doma věděl, kam řeka opadne. Znal okolní kulisy. Slyšel Mou vlast a věděl, že se navrátí do svého koryta. Tady to nevěděl. Nevěděl, kam se tahle krajina vrátí. Co je tu ideální stav. Dlouhá vlna postupovala po asfaltu pavoučím krokem šikmo na stranu, opakovaně. Sklouzla z vozovky a zmocnily se jí rezavé sestry otloukající skálu. Promáčený usedl do vozu a snažil se naladit rádio. Slyšel skřípání vlnových délek, do něhož chvílemi vtrhla třeskutá hudba z Marsu. Stěrače odsunovaly záplavu na jednu stranu, na druhou hrnuly narudlou břechku, jak se voda smísila s rozvířeným pískem. Daleké záblesky dávaly tušit ještě jiné divadlo kdesi za ústím kaňonu. Potom se auta před ním začala rozjíždět.

Ani povodeň neuhasí žízeň pohraničí. Snad jenom duchové, diluviální řečiště, kamenný věk a strašidla tady zůstávají věčně. Za hodinu vyjel z údolí, které ho před vlastním hurikánem vlastně chránilo. Přestávalo pršet. Vzdušný rubáš řeky přilnul k červené skále. Leskla se jako okřísnutá šavle. Dešť spravil cestu, aspoň to tak vypadalo. Spěchal, aby byl s koněm pryč.

Vyjasnilo se. Klid vysokého nebe, které před pár hodinami hýřilo gobelínovými barvami. Nechtělo se věřit, že o pár mil zpátky zuřila bouře, krajina jako by se k povodni nechtěla znát. Hurikány přinášejí údivné spočinutí, ztichlá kopyta. Tenhle se vyřádl jinde. Po obou stranách silnice se znovu pásly skupiny dlouhorohého skotu. Zastavil a šel se podívat na koně. Voda tlukoucí do aluminového hangeru ho zpotila, ale dovnitř se nedostala. Zvíře změnilo odstín – panama hnědá, lehce se chvělo. Vysvětlil mu několika slovy, co se stalo. Mraky tančily piruety a hodně přšelo, ale teď už je všechno v pořádku. Froš mu vrátil pohled prosebné důvěry, spoléhá na něj. Závozník pro jistotu přifoukl u boxu pneumatiky.

Dojel k úpatí povlovných kopců. Altobordello, Nové Mexiko. Latinské město, nemyté, suché, jako kdyby se mu o dešti jen zdá-

lo. Oproti bohatému Galvestonu hotový Balkán, barevný bazar. Ubytoval se v motelu ve tvaru podkovy za 29 dolarů i s ustájením pro koně. Jsou tady na to zařízení. Na koně a na motorky. Ne na ty japonské, ty šrotují – *Jap bikes will be scrapped*, oznamovala bronzová tabulka na dveřích u recepcce. Nemají je tu rádi.

Kůň měl ještě tázavé oči. Hledal u něho jistotu. Richard ho vytřel, obstaral ho, mluvil na něj, provedl ho a nakrmil.

V pokoji se loupaly tapety. Skvrny na stropě. Netekla teplá voda. Opláchl se studenou a šel se projít. Změt hospod a obchodů plných krucifixů vedle továrních replik indiánských dřevořezů. Hispánský chaos, neřádný život. Rozmáchlá sgrafita na zdech, špinavá zákoutí plná krabic od pizzy a prázdných plechovek od piva. Z barů slyšel mexické trumpety plukovních kapel Moravanů císaře Maxmiliána blahé paměti, které pozvedli povstalci Benita Juáreze, a s hanáckými motivy na rtech duli synkretickou hudbu obsidiánových Aztéků a vroucných křesťanů do sevillašské podehrávky; dostihové balady hispánských kytar, písně o koních, kteří vyhrávají, o mužích s patronovými pásy. Pětapadesátigalonový barel od nafty – *steelpan drum* je prý jediný akustický nástroj vynalezený ve dvacátém století.

Ležící pes vrtí ocasem a zvedá obláčky prachu svítící zlatem v posledních paprscích slunce. Další rvou cosi v pytlích s odpadky.

Richard si koupil bullburger z grilu umístěného ve třímetrovém betonovém býku s rudými žárovkami místo očí. Muž mu ho podával s pohledem školní kuchařky, jako by pochyboval, že ho zákazník ukouše. V ulici bylo plno narkotických ordinací a lékáren, kde se mísí kokainisti, pokoutní dentisti, iredentisti, muži se scházejí k nočnímu životu. Chlapi stojí opření o zeď; šestipakly s pivem Tecate. T-shirty s nápisy jako *Drugs are not the Answer: They're the Question, and the Answer is Yes*. Hotová galerie tváří a typů, kolik

potlačených nebo překonaných vášní, tváře zbrázděné vráskami od slunce a větru nekonečného putování, černé nebezpečné kníry; mužické tváře západní polokoule, které tak záhy bývají tváří starce; s protáhlýma černýma očima horníků z Paskova, unavenýma a pyšnýma, netečné, jako tváře na starých portrétech. Obličej z Bando-lera. Album zločinců, kteří teprve půjdou do své podzemní práce.

Nezdá se, že by planuli přeshraniční vendetou. Zatím. Jestli neměl jet raději dál, do bílého města, kde jsou motely o dvacet dolarů dražší. Vyhýbej se očnímu kontaktu s lidmi v těchhle dírách, radil mu McLaren. Tohle jsou fetišácká doupatá a nějakému paranoikovi by ses nemusel líbit. *Hey, gringo, don't go to Catopillas thru Cocatlano. There is Chuy Medina and his pistolleros. It is very dangerous, especially for gringos.* Nemluv na veřejnosti do mobilu, nenos náramkové hodinky, nenos prsteny, nechod' ven po setmění. Je ti to jasný?

Je mu to jasný. Něco roste v truhlících za oknem, něco v hydroponických skříních ve sklepě. Kdežto velkopěstírny za hranicí žijí z vydatného slunce a kvalitní půdy. Rozkládají se na několikahektarových plantážích a jediné, co vyžadují, je intenzivní hnojení a likvidace možných škůdců, hmyzu a hlodavců. Drogoví magnáti se čerta starají o to, jestli jsou jedovaté návnady konzumovány i volně migrujícími živočichy. Ekoteror nemůže zavládnout v území jiné tyranie.

Před bary stojí ořezané buggyny a terénní auta Hispánců, kteří pijí gin od rána. Je-li nablízku matka některého z nich, schovávají láhev za zády a odcházejí pít za dům. Auta s texaským číslem mají rozbitá světla, nemají je tu rádi. Nepřátelství trvá od časů texaského nájezdu předminulého století.

Čas se zastavil na světlech křižovaty. Dáma v červeném kabrioletu povýtce s texaskou poznávací značkou čekala na zelenou.

Patnáctiletý výrostek se žlutým úsměvem a stěrkou na mytí přistoupil k vozu, zdánlivě s úmyslem vyleštit přední okno. Paní blahosklonně přikývla. Uličník s tím upřímným úsměvem vytáhl z tlumoku živou krysou a hodil ji dámě do klína. Paní vyjekla hlasem ne zcela lidským, rozrazila dveře a vyběhla zděšeně z auta. Zloděj přeskočil za volant navyklým pohybem, přibouchl dveře, sešlápl plyn a odjel v prachu a víru protáčených kol. Zajímavá etuda. Okolostojící mu mávali. Dáma zůstala stát v hysterickém pláči. Nechtělo se jí omdlít. Rozhlížela se bezradně po nějakém útvaru státní moci. Nakonec se mráкотně vydala k podezřelému hotelu s westernovým nápisem ve štítu.

Naco

Jednoho dne na jaře roku 1929 vyšel z baru v Bisbee muž jménem Patrick Murphy. Napadlo ho, že by mohl vybombardovat mexické pohraniční město Naco, vzdálené deset mil pod arizonskou hranicí. Naplnil pár kufrů dynamitem, železným šrotem, hřebíky, šrouby a všechno to shodil ze svého práškovacího letadla. Válčilo se tehdy s mexickými povstalci, kteří ovládli Naco v okrese Sonora. Když nálet dokončil, ukázalo se, že zasáhl špatné Naco, to americké. Povedlo se mu zničit území na vlastní straně hranice, včetně garáží důlní společnosti Phelps Dodge. Jedni tvrdili, že byl opilý, druhí že byl střízlivý, ale všichni se shodli na tom, že byl prvním člověkem, který bombardoval Spojené státy ze vzduchu.

Muž s poctivým irským jménem byl McLarenovým dědečkem z matčiny strany. Žil a bombardoval v dobré víře předků. Miloval Matku Boží a destilace bednáře Jamesona. Jak se mohl vnuk spustit s těmi baptistickými pošuky? Snad že se jeho matka provdala a přestěhovala z Bisbee právě do toho kritického Naka, aby tam příčinlivou prací napravovala, co její otec způsobil. Syn sice opustil víru dublinských předků, ale nikoli jejich bojovnost a významal se ve válce v Zálivu.

Mexické Naco v Sonoře ušlo náletu, střídavě vzkvétá, hnije a usychá; má desetkrát tolik obyvatel a vypadá jako špatně oholené, přerostlé dvojče. Je tu největší procento nezletilých matek a obezity, tři generace fetišáků na podpoře, kteří nikdy nebudou pracovat, a základna drogového kartelu. Americké Naco je aseptické alespoň ve své anglosaské části.

„Praštil jsem se o lékárnu,“ vysvětloval Richard, jak přišel ke šrámu na nose. „Ještě po cestě, u pumpy. Měla dvojité skleněné dveře až na zem a já jsem ty první neviděl. Mám rýmu a teče mi z nosu krev. Ne z nosních dírek, ale seshora, roztrhla se mi kůže.“

„Bylo tam varování, že dveře jsou dvojité?“ zeptal se McLaren.

„Nic jsem neviděl.“

„Pak je můžeš žalovat. Seženu ti advokáta.“

Převozci byla právní důslednost cizí. Měl za sebou stovky mil s koňským boxem, hangerem. Cestou v tom horku nastydl. Měl rýmu. A když si chtěl v drugstoru koupit kapky do nosu, uhodil se o skleněné dveře.

„Než se vrátím do Prahy, nic mi nebude.“

Ranč byl za městem, kolem několik podobných. *Suburban housing development*, oddělený od centra latinské chudoby. Draze zavlažovaný, obrovský pozemek oplocený kolovou hradbou z indiánských válek. Falešnou hradbou, neboť přepychový cedr byl přivezen z Kalifornie. Příjezdová cesta byla vysypaná drcenými mušličkami. Vítězná brána ze dvou totemů vyrobených v Kongu nebo v Hongkongu nesla bizóní rohy a nápis patkovým písmem RANCHO McLAREN. Pastviny s ostnatým drátem, nádrže na vodu. Domáci měl na sobě rančerský úbor – krátký seržový kabát, calzoneras, kalhoty s lemovanými švy z bílého batistu, nachovou šerpu kolem pasu. Na nohou vysoké boty z hovězí. Chyběly jenom ostruhy. Chyběl kolárek pastora.

„Projel jsi dobře? V září bývají v zálivu hurikány. Poslední se jmenoval Dick Cheney. A deště na Rio Grande bývají k nepřežití. Jsou ale krátké, už je to tam zase suché. Je to takový občasný veletok. Tady máme dlouhodobě sucho, začíná to být vážné. Přitom Potopa byla trestem za morální zpustlost, takže čekám každý rok čtyřicetidenní lijáky v tomhle bezbožném kraji. Denně se modlíme, aby zapršelo, ale není to nic platné. Ostatně, nechceš se pomodlit?“

„To nespěchá,“ namítl Čech rozpačitě. „Počkám si na nějakou ekumenickou mši. Potopu jsem si užil doma i cestou sem.“

Pastor mu přidělil rozsáhlé apartmá, bungalov v hostovském křídle selského dvora s centrální haciendou. Byla v něm koupelna a druhý záchod, bidet, air condition. Richard se ubytoval, osprchoval a šel na odpolední drink.

Venku panovalo polední vedro. Den rozlité zvon. Pohlednicový pohled. McLaren na něho čekal v patiu ze zeleného mramoru u porfyrového stolu – atika i antika a podal mu sklenku cabernetu, neboť byla hodina, již McLaren nazýval *wine o'clock*, kdy se má pít víno, ačkoli jeho choť a většina místních dávala přednost bílému chardonnay, pokud právě nepili koktejly. Láhev stála zasunutá v ledovém kvádru, ve kterém byly zmrazené lístky prérijních květů. Před horkem je chránil hustý stín rododendronů.

Choť se nacházela v Karibiku, dvě děti na univerzitě v New Jersey. Snad tam na východě nezvlčí, má trochu obavy. Kluk se v Princetonu účastní protestů za změnu názvu fakulty Woodrowa Wilsona. Někdejší prezident měl rasistické názory.

A podívejme. Co takhle vrátit Hlavnímu nádraží Franze Josefa. A vůbec, vrátit ho mým národům.

Rančer si viditelně užíval statut slaměného vdovce. Prsty objímal doutník. Richard přidal na stůl svou láhev, archivní víno, které vyhrál v tombole fetišů z potopené lodi, jedno z mála, které nebylo vydraženo, nýbrž vylosováno, jakési poste restante ze zaniklé Atlantidy.

„Tady jsou k tomu doklady a dějinné písemnosti. Prý budou znovu slosovatelné.“

Rančer zvedl láhev proti světlu a potom si zběžně prohlédl tiskopis. „Podvod, bullshh... jako celý jejich Atlantik,“ a odložil papíry do nádobí. Mluvil tady jinak než v Praze. Byl kovboj. Měl bohatší slovník. Nevypadal jako výhonek jižanských plantážníků s rodokmenem do

koloniálních dob, ani jako parvenu. Nová rasa. Neměl otroky, nehubil indiány. Kolonizoval bez zabíjení. Obsazoval trhy, zem i surovinové podzemí, kótoval virtuální bohatství. Hybridní tvrdák, který počítá krávy, naftové věže (mám své lidi i v Baku) a nakonec také umělecká díla. Chytrý primitiv, muž činu s oním druhem geniálního posvěcení, které Richard neznal, které mu záviděl a chtěl jím pohrdat.

Založil Kingsley Technologies Inc., chemickou firmu na výrobu polymerů a monopolního výrobce kondomů v povodí Rio Grande, Colorada a celého Jihozápadu. Měl na to nějaké pružné kalvinistické vysvětlení, které odsunulo starozákonní dogmata cudnosti na slepou kolej. Říkal tomu pragmatické křesťanství.

Zároveň byl kazatelem zaběhlé pobočky oné jižanské církve, ochořelý káráním věčně pokoušených kovbojů a falešných puritánků. Jakožto syn kongregacionalisty a abstinenta se v mládí vyhnul mladickým pijatikám a levným barům, ale v armádě se z něho stal kultivovaný alkoholik, přestože děvčatům v Praze říkal něco jiného. Nemohl si zadat s každým. Byl autorita a boháč. Pil doma nebo v ušlechtilém prostředí country klubů.

Koně předal hned po příjezdu kovboji v maštali, který se jmenoval Pako, vypadal nicméně inteligentně. Měl sumčí kníry a výraz dobrotivého desperáta. Rančer si zvíře prohlédl, pokýval spokojeně hlavou, a přikázal muži, aby ho okartáčoval a ustájil. Richard se s ním ještě neloučil. Prošel dlouhou uličkou kolem stání. Plnokrevníci, arabové, andalusani. Všichni se leskli a vypadali dobře.

„Špičkový hřebec žije líp než většina lidí,“ prozradil mu McLaren a ukázal na zvláštní oddíl pro Championa. „Přijde tě draž než milenka.“ Celý koňský trakt byl vybaven jako lázeňské apartmá, s klimatizací, posuvnými pásy na krmení, omyvatelnou točnou, konkávními okny s žaluziemi a ohrazeným trávníkem venku za maštali. „Večer mu popřejeme dobrou noc.“

Ermitáž

Přepravní box zavezli do hangáru za domem, kde stály dva pickupy, studebaker a dvoumístná cessna. Letiště leželo pět minut za rančem.

„Nechápu, proč jsme Froše museli přepravovat po moři,“ řekl Richard.

„Protože já leteckým přepravicům nevěřím,“ vysvětloval rančer. „British Airways daly letos pasažérům na lince Londýn – New York příkrývky s neurosenzory, aby sledovaly, jak se cítí; zjistily tak, že jsou cestující nejšťastnější, když jedí a pijí, a nejvíc uvolnění jsou, když spí. Tohle já nepotřebuju zjišťovat, to já bych jim řekl bez čipování. Naši identitu sledují a zneužívají agentury, o kterých nic nevíme. Udáváme dobrovolně svou přesnou polohu bůhví komu nebo čemu, potichu vysíláme pípání jako sputnik. Já nechci, aby na moje koně házeli nějakou zavšivenou deku. Aby data o nich ležela v nějaké špionážní ústředně. Krom toho jsou tu věci, které nesnášejí bezpečnostní rám při letištní kontrole.“

Richard zvedl obočí. A podívejme se. Že by byl nevědomý terorista?

„Letiště všude na světě mají integrované bezpečnostní prvky, kterak rozpoznat semtex v bachoru krávy, telete i levharta.“

„Jak tomu mám rozumět?“

„Neboj se,“ uklidňoval ho rančer, „přivezl jsi něco, o čem nevíš, ale není to nic brizantního. Doufám jen, že do boxu nestekla voda.“ Vzal křížový šroubovák a začal odstraňovat úchyty vnitřního obložení přepravní skříně *Trailer Assist*. Objevilo se malé překvapení. Obrazárna.

McLaren vytahoval postupně z úkrytů za polstrováním hoto-
vou sbírku portrétů, zabalených v bublinkové fólii a voskovaném
plátně. Ve stěnách přepravního boxu se vezl Holbein mladší,
kolekce obrazů, konkrétně čtyři královské podobizny, infantky
a několik miniatur. Rančer je porovnával se seznamem, který si
přinesl v kožených deskách s erbem. Anna de Cleves, pergamen na
plátně; olejomalba zamyšleného šlechtice – Henry Brandon, 2. vé-
voda ze Suffolku, akvarel; Kristýna Dánská, olej na pergamenu;
Jindřich VIII., Jana Seymourová, tempera na dubu. Nescházel ani
velká krajinomalba: Thornbury Castle, kde král završil jednu ze
šesti svatebních cest.

Richard si matně vzpomněl na vloupání v soukromé galerii,
o němž se doma psalo před rokem. Věc odezněla do ztracena, ma-
jitel neměl pořádnou evidenci původu uměleckých děl a zřejmě
nedoložil legální nabytí části sbírky. Teď se tady vyloupala. Takže
kůň nebyl jediným důvodem cesty. Byla jím i renesance.

„Jak vidíš, loď převážela skutečnou šlechtu. A mohou to být mí
příbuzní. V rodině se proslýchalo, že máme něco modré, ba tudo-
rovské krve. Zaplatil jsem za ně,“ ujišťoval. „Jenom jsem se vyhnul
celníkům a oplétačkám kvůli vývozu uměleckých děl. Poradil mi
to ten starožitník, Vukovič nebo jak se jmenuje. Ten člověk po-
chopil, že oficiálně sbírku neprodá, a nahlásil vloupání. To se tak
dělá. Tady soused Sanchez si přivezl zpovědnici, ve které osobně
vyslýchá manželku; holt papeženec. Věří, že u zpovědi Hispánky
nelžou. Přivezl si i jednu Madonu ze 17. století. A přitom sakrální
věci starší sto padesáti let se nesmějí vyvážet vůbec.“

Tak takhle se krade Venuše. Vlastenec a historik umění se nerad
smířoval s tím, že se podílí na odlivu kulturního dědictví. Vyloso-
val si nevyzpytatelného koně, jako kdysi v dorostu. Disciplína pro
blbce. Muž si toho všiml a vzal ho za rameno.

„Tohle město postavil můj pradědeček, když tady byla pustina a bydlelo tady jen pár Mexikánů v chatrčích z vepřovic. Kolem se proháněli indiáni kmene Opata. Potom tu strašil Pancho Villa. A teď by se z něj mělo stát město duchů jen proto, že dochází voda. To bych nepřežil. Držím si kancelář, mezonetové kondominium ve Phoenixu, ale tohle je srdeční záležitost, tady žiju a ukládám umění, v metropoli občas pracuju. Pojď, něco ti ukážu. Pomož mi s těmi obrazy.“

Přešli do hlavní budovy ranče a sjeli výtahem do suterénu. Beton, železné traverzy, elektrická rozvodna. Za dveřmi s ocelovou traverzou dýchalo tajemství. McLaren zdůvěrněl.

„Soukromí nikdy nebylo právo vrozené, natož dědičné,“ vysvětloval, když odemkl. „Já jsem rád Američan, ale všechno má své meze. Naše konání je sledováno a komercionalizováno v masívním měřítku, protože internet věcí vytváří dokonalé podmínky pro to, aby stát mohl zesilovat a rozšiřovat dohled nad lidmi. Řekl bys, že jsem boháč a nemám se čeho bát. Ale takoví je zajímaví nejvíc. Tedy pokud jsou nezávislí. Proto já žiju na hranici. Sem dolů mi nikdo nevezle. Bráním si identitu a nechci vnímat umění se stádem ostatních ve výstavní síni. Tak se automaticky dostaneš do nějak řízené množiny, se kterou hluboký stát a tajná centra pracují ze zákulisí.“

Světlo naskakovalo v intervalech. Bylo mohutné jako osvětlení divadelní scény. Prostor se rozzářil. Závozník musel přimhouřit oči. Místnost měřila přes dvě stě čtverečních metrů a byla přecpaná jako divadelní šatník. Galerie umění, trofejní sál, Pantheon v rukou primitiva. Kunstkomora, kabinet šlechty, která přebujela a zdegenerovala. Milionářské vakuum i mauzoleum, ve kterém pomřeli všichni Duchampové a Salvátorové. Sbírka, spíš akumulace naaranžovaných předmětů vyvezených z Evropy a z Nové

Anglie. Obrazy, kresby, grafiky. Jejich uspořádání v mramorovém sále nebylo bez ladu a skladu – to by snad bylo lepší, nýbrž je poznamenala ruka nevybíravého majitele: Joan Miró, Jeff Koons, Mark Rothko, Lucian Freud a vedle Fra Angelico, Giotto, Caravaggio. Mezi tím plastiky Henryho Moora a Barbary Hepworthové, na zemi kožešiny, na stěnách pumy a medvědi se skleněnýma očima a rozevřenou tlamou, paroží, pušky, tesáky, lovecké trofeje pohraničí. Skalpy!

Valhala umrtveného umění. Výstavní síň vyšinutého soukromníka, který tu pořádá myslivecké večírky po honech v esúvé s reflektory; oslňuje antilopu nebo divoké prase, takže je z něho nehybný terč. Jako kdyby ve věčné tmě zamrzly hodnoty, a ve světle sodíkových výbojek ztratilo zlato svůj odstín a cenu. Kromaňonská pornografie, ze které se stalo umění pro jednoho; protimluv. Docházelo mu, že úspěšný člověk s rozumnou argumentací a uvažováním vůbec nemusí mít vkus. Sedává tady v tom korunovačním křesle s bizoními rohy, pije gin a kochá se. Takoví jako on nechávají ukrást neprodejné Mony Lízy, aby se nad nimi mohli osaměle ukázat a zastavit pohyb kurzů vymyšlených hodnot. Za sto let dojde k novému přeceňování a zálesák bude licitátor.

„Socha na náměstí je děvka. Tohle je způsob, jak si vytvořit vlastní svět a vyloučit z něho ostatní,“ vysvětloval pastor. „Čím víc lidí v nějaké galerii nahlíží umělecké dílo přes ramena druhých, tím méně ho může uchopit. Vlastnictví je v podstatě jediná možnost, jak poznat obraz.“

Znělo to jako tesaná pravda. Jenom jestli mu to pomůže. Nechtělo se věřit, že by všechna ta díla mohla být originály. Fragmenty, záměrně i nechtěně groteskní, absurdní díla – gaudia ve vysokých vitrínách, voskové figuríny popkulturních ikon, komerce stydkých pysků vykrmená steroidy marketingu – obří vagíny od

Judy Chicago protažené ke krku vedle votivní sošky z 16. století; relikviáře, oltáře, evidentně kradené sochy světců (baptista obrazoborec arciloupil v katolických svatyních bez výčitek svědomí), funeralia a horribilia, skalpy a mumie – témata smuteční, hrůzná a morbidní. Pancéřované dveře s kormidelním kolem a za nimi zřejmě další krypta. Na zlomek vteřiny zapochyboval, jestli je Lenin stále na Rudém náměstí.

„Umístění náboženského díla v muzeu mu odebírá ten nejzásadnější význam,“ namítl Richard a ukázal na Madonu vedle falu Jeffa Koonse.

„Významu hrozí zánik tak jako tak,“ opáčil rančer. „Muzeum nebo chrám, přijde to na stejno.“

Znělo to divně od člověka, který byl zároveň duchovní. Návrstěvník nechápal, jak se může taková spousta umění nacházet ve sklepě zbohatlého kovboje, i když si říká pastor. Není ikonoklast, jenom pohrývá obrazy zaživa. Okřídlení koně Leonory Carringtonové, ztělesnění svobody a pohlaví, zamčení v tomhle podzemním bunkru. Miró vedle Micky Mouse. Rančer stál uprostřed všeho světla a leskly se mu oči. V pohledu ani stín pochybností. Stejně by možná vypadal po vítězném dostihu či bitvě s indiány. Nechal si stříbrně obarvit geriatrický pramen nad čelem, čímž jenom vynikly bohaté černé vlasy. Patřil sem. Jeden z těch nevzdělaných magnátů, kteří se kochají poklady umění v intimní samotě. Nanejvýš se s nimi pyšní před sobě podobnými, se stejným handicapem z golfového hřiště. V otevřené galerii by nedokázal vést kultivovaný hovor. Ztrapnil by se. Pytlák nedouk. Estét z country clubu. Nic není tak bohaté, aby to nemohla být forma chudoby. Měl, málo platné, své zvláštní kouzlo.

„Picasso platil dlužné daně francouzskému státu svými obrazy. To je úžasné. Být takto neustále likvidní. Být takhle bezhotovostní.

Stačí něco namalovat a můžeš tím zaplatit. Doslova si kreslíš peníze. Rovnou na tom berňáku. Proč ne, když padl zlatý standard?“

Rančer vyčíslil sumy peněz, které se dávají za umění, nové či staré, sumy, za které koupil to či ono, a dmul se jako labuť. Obnosy ohromující, ostudné a stále rostoucí. „Já si tak vyrovnávám účty se Všemohoucím, *I square the accounts with the Almighty* a čekám, že nám dá vodu. Žijeme ve spektakulární společnosti; investujeme do obrazů, přestože jsme zahlceni informacemi. Žijeme v ekonomice zážitků. Já vracím obrazy do krypty, dávám jim svatost. Tohle umění je neprodejné. Je to pseudozboží. Nikdy už nebude na prodej. Je jenom moje. Já upouštím páru u kotle umělecké nadprodukce a vymyšlených cen. Veškeré kouzlo umře, když otočím vypínačem. Bez světla není prostoru, natož obrazů.“

Kdo by se přel s pohostinným mužem? Richard nic neříkal; snad má pravdu, ale pořád nemá vkus. Prérijní estét se rozplývá nad hodnotou v atomovém bunkru. Brání promiskuitě svých namalovaných krás, dělá z nich hospodyňky zavřené v domácnosti. Kde není pochyb, není umění.

„Diskobola jsem koupil za diskontní sazbu,“ vrátil se McLaren k burzovní rétorice. „Uvažuji o tom, že si postavím druhý Schwanstein. Udělám z něj soukromou galerii, jen pro přátele.“ Podíval se na Evropana, co tomu říká. „Hrad z pohádky. Okrasné zahrady jako pro krále. Byls tam? V Bavorsku? Král Ludvík utopil svého psychiatra. Úplně ho chápu.“

Richard to vzal jako varování, aby se nepouštěl do žádné psychoanalýzy; tohle je země popcornu, super-bowlu a zastřelených prezidentů. Úvahy o umění bolely. Odvedl hovor jinam.

„To je lovecká?“ ukázal na ručnici zavěšenou mezi dvěma impresionisty.

„Ne, tohle je snajperská puška McMillan TAC. S tou jsem střílel Arabáše v Zálivu. Rekordní zásah na vzdálenost jedné míle.“

„Do čeho to bylo konkrétně?“

„Do jednoho lotra v turbanu. V ruce měl něco jako granátomet.“

Richard si vzpomněl na terčovou pistoli pro moderní pětiboj; nikdy nestřelil do živého. Po vyhazovu ze školy ji před ním zamkli i s šermířským kordem a Vodní zdroje ho uchránily před základní vojenskou službou. „A že tu není žádný Delacroix,“ odbočil znovu od tématu.

„No, nemám. Reggie tady byl, ale žádného mi neprodá, že se mu nelíbí to světlo tady. Že je ho sem škoda. Že bych ho viděl špatně. Říkám mu, že ho ani nemusím vidět, hlavně ho chci mít. Takže spolu měníme jenom koně.“

„Ty skalpy jsou lidské?“

„Ehm. Dobrá otázka. Lidské, ale ne indiánské. Vláda v Sonoře nabízela prémie za skalpy Apačů a gangy Američanů si udělaly obchod lovem mexických skalpů, které bylo snazší získat a které těmi dlouhými černými vlasy připomínaly ty apačské. Trochu bizarní. Nejsou bizoni, není Manitou. Ale Ježíš je věčný. Takže první, kdo chtěl postavit zeď, byli Mexičané, už před sto padesáti lety. Teď nám sem posílají křížové výpravy dětí, plné autobusy sirotků, se kterými si nikdo neví rady, protože je přece nemohou vypravit pod jižní hranici zpátky; už jenom otázka, kdo by zaplatil benzín.“

„A čím jsou tedy tyhle konkrétní vlasy?“

„To vážně nevím. Pořídil je dědeček.“

„Ten bombardák?“

„Koupil je v mestickém obchodě,“ odušil ozbrojený estét tónem uzavírajícím obchodní poradu.

Kratší stěnu haly zabrali pastoři jižních baptistů na velkých barevných fotografiích, samí muži, všichni staršího věku, s dokona-

lými drahými zuby, opálení, vyfoukané bílé vlasy. McLaren ukázal na jednoho z nich: „Dough Clemence. Vojenská elektronika, BHP Billiton – největší těžařská společnost na světě. Dělá samozřejmě i nějakou tu dobročinnost a proslul znalostí všech 66 knih bible. Má kazatelský dar, kterým dokáže nadzvednout střechu kostela. Od toho se pořád můžu učit.“

McLaren zhasl. Matně se rýsující plochy. Bouchnutí železných dveří. Tma pozlacené hladomorny.

Tak on je i šlechtic. Je sice duchovní, ovšem ve srovnání s lordem na lodi neotesaný, bez klasického vzdělání. I tak mají hodně společného. Vyhraněné názory.

Krytí kobyly

Četl někde, že kdekoli se Britové usadí, kdekoli kolonizují, tam přinášejí porotní soudy, koňské dostihy a portrétní malířství.

Statkář vystavoval Caravaggia vedle bizoních rohů. Neměl vkus. Měl talent na podnikání v prérii. Ranč zabíral tisíce akrů pastvin a polí. Dobytek, alfalfa, řepka, bavlna. Využíval vlastní, nespo-lehlivý zdroj vody nahoře v kopcích. Zaměstnával několik desítek lidí, většinou kolem koní. Stála tu krytá jízďárna, stodoly, stáje, vážnice, pitevna pro uhynulá zvířata. Přímo v obytném areálu bydleli jezdcí, trenéři a podkováři-štolbové, *farriers*, kteří tu měli byty. Další bydleli ve městě. Veterinář dojížděl z Nogales.

Estét soukromých sbírek měl vymyšlenou personální politiku. Tady mluvil jinak než v tajné galerii. Tady byl v zaměstnání.

„Já jsem velký rančer, haciendado, dávám lidem práci. Těžkou a tradiční. Miliony pracovních míst jsou bez budoucnosti, zastarají. Pozrou je roboti – zaměstnání malých lidí pomalu zmizí, tak to je. Nekřesťanské obchodní síly získaly statut neúprosné pravdy, ceny rodinných domů i domácích hodnot spadnou dolů. Zboží denní spotřeby sestoupí po deflační spirále. V systému se skrze technologie eliminuje nevykonnost až do nelítostných konců. Kovboj má už jen vymyšlenou tržní hodnotu, kdyby si měl urvat plíce v okrese Marlboro. Ještě ho použijou. Bude pro změnu umírat na rakovinu v přímém přenosu, v žoldu Philipa Morrise, až ten přejde na žvýkačky. U mě jezdí pořád a je placený od kilometru. Za každou jalovici, kterou vymotá z ostnatého drátu.“

V domě zaměstnával kuchaře s mexickým jménem a guatemalskou hospodyni Salome, které říkal Sally. Jako stíny tu obcházeli

dva nemluvní prokuristé Morales a Demorales, vybavení černými vysílačkami a pistolemi Magnum Desert Eagle. Manželka se valnou část roku zdržovala v Dominikánské republice, kde měli sídlo větší než doma v Arizoně. Byla to dobročinná dáma, vlastnila tygra a na dálku si osvojila černouška s nafouklým bříškem v Sierra Leone. Taková zvířata a děti se dají odečíst z daní.

Její muž měl pro ženy několik obecných příměrů, které si šetřil pro pánskou společnost. Nezdálo se, že by je opakoval při shromážděních církevní obce.

„Surovost mužské vášně a morální slabost žen přináší stejné výsledky v každé době. Nebe je zoufale prázdné místo a ženy v něm zcela určitě nejsou. Náboženství musí mluvit mužskou řečí. Ženy nemají charakter. Předvádějí se. Žijí pro hloupé zábavy a pošetilé nemravnosti.“

Byl přesvědčen, že by se neměly vzdělávat nad svoje pohlaví. Že je moc právníček. Ale i těhotných středoškolaček. Vyzváněcí tón na jeho mobilu zněl ženskými výkřiky ve chvíli vrcholné rozkoše, důkaz, že jim nepřísluší volební právo. Během biřmování držel novickám hlavu pod vodou zásadně déle, než bylo nutné, takže souvěrkyním hrozilo, že jim odumře mozek i v mělké laguně odpadních vod. (Prérie je plná bezhlavých jezdců; Mexičan chce být mačo a je jenom *un hombre descabezado*. Ženská mu vládne. Proto nás tihle míšenci nikdy nedoženou.)

„Feminismus je teorie a lesbismus praxe,“ rozkládal rukama falokrat u večerního stolu. „Ženy slouží u speciálních jednotek a v letectvu. Kam jsme to došli? Poslal bys menstruuující pilotku shodit bombu na Hirošimu?“

„Neposlal bych ani menstruuujícího pilota.“

Američan pokrčil rameny. „Síla může být i v slabosti. Ale u nás těžko. Narodil jsem se bohatý. Otec mi zanechal čtyři miliony dola-

rů. Nepropil jsem je, nerozházel v hazardu ani za ženské. Znásobil jsem je. Vždycky jsem věděl, co mám dělat. Já vím, že mě máš za blbce. Že nerozumím umění. Tady převažuje mínění, že umělec je nemajetný, alkoholik nebo buzerant, *thrash, boozier, fag*,“ (při podobných slovech prosil za odpuštění s očima v sloup). „Ale takoví nevydrží dlouho v zákopech. Nemají co bránit. Kosmopolitní bláto. Obraz je ještě to nejlepší, co z nich může vypadnout. Je to komodita s odhadnutelnou cenou. Výsledek je prodejný produkt ve sklepech jako jinde. A to můžou být ještě rádi. James Bowie do galerie nechodil, ale vydržel proti přesile, založil stát. Madrigaly nepsal, bojoval nožem a dobyl tuhle zemi.“

Richard pokrčil rameny. Co on? Malý dopravce? McLaren arci neskončil s estetikou sklepů a výbojek. Hučel do něj svůj pouštní monoteismus. Starozákonní Pánbů byl pro rančera nevypočitatelný paleoklimatolog. Sesílá na lidi pravidelně pohromy hlavně tady na Jihozápadě. Kobyly, antrax, žáby a písečné bouře už tady byly opakovaně. Stejně je tu doma krupobití, červená smrt, komáři, mouchy, dobytčí mor, zatmění. Máme být dobráci? Opravdu si přejeme, aby nám hlodavci sežrali rajskou zahradu?

Zbývá zabíjení prvorozenců a jaderná katastrofa v Seward Point Plant. On chce být připraven na vše, vedle podzemní galerie má ještě protiatomový kryt (žlutočerný kotouč na pancéřových dveřích vedle Chagalla považoval Richard zprvu za další artefakt nebo vchod do mauzolea). Mohl by se samozřejmě přestěhovat natrvalo do Dominikánské republiky, ale tohle je vlast předků.

„Arizona je převlečená poušť. Ari-zone, suchá zóna. Zlatožlutá, hluboce červená. Po dvacetiletém suchu tady natírali vysušené trávničky na zeleno. Hynuly byliny, kobyly, býci. A přitom stovky golfových hřišť těch natěračů vysály okolní vodu. Platí se za ni vysoké poplatky. Policie kontroluje zahradní ostřikovače, jestli

nejsou chybně nasměrované, jestli nezavlažují chodník místo trávníku. Vedle v Glendale schraňují odpadní vodu v umělých jezerech a používají ji k zavlažování vyprahlé země, všude tam, kde není potřeba pitné vody. Někomu se to hnusí, ale pro většinu lidí je to samozřejmost. Stát reguluje odběry podzemní vody. Takže křest v řece má ještě jiný význam, baptisti si váží vody.“

Kuchař přinesl gargantuovské steaky a pekáč brambor, několik druhů salátu. „Já dávám na steaky kajenský pepř, hezky se vyjímá, nejlíp se rozleží a neleze do zubů. Dobrou chuť.“

Během večeře se pustil do rozsáhlých hovorů o víře, o roli ženy v pádu člověka, o scestné evoluční teorii. Jižní baptisti se rozmnožili na úkor metodistů, kteří nedokázali namíchat správný poměr víry a vlastenectví. „My jsme přišli do divočiny s puškou, sekerou a biblí, dnes máme megakostel. Velký dar křtu nás činí čistými a přijatelnými. Najdi vodu a postavíme ti sochu. Ovšem nesmíš přitom najít indiánský relikt nebo kostru. To se pak sejde celý kmen, aby rozhodl, co s tím. Takový je zákon. Obvykle naleziště oplotí a nikdo už tam nesmí. I když kmenová identita dávno neexistuje, tihle si nenechají ujít šamanský tanec, státní a federální dotace, maso na grilu. A tobě běží úroky z bankovní půjčky.“

Když vidíš zastřeleného chlapa na ulici, nepřibližuj se k němu bez právního zástupce, ať už je bílý nebo barevný. Nedávno tady byly občanské nepokoje. *Law enforcement* může chvíli trvat, ale nakonec je nesmlouvavý.“

Cestovatel z toho vyrozuměl, že americká duše je tvrdá, osamělá a vražedná. McLaren ztělesňoval archetypální Ameriku. Richardovi připadal zajímavý i nepochopitelný, zároveň odrazoval i přitahoval, ale nenudil. Odešel z armády s metály a jizvami. Projevoval zvláštní druh sečtělosti – právě tolik, kolik potřeboval – a jakousi burziánskou hlubokomyslnost. Věděl, na kterého koně

vsadit. Znal všechno, co vynáší. Neměl rád moderní technologie, ale využíval je. Byl vychytralý pánbíčkář, pseudovědecký misogyn, skálopevný kreacionista. A přitom jevil typickou netrpělivost s iracionálním a pověřčivostí i velkorysost ducha, s níž absorboval, aniž chápal, cizí kulturu. Čistil si nos prsty, ale to prý dělala i Petrarkova Laura, Marie Stuartovna a král Slunce. Věděl toho hodně na to, jak byl praktický.

„Chyby v náboženství jsou nebezpečné, ale ty ve filosofii jenom směšné,“ říkal, všechno mu bylo jasné. Znal i kusý marxismus (katechismus pro roboty, ale na tom čínském zázraku něco bude). Byl bohatý. Byl inteligentní. Neměl vkus. Neměl čas. Oblíbil si ho. Zdržoval Richarda a chtěl, aby s ním jel na Balloon Fiesta do Santa Fé. Ted' v říjnu. Eskadra balónů je největší na světě, ostatně jako v Americe všechno. Nebo ať zůstane alespoň týden, pár dní, dokud LaCroix nepřiveze klisnu, kterou má Champion pokrýt. „Moc se na tebe těší. Musíš na něho počkat.“

Páření

Nedočkal se ho. Marushka se rozstonala sezónní migrénou, nic vážného, ale LaCroix s ní zůstal doma. Koňský sňatek se přesto konal. S kobyloou Cheetah přiletěl čeledín v nákladním beechcraftu.

Ke spojení mělo dojít v dřevěné stodole, zjevně pozůstatek pionýrských časů. „Funguje tady určitá chemie,“ vysvětlil mu rančer, proč se páření nekoná v aseptické ordinaci. „Zapomeň na umělou inseminaci. Zapomeň na úložiště zmrazeného semene. Žádné zavodiště ti nedovolí přihlásit koně, který nebyl počat přirozeným krytím, a také proto, že koně sami přijdou na to, jak se obskočit, stejně jako to dělají v divočině a neberou ohled na lidské plánování ani bezpečnost.“

Dostavil se veterinář s Hubbleovým stetoskopem. Nejprve se věnoval prohlídce pěti těhotných klisen pomocí ultrazvuku. Video monitor na kolečkách s rektální sondou prozrazoval pohlaví hříběte v děloze. Zárodek s náznakem genitálií vypadal jako neostrá bílá planeta na tmavé obloze čisté tekutiny, která by měla být černá – znak zdravého plodu. Doktor byl spokojený.

Potom vykastroval grošovaného hřebce. Překvapivě rychle. Richard by myslel, že tak tragická věc trvá nějakou dobu. Jen místní anestézie. Scrotum se otevřelo jako ovocná slupka, rozdělilo se, jako kdyby mělo vlastní život, hladká bílá varlata se vyloupila na vzduch a světlkovala na pozadí černé kůže; rutinní řez, antiseptikum, šití.

Samotné páření pak byla událost. Vraník se aklimatizoval, žral s chutí. McLaren tvrdil, že mu lodní převoz dodal adrenalin, je vybuzený a svoji otcovskou povinnost bezpečně splní. Že hřebec

rozpálený cestou po moři má vždycky víc ohně než kobyla, která stála dlouho v maštali.

Sešlo se tucet zaměstnanců a rozestavili se u ohradníku. Počínali si s jistotou, věcně, navyklými pohyby. Lasa, uzdy. Žvýkali. Celý akt má příznačnou choreografii, nemilostivou pro koně předskokana. Kobylu Cheetah vykoupali, namydli a lubrikovali s gynekologickou důkladností, už týdny brala *horse master ovary stab* a vaječníky jsou seřízené jak hodinky. Potom k ní připustili vybuzovače, *teaser horse* – tenhle se jmenoval Service Stripper, sivák sonorské rasy. Richard zvíře litoval, kuň se do ní dobýval marně, zadržovali ho jako při podvodu v cílové rovině. Marně se vzpínal, hrabal kopyty, marně hrdelní zvony výčitek. Po chvíli ejakuloval do kožené zástěry ležící na zemi. Škodolibá Cheetah, spíš Rosinanta, udělala útrpnou loužičku. Byla teď připravená.

Pak teprv sumčí podkoní Paco přivedl hlavního oplodňovače, který netrpělivě ržál, podupával a pohazoval hlavou. Převozník se držel stranou, vozit koně je něco jiného než vodit ho ke klisně. Champion de Froche se vzpínal očekáváním, hrud' vypjatou, pohazoval hlavou, řičel a poučil oči. Muži oceňovali obrovský ztopořený pyj. Richard se přistihl při tom, že fandí svému koni jako vlastenec. Tady, v srdci Divokého západu, strčí nadsamce z rodokapsů do kapsy. Samotný akt, vniknutí a vzrušená říje, bylo prudké, hlučné a divoké, netrvalo dlouho. Ale zvířata ještě zůstala zaklesnutá do sebe. Nakonec muži zatleskali a odvedli hřebce stranou. Kýval královsky hlavou, vědom si dobře odvedené práce. Třístopá erekce doznívala za pochvalných poznámek přihlížejících. McLaren dal kolovat půlgalonovou láhev whisky.

Během půlhodiny došlo ke kastraci, jalovému výronu a připuštění ke kobyle; všechno ti honáci stráví, všechno to zapijí, se vším se vnitřně ztotožní. Venku si zapálí.

„Víš, proč já vyhrávám Kentucky Derby Day? Protože přijedu až na poslední chvíli, ráno v den závodu, a dám svým zvířatům náhubek, aby nic nežrala. Koně v jejich podestýlce trpí na východní housenky, které tam zavlekli z kdekaké manéže. Jsou tam v biblických počtech. Smrdí to tam po slonech. Tady je čisto.

Katie přiletí z Karibiku a pokaždé vyhraje soutěž o nejlépe oblečenou dámu s kloboukem. Ta bývá obvykle divočejší než samotný závod na turf. Ukázal mu fotografii manželky. Richard spatřil dokonalou otrokyni botoxu, věčného štěstí a lifestylových časopisů. Věk třicet nebo šedesát. Nedůvěryhodná ňadra. Jinak to nečekal. Lvice společenské scény, vlčice mocichtivých kojeňátek. Žena má inspirovat, vařit a prát, říkal McLaren. Tahle byla všechno jiné. Richard pochopil, že rančer je duchovní tak trochu z nezbytí. Usíná klidně bez ženy, nikdy bez bible.

Silní muži jsou bezelstní. Když se kovboj napil, doznávala sebejistota trhlín. „Já vlastně nejsem televizní pastor. Já chci, aby se lidé sdružovali fyzicky.“ Znělo to útočně a vzlykavě zároveň. „Ráj není tak vzdálený. Tři čtyři generace zpátky. Když byl ještě životní rytmus udáván polními pracemi a církevními svátky. Televize všechno ukradla. I když v ní vystupuju. Nerad. A teď ještě ten kyberprostor.“

Na chvíli se odmlčel. „Bez vody město zanikne. Staré prameny vyschly. Nové se nechtějí ukázat. Ledovce na horách se balí do plachet, aby tak rychle netály. Do tří let tady bude město duchů, i když se všichni tváří, že ne. Mohl bych žít ve Phoenixu. Nebo v Karibiku. Ale jak dlouho? Jsem endemit, místní rostlina. Mám tisíce akrů půdy a půlka z toho je vyprahlá. Přesazení bych nesnesl. To by byla má smrt. Jestli je opravdu nebe – já tomu samozřejmě věřím – pak je tam věčný podzim.“

Křest

Ráno byl zase chlapák, jen co poděkoval Bohu při ranní modlitbě. Za sucho může dědičný hřích, s tím se nedá nic dělat, a zpytováním svědomí se špatně zavlažuje.

Američané jsou notoricky náchylní k morálním soudům. To za těch pár dnů poznal. Asi to odráží jejich náboženský původ. Nejčastěji při usebrání, když v kostele zní anglikánský chorál. Tam si to odbydou. Jinak neznají hřích. Loupí země a umělecká díla. Mají nepříjemný zvyk psát tužkou na papírové kapesníky. Nepřeškrťávají sedmičku, jedničku píší jako I. Krmí lidi dvoukilovými steaky. Když neznají odpověď, řeknou, že je to dobrá otázka.

Richard se zdrží do konce dalšího týdne. Ne že by doufal v zásadní očistu ducha. Ale přijal pozvání k obřadu pomazání. Jako divák. Milionář má na všechno lidi, ale sám musí navštěvovat farníky, organizovat peněžní sbírky a sloužit obřady.

Nové členy přijímala Kongregace v žulovém kaňonu řeky, sto mil za městem, v jiném okrese. Všim jsem byl rád, usoudil Richard a usedl do esuvěčka vedle rančera. Vůz byl plný nejrůznějších věcí. McLaren si vezl roucho a štólu a několik dalších propriet, které mělký syn Panny Marie Vítězné sledoval pochybovačně jako nástroje Antikristovy: kalich, dřevěné uhlí, maso na barbecue, polní gril a skládací oltář. Své umělecké relikvie nechal reverend ve sklepe.

„Mohl bych tě zasvětit ve zrychleném řízení,“ přemlouval Richarda. „Zahraniční prvek. Rozkročíme se přes oceán. Byl bys rarita a průkopník. Mluvíš gramaticky jako šlechtic. Založím tě. Zaměstnám a dobře zaplatím. Uvažuj o tom.“

„Ne, to nejde. Nebyl bych upřímný.“

„Co ti brání? Nevěřím, že bys byl ztracený případ, zaťatý bezvěrec. Ateismus je krutá a dlouhodobá záležitost.“

„Já se neznám, to je moje víra. Krom toho jsem už jednou katolík, byť vlažný. Byls u nás v knihovně. Rozvážíme čepice po Praze, po Čechách, v profánní řeholi, je to občanské sdružení, které jsme založili po revoluci. V Boha věříme, ale rád je necírkevní. Necítíme se na asketickou řeholi a nechceme vstupovat do žádné zavedené, většina z nás jsou ženatí, rozvedení a hříšníci. Pijeme a neznáme celibát.“

„To byste u nás mohli taky. Pití neschvalujeme, ale s tím nepohneš. Bez flašky bychom sem nedošli. Stejně jako sakrování, s tím nelze nic dělat, ale dá se to odpustit. U nás nemusejí být alkoholici anonymní. Terapie jsou veřejné. Biblisti dávají šanci. U nás by ses mohl domoci pěkného postavení. My nemáme lidi evropského rozhledu, ale máme peníze a umíme je dělat. Něco jako zednáři. Jenomže my navíc slibujeme milost. Je tu pár mladých, bohatě ovdovělých královen krásy, kdyby na to přišlo... zkus o tom popřemýšlet.“

Ke křtu se sjela početná obec, rodiny nových i starých členů. Z aut se vyhrnuli manželky, děti a psi. Vložili náklad, rozbili stan. Tabernákl, červená bible na stolku jako Pilátovo mýdlo. Vulgáty jejich víry. Před svátostí sňali kovbojové stetsony, utvořili špalír očitých svědků. Někteří byli viditelně ozbrojení.

Pod břehem kotvil béžový člun s modrými vesly. Adepti se ho přidržovali, když sestupovali do řeky a přitom polohlasem rozmlouvali s vodou. Bylo jich deset, bílá roucha. Chlapi uprostřed života, vypadali, jako že teprve po dekadách hříchu objevili Ježíše Krista. Taková to nejspíš bude církev. Absolvuje dospělě.

„Křtím tě ve jménu Otce. A Syna. A Ducha svatého,“ opakoval McLaren, pevně rozkročený v řečišti, vodu po pás. Každému novicovi položil třikrát dlaň na vlasy. Prsty jako laser bezkrevné trepanace. Poslední z nich, mladou ženu to rozplakalo. Duchovní ji

uklidňoval neslyšnými slovy, nakloněn nad jejím temenem, dokud jí magická lobotomie nepřivodila šťastný výraz. Ostatní členové shromáždění zpívali z Knihy žalmů. Nebyl to mohutný chorál, ale i tak se zdál plný významů, které Richardovi nedocházely. Zněl odhodlaně až hrozivě. Přišlo mu, že je svědkem zasvěcení přerostlých pionýrů do nové konspirace. Novobaptisti se zejména vymezovali proti unitářům a kvakerům, ale Čechovi nebylo jasné, v čem se tak liší. Prý jsou to Skoti, pro které měl McLaren označení tartanoví stalinisti (pozoruhodně sofistikovane označení u préríjních Anglosasů). McLaren zamítal každý ekumenismus nebo kompromis s kongregacemi jiných okresů, natož s dalajámou.

„Když se řekne dialog, já slyším dialektika. Když slyším dialektika, tak slyším materialismus. Když slyším materialismus, slyším komunismus a gulagy.“

Smrtelným hříchem a nebezpečím jsou jim všem evoluční myšlenky, opice, buzerantské škeble a „slova na čtyři písmena“ (*damn, fuck, shit etc.*), kterým se zhruba do dvacáté hodiny vyhýbají jako čert kříži, což jim nebrání zapalovat kříže v krajině a strhávat totemy homosexuálních skautů, jejichž kvótu oktrojovali upadlí liberálové ve Washingtonu. Kališníci s kalašnikovy (volně dostupné za dumpin-gové ceny, jak mu pastor vyjevil) rajtují po kraji. Vnuk husitů jde bok po boku vpřed...? To nebyl Čechův případ. Opakovaně, byť slušně odmítl, že by chtěl konvertovat, neřkuli stát se členem kongregace. Ale může se pokusit obstarat vodu pro baptisterium někde blíž u města. Aby nemuseli křtít v recyklované vodě a/nebo v cizím okresu.

McLaren si vážil české tradice, sečtělý v liturgii znal moravské bratry (Metoděj byl první metodista) a českého mučedníka z Husince, znal misijní snahy utrakvistů v Pennsylvanii a jinde.

„Takový Einstein na Husově hranici by klidně odvolal, neboť všechno je relativní; odvolal by i to, že všechno je relativní; možná

by půjčil katovu pacholkovi na relativně nízký úrok. Ale tenhle váš heretik byl pevný, ten by vstoupil do naší církve. Sám nestačil žádnou založit.“

Pouštní monoteismus je arci nesmiřitelný. Arizonský pastor by na konec omotal Husa, Chelčického i matku Terezu patronovým pásem.

Cestou z vody novicové slzí či se blaženě usmívají, zakopávají na ostrém břehu, holeně, kolena odřená do krve. Popletení slepci, kteří vyvázli z mokrého očístce; zmáčený ovčinec jedné víry. Suší se. Košile a šaty se pod vodou rozvolnily, jako kdyby tam chtěly zůstat navždy, připomínají svráštělé novorozeně.

„Náboženství je krásné, stejně jako nové umění, protože je založené na vodě,“ vysvětloval křtitel sběratel, když jako poslední vyšel z Jordánu.

Novokřtenci a hosté usedli na pikniková křesílka rozestavěná kolem oltáře. Společné četli žalmy a zpívali. Nakonec podal McLaren všem ruku. Bylo zřejmé, že nové ovečky věří zakladateli bezmezně, stejně jako Písmu svatému a dosvědčujícím zázrakům. Jistí si všeobecnou amnestií o posledním soudu. Kdyby na to přišlo, McLaren by obětoval Izáka. Tak byl ve svých hodinách pastorece skálopevný. Konkurenční denominace jsou děravá plavidla odsouzená ke zkáze a nelze mu to vyvracet. Zatímco doma, uvědomoval si Richard, byla věc víry dědičnou, povýtce vlažnou záležitostí – otec předával kojenci u svaté Markéty hasnoucí pochodeň spolu s věrností Spartě či Slavii – tihle tady došli k pomazání po vroucné meditaci. Přesto měl pocit, že takto pomazané duše, zblblé k zaklnutí, vylézají na špatném břehu Styxu. Parodické pastorále.

I tak k nim choval jistý obdiv. Byli upřímní. Akt křtu na kraji pouště měl v sobě cosi z evangelia. Sám se neuměl přinutit k takové hloubce, ale jejich zápal musel ocenit. Školené žalmistky začaly zpívat madrigal a scéna ho přenesla na Střední východ.

Starousedlíci

Barbecue, které následovalo, bylo i se šerifem a Rickem Stuartem, nekorunovaným vládcem města. To byl McLarenův spolužák, druhdy kapitán fotbalového týmu. Ostrý profil, široké kotlety blížící se licousům, filmový typ. S vyhrnutými rukávy vypadal jako prezidentský kandidát na předvolebním mítinku v okrese, kde chce být lidový, dokonce upřímný.

Držel si dobrovolného černého otroka, čímž porušoval bůhvíkolikátý dodatek ústavy. Měl také invalidní manželku, někdejší královnu krásy na glendaleské střední. Tvořili tehdy nejhezčí, nejchytřejší a nejbohatší pár v okrese. Královna nyní spočívala v luxusním kolečkovém křesle, chyběla jí pravá ruka a levá noha a kouřila řetězově Virginia Slims. „Zmrzačil ji fukar těsně před svatbou,“ prozradil mu šeptem McLaren. „Přesto si ji Stuart vzal, jak slíbil. Na to nemám slov. Nemám dost světla ani moudrosti, mohu ho jen tiše obdivovat.“ Bylo to největší uznání, jaké Richard od jižního pastora slyšel. Byl už teď převlečený do kovbojského, tedy do profánního civilu: „Nikdy se ho neptám na citový život, i když je to ten typ kamaráda, se kterým jsem si prošel všemi výrony dospívání. Víím, že ho ta událost zocelila. I proto vlastní nedozírné pastviny a podíly oceláren v šesti státech. Mívám z něj strach. Je absolutně odhodlaný, tvrděák, kam já se hrabu. *Tough guy.*“

Tough guy zrovna něco vysvětloval šerifovi. Týkalo se to kompetencí hraničářů. Mluvil o narušiteli Spojených států amerických, který byl nalezen mrtvý v zoraném hraničním pásmu, a o možném pachateli. Mluvil o čestném presbyterovi obce. Mluvil naléhavě.

„Starého Pendergasta nech na pokoji. Okresní soudce není úplně zkorumpovaný, ale seděl s ním ve školní lavici. Byl svědkem toho, jak je spolužák blbý a úspěšný. Dostal od něho v pubertě první ojeté auto. Od té doby ho nábožně respektuje. Všechny žaloby zamítne. Takže Billy, to jsem ti říkal, už když jsem tě uváděl do funkce, nechceme tady žádná občanská vzedmutí, že ne? Spoléhám na to, že jsi neúplatný, charakterní zástupce zákona a uvědomuješ si, kdo tady má zásluhy. Kdo z téhle díry udělal kvetoucí zahradu. Kdo nechal dohořet redakci *Gay Sunshine*, bez toho, aby se oheň rozšířil. Starosta má tyhle divočáky rád. Někdy jezdí spolu s nimi, za nocí, s jinými hraničáři a noktovi-zory, a prohlížíjí zorané pásmo podél hranice. Aby k nám nelezl nikdo, kdo sem nepatří. Občas střílí s nimi. Občas i zvěř. Mají reflektory, mají flinty. Jsou to dobrovolníci, patrioti. Konají svoji povinnost.“

„Tohle je elita města, plnokrevné celebrity,“ doplnil domácí. „Senátor Jordan Klepper má jizvy po tříštivém granátu ze Zálivu a vracejí se mu noční můry. Má nezvladatelné záchvaty vzteku a veteránský pytel z Vietnamu plný antidepresiv. Prosazuje v Santa Fé tradiční etiketu nošení zbraně na veřejnosti a znovuzavedení rasové segregace; to je ovšem také proti nějakému dodatku.“

Margareta Hamburgerová lobbuje za potravinové hnutí FM, field-market, proti agrobyznysu.

Cliven Bundy bojuje za tvrdé rančerské praktiky, škrcení vody, střelení imigrantů. Proti němu je Rick Stuart humanista, chce se jen zasadit o deportaci všech imigrantů s trestním záznamem do země původu a zakázat oddělené záchody pro transsexuály.

Al Madrigal je vlastníkem místní televize a tak trochu rasistický reverend, na kordy s latinskou národní sítí. Univisión mu odmítla přenášet soutěž o Miss Universe, protože trval na tom, že 80 % pře-šitých partií na těle kandidátky musí být z bílého státu. Jinak dobrák od kosti.

A támhle Samantha Beeová (růžový parasol) se rozhořčuje nad tím, že státní lékařská péče pokrývá penisové pumpy. Mluví o rodinných hodnotách a myslí tím zákaz potratů. Duše tak čistá, že ji nemůže poskvřnit žádná opravdová myšlenka. Logicky ji zvolili do *civilian review board*. Zkoumá stížnosti proti policistům. Volá po ráji tematických parků bez hříchů a znečištění přírody (vynavači elektrických křesel, šetřete energií, vraťte se k ekologické šibenici).

Jsme Jižani, a poslední baštou feudalismu jsou soudy. Clifford G. Thomas, ten s černým kloboukem, je advokát. Proslul tím, že dosáhl, zproštění obžaloby mladistvého kanibala z důvodů psychické deprivace v kojeneckém věku jako důsledku laktační nesnášenlivosti (McCormick versus stát New Mexico, 1999).“

Celou rozpravou o legislativě, kravách a penězích postupovalo slovo déšť, respektive jeho nedostatek, a nebylo to zdvořilostní téma: přšlo u vás, kolik a kde a dostanete se z toho sucha? Máte dost podzemní vody?

Vykoupaný McLaren sršel administrativní energií, spojoval lidi. „Představím tě kolegovi z Texasu. Seznam se s pastorem Burkem. Je to hostující lektor Biblického pásu. Je z nás nejvzdělanější.“

Muž stříbrných skrání, milého úsměvu, s bílým bryndáčkem člena Nejvyššího soudu častoval shromážděné vtipnými citáty z Písma (porota se skládá z dvanácti lidí, kteří byli vybráni, aby rozhodli, kdo má lepšího právníka apod.). Nyní byl obrácen k návštěvníkovi:

„Československo? Jakkap bych neznal. Husitismus, poetismus, hotové schizma -izmů, co? Slovanská duše. V Casablance hrál Čechoslovák László Kovács – máte tam taková hezká slovanská jména. A výtečné *collatchky*. Dělalí je nedaleko od nás ve Westu, to je česká vesnice pár hodin letu. Tam si zajedte. Hotová idyla.

Mají tam továrnu na hnojiva. Krajani vás umačkají. Sledují české hokejisty. Wklav Hejvl střílí nejvíc gólů, co? Ne, to si pletu. Hejvl je ten slavný útekář z Osvětimi. Vlastně taky ne, to zas byl Mandela. Nelson. Jak ho hrál Kevin Costner, aby to bylo rasově vyvážené.“

Málo platné, vyznal se dokonale v tangentách politické geometrie.

Hostující pastor trpěl takřka mongolským komplexem bohorovnosti. Byl v poklusu, musel jít dál, oblažit jinou ovečku, se stále stejným úsměvem, neboť vše na světě nakonec dobře dopadne.

Když popili, došlo s veškerou silou a naléhavostí na televizní triviality a zduřelá popkulturní témata. Náboženský duch se vytratil, zbyla přízemnost. Bzuket poletavého rozhovoru se točí kolem sportu, poslední plastiky Betty Schneider a nedávného skandálu narkoticko-církevní skupiny Unfaithful Bishops. Pietní kovbojové sto padesát roků od bitvy o Alamo. Značkové stetsony. Co chvíli se pokřičovali. Přejít od obětní kuchyně ke kuchyni teokratické – hostie a krev Páně – pokračoval plyně k hovězímu pikniku. Steaky a karaoke. Halasné popření ducha a mlčení přírody. Reprobedny duní jižanským rockem. Kanystr krvácí do táboráku. Smetí a popel. Hromady krabic, pěvécé, papírů od jídla. Elektrická centrála, kompresor, gril. Sekera zaťatá v zelené sykaře. Nedopalky, plechovky od piva. Ale nesmí tu viset jižanská vlajka Konfederace.

Trampové v Pikovicích by se zděsili. Ruty šuty vypadaly jinak. Za podobné zneuctění se u pravověrných zálesáků věšelo hlavou do mraveniště. Svědek pochopil, že pravý Západ je na Sázavě. Ta se tak nerozvodní.

Nečekal hedvábné klerikální typy, ale že si zrovna tihle, tahle církev, dělá nárok na exkluzivitu, monopol na pravdu, že jenom její členové dojdou spásy. Ne snad že by ty ostatní výslovně zatra-

covala, ale je to mocná zbraň. Lidi potřebují ujištění, že jsou na správné cestě, a tady je jim podáno bezvýhradně. Odřeniny na nohou, výmluvná stigmata.

Večerní světlo proměnilo řeku v zrcadlo odrážející jiskry. Domů se vrátili pozdě v noci.

Peyote

Druhý den odpoledne opustil Richard ohrady hlídané kamerami, bohatá sídla pravověrných, kteří berou bibli doslova. Zašel na poštu, poslal pohled matce. Poslal pohled Emanovi. Minul fit centrum. Atleti šlapou na rotopedech za okny paláce dokonalých těl, *indoor cycling*. Podstupují vzpěrací torturu v agregátech kárného tábora – každý sám zahleděný v závažích novodobé mučírny. Upocení ve svých ulitách naznaží vzájemný kontakt, každý zahleděný do sebe v soustavě zrcadel, jež dělá z posilovny uspořádané masturbatorium. Posedlost kondicí vytváří z tělocvičny léčebnu, tovární halu srdečních monitorů a modrých siločar.

Výkon a osobní úspěch jsou uloženy v krevním oběhu protestantů. Pohrdání prací zkazilo domorodce. Jižní baptisté jim upírají myšlení a přisuzují činnost toliko pudovou, ba vegetativní, věří, že mestic se smíšenou španělsko-indiánskou krví si dodnes nezvykl na vlastní identitu. Že je nevzdělaný, podvyživený, nemytý. Nečisté kultury zůstanou na smetišti, přeživším tleská Darwin.

Sám si dnes připadal jako dobrodruh rozkročený mezi dva světy. Došel do latinského srdce města, kde se chudoba snoubí s anarchií. Suchý vzduch, drolící se zdi. Míjeli ho františkánští padres v šedých hábitech. Město se připravuje na týdenní fiestu k uctění svatého Františka. V koloniálním kostele smočil dva prsty pro větší inspiraci. Je to zem jiné víry, území synkretismu, krve a ztracených dějin. Duchové, andělé, proroci, apoštolové a svatí si nepřekáželi. Indiáni světlí oltář kukuřičným pylem, rozptylují kouř kadidla vějíři z posvátných orlích per.

Mescaleroví Apačové a Zuniové se modlili v postranní kapli svatého Hilberta. Líbali pokrývky, v zászvětním světle halící retábly. Klidní, protože milovaní zesnulí se vracejí v podobě oblaků – v letním dešti, v zimním sněhu, jako purpurové mraky se stříbrnými okraji. Vůně od ranní bohoslužby přetrvávala v syntéze etnických skupin, kterým se tak daří v širokém kostele.

Trh voní tortillou a koženými sedly. Sytě nasvícené *artículos católicos*. Stánky s burritem, trička s nápisy: Další ztracený den v Ráji; Ježíš nepil Coca-Colu.

Všímal si dotyků lidí. Všímal si rukou, hlavně žen. Česaly štěně, tupírovaly si navzájem řasy, masírovaly tváře, tetovaly si předloktí, pletly dětské oblečky, podřezávaly krk kuřeti. Viděl zanícený bolák na hlavě stařeny. Dívenku, která obléká sádrouvou Panenku Marii s amputovanou nohou do černozené sukně a červené mantily. Potom ji chová na klíně. Nic není tak malebné jako seskupení chudých, živé barevné divadlo. Kromě těch ručních prací jsou ženy nezaměstnané. Korporace zaměstnávají jenom bonitas – *pretty young things*.

Na malém pódiu probíhá zvuková zkouška. Chystá se taneční zábava. *Quinceañeras* – patnáctileté v lodičkách s vysokými podpatky vstupují do života, seňority v mantilách svítící jako bohyně, mládenci ve vypůjčených fracích. Vyhřezlé perličky venkovské zanedbanosti a chudoby netečné k tažení liberální despotie.

Favely metastázují v regionální samosprávu gangů. Slepý tygr stál stranou od náměstí, na samém konci Arizony. Ke dveřím přišroubované milagro – kulatý amulet, který má cosi z brány do pekel. Jen hliněné parkoviště dělí obskurní podnik od hraničního pásma mezi Mexikem a Spojenými státy. Za ním je země narkobaronů, světících biskupů a neoznačených hrobů. Sloupy osazené stadionovými světly, noc ve žhavém výboji nikdy nepřichází. *Spite*

wall – zeď na zlost sousedům – je na tomhle úseku zbytečnost. Hranice je provrtaná tunely, z Maginotovy linie je linie Imaginotova. Žádný pohraničník nehlídá. Žádný Rick Stuart sem nejezdí. Předstírají, že to není nutné. Návštěvníci uvnitř mají vazby na obou stranách hranice. Pašeráci lidí a všeho jiného se netají tím, že jsou ozbrojení. Jsou ve svobodné zemi. Říkají si kojoti.

V okamžiku, kdy vstoupil, zavládlo v baru ticho. Útočné mlčení. Odlišný svět. Pološero. Muži mu věnují smrtící výraz cizí rasy. Žlutá bělma. U stropu se otáčí špinavá vrtule klimatizace. Pod ní svítící laguny kulečníků. Zalila ho zjitřená vnímavost k pachům a proměnám světla a stínu a přímo hmatatelnému dopadu právě umklých hlasů. Stěny vylepené plakáty s hispánskými zpěváky a pin-up girls z dob thymolinových úsměvů a korejské války; Floyd Mayweather, Manny Pacquiao a několik těžkých vah s autentickými podpisy. U toho až k pláči barevné obrázky s Panenkou Marií, elektrické svíčky v její svatozáři vedle hracích automatů. Hotový panteon věrouk, tetovaná džungle.

„Tihleti jsou schopní zabít biskupa a potom mu věnovat zádušní mši,“ varoval ho McLaren z výše svého baptismu. „Vyříznou mu srdce kamenným nožem, sní ho a pak se jdou vyzpovídat.“

Kouřili rozličný plevel; barevné kouře, plastické obrazy. Cítil zlotřilé vůně Sonory. Cítil mužský pot. Cítil fazole a chilli z kuchyně za pultem. Vzpomněl si, jak McLaren říkal, že jeho kuchař, ten s tím zvláštním jménem, je ze všech kuchařů široko daleko jediný, jenž dosud nebyl trestán. O této jeho exkurzi nevěděl. Zděsil by se.

„Pamatuj si, že negr tě zmlátí a okrade. Hispánec tě zmlátí, okrade a ještě zastřelí,“ zmínil se korektně u jídla. Richard ani v nejmenším nepochyboval o tom, že mnozí z těch mužů tady mají ve strukturovaném životopisu nějakou vraždu. Ale nezdálo se, že by se některý z nich ucházel o místo, kde by vyžadovali strukturova-

ný životopis. Že by usilovali o světlý open space, žvýkačku nebo instantní polévku ke svačině.

Prošel hrozivým špalírem. Muži od kulečníků přestali křídovat tága, ustrnuli, zvedali brady skrývané munice. Sledovali ho rentgenovým pohledem nehybných očí, který ho vysával. Než dojde k pultu, nic z něho nezbyde. Barman vytíral sklenici, mračil se. Převyšoval ho o hlavu, přetěžoval o třicet kilo. Cihlová, hrubozrnná pleť, bradu vnořenou do širokého krku, na kterém svítil zelený nápis gotickým písmem z nápravného zařízení. Krku zralého pro oprátku. Nevypadal, že by mu chtěl posloužit, leda do hrobu, nebo alespoň přerazit nos čelem. Připomínal zataženou kobru před útokem.

Podkoní u McLarena prozradil Richardovi heslo – Chiquita, ale než ho stačil vyslovit, rozeřval se bachratý jukebox, že nebylo slyšet vlastního slova. Richard se naklonil přes pult, hostinskému blýsklo v očích a nepatrně ustoupil dozadu. Pod pultem má zbraň s uřezanou hlavní.

„Chicquita,“ artikuloval Richard skrze troubu z dlaní.

Barman naznačil podbradkem někomu u hrací skříně, aby ten randál ztlumil a sklonil se nad něj.

„A kterej ty seš? *What ship are you from?*“

Tohle už slyšel cestou sem. Nevěděl, jestli je to citát z Patriot Actu, nebo jen hláška z televizní estrády. Neboť proč by se ptal na loď v tomhle vyprahlém zapadákově?

„Czecho,“ řekl Richard. „Praga.“

Muž užasl. „Praga! Není možná! El Niño. Jezulátko.“ Ohromeně se rozhlížel po ostatních.

„Je z Prahy. To je on. Slyšel jsem o něm. Zná Ježíška! *El conoce al Niño de Praga! Bambino di Praga!* Jak se dětátko má? Co dělá?“ Div že se nezeptal, co má dnes Ježíšek na sobě.

V lokále to zahučelo. Muži s tágy se nesměle přibližovali, chtěli si na něj sáhnout. Stahovali se jako dav jednoho pohledu. Oči jim svítily vzrušením. Pražská soška je pro ně živý světec a Richard je nejspíš prorok.

Barman je klidnil otevřenou dlaní. Zpod pultu vytáhl plastickou ampulku a přisunul ji k Richardovi. „Mescalerové užívají mescalín, aby se dostali do stavu změněného vědomí. To považují za posvátné splnutí,“ ukázal na plakát s náčelníkem a nápisem Native American Church. „Je to svatá medicína. Bezvěrcům nemůže přinést nic dobrého.“

Richard položil na pult dvě dvacetidolarové bankovky. „Jsem oddaný katolík.“ Moc nelhal, ale bál se, aby ho nechtěli přezkoušet z katechismu; dopadl by jako Tom Sawyer v nedělní škole.

Prolhanost je v podsvětí bezcenná. Barman se obrátil k obecenstvu s výrazem žoviálního buldoka. „Zázračné děťátko. *El Niño*.“ Odsunul peníze. „Nic nechci. Ale můžeš z domova poslat pohlednici. Dáme ji k Panence Marii,“ ukázal na blikající automaty. „Per-orál-ně,“ vysvětloval tónem omezeného lékárníka. „Peyote může přinést mystické pochopení i tomu, kdo se zdráhá. Kreslí vidiny. Nechoď s tím mezi ty gringy nahoře v Crimson Wells. Ti jsou někde jinde. Užij si to s nějakou kamarádkou nebo na poli. A řekni tomu svému McLarenovi, ať nám sem žádný čmuchaly neposílá. Ať nechce nikoho deportovat.“

Mluvil pomalu, jako socialista. Připomínal Stalina. Asi tou pletí. Ještě přidal úsměv souvěrce. „Pozdravuj Paka. Nevěděl jsem, že má tak vzácného kamaráda. *Hasta luego!*“

Muži ho neradi pouštěli uličkou vzrušeného pozdvihování. Tága jako římská kopí. Bál se víc než na začátku. Aby ho samou láskou nechtěli ukřížovat. Aby mu udělali radost. Aby naplnil poslání. Má Kristův věk. Prošel v horečné nejistotě.

Znovu venku. Jaký rozdíl. Mírový kotouč zapadajícího slunce. Loretánské zvonky. Parno polevilo. Na ulici se objevili praví indiáni smutných očí. Přestali sedlačit, puebla osiřela. Chodí po večerech, pomalu na zapřenou. Moc už jich nezbylo. Předky vymýtily příkrývky infikované černými neštovicemi. Smutek je pravda, do níž jsou oblečení. Jsou nevzdělaní, neumí číst, a jejich splín je jedinou pravdou na světě.

Voda

Odešel za město, na sever. Míjel zplanělá políčka, spálené vraky aut a zemědělských strojů, černé pneumatiky. Nikoho nepotkal. Minul betonové silo, rezavé nádraží zrušené dráhy a kolem opuštěného lomu se dostal do zpustlé úžlabiny. Vegetace rostoucí v rozvalinách. Vakuum nebeské báně, opuštěný mrak táhl prořídlou šmouhu. Rorýsi párali obzor v hmyzožravém letu. V červeném kamení zahlédl strakatou ještěrku. Ulomil si metrovou vidlici z keře podobnému vrbě. Pomalu, s nejasným odhodláním vystoupal roklí na náhorní plošinu zarostlou opuncemi a mesquitem. Zde hodlal galvanizovat svoji proutkařskou zkušenost. Rozkousal hořké pupeny a ulehl na záda ve čtverci trávy.

Ticho se začalo hýbat obrazy, cítil parfémované pižmo půdy pod sebou. Pominul pocit ohrožení, který si odnášel z baru. Nehlučný závan vzduchu utvrzoval ve spočinutí. Usnul. Nebo jen halucinoval. Kolem se rozprostřela paleta šamanských chemikálií.

Když se probral, stmívalo se a zároveň přibývalo umístěného jasu. Sevřel chomáče trávy a zvedl se na loktech. Musel být mimo několik hodin. Připadal si, jako kdyby prospal rovnodennost. Nezvyklá droga, nezvyklá reakce. Hluboko pod sebou tušil tiché zemětřesení. Vlevo vycházel skoro dokonalý měsíc, nazelenalý úsvit. Svět se jevil v přízračném světle, převrácený, pruh členitých stínů pokroucených stromů, zčernalé keře, popínavé liány přilepené na skálu, za ní vidlice kaktusů. Vše dostalo jiné obrysy. Zpočátku jenom záběry roztřesenou ruční kamerou. Viděl okolí jako ti krajináři, kteří destabilizují oblohu a terén pod ní, že vypadá jako výjev vítající probuzeného opilce na houpačce. Jako

ti čínští umělci, kteří strhali distinkce mezi živým a umrtveným a zrušili rozdíly mezi tvory, vegetací a kamenem. Krajina netvoří celek, působí jako uskupení odjinud přinesených skal, kaktusů, pouští a křovin; pěnice coloradská zpívá jen pro sebe, předešlou melodii si nepamatuje. Něco se mu zdálo. Herbář snů. Lysenkovské přízraky. Modrý ječmen. Něco se hnulo za kamenem? Oči ohnivé opály. Dýchavičná puma s vyplazeným jazykem? Nebo jen první dvě hvězdy zahlédnuté koutkem oka, bloudící retinou.

Viděl ostře neukotvené obrazy. Jako kdyby rozsvítil v cizím domě. Jako kdyby měl úžeh z Měsíce. Architektura zasutého dětství mu nebyla nic platná, nevěděl vůbec, kde je, ani jak se jmenuje. Kdo je. Co je. Co když si pro něj někdo přijde? Umytá měsíční tvář, lesknoucí se tonzura, úpon, na kterém krajina visela. Upadlé hvězdy naskakovaly jako obětiny vesmíru. Čekal, nic neslyšel. Potom zjitřené zvuky, šustot ještěrek nebo jiného zvířete v kamení. Napadla ho mimoděk naprostá jistota o tom, že prostor a trvání jsou jedno a totéž. Zvedl se černý vítr. Náhle osleplá paměť. Vzbudil se v letním kině spící mysli. Zbaven břemene hříchů byl proniknut přítomnou chvílí, byl sám tou chvílí, a to bylo úžasné zjištění; čas neběžel. Nesmrtelnost bez paměti. Ležel tu jediný dobyvatel a obyvatel. Anonymní. Potom se začal rozpomínat. Trny v boku kněžského úřadu. Posadil se.

Peyote, docházející k účinku, a měsíc, který dorůstal, v něm podnítily fotosyntézu hluboké vnímavosti a pulzující intimity. Proutkaření je meditace. Člověk musí riskovat trochu závratí. Vodu uložilo nevypočitatelné božstvo hrající si se smrtelníkem, který musí mít smysl pro humor a obnažený mozek, lebeční kost odklopenou. Dříve si myslel, že je nutné si hlavu vyčistit a soustředit se. Pak pochopil, že podzemní prameny je nutno hledat v hypnóze, která umožní vidět naprosto jasně i pod zem. Zkoušeli to

ve Vodních zdrojích s domácím odvarem psychotropní čemeřice. Stopy vody jsou ve všech geologických formacích, ale jen vyvolený je povolán ke zdroji obřadní stravy; právě tak se teď cítil.

Vstal a jakoby veden za ruku vydal se směrem k roztroušeným hvězdám na západě. Pod nimi svítila magmatická skála Ship Rock, plachetní loď, půl míle vysoká, křídlatá, která vznikla před miliony let, když si láva čedičovými prsty razila cestu povrchem. Zpočátku našlapoval jako senilní pacient, který si vyšel bez francouzských holí v protisvětle nemocničního okna na konci chodby. Belhal se, tělo rušilo barevné metaforu. Po chvíli přidal do kroku. Nesl si s sebou domovský orloj, babylonský čas, jenž počítá se od úsvitu do západu slunce – teď tedy neběží – zjitřenou, dychtivě trepanovanou hlavu státého rytíře. Obzory jsou dokonalá místa pro pohřebiště a skalní kalendáře, k oslavě slunovratu a zmrtvýchvstání. Opravdu jsou tak daleko? Samota, jako vzdálenost, je okřídlená věc. Šel několik hodin. Nebo jen minut. Vzdálenost od popelnicových polí přes kolumbária k rozptylovým loučkám. Náměsíčník, intoxikovaný Pegas, lehký jako duté ptačí kosti, míjel jukové houštiny, křivé růže, tušený chaparral tmavého obzoru. Ve stráni ticho, klid, ve kterém čas zmizel, či se tak zdálo. Zpřeházená kupu myšlenek se ustálila. Nebo odplynula, protože myšlení není cestou k realitě, staví do cesty překážky. Viděl naprosto zřetelně oxidy železa, olova, zinku, mědi a manganu, nefiltrovaný průsak těžkých kovů. Mluvily na něj, i když se lišily jenom odstíny temné barvy v měsíčním světle. Jako by se vyloupily zaplavené hřbitovy, neznámá pohřebiště, nenalezená naleziště; akupunktura skalních sedimentů; archeologické nálezy, trofeje byvších životů; hliněné dýmky, kousky kostí, neurčitelné střepy nádob. Nikdy nešel tak bezcílně a přitom odhodlaně. Bylo lhostejné, jestli je v labyrintu Kyklop, býk, nebo žába na prameni. Cítil se přitahován jako

magnetická střelka. Běžná gravitace přestala fungovat. Věděl, že už tu voda byla. Sledoval kráčející nohy na tvrdé půdě padlého šera. Suchá koryta, řeky mrtvých navlečené na krk, bezejmenné, nepojmenované; hedvábná láska, jež drtí skály. Kameny vstřebaly noc.

Nad trsem ostrice tančily směrodatné světlušky. Virgule se rozkomíhala. Tektonika projela tělem, jako když strčí prsty do elektrické zásuvky. Proud jím lomcoval, hvězdy nad hlavou prýskaly. Byl médium ovládající jen úzkou doménu sebepopření. Cítil závrať, aromatickou rostlinu, vavříin, tymián. Byl spojen se zemí, byl součástí nitroděložních stahů magmatických vrstev.

Je doma, v Barrandienu. Tady kopejte. Navršil na místě mužíčka z oblázků a krátce se pomodlil, aniž věděl ke komu. Indiáni házejí oštěpy do hvězd a šlapou opile po vodě. On šel zpátky se zavřenýma očima, veden slepeckou pamětí prostou zátěže sarkofágů. Žijeme z milosti vody, říkal mu McLaren. Nám nepomůže Kongres se svou legislativou. To jsou výkřiky do industriální tmy. Problém se nevyřeší přes noc. Nuže, ještě není ráno a on ho vyřešil.

Když se vrátil na ranč, vybídl hostitele tenorem zbytkové drogy a krotké pýchy, aby mu opakoval podmínky nutné k svatořečení nálezce podzemních zdrojů. „Našel jsem pramen,“ oznámil mu a posloužil si oříškem z misky na stole; bezelstný, měsícem osmahlý triumfátor. McLaren seděl na verandě se sklenkou, cikádami a jedním ze zbrojních čeledínů. Čekal na něho a už se chystal ho jít hledat. Byl obezřetně potěšený, nebral jeho slova na lehkou váhu. Chtěl věřit člověku z Vodních zdrojů. Chtěl vědět, kde se voda nachází a jestli o tom někomu řekl. Richard mu začal na přeskáčku, mozaikovitě vysvětlovat, kudy šel z města... a zjistil najednou, že by cestu nenašel. Náhle osleplá paměť. Vzhled místa samotného si vybavoval přesně, ale krajina kolem splývala. Obraz ležel nehybně

v kamenném vytržení, zarámován a bez souvislostí. Jak dlouho vlastně šel? Byly teď čtyři hodiny ráno. Poezie a obrazotvornost se vzpěchovaly praktickému využití. Byl unavený, hledání pramenů vyčerpá. Ještě se chvěl jako kuň po dostihu. Rančer ale dle jednotlivostí a popisu skal poznal, o čem mluví. Rozsvítil laptop a našel pozemek v katastrální mapě. „Myslím, že vím, kde to je. Zítra se tam podíváme. A příště mi řekni, kam jdeš, abychom o tebe neměli strach.“

V poledne dojeli na místo. Chovatel s sebou vzal vrtnou soupravu, voda nebyla hluboko. Vytryskla, jako kdyby na něho čekala. Okamžitě byli zmáčení. Pramen byl mocný, pozemek obecní. Válka rančerů nebude, jalovou půdu koupí od města jako stavební parcelu; fontány, antické kolonády, alkovny. Tematický park a tak podobně. Rezervoár pro novokřtěnce, žádný syndikát s vyloučením veřejnosti. Přístup pro domorodce a vějíř zavlažovacích kanálů. Jsem lidumil a pastor, pokřižoval se McLaren s pohledem do nebe, poklekl a krátce se pomodlil. Faraonské projekty tvrdého individuála budou přístupnou zásobárnou pro lidi i pro koně. Všechny soukromé viny se utopí ve veřejné studni. Richard si nad svůj honorář může ponechat lexus, se kterým přitáhl do Ameriky. To je férový deal. Nebo chceš auto evropský standard? (Mezi řečí zdůraznil, že cizinec tady nemůže nabývat nemovitostí.) Bylo to jako z pohádky o zlatém jablku a naftových polích. Jako z dolarových manželství.

Američané dávají všemu punc legality a peněz; vodě, totemu, hromovému ptáku. Ve střížených oblecích, v klimatizovaných kancelářích, kde sídlí katastry, kontrakty, právní absolutismus. Za zdmi country clubů, kde drží se nesmrtelnost a smluvní vztahy, modré bazény, lidé, kteří na všechno vyžráli. Navýsost korektní ve své plutokratické enklávě. Syndikové silní ve své buržoazní víře,

ale jejich svět je zcela omezený. Umí snad opravdu mocní tohoto světa předvídat, nebo dokonce řídit počasí? Do jisté míry; biblisti, kteří by chtěli smlouvat s Bohem. Zastříhli trávníky. Uchytili se a vyrvali z nepoddajné země, co mohli. Ale nepatří jim. Leda na papíře. Rostlo v něm tušení, že jako ji objevili, jednou ji ztratí. Neboť všeho do času. Zanechá za sebou suchý kraj západů slunce stříknutých krví, manických dotyků štětce, které ho tak věrně vyjádří a tak slabě popíšu. Pod povrchem zůstávalo množství nevyslovených věcí. Zastesklo se mu po sněhu, po tichém, bezelstném sněhu.

Zastihl jej znepokojivý dopis z Prahy.

*Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1
Telefon 257 085 111
118 01 Praha 1 – Malá Strana
e-mail post@mkcr.cz*

*Občanské sdružení přátel Lázeňského hosta / Studna naděje
Hládkov 8
160 09 Praha 6
V Praze dne 30. 9. 2002;
vyřizuje: Gardášová, l. 351*

Věc: upozornění na porušení tiskového zákona; MK ČR E 12560

*Kontrolou Vámi vydávaného titulu
Lázeňský host ve smyslu zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých*

zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů byly zjištěny tyto nedostatky:

nesplnění povinnosti vydavatele oznámit písemně MK ČR přerušení nebo ukončení vydávání evidovaného tisku nejpozději do 5 dnů podle par. 7 odstavec 7

Podle par. 17 výše uvedeného zákona Vám za nedodržování zmíněných paragrafů může být uložena pokuta.

Mgr. Anna Hrůzová

ředitelka

Odbor hromadných sdělovacích prostředků

Faksimile dopisu doplnil Eman zprávou o knihovně a novém sídle. Jsme bezprizorní, oznamoval. Korselt je na Hládkově a zůstaly tam ještě nějaké knihy. Ovšem dotace nedostanou. Nová knihovna v Karlíně leží na cestě žabího tahu. Zbytek pozemku ne. Celý katastr bude zplanýrován a většina půdy mimo biotrasu zastavěna kancelářskými budovami. Řeholníci se nescházejí, rozutekli se, a on má co dělat, aby utřídil archivní pozůstalost. Promočené knihy leží zmrazené v Invalidovně. Čeká tu hodně práce. Musejí se poradit co, dál.

Raut

Odpoledne dával McLaren piknik na rozloučenou. Oblékl smoking z alpakového sukna, krémovou vázanku, vestu, nankinové kalhoty, holínky z hověziny. Sálal z něj robustní optimismus.

Z keřů mangovníku perlily zavlažovače, vodou nešetřil. Sešli se přátelé pravé církve z nejvyšších pater kongregace, padesát šedesát lidí. Podílníci prameniště, dlouháni s bílými stetsony, manželky, dcery, tlusté a hubené děti. Některé viděl u řeky. Ostatní se chtěli seznámit.

Rančer přivedl hosta do středu koridy, aby ohlásil člověka, který nalézá vodu.

Jako dobrý kazatel začal citátem: „Bůh stvořil svět za sedm čtyřiaadvacetihodinových dnů. Tady Richard po něm našel nějaké nedodělky o měsíční noci. Jako světlo z Východu, jako hvězda babylonská, zjevil se u nás a našel pramen. Neplačte, smutné fontány, náručí rosy přetéká blahobytné nebe... Bůh mu žehnej.“

Pastor si liboval v podobenstvích. Nemířil tolik ke každodenní pravdě jako k alegorickému účinku; nové rozstřikovače rozzáří duhou zahradu v Edenu. Zatleskali mu (*standing ovation*). Řekli wow. Rančeři, průmyslníci, zakladatelé svázaní Biblickým pásem, dědičným hříchem a těžařskými koncesemi. Rádi poznají člověka, který má štěstí, nehledě na náboženské založení. Nejsou závistiví. Boží milost u anglikánů a podobných znamená, že každý má šanci na americký sen. Richard byl jezdec z neznáma, vodnář, na kterého čekali. Má ručitele, přijmou ho mezi sebe, pod křídla svých rozpočtů, i když tuhému katechismu zcela nevyhovuje. Ale meliorace běží, akcie stoupají. To jsou pietní hodnoty. Náboženství je

pružné, třebas dodržuje závazné úrokové míry. A kdyby se nechal adoptovat... Byla tu křtitelnice, ze které přetékal martini.

Kuchyni vládla ztepilá Beverly. Bílé kozačky, nachově zasítovaná stehna, blankytná sukně, stříbrné flitry na rudém topu, vzosný kulatý krk, sebevědomá tvář; ideál kovbojské krásy. Na zádech zelený stetson. A jako by nestačilo polední vedro, koruna zlatých vlasů. Kde ji měl schovanou? Vystoupila ze sekretariátu andělů?

„Další maso je na grilu,“ oznámila domácímu. Nezmínila žebírka a *corned beef*. Nezmínila švédský stůl, lososí paštiku, asortment francouzských sýrů, modrou majonézu. A banket se neobejde bez krocana. Pastor si nepotrpěl na ctnosti odpírání a postu. Nejsem epikurejec, říkal, jenom nenasyta.

Bývala modelkou a žádné šaty nenosila déle než pár hodin, prozradil mu. Poněkud dvojsmyslné. Tvář kultivovaná, sečtělá, málem evropská, ve zvláštním kontrastu s tím manéžním outfitem. Karmínové rty, dolíčky ve tvářích, hrdý nosík, koho mu jen připomíná (později ji našel v albu gotické architektury – markýza Uta z portálu německé katedrály). Nenapodobitelná grácie. Obcházel dvůr spanilým krokem, rozkošná roztleskávačka zapomenuté maturity, vládnoucí neviditelným bičkem, magneticky přitažlivá, to si musel přiznat.

Hostitel mu ještě svěřil, že je rozvedená od velkých petrodolarů, bezdětná, bohatá partie, a pořad je jí jenom pětadvacet. Na křtinách u řeky nebyla, Richard nicméně pochopil, že je to ovečka zastupující paní domu v nepřítomnosti. McLaren se k ní dle toho choval, jako by chtěl dát zapomenout na svoje pohrdání k ženám. Asi je spojovalo něco z minula. Zůstávala ve stáji, přestože nevypadala zbožně. Anebo vypadala pietně a zhýrale zároveň. Velkými ústy se vědoucne smála, oči smyslně unavené, eroticky ztěžklá víčka po probdělé noci. Co chvíli ukryla pohled těžkými řasami.

Byla ostatně ten typ, který dokáže flirtovat se zavřenýma očima. Hosteska vznešená nad všemi hosty.

Rozdělila si práci se Salome, společně dohlížely na smluvní personál. Osobně servírovala zvonivou kantilénu bezstarostných nicotností zároveň s třípalcovými steaky a martini s plátkem citronu, zakleslým vedle plastického ptáčka.

Richard teď seděl po boku pastora, ze kterého prýštila zavlažovací jistota. Faraonská předloktí na opěradlech křesla, manžetové knoflíčky ve tvaru bizoní hlavy. Doutník jako stehno, na kterém byl srolován.

„Nenech se mýlit,“ ukázal na hosty u stolů. „Sešly se frakce, které spolu nemluví, než skrze právníky. Neztratil se jen zlatý standard, ale i vztahy mezi lidmi. Oslovují se křestním jménem a jejich účetní spolu vedou válku. Soudí se spolu. Tady dělají, že o tom nevědí. Jsou za tím tématu, která sem nepatří, a jiná, která je spojují. Za vším je byznys a dočasná spojenectví; udržet ceny pozemků nahoře a krevní tlak dole. Za maškarním bálem probíhá karneval advokátů. Protože finanční neúspěch je i neúspěch morální.“

V jídelním stanu hrál živý pianista. Hosté postávali u stolků s úzkými poháry šampaňského. Vzduchem poletovaly útržky hovorů lidí s dokonalými zuby, bezchybných společnic a investorů. Vše prostupoval až atmosférický tlak po tom být viditelně šťastný a dát o tom vědět, dentální estetika, blahobytný údiv úsměvů. Kalvíni a kelvíni temperované srdečnosti.

Hosté se jeden po druhém přicházeli seznámit, nenucení, laskaví, tázali se po umění virgule, jak se dá naučit, a jestli si dá Richard kouzlo patentovat.

„Studny jsou díry, do kterých člověk snadno upadne, ale bublají duchovním životem,“ odpovídal a oni oceňovali básnivost. Jak pohotové. Podobných bonmotů měl několik.

Má kouzelný přízvuk. To je odněkud z východu, není-liž pravda? Z Bostonu?

Ne, z východní Evropy.

To je dobře, protože Yankeeové jsou hadi. A prý našel klínopisné tabulky o Potopě?

Ne. Ale zažil tisíciletou povodeň. Největší na sever od Alp.

Nebylo těžké být s těmi honáky správně společenský. Bezobsažnost každého dalšího *How are you?* udržovala bezpečný odstup. Člověk propadne hravé bezmyšlenkovosti. Bodré přípitky nevylučují fiktivní důstojenství a sláva je než řada nedorozumění, která se nakupí kolem nového jména. Každé vítězství je tak zbytečně vulgární. Tihle Fajákové si možná mysleli, že je král v civilu, když je schovancem hlavního pastora. Zakládali si na genealogii a rodové posloupnosti, ta nesahala dál než k občanské válce. Evropan představoval mýtus. Uměl být milý, říkal ty správné věci. Byl hlavním hostem a nemohl rančera zklamat. Vykazoval náležitý odstín mírného i akutního potěšení, nasazoval úsměv, tlumenou hlasitost, byl vtipný a vyhýbavý, dávkoval odměřenou dobu konverzace. Všiml si, nalezen v překladu, že českým obrazným obratům a přirovnáním se lidé zasmějí. (Komunisti nám tvrdili o vašich atomových ponorkách, že na nich veslují černoši.) Tihle movití baptisti za palisádami; pevnost špatných kněží. Nikdo z nich není zvědavý na hlubokomyslné pravdy. Pikantní historky tančí kolem veselých uší a řeknete-li víc než tři věty, přestanou vás poslouchat. Dokázal by snadno do jejich společnosti zapadnout a zase z ní vybrednout, možná to tak dělají i oni; jsou svobodní, a tedy osamělí. Co kdyby se jednou provždy vzdal zelené bundy, piva a zašlé poezie?

Beverly

Bezmyšlenkovitost má své meze. Voda může být studnou jiného dějepisného vědomí. Vzpomněl si na to, co tušil a co mu potvrdil kazatel. Je to uzavřená společnost se svým vlastním jazykem, rituály a tajnými kódy. Divil by se možná, jak brzy by narazil; nedůvtipný nudista na maškarním plese. I proto měl dříve u řeky pocit, že každá slavnost v cizí zemi s sebou nese nebezpečí, že zvrtně se v násilný konflikt nebo veřejné zneuctění. Mají tu jiné chápání ironie. Nosí pistole. Nerozumějí košatým myšlenkám, nestojí o nastavovanou pointu. Ale nejsou hloupí.

„Takže s tou vodou to bude jak?“ zeptala se Beverly pastora, když si odbyla další kolečko hostitelských přípitků.

„Tady Dough (další nemluvný právník s odlivkou Bayleys) sepsal kartelovou dohodu s vodárnou, město bude mít procentuální podíl, ale my přednostní právo. Neměj strach, zlato,“ políbil jí McLaren ruku. „Píšu si k tomu kázání, tentokrát nebude křtít voda nás, ale my ji. Díky našemu českému prospektorovi. Škoda, že chce už zítra odjet.“

„Kam že se chystá?“

„Do San Franciska. Je tam česká kolonie. Bohemians. Sponzoři hydrologického průzkumu ve staré vlasti.“

Beverly nápadně ožila a věnovala Richardovi obdivný úsměv. „Do San Franciska? Obchodník s lahvovým deštěm?“ Naklonila se tak, aby mu z jejího fíží nic neuniklo. Zamrkala uhrančivými řasami. „Ještě koktejly?“ Postavila před něj sklenici jako hostii a zavádila mu přitom o vlasy. Cítil na paži prohráté stehno, vnímal dráždivý parfém. Výmluvný dekolt. Položila mu zlehka dlaň na

rameno a celým tělem mu projel šíp horkého vzrušení. Považoval to za zvláštní pozornost pro hlavního hosta. Postávací raut smetánky jinak obstarávali livrejovaní číšníci z cateringové firmy. Měl podobný pocit, jako když se ve škole vítězně popral.

„Abys nám ho nepřevrhla,“ poznamenal domácí. „Počítám, že bude proutkařit ještě jinde. Má dar od boha.“

K Richardovi: „Beverly stojí na vlastních nohách. Všimni si, jak je má dlouhé. Je správkyní nejstaršího golfového greenu v Arizoně, nahoře v Tyrkysovém údolí. Škoda, že nechceš zůstat, naučila by tě pár odpalů. Pořád ještě můžeš, máš otevřenou rezervaci. Protože u ní bys mohl narazit na další pramen. Na horký pramen (spiklenecké mrknutí). No a při golfu se uzavírají obchodní dohody nebo sázky. Tak třeba tady Dough nedávno netrefil jamku a musel zaplatit *twenty grands* na zdravotnický projekt. Hrát si na dobročinnost je také sport, možná nevědomý, určitě bezbožný. Avšak dodává dobře postaveným osobám pocit těch správných křesťanů, neboť nemají odvahu jimi opravdu být. A je to sport zdravý; jdeš krajinou a shýbáš se, rytmus je nenásilný. Můžeš tu zůstat o samotě, v klidu, táhnout vozík, být sám sebou.“

Táhnout vozík? Sám sebou se vzrušující sirénou? Prodloužit si horké prázdniny? Upnutý top Tyrkysového údolí se dmul vteřinu nad bradavkami. Vzduch se tetelil před očima, pod ním lososí tóny horečné pleti. Naléhavý půvab. Chemie líných očí. Vjem povážlivě sílí, účinky se ubíraly afrodisiakálním směrem. Projektovaly obraz stíněné ložnice s bělostným povlečením. Že by se zdržel déle? Už nějaký čas, od podpalubí Titaniku, se věnuje výlučně tělesným potřebám koně. Svoje zanedbával. Připouštění hřebce může být inspirativní. A tady se rýsuje upřímná nabídka líbezné hostitelky. Šelmovské pohledy. Baroko zdvižených rtů odmítalo prozradit, jestli do nich bylo vpraveno něco nepůvodního, chtěl věřit, že ne,

chtěl věřit v přírodní materiál pro svoje představy. Sklopil zrak do sklenice, jako by mu zmrazila pivo. Stydlivost není od věci.

„... golfová jamka,“ slyšel dál mluvit McLarena, „jediná věc na světě, která se zmenšuje, čím blíž se k ní dostaneš...“

Schovanka ho neposlouchala, všímala si proutkaře. Ukázala mu na bradu: „Má důlek na bradě jako Michael Douglas.“ Další zkoumavý pohled. „Má modré oči jako Peter O'Toole. Ne, ještě víc, jako ústní voda.“ Že si toho nikdy nevšiml. Ženy holt intuitivně chápou všechno, co je bezvýznamné „... přitažlivost působí chaos stejně jako pořádek, drží planety na orbitě a způsobuje i bouře, posedlost, nezvladatelnou zvrácenost...“

Kázání, nebo necudná metafora? Co chce ten falešný světec? Schraňuje tajné umění a těží z podvědomého sexismu, který má společný se ženami. Tenhle ukáječ z podzemního křechtu. Svalnatý křesťan. Ukrývá obrazy a změkčilou mužnost. Sexuální bojkot je možná jen z nouze ctnost. Řeči o sekeře a pušce jsou rubáš, zástěrka pro vystydý adrenalin. Kdežto on... V průčelí stáje hrozil adventní kříž; záchvaty chťiče se často vyskytují v nejnevhodnějších chvílích. Už tady pomalu nasákl panbíčkářstvím.

Úsměvy ve výběhu svítily do padajícího večera. Výkonní ředitelé, těžaři, latifundisté ve značkových oblecích mluvili o handicapech. Pili proteinové koktejly. Pili pivo. Mluvili o vodě. Příjemnosti jsou technické, tekuté. Jiné debaty se týkaly domů, pozemků, septiků.

Děti se honily mezi gloriety v ohradách, vozily se na ponících s hustou hřívou. Manželky, sošné kuželky v ulitách kostýmů, zabodávaly podpatky do dlaždic před salátovým barem, do trávníku s vysokými stoly bílých ubrusů splývajících na zem. Fialové, červené, opíraly se o palisády. Commedia dell'arte mezi kládami corralů. Chvillemi nedokázal rozeznat jednu blondýnu od druhé.

Podobná gesta, podobné štěstí, jediná tyranie amerického optimismu. Ovšem rozdíly jsou závažnější tam, kde jsou malé a ostře sledované.

Beverly s kloboukem, přestože oblečená jako od střelnice, byla jasně nejhezčí. Golfová jamka... blízkost žádoucích otvorů se zhmotnila v nejužší blízkosti.

„Odvezla bych si ho k nám na ranč, naučila ho základy a pozítří ti ho vrátím, nebo vypravím rovnou do San Franciska,“ navrhla. „A bude-li chtít, udělám z něj smluvního stavitele golfu pro východní Evropu. Musí to být zajímavý trh. Hraje se tam u vás?“ zeptala se Richarda.

„Golfových hřišť máme desítky. Kvůli nim se dělal sametový převrat. Ale já bych nebyl dobrý začátečník. Začínat s golfem v Kristových letech mi přijde zpozdilé.“ Golfisté připomínají kata; podobně našlapují na chodidlech před úderem, podobně se napřahují, podobně stínají. Ale nechtěl se protivit, zelený sport tady byl doma. V Praze jen nálepka nových zbohatlíků. „Je to závažná změna paradigmatu, budoucnost už není to, co bývala.“

„Slyšme, slyšme,“ rozesmála se hostitelka. „Para – cože? Glider? Tak on létá raději na kluzáku. A to bys pro změnu mohl naučit ty mě. Kristovy roky, nejvyšší čas na pastorační činnost.“

Smích ještě nedává rozhřešení. Richard nepochyboval o tom, že by se navzájem mohli leccemu přiučit. Z koketního výrazu prýštila horká láva. Paradigmata hladce klouzají, plynou a uplývají. Vlastně mu porozuměla.

Archetypální ňadra všech těch prérijních panen, Grace Kelly bez šněrovačky, bez pistole, ale v bělostných kozačkách, kožené vestičce s trásněmi. Taková noc s královnou kovbojů může být pamětihodná záležitost. Slyšel ji předtím mluvit s pastorem a to byl samý Starý zákon, hadi a zakázané ovoce. Rančer měl stálou

potřebu poučovat. Richard byl čím dál přesvědčenější, že si ti prudérní biblisti modlitbou zvyšují libido. Odpíraného chleba největší krajíc. Má se snad bát něčeho, čeho se nezalekne žena? Není odmítání nové zkušenosti větší hřích, než se jí podvolit?

Pastor jako by věděl, co ho/je napadá. „Nechte si paragliding na zítra. Koně už spí.“ Zvedl se a postál s pohledem na nebe, s rukama za zády. Zhoupł se na patách. Obešel gril. Zamířil do kuchyně s ústřední sekcí sporáků a mramorových pultů. Cestou bral za loket hosty, kteří zde postávali, a trousil důvěrné bonmoty. Nahlédl pod pokličku. Vytáhl kukuřičný klas a zakousl se silnými čelistmi. Upír vegetarián. Kovboj nad grilem a uměním svých natěšených sklepů, pomníkem estetického lynče. Co by zachránil nejdřív, kdyby přišla potopa? Svou archu.

Z lidí v ohradě tryskala spokojenost. Jenom dvě marcipánové holčičky, které potají dopily sklenice dospělých, byly křídově bledé. Beverly se opírala zlatými řadry o zábradlí verandy čelem k zapadajícímu slunci. Advokát si prohlížel nehty. Rančer v kuchyni kontroloval hrnce. Richard přimhouřil oči. Ztlumená paleta barev. Trůn mnoha odstínů. Kvadriga houpacích koní. Čtyři jezdci se vytratili. Na chvíli si v křesle pro hosta připadal jako pán domu.

La suite à demain.

Přeprava savců

Domů se mu čím dál víc nechtělo. Když se to tak vezme, není kam spěchat. Zítra má odjet do Kalifornie, za kmotry Studny naděje. Chtějí vědět, jak si vedou někdejší klienti. Musí je navštívit, je to víc než povinnost. Rád se zdrží v zámoří, aby se nemusel v Praze potýkat s nepříjemnostmi kolem knihovny a zátopového území. Den nebo dva navíc v préríi nemohou vadit. Může těm spřízněným duším zavolat anebo poslat zprávu, že přijde později.

Myšlenka na Beverly se pevně zahnízdila. Sáhne po ní. Sáhne po jablku. Projevila o něj horoucí zájem. Zcela zjevně. Udělal na ni dojem; důlek na bradě, nikdy si ho nevšiml. Budou cválat do noci. Když na to přijde, ani se tady nesvezl na koni. Tak aspoň osedlá touhu, éterický prožitek. Co je na tom špatného. Konfekční ráj, smyslný kýč, ve kterém se vymáchá a zase osprchuje. Jak svůdné, jak americké, akční, uskutečnitelné: *hit & score & run*.

Aura hledače vody musela svítit neodolatelnou přitažlivostí. V noci se vkradla do jeho pokoje na tiché straně ranče. Že prý má studené nohy a jde se ohřát. V těchhle subtropích. Na sobě měla nejkratší noční košilku. V okně stál ubývající měsíc, černý stín stříhal živý plot. Scénou prošla stříbrná kočka.

Pobavilo ho, že zamkla zevnitř a ještě vsunula pod dveře klín. Šeptem mu nabídla dlouhou cigaretu. „Na, dej si jointa.“

„Abych ztratil hlavu?“ šeptal také. „Připadám si jako Samson, kterého poctila návštěvou Diana.“

„To jsou dva různé příběhy,“ namítla. „To byla Dalila.“ Zřejmě se vyznala v mytologii, v biblickém pásu cudnosti, ve Starém zákonu, v obchodních cestujících.

Místnost o této hodině jako by vsávala každý zvuk. Slyšel cikády a hlasy posledních hostů na druhé straně za domem. Pohybovali se mezi tmou a ostrůvky světla kolem hlavní budovy ranče a stájí.

Posadil se na pelest vedle ní. Podávali si cigaretu. Beverly lačně vtahovala. Nakonec ji zdusila ve sklenici. Podívala se na něj majetnický, natáhla ruku a stáhla ho pod sebe. Když je ten Aquarius.

„Nemám žádnou přenosnou nemoc,“ zamumlala rutinně, jako by se hlásila imigračnímu úředníkovi. Jak americké. Bez právní formule nespadne ani fíkový list. Náležitosti předešly splněny, všechna práva vyhrazena.

McLaren by mu to nejspíš schvaloval. Možná o tom věděl. Možná ji na něj políčil. U stolu mu ji dohazoval, jako kdyby ještě předevčírem nehřímal proti hrdelním skutkům Lotovy ženy. Byl by rád, kdyby vůbec neodjížděl, a vůbec nejradši, kdyby se Čech v kraji usadil. Zařídil by mu zrychlené občanství. Doplnil by štáb zaměstnanců a zaokrouhlil sbírku materiálních a duchovních statků: kostel, koně, sbírka umění, dozorující kunsthistorik s impresionistickým akcentem, proutkař a proutník z Evropy.

Předvedla se spíš ona. Něžná předešlá, artistní technika, zájímavé vyvrcholení, zasněné dozvuky po aktu. Nová cigareta.

Ráno, poté co opakovaně, plně, až orientálně naplnila jeho večerní představy, odskočila si postavit na kávu a vrátila se pod peřinu s touhou dopovědět mu historky z natáčení, rodinnou kroniku plnou pikantních pozorování a naivit.

Modelka je silné slovo, byla spíš roztleskávačka jako ostatní holky na glendalské střední. Promenovala se i na módních přehlídkách, nejčastěji v dírách jako Bisbee nebo Naco. Nosila cedule při dražbách dobytka. Matka hlídala její integritu až do převlékací kabinky. Cítila se nesvéprávná, sešněrovaná v trouchnivých kulisách Starého zákona.

V osmnácti shodila okovy cudného modelingu a utekla s motorkářem s červenou orlicí na zádech – den, kdy zemřela dáma. Stalo se to, když bigotním Jihem projížděla rojnice fetišů v jakési retrospekci na Easy Rider. Nebyli to suroví Hell's Angels, ale „rodina“ ze severní Kalifornie: hippies-druggies-New Age, se všemi peripetiemi nevázaného života a povrchně stráveného buddhismu. Biblická dcera nasadla na silnou motorku, za velká ramena v kožené kombinéze.

„Kalifornie je úplně jiný svět. Byls tam? To není Amerika. Tam platí jiné normy. Nikdo tam nežije dýl než tři generace. Tuny orientálců a tuleňů na Embarcaderu. Tihleti byli z celé Ameriky. Ostatně jsou tam i Češi, pár jsem jich poznala.“

Hlavní stan měli u moře, v rezavé konzervárně severně od města. Většinou pocházeli ze středostavovských rodin, odvázaní a povrchně sečtělí. Mysleli si, že jsou elita. Na ostatní lidi shlíželi jako na děti. Vlastně se tím podobali biblistům z Arizony. S tím, že pohrdali hlavně jimi, jejich zdrženlivostí a pokryteckým snobstvím. Rozhodně to nebyli zenoví mniši.

Dědicové pobřežních subkultur se nebránili experimentům. Tantrický sex, sborová recitace přísloví pekla, LSD, injekce se speedem, halucinace, metafyzická trepanace, úlety mozku. Beverly postupně nebo simultánně vyzkoušela několik motorkářů a psychotropních farmak.

„Naštěstí jsem si nevypěstovala návyk. Spíš na chlast, to bude v genech.“

Muži ji opouštěli a zneužívali, měla pocit, že je tomu naopak. Život jako řada epizod. Vařila indické kari a čatní. Vsugerovala si, že drobečky chleba rozsypané pod postelí chrání před divokými slony. Podobně nesesbírané byly její představy o budoucnosti.

Vzrušení ztratilo kouzlo. Boj za osvobození sexu od úkolů zachování druhu se zvrhl v rutinu přežraných adamitů. Chvilí trvalo,

než zjistila, že jsou to falešní hráči, předstíraví intelektuálové, milenci ze smrtelné postele – Zen a umění umřít. Na pohled neutrpěla, ale uvnitř ji to vyprázdnilo. Zkusila se postavit na vlastní nohy, vykonávala práce jako mytí psů a rozvoz pizzy. Okusila i výrazně starší řemesla, bylo to až překvapivě snadné.

Po dvou letech a jednom přerušení těhotenství se vplížila zadem do rodné Arizony a svěřila se McLarenovi, lokální autoritě a majiteli sousedních pozemků.

„Leccos jsem si uvědomila,“ stáhla rty. „Já sem patřím, i když mám většinu lidí tady za blbce a nechci se těm honákům podřizovat.“

Pastor jí uložil odvykací kúru ve smyslu duchovním i fyzickém, horu modliteb a dietních hostií, a umluvil otce, aby ztracenou dceru přijal zpátky, ačkoli se rodina cítila celou tou eskapádou nesmytelně poskvrněna.

Návrat ztraceného syna obvykle znamená oslavu a oběť dlouhorohého skotu. U zaběhlých dcer se náprava nepředpokládá a bývají uklizeny do zadního traktu, pokud jsou vůbec přijaty. Hřích možná nebyl smrtelný (peccadillo), ale neměl daleko k rouhačství.

Málo skrývaná ňadra, kratičká sukně, mývalí oči s prodlouženými řasami svědčily o tom, že byla deliricky šťastná, a spolehlivě vytáčela nedělní dámy z kostela, jež vrhaly popravčí pohledy z hořícího keře; selky provinční, škrobené, atrofované, celulitidní, cech panen orleánských. V téhle bohaté díře, kde se zastavil čas v kastovním systému, kde vládne pokrytectví předfreudovské Ameriky – *Bible-punching hypocrisy* – je pomluva jako pes, kterého nedostaneš na vodítko. Byla podezřelá, že se večer co večer vplíží za nějakým zkouřeným satyrem a noci tráví v nevýslovných špatnostech. Malé město se v literatuře a filmu používá jako model

americké společnosti vůbec, ale v tomhle případě takový mikrokosmos nefunguje, protože jak může být Naco nějakým měřítkem, když je to starozákonní kárný tábor?

Pastor impresário ji přesvědčil, aby změnila šatník. Nějaký čas nosila plandavé svetry a těsné džíny. To taky vadilo. Kovářova kobyla nemůže chodit bosa. „Můžeš být sexy, ale po jejich. A ve značkových věcech. Chtějí konformní samičku z televizního seriálu. To je ta, která je ve dvouhodinovém filmu pořád přitažlivá, ale jen pro diváka. V životě nudí dřív, než povine první dítě. Když si obléknu tu jejich kovbojskou maškarádu, cítím se jako krotitelka. A oni si myslí, že tenhle folklór je pokání.“

Ani duchovní otec jí nemohl vrátit poctivost kvakerské nevěsty, ale využil ji jako barevný příklad shovívavosti biblické obce a nakonec pomohl provdat. Předtím se důkladně seznámil s jejími kvalitami a taková zpověď může být neformální. Kanonické úvahy jdou stranou. Dohazovač musí znát své zboží nejlépe. Tady se zadrhla, našpulila rty.

„Ve vší počestnosti, samozřejmě.“ Zvedla k milenci zrak, jestli jí věří, a mávla s uvolněným zápěstím ke dveřím, jako by tam stojícího ducha vylučovala z pořadí.

Sňatek považovala za čistě účelový. V kraji a v zájmu scelování majetku nešlo jinak, než stát se prodanou nevěstou, pokud nemohla přinést panenské slzy do korporátního věna. Manželství, způsob, jakým tady spolu žijí muži a ženy, je odkoukaná záležitost, není v tom nic ušlechtilého. Potlačuje vůli, ubíjí volbu. Žena má být vidět, ale ne slyšet. To tak trochu tušila, skutečnost byla ještě horší. Manžel a biblický souvěrec, kterého jí pastor zprostředkoval, byl společensky úměrný těžař a hrabivý netvor v letech, se studenýma nohama. Manželství jako vyhnanství za trest, nechce o něm mluvit. Nakonec byla šťastná, že se jí podařilo bezbolestně

se rozvést a vysoudit podíl v holdingu Tyrkysový green s nejstarším golfem v Arizoně. Tam se uzavírají bachraté kontrakty a ona je hostitelkou. Je svědkyní a garantem velkých obchodů s jistou provizí, nestěžuje si. Ale není to štěstí. Příslušnost k obci je sladkokyselé vězení.

Smířila se s tím. Je padlá žena. To se tady na Jihu nezapomíná. Ale pořád je lepší být rozvedená než nikdy neprovdaná. Pastor ji amnestoval i uvázal. Zbavil dohledu svěřeneckého fondu. Vzal ji na milost jako hostesku a užitečnou loutku, začlenil do rituálů života obce a ona pro něj funguje jako příležitostná hostitelka a nástroj byznysu. Je tak služebná v obřadu, ve kterém má žena vymezené místo. Na druhou stranu nabyla v rámci sociální nerovnováhy jistou rovnováhu. Nakonec nemá nic proti tomu, pokládají-li jejich bezobsažnou symbiózu za konkubinát.

„Cítím k němu zvláštní vztah, pomohl mi. Mám ho ráda, ale je to pokrytec. Omývá lidi v recyklované vodě. Není to rytíř víry, spíš velké dítě. Zvedá padlé dívky jako převrácené květináče, přitom je sekýruje. Jeho ctnost je jen převlečená marnivost, čeká na potlesk. Maluje pekelné ohně pro hříšníky a zaštiťuje obec byznysmenů, kteří mezi sebe nechtějí pouštět outsidersy. Jsou to provinční snobi. Načerno zaměstnávají Hispánce a nadbytečné střílejí na hranici. Takoví jsou tihle episkopálové. To je ta jejich zbožnost. Oni nezrušili bordely, jenom z nich udělali křesťanské bordely. Mimochoodem, věděl jsi, že *episcopal* je přesmyčka od Pepsi-Cola?“

Vzala ze stolku zapalovač. „Randy je jako můj otec, jenomže na rozdíl od toho mu můžu říct všechno,“ doplnila profil duchovního.

Richarda napadlo, že přitom, jak je fotogenická, se mohla pokusit o kariéru v Hollywoodu. Kolik mnohem méně krásných číšnic někde v Malibu čeká na telefon od producenta. Nebo by se mohla vystěhovat do Evropy. Protože rozdíl mezi Nacem a oprav-

du svobodným světem je příliš veliký. Spáchala na místní poměry omluvitelnou chybu s tím ovšem, že se teď musí omlouvat do smrti. Ale co on o tom ví, nezná ji ani dvacet čtyři hodin. Třeba si v téhle ponižující roli libuje. Dál čeká, že se vdá, tentokrát pořádně, založí rodinu. Protože bez toho by tady byla nemožná. Tady ani bohatá není emancipovaná. Má jenom obchodní partnery. Připomínala mu něčím Martinu v Praze, která má na rozdíl od ní naprostou svobodu.

Vzdychla až filmově. „Nakonec je to jedno. Tenhle svět tak jako tak skončí, narazí do něj kometa.“

„Vážně? Kdy?“

„Za sto dvacet pět roků.“

„To se načekáme. Asi jsme se narodili moc brzo.“

Seděla na hraně hříšného lože a kouřila. Hlavu měla skloněnou, nevidoucí pohled. Prsty si zahrnula zaběhlý pramen vlasů za ucho. Vypadala jinak než jezdčyně rodea. Vzdálený úsměv, nosní dírky stažené osamělostí. Sfinga bez tajemství. Rozpor mezi kostýmem na slavnost a její skutečnou tvář byl dán právě tou nutností zařadit se v široké krajině, ve skutečnosti malém společenství pobožných maloměšťáků, dají-li se tak tihle velkostatkáři nazvat.

Jenom jestli o to stojí. Nebyl to typ sklíčené dívky, kterou by nenechal stát u otevřeného okna v pátém patře. Rezignace nepostrádala cizelovaný půvab. Ale probudila v něm ochranářský instinkt, a ten mu vadil. Přišel mu hledaný, uslzený. Kýčovitý. Bránil se tomu. Vždyť je to milionářka. Nepleť se do toho. Nepleť se do Hondurasu, jak tady říkají od nějakého nezdařeného nájezdu.

Připadal si jako potulný rytíř. *El Caballero de la Triste Figura*. To byl takový hlupáček. Chudý kavalír v krizi středního věku.

Polštářové hovory z ní Šeherezádu neudělaly, měla jen jinou líbeznost. Okamžitou, spalující, bezmyšlenkovitou. Ještě jednou si ho přitáhla. Bez uzdy. Bez ostruh. V neslyšné klimatizaci. V roz-

kazovačném smutku. Ranní styk tak blízko domácí kapli, kam se teď chystá McLaren. Sebral galvanizované zbytky zbytnělé dychtivosti.

„Pro Boha je den a noc to samé,“ pošeptala mu vlhce do ucha. „Stejně tak jako náš první i poslední den. Mishhhh... ssionary (misionářská poloha, bělostné paže – v pekle je málo místa, tak si pospěš).“ Potvrzovala jenom, že řeči o Bohu jsou silné afrodisiakum; nebýt to hřích, nestálo by to za to. Parfém jiného světa zdomácněl, žena je žena.

Napadlo ho, že ona je v tom vyprahlém kraji opravdová věřící. Že rozkoš lze chápat bez pochopení. Že pro Boha nemusí znamenat proboha.

Hned po ránu, ještě před snídaní, se zašel rozloučit s Frošem. Objal ho a suše si poplakali. Uvědomil si, že zvíře je sice nemá tvář, ale zvyklé na češtinu. Aby tady netrpěl nechutenstvím. Aby ho tvrdý Američan neštal k přetaženým výkonům. Aby ho místní kobyly neutahaly. Ale to teď stírala zkušenost s Beverly.

Rozloučil se s McLarenem. Kromě honoráře a cestovného přijal i praktičtější šek na osmdesát tisíc dolarů místo auta, jako podíl z vodního hospodářství hostitele. Pastor ho otcovsky objal. O Beverly už nepadlo ani slovo, jen schvalující kývnutí hlavou se zavřenýma očima. Z americké cesty se stával sled prostopášností cinknutých ušlechtilou, ba aristokratickou pohnutkou. *Non hay burlas con el amor* – s láskou se nežertuje. To tady také říkají. Neboť kreolští rytíři přísného vyznání se straní pokleslé rasy promiskuitní nevázanosti.

Před polednem si ho odvezla k sobě, na golfový resort s jednadvaceti jamkami, ve kterém předčasně skončila sezóna. Procházel zásadní údržbou. Máš to při cestě, řekla nesmlouvavě a naložila mu věci do svého esúvé.

Tyrkysové údolí deset mil na sever se koupalo v líném slunci. V dálce za odpalištěm a válci srolovaného trávníku jezdil zahradník se sekačkou. Jinak v domě nikdo nebyl kromě dvou černých koček, které dávaly kuchyni ráz čarodějnické dílny; značkové krmení na poličkách muselo přijít draho – *tuna in crab surimi consommé*, Cat's Bliss, Pumpkin Jack Splash. Vedle konzerv už měly kočky připravené mašle a čarodějnické kloboučky na Halloween.

Nalila oběma whisky z lednice. Jako by si ho chtěla potvrdit hned po příjezdu ve vlastních kulisách, zahнала ho znovu do postele. „Mám vodní matraci, tu musíš vyzkoušet.“

Nic nenamítal. Zjišťoval, že ho bloudění za vodou nabudilo, že je z něj hledač pramenů, nádeník využívaný na mnoho způsobů; nabuzené žlázy, vyhřezlá promiskuita obchodních cestujících. U zdi pokoje stál rotoped, stacionární kolo, které nikam nedejde. Po dobu dalšího milostného aktu z něj nemohl spustit oči. Co kdyby zůstal? Ale chtěla, aby se jí díval do očí. Protože na vodní matraci se dá pochopitelně vykouzlit i mořské ticho.

Když se vrátila ze sprchy, ždímalas vlasy ručníkem, pohazovala hlavou zleva doprava; těžké bohatství, záplava bronzového pokladu.

„Ty prý ses osvědčil při cestě přes moře. Chci tě požádat o podobnou službu, když jedeš do té Kalifornie. Předpisy o převozu zvířat z jednoho státu Unie do druhého jsou tak složité, že se rezident s domácím miláčkem ve voze může hned dostat do problémů, při opakovaném přestupku o něj přijít nebo zaplatit pokutu. Ty máš něco jako diplomatickou imunitu.“

O čem to mluví? Vysála z něj schopnost uvažování a teď ho úkoluje.

„Mám vozit kočky?“

„Chci, abys převezl pejska.“

„Kde je?“

„Ve stáji. Je to stájový pinč.“

„Jak se jmenuje?“

„Snow Bird. Je to fenka.“

„Musí mít letenku?“

„Chci, abys ji převezl autobusem. Nesnáší létání. Pojedeš Greyhoundem (*You ain't nothing but a hounddog*). Nezlobí, je zvyklá cestovat. Jenom ji na každé zastávce vyvenčíš. Cestou moc nejl. Budeš jí dávat tyhle granule a vodu. A musíš ji doručit ve schránce, bez ní tě nepustí ani do metra. V téhle konkrétní schránce, má ji zapsanou v papírech. Je dost těžká. Krom toho jsou v San Francisku místa, kde se psi nesmějí pohybovat volně, ani na vodítku.“

Takže letecká přeprava je znovu nežádoucí? Instrukce podobné jako s koněm. Ale co by pro ni neudělal. Už jen ta melancholická víčka královny noci.

Odvezla ho do města na zastávku. Atmosféra tichého loučení v lehounkém vánku; *when I followed her to the station*. Na sobě měla tentokrát klobouk Lilly Daché (smrtný hřích v každém Bakersfieldu), červenou rozhalenku a béžové bolerko. Cítil ručně mleté mýdlo z její koupelny a nad ním znovu omamný parfém za dvě stě dolarů. Loučila se tím nevyspalým pohledem. Tentokrát měl na něm podíl.

„Nezapomeň jí dávat pít,“ ukázala na psa. „A vrať se. Někdy.“ Usmála se. Odvodněný zrak. Pohladila ho po tváři. To se mu dlouho nestalo. Možná chce být sentimentální. Možná je americká svoboda jen hezký název pro osamělost. Možná jsou jí ti nemravní mravokárci víc ukradení, než říká.

„*Send me dead flowers to my wedding*,“ říká nakonec ve smutné oddanosti, neboť pastor prý pro ni chystá nového ženicha.

Jestli by ho to nemělo mrzet. Měla tak magnetickou přitažlivost. Byl zmámený, pyšný na svou výkonost. Za sebou nechával rozkoš,

dojetí. Ale když si znovu vybavil ložnicovou scénu, necítil postkoitální smutek ani vítězoslávu. Vracel se mu pocit z dětství, kdy ho matka svlékla a uložila do peřin s lahví mléka. Čas zase jednou nebyly peníze. Asi je zamilovaný. Musí o tom popřemýšlet, až se mu hlava srovná.

Opouští zemi, kde se snoubí kaktusy s elektronikou, staleté modly s chladicími věžemi; petroglyfy na skalách, obřadní obrazy vyryté v čedičové lávě pueblovými indiány a poušť, kde Hercule Hitchcock vyšetřuje vraždu smyslné defraudantky z rukou psychopata převlečeného za svoji matku.

V Greyhoundu, vzadu u skříně záchodu, jsou tři sedadla vedle sebe. Dá se na nich usnout. V autobusu cestovalo kromě něj jenom pět lidí. Malý svět, hodně místa. Klimatizovaná Rosinanta mýjela větrné mlýny čerpadel podzemní vody. Minuli vrakoviště, vepříny, drtičku automobilů. Obrovská krajina, hladina fotovoltických panelů. Vzadu zůstali dva policisté na modrých motorkách. Vítr hýbal zarudlým ječmenem. Prérie ukolébávala. Po nebi táhla flotila horkovzdušných balónů s logy nadnárodních firem, pastelové barvy, veselé monopoly. Obrazy jednotila kouřová okna. Měl hluchý pocit, že cestuje skrze pohlednici.

Ještě výš nad hlavou hlídaly neslyšně stříbrné stíhačky US NAVY. *Pie in the sky* značí byzantské slasti, vzdušné zámky. Ženy na jednu noc jsou otupující anestetikum. Cítil se nasycen a vysát pohlavně i citově; autistický Marlon Brando. Fenka usnula taky.

Via Bufano

„Ty si troufáš,“ pravila tanečnice. „*Public intoxication*.“

„Nerozumím.“

„Pivo na ulici. Za to je pokuta pět set dolarů a/nebo vězení. Kdyby sis ho alespoň zabalil do pytlíku. Do hnědého.“ Zadrobila na špičkách, zavlnila křídly jako muletou.

Richard pohlédl na plechovku v ruce. Za tohle slabé pivo? Za tenhle mizerný Miller Coors by ho mohli zavřít? Copak se netoulá v pravlasti lidských práv?

„Kdybys chtěl náhodou kouřit, tak až na konci parku. Za kouření je plynová komora.“

„Myslel jsem, že Kalifornie je svobodná země. Pivo na chodníku u nás bylo povolené i za bolševika. Vy tady máte stanné právo.“

„Tohle je nejsvobodnější země na světě. Jenomže svoboda je i skutková podstata. To vyplývá z Deklarace nezávislosti. Závisláky nebrat, *addicts no good*.“

Rozhlédl se kolem. Lidé si kupovali dvoupatrové plstěné housky se zelím a Coca-Colu z pojízdne kuchyně ve skříňové dodávce pomalované květinami. Moc tomu nerozuměl. Ráno za autobusovým nádražím u zdi zjizvené graffiti zakopával o tuláky marinované ve vlastní moči. Tleli tam svobodně, nedotčení ústavodárnou péčí. A tady, uprostřed provozu, sněžící dívky v tunikách a s věnci na hlavě tančí na Schubertovu hudbu. Nechyběla místní televize. Richard, jako vesničan se psem a batohem, se zdržel podívanou a zapomněl na svoje poslání. Byla to volná kreace, bosé nohy v parku, a jedna z chorovodu si ho zvolila za pivota baletní figury. Chvilí kolem něj kroužila, mávala závojíčkem, dělala zamilované oči. Bylo

to hezké a nudné. Měla chytrý špičatý nos, který ji zbavoval tělesné přitažlivosti. Právě si otevřel plechovku s pivem a dozvěděl se, že svoboda není zadarmo.

„Hledám bar Bufano,“ vzpomněl si. „Má to být historická knihovna, ateliér po italském umělci.“

Mávla směrem ke konci ulice, ještě jednou ho obkroužila a unikla mezi průsvitné jezinky.

„*Sprechen Sie Deutsch?*“ obrátila se k němu přísné brýlatá divačka, která scénu sledovala. „Ein bisschen,“ připustil, ale zapomněl dodat, že není Němec. Změřila si ho popravčím pohledem, ušklíbala se a odvrátila hlavu plnou zadostiučinění (já to tušila). Asi neměla ráda Němce. Asi viděla *film*. Taková to byla Američanka. *Schadenfreudlich*. Zůstal stát s pytle plným buchenwaldů na zádech a rozhlížel se, kam odhodit plechovku.

Happening k výročí Isadory Duncanové, rodačky ze San Franciska, vychované „ve velmi shovívavém, nekonvenčním, antipuritánském, až poetickém duchu,“ stálo na billboardu tanečního studia v parku. „Jsem pravou duchovní dcerou Walta Whitmana,“ napsala krátce předtím, než se nešťastně uškrtila vlastní šálou při automobilové projížďce.

Není nad smrt básníka, Jesenin ji předešel. Ne že by zbylo málo veršotepců. Kolem Union a Fillmore Street bylo podobných podniků víc – Poetry Bookshop, City Lights, Ferlinghettiho Vesuvio, Trockého Popokatepetl. Literární debut zde zažily houfy odpíračů války a establishmentu. Bary upadly v neškodné cukrárny. Alespoň na pohled. Okultní knihkupectví se mísila s penny markety vedle obchodů s ručně tkanými koberci, cetkami z Nepálu a Tibetu. Feministické čajovny servírovaly falický banán nakrájený na kolečka.

Beverly mu prozradila, že Bufano bylo napajedlem mnoha bohémských postav. „To oceníš, když jsi z Čech. A odevzdáš pejska.

Je to útulek zaběhlých existencí. Nějaký čas jsem tam prodávala. Benny Bufano byl mystifikátor, tvrdil, že stál modelem portrétu na starém dobytkařském čtvrtáku. A hlavně pacifista, předchůdce Flower Power. Za války si usekl prst, kterým se mačká spoušť, a poslal ho prezidentovi do Washingtonu.“

Adresát z Bílého domu musel být neznámý, protože amputovaná relikvie byla zpátky, vystavená v lihu na čestném regálu za pultem. Po pravé straně baru stály rozmístěné vejčité helmy na vlasy ze starých kadeřnictví jako ztracené kulisy abstraktního divadla. Připomínaly vetřelce Sigourney Weaver.

Jakmile vstoupil, ocitl se uprostřed meditativního soirée. Na zemi posedávali lidé s barevnými vlasy. Ponča, sárí, amulety. Adepti jediné planetární pravdy otevírali svá srdce a mysli světlu z východu. V pozici lotosového květu na orientálním koberci levitoval poslední model moudrosti, dredový guru, učitel, který se vrátil z Indie, ukazoval svatyně na laptopu, mluvil o džungli, o cestě do ní či z ní a o tom, jak opojné může být ovládnutí vnitřního vesmíru. Byl pozitivní, nestrašil. Svítil aurou turistického buddhismu, prorockým úsměvem a byl zárukou toho, že alespoň v dohledné době nebude zeměkoule explodovat. Nebyl to řeholník jako komtur zakladatel Viki. Co ten asi dělá? Kde je mu konec? Doma už zbývá jenom Eman s tažnými žábami.

Budhisti tady nebyli sami. Benvenuto Bufano byl figurální umělec. Potrpěl si na sociální objekty v pop-artu, jakými byli Svátý František, Matka míru a Sunjatsen. Plastiky, zřejmě kopie, stály jako sudičky nad hloučkem konspirativních adeptů s beranicemi čínských komunistů na hlavě, s kožešinovými klapkami na uši a stříbrnými odznáčky. Neslyšně si broukali nějaká moudra z rudých knížek. Dva z nich měli na triku Che Guevarův portrét. Další měl Marilyn Monroe a ještě jiný Marilyn Mansona. Propa-

gandistovi z Indie na témže linoleu zjevně nevadili, byl ztělesněná tolerance. Nevadili si navzájem. Chyběl jenom dalajláma. Chyběl Charlie Manson. Chyběly silikony Sports Illustrated.

Mezi oběma tábory se opíral o stěnu vytáhlý třicátník v baseballové čepici s nášivkou psa. Zabýval se mobilním telefonem.

„Jamie?“ zeptal se ho Richard. Kynologická čepice K9 značila příslušnost k moderní frakci orientální moudrosti. Nastává rok Psa.

„Přivezl jsem fenku.“

„Aha, ty jsi ten Čech. Beverly mi poslala zprávu. Taky knihovník.“ Rozhlédl se kolem. „Půjdemé dozadu.“

V místnosti za čajovnou se rozkládaly další artefakty. Torza antických soch se zakonzervovanými pahýly, aztécký král z rudého mramoru, svařované obruče, rezavé bicykly. Zdi byly obložené až ke stropu bedýnkami od jablek, obsahujícími staré a nové knihy. Mezi nimi portréty básníků beat generation: Kerouac, Corso, Orłowski.

Majitel postavil přepravní klec na pult vedle dřezu. „Já jsem Jamie,“ podal mu ruku. „Nějaké problémy cestou?“

Vytáhl Snow Bird z klece. „Jak to přežila?“ Zlehka se usmál. „Abys nebyl překvapený.“ Zmáčkl utajenou páčku a kryt dvojitého dna vyskočil nahoru. Z novoplastu vyhřezlo padesát vakuovaných pouzder s drogou.

Psice se na tu úrodu podívala odmítavým pohledem, jako že za tohle ona nemůže, ona se na zastávkách chodila venčit mimo klec. Nesouhlasně štěkla.

„To není *shit*,“ řekl Jamie v reakci na psa. „To je *coke*, chlorid kokainia.“

„Já myslel, že vezu pepř a sůl,“ zesinal závozník.

Přelétl ukryté klenoty beznadějným pohledem. Polilo ho horko. Divil se cestou, jak je klec těžká. Proč má tak vysokou podestýlku, balast přitěžujících liber. Zase si z něho udělali posílčka zločinu.

Kdo by to byl do ní řekl. Tak dobře ho vzrušila a odzbrojila. Tak přesvědčivě vzdychala při ubývajícím měsíci. Ne že by nebyla ten typ, od kterého si člověk přeje napsat parte. Všechn ten smutek padlé děvy se zlými puritány byla jen tenata, náborová scéna pro přepravce kriminálně závadné zásilky. Dobré role dělají dobré herce; Ofélie jezdí rodeo. Do hloubi raněn si uvědomil, že ji zuřivě miluje. Že by ji teď chtěl mít v rukou a neuškrtit. Že je tak trochu masochista. Že cítí zvrácenou rozkoš ze zločinné podřízenosti.

Z odšminkovaného Hamleta byl šasek. V duchu zaslechl bouchnutí vězeňských dveří. Plechová miska s nějakou šlichtou, kterou mu podávají přes mříže. Hlavou probleskl obraz černouška, an za ním leze na pryčnu ve zpocené cele. Metrákový basketbalista. *You're the cutiest chick I ever seen.* Sliny a horký dech na krku.

Jamie otevřel vyhazovací nůž, jak to vídáme v amerických filmech. Nařízl jedno pouzdro, vzal na špičku drogy a ochutnal. Zamyšleně přelétl zrakem strop, stěny, Richarda a psa. Olízl si rty. Položil balíčky na váhu.

„Good job,“ řekl. „Budeš chtít šek, nebo hotovost?“

Richard nechtěl rozumět. Wampum, peníze za doručení kontrabandu? To nejde. Stal by se spolupachatelem. Ale tím už je stejně, tak jako tak. Nevědomost hříchu nečiní, leč může zakládat trestní odpovědnost; nedbalostní delikt je také zločin. Pokud by dokázal, že o zásilce nevěděl, měl by nanejvýš polehčující okolnost.

Nepáchej zločin, pokud nejsi schopen si ho odsedět, říkával Eman. Vždycky se ohrazoval proti tomu, že je disident (do politiky se nepleť ani jako morální ikona), byl jenom hrdý delikvent. Když v Praze srazil policajtovi čepici, dostal rok nepodmíněně za útok na veřejného činitele. Taxikář pod vlivem tvrdil, že chtěl jen muži zákona oprášit výločky, lidská práva ho nezajímají. Ovšem dostat se do díry za nevědomý delikt je ponižující představa.

„Ber. Vzal jsi na sebe riziko, *you were taking chances*.“ Jamie zřejmě věděl, co se mu honí v hlavě. „Kokeš se v samotných Státech převážně hůř než z Mexika do Států. I na vnitrostátních linkách mají psy a detektory na drogy. Asi ti neřekla, že je pořád v podmínce, venku na kauci. Proto trčí v rodném státě a nevyjíždí, i když je za dámu. Amerika je plná dealerů a podloudníků a Beverly mají zaměřenou z družice. Je vedená v pašerácké síti. Má záznam a v Kalifornii odročený trest. Arizona se pyšní odlišnou legislativou, rezident je do jisté míry hájený. Pokud čin nespáchá na svém území a pokud zůstává doma, nevydají ho ani za federální zločin. Jinak jsou tyhle končiny jako Arizona a Nevada plné kriminálů, včetně ženských věznic. A rády doplňují stavy. Soukromé vězeňství je velký byznys. Skoro jako drogy. Ale nemusíme ho podporovat, že ano.“

Krásná Bevi je tedy obraz ve sklepe, na který si občas někdo rozsvítí. Plátno natažené mezi svatoušky a přestupníky zákona. Nemůže být nezávisle od svého rámu, nemůže být sama sebou. A on pořád drží v rukou převozníkova vesla. Vypoklonkovala ho se psem, almuženkou tělesného tepla, a vida, ona má cenu dvě stě tisíc.

Jamie nabyl forenzní kvality. Byl z něho rázem lotr. Richard viděl jiného člověka. Shledával jasné zločinecké rysy. Evidentně její bývalý milenec, pasák, vykořisťovatel. Že si toho předtím nevšiml, vždyť to má vepsané ve tváři. Dealer sňal čepici. Prohrábl si husté tmavé vlasy. Černokněžník, který se rozpomíná na zaklínadlo. Znovu si olízl prst. Mezi palcem a ukazovákem se modralo neznámé tetování.

„Habituační zločinci fasují devětadevadesát roků, ledaže ti dají rovnou doživotí, *unless you get life*, s nadějnou vyhlídkou na podmíněčné propuštění po dvou třetinách trestu. To se dobře počítá. Prvotrestaní dostanou osm let. Nedávno se jeden kurýr podělal

a spláchnul zásilku do záchodu na letišti. To je ještě horší. Teď to má spočítaný. Šéfové za ním poslali dva mordýře ze Sonory. Už se tu ptali.

Práskači nedopadnou o nic líp,“ věnoval poslu významný pohled se zdviženým obočím. Pak ho chlácholivě poklepal po rameni. „Potřebujeme novou krev. Lidi, kteří nejsou očipovaní. Vstoupili jsme do věku Vodnáře a ty ses hodil. Prý jsi našel vodu.“

Richard se lehce osypal a polkl. Pocítil únavu ze tří dnů v autobusu. Snad ho nechce úkolovat opakovaně.

„Docela bych se něčeho napil,“ olízl se stejně jako knihovník.

Jamie se zlodějsky usmál. „Klid. Teď už se nemůže nic stát. Mám radši zvané hosty, než policejní dohled. Proto tu mám ty mírumilovné kašpárky. Užitečné idioty, bohulibé krytí. Veřejné přednášky, poezie, workshopy a transcendentální meditace. Nechají se zavírat za držení marihuany a přitom jim nevadí, že bankéř není stíhaný za padesát tisíc okradených vkladatelů a za lidské orgány dovážené ze Salvadoru. Serou básničky do kalhot, místo aby vystříleli vládu, která vede války po celém světě.“

Aha. Takže pacifista.

„Myslí si, že se noří do největších hloubek univerzálního poznání a nějaký guru shora jim pumpuje kyslík. Ve skutečnosti se jenom poplácávají po ramenou a libujou si, jak jsou inteligentní, jací jsou to pašáci, když se vysmekli establishmentu. Boří konvence. Sedí tu vedle sebe Tibetani a maoisti a mají se rádi; tak jsou blbí. Už je ani neposlouchám. Práví beatnici, kteří šli s kůží na trh pod vlastním praporem, vymřeli. Zbylo pár stařečků, říkají si Yuffies, ztroskotanci. Hippies vyhnili, jsou to rozklepaný trosky. Nebo utekli do Kanady, aby nemuseli do Vietnamu. Děti květinových dětí musely vychovávat babičky. To je i můj případ. Yuppies z osmdesátých let jsou tlustá prasata. Nové korporace zbytněly

a zločin je čtvrtý pilíř státnosti. Kdežto staré peníze, tam odkud jedeš, křtí negry z kanystru benzínu a žehnají zapalovačem. Mají holt málo vody.“

Richard se tak dozvěděl přehlednou geomorfologii největší demokracie světa. Jamie mu ještě prozradil, že sochou Montezumy, která stojí u zdi, obeslal nějaký Segovia výtvarné bienále před deseti lety. Plastika šla přednostní poštou, vysoko pojištěná se svitou strážců mimo celnice, vyhrála soutěž a po jejím skončení se z ní vylouplo půl tuny kvalitní drogy. Teď tu stojí se všemi Sunjatseny. Umění Richarda pronásledovalo.

Jamie otevřel zásuvku a podal mu dva štosy dvacetidolarovek. Doslova balík.

„Na světě není jiný byznys, který by tak ctil zásadu volného trhu. A přitom cena za dávku na ulici je už třicet let stejná, kdežto zlatý standard padl. To oceňují ti, kdo drogu užívají, i ti, kdo ji zneužívají. Není nad solidní uzance. Tady máš deset litrů poštovního. Je to tak lepší. Šeky zanechávají stopu.“

Richard už jeden měl. Na osmdesát tisíc od McLarena. Kromě zbylého kreditu za převoz koně. Uložil peníze do batohu. Napadlo ho, že by je měl dát do banky, protože hotovost nad dvacet dolarů je v Americe podezřelá. Vzápětí si uvědomil, že je to nesmysl.

„Nechci, aby sis stěžoval. Správně bys měl dostat dvakrát tolik. Ale Bevi hlásila, že nejsi perspektivní a že jsi dostal něco jako zálohu.“

„Ano, ano. To ano. Dala mi.“

Jamie se ušklíbl, jako že si to dovede představit, a shrnul zásilku do plátěné tašky. „Že tě nemám přeplácet, protože jsi jenom jednorázový převozce. Ať tě víc do ničeho netahám. Ale kdyby sis to rozmyslel...“ zamával dalším štosem bankovek, „a chtěl pendlovat na jih se svým neotřelým pasem, případně si zajet do Peru...“

Richard se vzepřel dlaněmi do vzduchu. Už se naježdil dost. V duchu si oddychl. To je od ní hezké. Pociťoval dál rozhořčení, ale i zvláštní spokojenost; byl zneužit a přežil.

„Ona ví, že je pod dohledem. Je na ni pořád *bench warrant* v Bay Area. O tom ti prachatí vidláci u hranic nevědí. Jakmile by vyjela ze státu, zastavili by ji sršáni, *hornets*. Ale ne ze šerifova úřadu. Z narkotického. Federálové.“

Zajímavé. Magna Charta Arizona. Překračovat zákony je podobné jako překračovat hranice, nemá to nic společného se svědomím. Richardovi by ovšem nevadilo porušovat normy země, ve které vládne právní absolutismus, bohulibý zisk tančící v průhledném závojíčku. Patnáct advokátů na jednoho inženýra. Svévole je svoboda a k americkým zákoníkům necítil žádné sympatie. Od dětství ve fázi rozvinutého socialismu byl utvrzován v nedůvěře vůči autoritám a odpor k diktatuře proletariátu (žádný už pomalu není) se plynule přenesl do vzdoru vůči diktatuře peněz. Ale vadilo mu, že si okamžik a způsob aktu nevybral sám, nýbrž byl nástrojem jen jinak hamižných výhonků zločinné společnosti. Že z něho dělají blbce. Nebyl anarchista, ale chtěl být svým vlastním zákonodárcem. Chtěl se libovolně napít piva. Jamie má pravdu, zločin je etablovaným pilířem společnosti a podílí se na něm ten, kdo z něj přímo těží i ten, kdo za něj trpí, a hlavně ten, kdo ho potírá. *Just as every cop is a criminal, and all the sinners saints*. Zločin a právo se potřebují, ale proč by on měl být tím, koho to bohulibé soukolí semele? McLaren podotkl mimo jiné, že právo se má ke spravedlnosti jako aspirin k nesmrtelnosti.

Snow Bird slabě zaprotestovala. Už jí to bylo dlouhé.

„Vezmi ji na dvůr,“ řekl Jamie. „Tadyhle jí můžeš napustit vodu.“
„Ty si ji nenecháš?“

„Ale ano. Zůstane tady. Máme tam kotce. Jsme i psí útulek s dotacemi, abychom vypadali chudě a neziskově. Postará se o ni Rebecca, moje holka, až se vrátí z Anaheimu. Můžu tě někam odvézt? Máš kde bydlet?“

„Potřebuju se dostat na College Street. Jede tam metro. Tak snad kdybys mě vzal na stanici.“

Vrátili se do lokálu, právě když vešel černošský mladík v teniskách, zelených bermudách po kolena, červeném saku, s pletenou šálou a strakatým kulichem na hlavě. Naklonil se k barmanovi přes pult. „Byl jsem u vás včera a zapomněl tady obojek na psa.“

Barman vytáhl zpod pultu balíček a přijal zelenou ruličku.

U knižního regálu přibyl na pohled běžní návštěvníci, pili iontové nápoje. Z četby se asi dovídali nadmíru závažné věci, protože aby unesli myšlenky, museli zvrátit hlavu a upírat pohled k sixtinskému stropu. Zahlédali nejspíš něco jako stvoření světa.

Maoisti se tiše modlili. Indický guru se zavřenýma očima provozoval neznámý šamanismus, trhal sebou v křečích jako básníci odsouzenec pod tisícem voltů. Mladí kolem slabounce tleskali měkkými dlaněmi.

„Vrátím se za dvě hodiny,“ řekl Jamie barmanovi. „Dej psovi nažrat.“

„Nedávno si tady vařili ještěrky,“ prozradil mu, když vyšli ven.

„Hare Krišna je passé. Tohle je nová inkarnace, zaručená spása. Ram Dass a tenhle shit.“

Zřejmě nové božstvo nebo prorok. Richard se nechtěl ptát. Zvykl si v Americe, že je dobré některým věcem nerozumět. Nevědět, čemu všemu unikl. Čím méně víš, tím líp spíš, jak říkají uspavači hadů.

Zvláštní. Sanfranciské kulisy připomínaly Hollywood, přestože, či právě proto, se tu natáčel Bullitův případ s endemickými kopci

a tramvajemi, nebo prostě proto, že celá Amerika napodobuje Hollywood, barevné kulisy secese ve svahu, *bay Windows*, kouzelný výhled na záliv, automobilové honičky.

Projeli Čínskou čtvrt, italské *catenaccio*, Ruský vršek, kaskádu Potěmkinova schodiště. Míjeli hotely s dvaceti vlajkami (na jednom byla i česká, s červeným pruhem omylem nahoře), *exile on main Street* kajících úředníků s cigaretou před kancelářskými budovami.

Jamie ho vysadil na Embarcaderu a rozloučil se. Snad nadobro. Bývalé doky na pilotech, pontony, líní tuleni. Pizza Hut, nákladní plachetnice Balaclytha, která vozila obilí, dřevo a luxusní zboží do Austrálie. Vedle kotvil dělový člun z poslední asijské války – korejská pekařství, thajské jídelny, vietnamská zelinářství jako kdyby s ním uzavíraly mír; banky, výstavní haly.

Sjel do metra, do Bartu, jak tady říkají – Bay Area Rapid Transport. Čisté nástupiště. Vlak se vyloupne ze tmy, doručen osleplý do masy lidí v jeskynním terminálu, lapených v odstínech okenních světél. Byl pořád hluboce rozčílený. Co si ti cestující myslí? Kolik mají peněz? V kolik hodin vstávali? Vůbec nikoho v tom davu nezná. Přitom jim ze sluchátek na uších uniká podobná hudba jako lidem v Praze; stanice Vltavská. Metro, věc známá z domova, na druhou stranu viděná v opačné hemisféře, mu přišlo jako srocní lidí, kteří se poznali před pěti minutami, aby mu předvedli své divadlo, odbyli zrychlenou transakci a rozešli se neznámými východy na povrch města. Co když také pašují? Možná tu všichni pašují. Asi tu bude větší procento Asiatů, pašeráků, a informačních technologů. Zrovna tenhle by mohl být Čech. Tenhle ne. Úplně jiná fyziognomie. Bezejmenní bezdomovci a lidé nevidaně tlustí, hlavně Hispánci, širší než vysocí – kšandy i pásek – jací se v Evropě nevyskytují. Čím dál víc spěchající etika, ve které je kaž-

dá minulost tekutá a bezvýznamná, vyřazená z oběhu technickým pokrokem.

Tam, kde je v Praze napsaný počet míst k sezení, vyzývá metro vlastence a vlastenky, aby oznamovali, jestli se na ně někdo tlačí. *Expose them!* Nahlaste úchyly, máte svobodu slova. Nestyd'te se. Ukažte na ně. Jaképak seznamy udavačů, tady jsme všichni patrioti. Nahlaste opilce, práskněte tátů, mámů. Zikmund Freud vám to podepíše. *Federal law requires that these seats be available to persons with disabilities and seniors.*

Souprava vyjela z podzemí na spodní patro Bay Bridge, směr Oakland. Zahlédl Zlatou bránu, most zaschlé krve. Plachetnice všech barev tečkovaly záliv, spinakery, strakaté škunery, střepiny zaskleného slunce. V týlu ho mrazilo osm let kriminálu. Každý den jako rok, jehož dny jsou dlouhé.

Alcatraz uprostřed je prázdný artefakt, nápravné zařízení žvatlavých turistů, lechtivé svědění v zádech. Ale na břehu zátoky – zasutý reliéf smíšené kresby a nízké konstrukce – stojí nejstarší káznice ve státě, San Quentin (*I hate every inch of you*). Skrze okna Bartu nabývá pohled přísvitů sepiové pohlednice, dějinné hrozivosti, strnulých galejí 19. století. Čekárna na popravu, *death row*. Osobně ji *upliftoval* guvernér ze Štýrského Hradce. Že ten atlet nezůstal raději doma.

Znovu ho polilo horko. Že on sám nezůstal doma, v zatuchlém mocnářství. Že jsme v něm nezůstali všichni.

Češi v Kalifornii

Vystoupil v Rockridge a vydal se na College Street, tepnu parkové zástavby vedoucí k University Avenue. Ještě se bál a pohoršoval. Cítil se otrěsně nevinný. Člověk se zatoulá kousek od vězení a myslí si, že je na svobodě. Osm let v díře! Ke všemu v cizí zemi. V policejním státě, který už rok žije z hysterie jedenáctého září. V multikultu žaláři. V žaláři národů. Zjišťoval překvapeně, že není zvyklý páchat zločin. Znovu nevysvětlitelně zatoužil po rakousko-uherských plázech. Po dobách, kdy se ještě autistům říkalo blbci.

Poplašné zvonění v hlavě tichlo v aleji platanů a domáckém houkání aut. Čtvrť připomínala Dejvice, roztažené k úponu hřebene Redwood Grove. Městský autobus pod žlutým listím, důvěrný jako stopětadvacítko doma Pod Kaštany. Hektary rodinných domů, zahrady, hřiště, kavárny. Po jedné míli došel k bydlišti Dannyho Brázdy, spřízněné duše Studny naděje. Už tady jednou byl, před dvanácti lety, když si zaletěl do Kalifornie ze stipendia na východě.

Brázda žil sám s bílou kočkou, v patrovém domě s garáží. Byl rozvedený, dvě dcery vyvdané. Krom toho vlastnil společně s rumunským projektantem architektonické studio na State Court a dobře se mu vedlo. Měli zakázky po celém západním pobřeží, projekty publikované v elitním bulletinu *Progressive Architecture*. Před časem pobýval v Praze, stavěl bytový komplex pro restituenta z polistopadové šlechty.

„Dělám teď ekumenický kostel v Oaklandu, a *non-denominational chapel*. Sedm křesťanských církví pod jednou střechou, synagoga a mešita. Nevím, jak se tam budou střídat, ale to je pro Kalifornii typické. Soužití kultur. Pluralismus.“

„Arizona je jiná. Byl jsem v Biblickém pásu,“ připomněl Richard své rančery. „Těm by se to nelíbilo. Ti by nechtěli být pod jednou střechou. Věří na jedinečné Stvoření, na svůj monopol Božího slova. Nechtějí se vyvinout z hominidů, natož z opic. Nechtějí se pářit s jinými. Nepodají si ruku ani s unitáři.“

„Já taky nepocházím z ptakopyska,“ namítl architekt. „Raději se budu mýlit s Kristem, než mít pravdu proti němu. I kdybych měl místo plic žábry. To neznamená, že nemůžu nahnat ostatní věrouky do jednoho chrámu. Líp se s nimi manipuluje. Ostatně pro jednoho z těch biblistů tam na Jihu jsme před časem navrhovali obytný ranč s kaplí – McMansion, šindelová střecha. Obchodně spolupracují s každým. Dělam pro ně projekt na repliku Sodomy Gomory v poušti se solnými sloupy. Mají rádi mramor. Nemají rádi humor.“

Danny, původně Zdeněk, přidělil Richardovi ručník a ložnici. „Zítra se sejde Berkeley na univerzitním Super Bowlu. Chodí tam víc lidí než na profesionály. Mám vstupenky do lóže, protože jsem jim postavil tribunu. Vezmu tě s sebou a ukážu ti ostatní Čechy v oblasti. Teda ty, kteří ještě můžou chodit. Je tady vlhký vzduch, artritida.“

Ložnici vytapetoval pivními tácky Staropramenu, které budily pocit jedlového lesa. Na dveřích zevnitř viselo plátno se 32 mariášovými kartami zarámovanými jako obraz. Plátýnko karbanu, Boží požehnání vyňaté z české hospody a přenesené až sem, představovalo užité umění, estetiku pacifického ozvláštnění. Vedle viselo ospalé plátno od Diebenkorna – žena na zápraží domu v zapadajícím slunci. Připomněla se mu Beverly. Zatáhl žaluzie, padl do postele a spal dvanáct hodin.

Vzbudila ho kočka o pozdním dopoledni, která mu mnula oční víčko. V kuchyni na stole si přečetl vzkaz od Dannyho: „Vezmi si něco k snídani, vyzvednu tě ve dvanáct.“

Přijel z atelieru v poledne, posadil ho do toyoty a jeli na fotbal. Míjeli knihkupectví, půjčovny aut, hřiště na bandy hokej, galerie. Stolky kaváren pod stromy na chodnících. Univerzitní město se táhlo do hor, pod zelený hřeben Tildenu, aglomerace pro čtyřicet tisíc studentů. Za branou z litiny byly přednáškové sály, knihovny, menza, kostel. Travnatá náměstí, vlastně několik fakultních aglomerací.

Stadion byl vyprodán. V lóži sedělo pět emigrantů. Bydleli každý jinde, někteří daleko přes Bay, v samotném San Francisku. Původně se scházeli na malém hřišti za Walmartem, hráli nohejbal. Pěstovali sport v kraji neznámý, dělali si tak žízeň na pivo a udržovali vzájemnost zapadlých vlastenců.

K zápasům se sjížděli v sobotu dopoledne, hráli dva na dva, tři na tři, jak měli čas. Někdy jich bylo patnáct, postavili pět týmů. Když se před lety nový sport zaregistroval a spojil do unijní asociace, sestavili skoro sami národní mužstvo USA, protože kromě nich hráli *tennis-football* jenom nějací Slováci v San Diegu. Stalo se tak, že i Danny byl ve svých dvaapadesáti letech reprezentantem velmoci, pravda v neolympijském sportu, a zúčastnil se mistrovství světa v Praze. Kolonie našinců stárnula, ale unikátní sport dosud nevadnul, byl tady dorost a mladší vystěhovalci.

Na hřišti amerického fotbalu probíhal souboj barev a dresů. „Všimni si, že většina těch svalovců jsou černoši,“ upozornil Richarda domácí. „Ale *quarterback* je pokaždé bílý. Sport je opium lidstva a tohle je americký sport, ztělesnění národního charakteru. Američani jsou čím dál agresivnější, vezmi si tu jejich filmovou produkci, krvavé seriály, kult vzteku a násilí, vezmi si ty zuřivý rappery. A tohle všechny lidi spojuje, jde to přes všechny rasy a příjmové skupiny. Je to nejlidovější forma zábavy, prostor pro emoce a vyžití v umělém vesmíru. Zdánlivě se v něm nic tak strašného

neděje. Na pohled jsou to nadsamci, roboti, terminátoři. Jenomže kolize způsobují nevratné poškození mozku. Jsou obrnění návky a helmami, ale dostanou během kariéry tisíce úderů na hlavu; patologické trauma – chronická encefalopatie. Každý blok a každé složení hráče je kolize a každá kolize může způsobit zranění. Jsou do smrti postižení. Někteří umírají docela mladí, často se uchlastaj. Nedávno se jeden propíchl nožem na dopisy, když zjistil, že zapomněl číst.“

Na ta slova se ze hřiště ozvalo hrozivé prasknutí. Dva protihráči se srazili hlavami.

„Tomu se říká *nutcracker*, louskáček,“ vysvětlil mu Danny. Celkem logicky – na první pohled bylo evidentní, že se nejedná o Labutí jezero. Tribuny zmlkly. Jednomu z mužů pomáhali na nohy zdravotníci. Druhý zmateně kroutil hlavou, nakonec se zvedl sám. Diváci se úlevně zakousli do cheeseburgerů.

„Je to kolejný sport, ale točí se v něm obrovské peníze. Investují do něj bohatí alumnisti, absolventi sentimentálního založení. Fraternita Kappa Delta chce trumfnout bratrstvo Chi Phi. Mají dobré srdce a odepíšu si to z daní.“

Veteráni nohejbalu trpěli na různé neduhy také, hlavně na stará kolena. Poslední sezóny dohrávali s ortézami. Většinou se zavedli v oborech, které mají v Americe zvuk. Veditelně úspěšní profesionálové.

Danny kategorizoval přistěhovalce. Rusové, Poláci, neřkuli Číňani zůstávají tři generace spolu, mají své čtvrti. Češi jsou individualisti, rozejdou se, ovládnou řeč a osamostatní se po příchodu do země. Drží pak rituály. Scházejí se o Vánocích, na zabíjačku.

Vacek byl počítačový čaroděj, majitel IT firmy. Po divokém rozjezdu v pobřežních vlnách květinové Kalifornie se usadil a bydlel na hausbótu v Oaklandu. Zavedl se počítačovým vybavením Paci-

fické větve Coca-Coly a podílem na vývojovém programu v Silicon Valley. Snad proto byl jeden z mála Čechů, který se ještě nerozvedl s americkou manželkou.

Joe Erlebach vlastnil stylovou hospodu Zlatá Praha a vedle toho podnik, ve kterém zaměstnankyně stříkají na hosty šlehačku z pneumatických podprsenek.

Gabi Wachler, Slovák, na kterého si kdysi myslela Martina, byl rezervovaný finančník, člen správní rady několika společností. Na rozdíl od Čechů nemluvil vulgárně, ale zase si zpíval ([[:Dubaj, Dubaj:]], aj to širé more).

Pavel Ovčáček byl kdysi nezletilý intimus Allena Ginsberga za jeho pražské návštěvy. Teď bydlel nejbliž, naproti kampusu. Šťastně ženatý se zrzavou Irkou (ty také vydrží v manželství), dvě děti. Proslul jako designer. Vlastnil výtvarné studio, krejčovství, a vyráběl dresy pro školní týmy. Jeden jeho model, T-shirt s kubistickou kočkou stříhu *wife-beater* (uřezané rukávy na ramenou), proslavil Mick Jagger.

Láďa Hradecký, slibný lékař, založil během patnácti roků pět klinik ve třech státech a všechny je stačil prodat dřív, než přišla zničující *medicare* nového prezidenta.

Kromě Wachlera pocházeli všichni z Prahy, dokonce ze stejných hospod na Malé Straně. Všichni začínali za mořem jako dobrodruzi. Brzy přišli na to, že místní omladina jenom objevila Ameriku, psychofarmaka a promiskuitu. Po generacích puritánské výchovy a ústavní svobody vykleštěné politickou korektností najednou poznávali antikoncepci, pivo a konopí – věci pro Čechy v normalizační Praze běžné. Ale dalo se tu daleko cestovat, země byla otevřená, provětraná nekonečnými obzory.

Projeli Státy křížem krážem, okusili všech nectných radostí. Když zjistili, že jich tu není o nic víc než doma, jsou jenom dražší

nebo nelegální, vzali konečně za něco pořádně a rozhodli se doplnit si vzdělání. Oběti svých očekávání byli podnikaví, měli talent, ovládli jazyk. Chuligánský slovník rodné vlasti zůstával arci odznakem příslušnosti a konspirace, nikdy neslyšel tolik vulgárnosti a tolik frekventované „vole“, řečový tik rytmizující uvolněný projev. Už si je neuvědomovali, nikdo jiný jim nerozuměl, nikdo je neokřikoval, po desetiletích ztrácela kletá slova na nepatřičnosti. Byla pohlazením domova.

Krajana vítali s upřímným zájmem. Vezmi si tričko s kočkou. Co nového doma? Neboť málokdy zavítali zpátky, matce na pohřeb, k vypořádání pozůstalosti, na Vánoce.

„Inu, na Příkopech je pěší zóna, metro jezdí do Strašnic. Pivo stojí třicet korun, a ještě se uklízí bahno po povodni.“

Rada starších

Po zápase se vydali na místo pozdního oběda do Nadine Gourmet, protože Super Bowl je příležitostí k setkání s dalšími zástupci exilu, i těch kteří na zápas nechodí. Odehrávalo se v kulisách podniku, který vybudoval žižkovský kuchař Roman, pyšníci se michelin-skou hvězdou z předchozího angažmá ve Švédsku. Nevařil česky, ale mohl nabídnout plzeňský ležák. Restaurace se nacházela na San Pablo Avenue mezi showroomy s limuzínami a sloužila jako večeradlo lepší společnosti.

V okolí bydleli bohatí Íránci, kteří odešli do Ameriky v 80. letech, vyhnaní revolucí a romantickými obrazy Západu. V alkovnách perských paláců odezírali svět televizních novel a nyní skandalizovali sousedy megalitickými rezidencemi s omalovanými sochami. Vize o třídní výlučnosti pocházela z filmů, ve kterých vládl exportovaný Hollywood – Art Deco a French Fairies – s římskými sloupy, zrcadly, dveřníky v podobě pardálů a rovné repliky věže v Pise. Dcery odložily burky, nosily upnuté sukně a zastřižené pláštěky z vikuni.

Kuchaři Romanovi se u nich dařilo. Což nevylučovalo českou klientelu skromnějších sídel v Jurkovičově stylu hrázděného zdiva a bílých vil, jakousi vzdělanou střední třídu, pastiš Hanspaulky a Trianonu.

Kromě nohejbalistů trvala v Berkeley společnost odvozující svůj původ z prvorepublikové honorace. Nebyli ani tak staří věkem, jako spíše původem oproti srpnovým běžencům. Beneš byl vzdálený prasynovec druhého presidenta ČSR, toho budovatele. Udržoval povědomí předválečné distingovanosti i tím, že si vzal Věru, dceru doktora Kavánka, rodáka z Těrchové, předválečného poslance

a téměř stoletého rezidenta v kopcích nad Sausalitem. Ten umřel nedávno, ale do poslední chvíle držel prapor exilu a stolní etikety osmačtyřicátého roku. Do smrti rozvíjel masarykovský odkaz a zetlelé politicko-ekonomické bajky o Jánošíkovi, který každého obere a potom se rozdá. Znal jednoho Baťu a pamatoval Rašína.

„Chtějí tě vidět,“ oznámil Richardovi architekt. „Vědí, že jsi tady, a jsou zvědaví. Pořád je baví politika. Chystají exhumaci Zdenky, dcery Karla Havlíčka Borovského, kvůli analýze DNA.

Beneš je hříšně zazobaný, zaťatý národovec. Bohata býval poradcem guvernéra v Sacramentu. Doktor Smutný byl deset let osobním lékařem prezidenta Povětrných ostrovů. Ty leží v klikaté enklávě časových pásem v Pacifiku, lidé vstávají o dvacet čtyři hodin dřív než sousedi na vedlejším atolu. Což mu logicky dává prorocký nadhled.

Jsou jiní než my. Žárliví. Elita. Nepouštějí mezi sebe náplavu. Drží prapor. Odvozují legitimitu od Masaryka, tak se vyvaruj císařských resentmentů. A nesmí se před nimi mluvit sprostě. Mají sokolskou výchovu. Myslel bys, že v Americe, tam je blaze, tam se chćije po podlaze. Tak hovno. S nima ne. U nich Pravda vítězí. Ta jejich. Před nima nemůžeme kouřit marunu, dokonce ani mluvit o ženských. Jejich tátové ještě nosili čamary. Česká beseda, Zelení hájové, Ach synku, synku, a tahle hereze. My říkáme: ‚je to v prdeli,‘ kdežto oni ‚čelí novým výzvám‘. Jo, a neříkej Frisco. To říkají burani.“

Richard, jako všichni čerpači, byl duší monarchista, zastánce staletých tradic. Slova páchnoucí obrozenectvím mu byla veteší. Neuznával republiku, která netrvala dvacet roků a rozpadla se při prvním doteku zla. Osmadvacátý říjen může slavit tak leda pejsek s kočičkou. Nebo ti pohrobci z druhého konce světa, vyrostlí z národoveckých trachtací, na troskách mocnářství, které rodiče pomohli rozbít. Umínil si blazeovanou obezřetnost.

Byli čtyři s jednou manželkou. Muži prokvetlých skrání s těžkými snubními prsteny. Společnost příkládající váhu zjevu a tichým prodlevám, jež prosakují dekorum. Seděli u zadního stolu, oddělení podlouhlým akváriem, pod vycpaným kormoránem s mosazným štítkem *Phalacrocorax carbo*; místo jako stvořené pro mrtvou schránku. Za nimi prolamovaná stěna z redwoodu, pláštěv burgundské červeně.

Když se dostavili hosté z fotbalu, zvedli se a podali Richardovi ruku.

„Beneš. Má paní Věra.“ Objemná. Jemná. Mateřský typ.

„Bohata.“ Shrbený muž ve stínu vycpaného ptáka za celou dobu téměř nepromluvil.

„Doktor Smutný.“ Příjmení povýtce výstižné. Praktický lékař z Čapkových pohádek, scházel jen secesní kufřík a stetoskop. (Hradecký, potulný endokrinolog, se na něj spiklenecky smál, haruspik na haruspika.)

Čtvrtým do počtu byl Ingemar Panuška, stárnoucí epikurejec a vynikající zpěvák mužného sex-appealu, který se doma udělal na českých verzích Johnnyho Cashe, aby po příchodu do země originálu zjistil, že musí hrát sokolským potomkům modřanskou dechovku. Patřil by založením k utečencům nového nálevu, ale živila ho obec starousedlíků. Objížděl šibřinky v Nebrasce, aby s pomocí nahraných smyček a harmoniky zpíval farmářům tituly, které kdys vládly rozhlasu v estrádách kolektivizovaných zemědělců. Viditelně už něco vypil.

Dostavil se majitel-šéfkuchař Jiří Roman, aby Čechy přivítal. Bylo mu ctí. Zeptal se, co budou pít, rozdal jídelní lístky a doporučil telecí ledvinu s brusinkovým dresinkem.

„Co to je,“ zeptal se pan Beneš ve dvouřadém obleku, sotva se posadili. Z kapsy vytáhl nějaký papír. „Co to je?“ opakoval pisklavým

hlasem svého prastrýce. Bylo to faksimile dopisu, který Richard znal. O to divnější bylo, že ho má tenhle člověk, kterého osobně neznal. ... přerušení nebo ukončení vydávání evidovaného tisku nejpozději do 5 dnů podle par. 7 odstavec 7, nedojde-li k nápravě...

„Vy jste rezignovali na volnou tvorbu, na prosazování myšlenek lidských práv. My vás platíme jako hlásnou troubu svobodného světa a demokratických hodnot. A vy na to kašlete. Co vlastně dělá ten váš ústav knižní patologie?“

Platíme vás? *Hired hands*? To je novinka, podivil se Richard. Proč tak zhurta? Čekal nejdřív minuty neškodné konverzace.

„Samizdaty už nejsou potřeba,“ ohradil se. „Tištěná média zani-
kají, lidé přestávají číst. Krom toho jsme od vás, jestli je to od vás, už leta žádné peníze neviděli. Máme starou tiskárnu z osmdesá-
tého osmého roku.“ A i tu měli od mladších utečenců. Po nich se
teď ohlížel.

Pochopil, že emigrace nikdy neztratila kontakt se starou vlas-
tí a opravdu podporovala podvratný dissent, jak tvrdila režimní
propaganda. Docházelo mu, že stojí před soudem dějin, palič před
Zlatou kapličkou, ve které už nic nehrají, a přišlo mu to k smíchu.
Cítil se nad věcí, přesto se ho to dotklo. Politická seskupení a jejich
poštěkávání mu byly dávno lhostejné, a najednou jako by musel
dohrávat rutinní šachovou koncovku. Černý měl dávno vzdát;
dějiny skončily, nebo ne? Potvrdilo se mu, že čerpači sloužili za
režimu západním centrálám, byť možná nevědomky. Že si je na-
dále vedou jako mrtvé brouky a šustí pomačkanými křídly. Český
dissent – ten jediný posvěcený – mu po všech těch letech připadal
nedůvěryhodný, vždycky ho napadly boty před dveřmi bytových
seminářů, na nichž byl každý hned intelektuál. Sám se v tom
moc nevyznal, byl mladý výtržník, když si vysloužil za měkké
perestrojky vyloučení z fakulty už v prvním ročníku kvůli pod-

vratným tiskovinám z cyklostylu, laciné ostruhy, zlomenou ruku, punc rebela a nedlouhý exil ve Vodních zdrojích, posléze stipendium v Bostonu. Bylo mu dvacet, když přišla revoluce, kokakolový převrat, jak ji nazývali rozčarovaní veteráni, kteří si prodělali kriminál. Debaty stýskalů a výskalů o komunismu a kapitalismu odložili jako dětské hračky, přestaly je bavit. Prodávali čepice. Častušky starého režimu spláchly už dávno ohlušující proudy popmusic, reklam a sitkomů.

Zámožný vlastenec na něho upřel protokolární pohled. „Jsme hráči dějin, a kdo není s námi, bude nás pozdě studovat. I ti veksláci jsou důslednější než vy. Podvraceli systém v jeho ekonomické podstatě. A nesou prapor liberalismu. Zakládají společnosti s ručením omezeným, *follow the money track*.“

Paní Věra přikyvovala s výrazem mateřské starostlivosti; manželka významného muže, který to s mladými myslí dobře. Zpěvák Panuška hleděl stranou. Poradce Bohata si čistil brýle koncem kravaty a doktor z Povětrných ostrovů se snad ještě bál, že bude cyklicky instalován nějaký Únor patřící do jara; nervózně honil vidličkou artyčok na talíři, jako kdyby objížděl zvěrokruh.

Richard si vzpomněl na Picha-Ivanského, který za Husákovy hrůzovlády vozil tiskoviny na lesní semináře, rozdával antikomunistické omalovánky a úkoloval komtury – zakladatele řádu. Nechtělo se mu věřit, že by ten strýček z Ameriky, tenhle kulturní antropolog z Brandeisovy univerzity, byl opravdu agentem imperialismu, válečných štváčů z Wall Streetu. Tahle škola se ovšem – hopsa hejsa – pyšnila hned čtyřmi absolventy patřícími k deseti nejhledanějším zločincům západní polokoule včetně Angely Davisové (i východní, poté co černá komunistka v upnutém tričku bez podprsenky objala Valju Těreškovovou na leningradském letišti a uzmula pak kosmonautce trofejní skafandr). Ale iluminát? Svo-

bodný zednář? Něčemu takovému se vždycky smáli. To byl slovník bolševické propagandy. Krom toho byl z východního pobřeží. Jak by mohl znát tyhle notáby na západě?

Emigrant Pich ovšem – na pohled neškodný inteligent se záplatami na loktech tvídového saka – se od půlky osmdesátých let beztréstně zjevoval v Praze a navštěvoval matku na Letné. Obešel kamarády, rozdal pár knížek. Potom zas mizel za oceán. Nejspíš pracoval pro nějakou washingtonskou první správu, ruku v ruce se vstřícnou správou pražskou. Nejspíš se tyhle správy na obou stranách spravovaly navzájem a zpravodajci všech zemí se spojili, aby se o všem zpravovali. Hráli hry. A jestli snad nějaká figurka upadla pod stůl... *who cares*. Hezká družba těch pastorů nad hlavami ovcí.

„Vyhodili mě ze školy za cyklostyl,“ ohradil se Richard. „O Palachově týdnu mně přerazili obuškem zápěstí. Emana vyvezli za Prahu s dvaceti jinými, zmlátili je a vyklopili do sněhu. Myslel bych, že když dobrá věc zvítězila, majetky restituovány, hydra totality zardoušena, média svobodná... *mission accomplished*, budeme si psát pro sebe, jen když nás něco napadne, básničky, deníky, kouřové sny a podobně. My jsme romantici. Hrajeme hry. Děláme subkulturu.“

Staří vlastenci na sebe pohlédli, jako by čekali, až najde palubní vstupenku.

„Subkulturu? Vítězstvím se jenom mění nepřítel,“ poučil ho pan Beneš a díval se pohledem, kterým hodnotil jeho pomalou inteligenci. „Jsou hrozby větší než sověty a elektrifikace,“ pokračoval s trpitelnou trpělivostí. „Boj zdaleka neskončil. Mír je pokračováním války nenásilnými prostředky. Kdyby se jednalo o stávající majetky, šlo by o pouhou ideologii. Ale jde o globální kulturu, o strategii. A nejlepší způsob, jak předvídat budoucnost,

je vytvářet ji. Snad se nechcete dočkat toho, až bude kozácký kůň pít z řeky pod Karlovým mostem.“

Únavné kecy. Prorocký, až delfický tón. Vypadalo to, že se chce dlouze rozhovořit.

„Toho jsem se vždycky nejvíc bál,“ utnul ho Richard. „Že budu odpovědný za globální strategii. Za koně.“

„Nevíte, co mluvíte,“ pokáral ho kulatý pan Smutný. „Berete to na lehkou váhu. Lidé, kteří nevědí, čemu se smějí, by neměli mít volební právo.“

„Protože kradou za plentou tužku, kterou se škrtaří kandidáti.“ Richard se uchýlil k zesměšňujícímu tónu, jímž vypovídal loajalitu. Obrátil se k Dannymu, aby mu pomohl s lehkou konverzací. „Nikdy bych nevěřil, že se dá připravit telecí ledvina s brusinkami.“

„Nalézáte se v území nikoho,“ tlačil kosmopolitní vlastenec Beneš.

Nebylo jasné, jestli je to diagnóza, nebo zeměpisná poloha. „Parlamentní demokracie se přežila. Je doba nevládních organizací, neziskovek, které se dobře vyplatí, a ten váš spolek by měl vyznávat naše hodnoty.“

„Politiku ať dělají politici, my od nikoho nic nechceme. Nám jde o likvidaci vzdálenosti mezi vznešeným a směšným, v žádném případě nechceme nikoho pobavit. Jsme nehluchí v každé době. Nejsme nomenklатурní disidenti. Nechceme sloužit. Jsme duchovní společenství. Jedinou naší ambicí je nalézat krásu v nesmyslu.“

„A šlapete do hovna!“ neudržel se muž, jež hýčkala na prsou Olga Fastrová.

Richard mu věnoval chápavý úsměv. „Že vás to tak bolí. Napa Valley,“ ukázal na etiketu bílého vína, „není o moc horší než naše veltlínské.“

„Ještě jste mi neodpověděl na otázku,“ naléhal Beneš, „my vám chceme pomoci. Ale to se musíte snažit.“

Richard se nechtěl snažit. Byl stále podrážděný z cesty na hraně zákona. Nesnášel tyhle fotry. Ty poloviční Američany, kteří nevědí, kterou půlku si vybrali. Tihle všichni jsou vlastně delikventi, celá zem složená z utečenců, narušitelů hranic a pašeráků ukradeného domova. To, že doma byl režim absurdního zákona, neznamená, že ho neporušili. Opustili vlast. Nepříjemní muži hladoví po moci.

„Ale ano, ozvu se z Prahy, jak to vypadá. Jistěže chceme časopis vydávat. Chceme mít nějaký statut. Momentálně máme starosti s knihovnou, protože nás z ní vystěhovali, a nová, kterou jsme měli dostat, se nachází v záplavovém území. Migruje tamtudy raritní ropucha. Tak jestli máte kamarády v UNESCO, v NATO nebo tam někde...“

Česká beseda se bolestně zamyslela.

Richard taky. Napadlo ho, že volynští Češi a Češi američtí mají něco společné. Vylezli z imaginárního archivu, žijí v 19. století a používají jednotné osivo. Zpívají písničky, které si na Strakonicku nikdo nepamatuje. Tihle muži ovšem tráví soumrak života tím, že své majetky používají k převrácení politického systému. Vzrušuje to víc než stáj závodních koní. Nad určitou hranici nezbyvá moc věcí, které lze dělat s velkými penězi, než utvářet osud národa vlastníma nečistýma rukama. Smotávat dezinfekční utopie nad smetím lidského hemžení. Kdyby to nebyla taková sešlost roztroušené sklerózy.

Většina nových vystěhovalců-nohejbalistů odešla kvůli totalitním okovům a toaletnímu papíru. Kvůli cestování, vysokým obzorům a rokenrolu. Velké dějiny je mýjely. Ale tihle ne. Jsou obtížní, jsou neskladní. Poposedávají, zvyklí na čalouněná křesla. Obrozenci s hemeroidy.

„Pomohli jsme i paní Sommerové. Hledala v Kalifornii dítě, roční holčičku, kterou jí odvezl americký manžel, když se rozešli. Nedostala ji, ale může ji vídat dvakrát do roka. Měla dobré reference. Tak jsme jí dali doložku nejvyšší důvěry. Zaměstnali na konzulátě. A potom sehnali práci v Praze. Právní listiny, ochranné systémy a tyhle věci. To je skvělý kšeft. Je za vodou. Dítě nedostala, ale vydělává slušně. Něco podobného byste mohl dělat také. Chceme k vám posílat poradce a nevládní organizace. Těm byste mohl být po ruce.“

„K tomu by se snad hodili jazykově zblhlí mužové z akademické obce.“

„Ti už jsou dávno zadání, katedroví sráči,“ prozradil mu tlumeně muzikant Panuška s omluvným pohledem na spisovné hostitele. „Většinou profláklí. Důblové, až trůblové. Bojí se. Koktají.“

Zpěvák, bavič a chudý příbuzný chtěl možná ukázat, že politika je jenom odvětví showbyznysu. Už se víc napil, nebo to předstíral, a odvedl hovor do bezpečných vod planetárních otázek. Častoval společníky geopolitickými spekulacemi, sarkastickými poznámkami a vyhaslými vtipy (druhé dítě v čínské rodině by umísťoval do Grónska). Bylo zřejmé, že ví, že je trapný, a že ví, že je tam od toho – *a pet of the better class*.

„Prý v roce šedesátém šestém, až bude dávno všude mír, tak on že má být inženýr... normálně,“ zanotoval už zcela mimo protokol. Obtížná debata skončila.

„Štěkáte na špatný strom, *barking up the wrong tree*,“ předvedl ještě pan Beneš novosvětskou metaforu.

„Doma se říká ‚pláčete na špatném hrobě‘,“ odmítl ho Richard.

Dvě skupiny exilu seděly proti sobě v otravném chladu a neporozumění. Měly se navzájem dost.

Lod' bláznů

„Svěřím ti trauma rodiny. Dcera přišla domů s podivným člověkem. Leskly se jí oči, byla ve třetím měsíci těhotenství. ‚Mami, seznam se s Homerem.‘ Sedmnáctiletá holka a udělá ze mě babičku. Takové ženou na potrat i v Irsku. Ona ne. Ona že si to nechá.

Byl to barevný rapper, pahýly zlatých zubů, náušnice, špendlíky v nose, v uších, hlavu omotanou papírovými ručníky ze záchodu, z trička mu lezly stearinové svaly, potetovaný kolem dokola, naprosto zločinecký zjev. Tvrdil, že dělal křoví hvězdám – *a backup dancer for Michael Jackson*. A já už viděla a slyšela, já v ten moment upadla do hlubin temného vidění a slyšela cupitání dětských nožiček jejich smíšeného haranta, jak se batolí v ložnici a naším životem, a já se topím ve vlastním pokrytectví, protože když jsem byla mladá, tahala jsem se s podobnou partou, poslouchala podvratnou muziku a nebyla o nic lepší. Jenomže to, co hrajou dneska, to jsou zvuky z pravěku.“

Richard poskytl sluch Vackově manželce na velkém hausbótu, dějišti mejdanu české náplavy po návratu z Nadine. Matka jediné dcery, na vlně emocí, se svěřovala cizímu člověku. Široký prám kotvil mezi superjachtami v maríně oaklandského přístavu. Zbavili se otravných obrozenců, nálada byla uvolněná, přátelé milejší. Jenom hostitelka byla v té češtině ztracená.

Finančník Wachler zaslechl, co říká: „Homer hrál s nejlepšími džezmeny. Je to kriminálník i hvězda showbusinessu. To se nevylučuje.“

„Ne, to se bohužel nevylučuje. Nejsem rasistka, ale zrovna v San Francisku moc černochů není,“ namítla hostitelka. „Tak proč musí

má dcera upadnout s Afroameričanem? Ke všemu se zjevným zločincem. Je přeseexualizovaný – to je slabé slovo – je chlípny a nemorální. Ale sjednocuje prý rasy. Na jak dlouho? Tyhle existence nejsou schopné cokoli naplánovat, nic si nepamatují, nevědí, kam patří; do nějaké převrácené, upadlé komunity.“

Tón kypící rozhořčením. Bylo to unavující. Betsy čili Elisabeth zůstala poslední ryze americkou manželkou posrpnových emigrantů, všichni ostatní už se s Američankami rozvedli. Tedy spíš ony s nimi.

Pro ty, kteří odcházeli svobodní, bylo takřka nemožné najít si českou ženu. To byla nevýhoda roztržitého exilu. Milostné příběhy se zahraničním prvkem zřídka kdy končily šťastně, z Američanek se vesměs vyklubaly náročné samičky. Neuměly vařit.

„Nemůžu ty jeho kamarády ani cítit. Jsou to samí opilci,“ svěřovala se novému Čechovi. „On ostatně taky. Měla jsem chuť přihlásit ho k Anonymním alkoholikům.“

Pozvedla číši s nějakým kalifrancouzským vínem. Pomrkávala, ale ještě neslzela (*to weep or not to weep*). Brázda ho varoval, že Betsy je moralistka. A hypochondr – do postele uléhá v plné polní, s udělanou hlavou a make-upem, pro případ, že by se jí v noci udělalo zle a odvezli ji do nemocnice. Trpí na celodenní endogenní deprese. Přinesla slušné věno, což o to, dceruška průmyslníka, a drahý parfém je cítit penězi po otci. Zamlada zlobila jako všechny plážové děti – *Surfin' Já-Es-Ej*. Ted' místo s drogami experimentuje s pracími prostředky a žije na dietě televizních seriálů. Užívá už jenom aktivan na úzkost a celexu na deprese. Není to *feminacistka*. Nechce než modrý bazén při pohledu z vrtulníku, americké štěstí, které nakonec nikomu nestačí.

Neřekl mu, že taky pije a nesnáší Čechy. Že si potrpí na zpovědní monology.

Napila se a věnovala Richardovi psí pohled (na dokreslení se tu motal skutečný teriér jménem Pigsie, sloužící jako zástupné dítě; paní ho brala do náručí jako důkaz, že to je jediný tvor, který ji nezanedbává) a odbočila od tématu:

„V dětství jsem byla pohlavně zneužívaná. Nebojím se o tom mluvit, poradil mi to psychiatr. Ale dostalo se mi dobrého vzdělání. Ty bys to uměl ocenit. Ty umíš pořádnou, vzdělanou angličtinu (zapýřil se), kdežto oni mluví k nerozeznání od místních otrapů (že by?). Jsou možná úspěšní, něco studovali, ale mluvit se naučili na ulici. Myslí si, že budou nejvíc američtí, když budou vyslovovat jako dokaři. ‚Lec ged a hel aut a hý!‘ Nebo, a tomu nerozumím, ‚Lec gou se nazhrat!‘

Ale abych se k tomu vrátila. Proklínám den, kdy jsem spatřila ten jeho ksicht, teda Homera, toho pokérovanyho negra, ten jeho výraz, ten černý odraz toho mého, lituju dne, kdy jsem zjistila, jak se jmenuje, protože jsem ke své hrůze zjistila, že ta jejich muzika, ten rap – bez melodie, smyslu, nástrojů, poezie nebo harmonie, bez začátku a konce nebo prostředku, muzika, která vůbec nezní jako muzika – svým způsobem ovládá svět. Ohlušuje. Lidi nemyslí. Hudba je nejen to, co posloucháš, ale i to, co vidíš. A já vidím, že tenhle svět není můj. Je jeho, toho grázla. A já v něm žiju. Žiju na nějaký hiphopový planetě. Kdoví, kam nám nakonec Rachel od táhl. Někam na sever. Ostatně je to kleptomaniak. Ztrácely se nám věci. A podezírám ho, že mi otrávil kočku tylenolem.“ Pohládila psa, který přežil.

Posmutněla v jiném odstínu. „Nebyli jsme o moc lepší. Cpali do nás popkulturní fetiše. Protože zjistili, že z podzemní kultury se dají udělat peníze. Jenom ji kanalizovat pod reflektory, na žebříčky prodejnosti, *popcharts*, a dostat pod kontrolu drogy. Všechno zdanit a zpoplatnit. Ženou tě za pozlátky, a když si to nakonec

uvědomíš, bývá pozdě. Je z tebe zkomercializovaná ovce. Nebo vlčice, jako ty fetačky z Mansonovy rodiny, co zadávaly Sharon Tate.“

Znělo to jako levičácká agitka pravičáckého pastora.

Sepjala dlaně před ústy a zavrtěla hlavou. Scénické, ba seismické zachvění ramen. Z oka jí skanula vypočítaná slza. Potom i z druhého. Jako kdyby měla oddělené spínání slzných žláz, umožňující plakat střídavě pravým a levým okem. (Slzy prolité v citovém pohnutí obsahují až o dvacet procent víc bílkovin než ty prolité nad cibulí.) Zároveň ji to hnalo k dalšímu vyprávění.

Richard se dověděl trhanou historii nezřízeného mládí, ze které Betsy a ostatní utekli. O partě upadlých beatníků, kteří byli celý den opilí, zfetovaní a/nebo sváděli přítelkyně svých kamarádů, saturnálie anorektických hippies alergických na denní světlo. Zatemněné pokoje, ve kterých se choulí protoplazma postav s divýma očima kolem tupých reprobeden a stolů s bílými lajnami kokeše anebo amfetaminu. Andělský prach, *angel dust*. Oblačné stříkací jehly. Euforie z pohrdání pudem sebezáchovy. Ráno pobryndání, bez hnutí, mouchy zapečetěné v jantarovém tichu prvních paprsků ve skulinách špinavých oken.

Někteří se z toho dostali a přešli k únosnějšímu pití. Jiní zůstali zapomenuti, bezvládní a zkompostovaní v hromadách konopí a houbiček, zbrcení ve *white line fever* (*cocaine addiction*), předávkování; selhání organismu. Kalifornie je šestá ekonomika na světě a první v úmrtnosti na psychotropní farmaka.

Vacek, kvartální, ale pracovitý piják, byl pro ni vysvobozením. Talentovaný programátor. Vytáhl ji ze zpustlé komunity. Měla by mu být vděčná. Ale přestala si ho vážit. Nebo tomu chtěla věřit.

Richard se dále dověděl, že se dcera s deliktním rapperem přemístila nejprve do Georgie, pak zpátky do Kalifornie, ale někam

nahoru, až k Oregonu, snad do nahrávacího studia. Adresu neza-
nechala. Kdoví kde slehne. A jestli vůbec. Střední školu nedodělala.
Matka proklíná harmonický, rasový a zeměpisný posun v tomhle
pokolení. Z korektní Anglosasky se odloupl dílek předsudečného
permafrostu, stereotypu, jak tady říkají.

„Ej, vy páni výýy, vy nevíte, co nového, já vám to povím...!“
vztyčil se její muž s lahví v ruce. Šermoval pažemi s brunátným
výrazem šťastného opilce. Malý hezký muž. Dva jiní se zvedli s ním.
A už ho klidnili.

„Zase to na tebe leze.“ Usedli a tiskli mu ramena z obou stran.
Tlak i soucit. Domáci takhle prozrazoval, že dědeček byl z jižní
Moravy, ale to v San Francisku nikoho nezajímá. Tady jsme drsní
individualisti bez zatěžujících břemen selských generací. V cizině
jsme všichni Pražáci.

„Podívej se na něj,“ kysla jeho žena. Probrala se z lítosti a uká-
zala hlavou. „Závislost na švestkovém brandy. Odtrhnul se od
rodiny, ale ne od dědičných nemocí. Je to genetické zatížení. Jak
jsem s ním mohla vydržet? Jak jsem si ho vůbec mohla vzít? Drží
mě v téhle králíkárně u břehu. Žijeme osm let na lodi a přijde to
dráž než parcela v Tildenu. Žijeme na vodě. Radši bych se plavila
oceánem bez lidí, jenomže na to on nemá kapitánské zkoušky.
Pořídil si mě jako ramlici, ale nic pro něj neznamenanám, protože
jsem měla jen dceru, jen jednu dceru. A i ta je pryč. Hůř bych se
neměla ani s Italem.“

Přeháněla. Multikulti dvou lidí, byť se stejnou barvou pleti,
nemůže fungovat pořád stejně, ale od toho se přece ženili v kos-
tele. Každý někdy trpí raněnými city a tím, že si dva lidé spolu
nerozumějí, protože vzájemná potřeba je prostě tak samozřejmá,
že na ni zapomínají. Ale co on má co povídat, sám je ve věcech
trvalých spojení nedouk.

Pohlédl na sklenici v její ruce. Dobrá diagnóza, špatná terapie. „Zpovídáš se příliš často. Nejsi tak špatná.“

Věnovala mu vrávoravý pohled. Možná už zapomněla, s kým vlastně mluví. Pak se upamatovala a usmála se, jako by slyšela jedinou správnou odpověď na vzdálenou otázku.

„Nechci si stěžovat. Jsem silná. Něco vydržím.“ Usoudila, že je na čase, aby se přepudrovala.

Richard by jí rád připomněl, že Vacek, jak slyšel, je počítačový mág, má vlastní firmu, slušně vydělává. A že ji na luxusním prámu pálí dobré bydlo. Jachty zakotvené kolem se plaví mořem dolarů a přistávají v Monaku.

„Po všem, cos mi říkala, máš vlastně štěstí.“

„Ale vždyť já vím,“ připustila. „Kolik ženských je na tom hůř. Jenom to občas ze sebe musím dostat. I heretik se rád zpovídá. Nemám jiné přátele než ty jeho a s těmi se nedá mluvit. Patří do jiné ligy. Myslí si, že jsem povrchní, blbá, protože venkovanka. Protože pocházím z takové díry, jako je Bengalow.“

O manželovi mluvila jako o Watzkovi, příjmením. Byl to tenhle druh manželů. Oslovovali se příjmením. Měla hloupé až vypočítavé kouzlo, tělesně i lidsky přitažlivá (když otěhotněla, nemohla být o moc starší než hříšná dcera), na pohled ne moc chytrá, ale milá tím, jak mu věřila. Takto patrně nemluví s každým.

Vzbuzoval důvěru. Vzpomněl si, jak se mu zpovídala Beverly. Jak byla ve své vyzývavosti bezelstná. Ty ložnicové oči. Vzpomněl si, co všechno s ní stihl za jednu noc a den, a ještě se nechal riskantně zaúkolovat. V tom ho podvedla, respektive mu to zatajila. Ale ta story měla hlavu a patu. Nechtěla rozehřešení, to jí uděloval pastor. Chtěla, aby pašoval drogu, jinak nelhala. Beverly, ta utkvělá potvora, ten sexuální predátor. Jak rutinně ho zařadila do transportu.

Aby po něm tahle Betsy taky něco nechtěla. Je o nějakých deset let starší než kráska z prémie. Taky má pejska. Taky budí lítost. Pohlédl na anglosaský profil, pihy na lícních kostech. Taková šťavnatější. Zralá přitažlivost smyslné dědičky. Oidipus zneklidněl. Nestál o priapická dobrodružství v domě hostitele. V poslední době rozdával ženám hraběcí rady a přitom si z něho dělaly dobrý den.

Dlaněmi obemkla sklenici. Sklo poskvrněné višňovou rtěnkou.

Pohlédl na Vacka, domácího pána. Bratřil se se dvěma dalšími, připíjeli si a smáli se. Brzy usne. Nic špatného na něm neviděl.

Betsy ožila. V očích jí svítilo.

„Podívejte, ohňostroj!“ ukázala přes lagunu se zakotvenými jachtami. Nebe pokryly barevné konfety mytologické slavnosti.

Lodě duněly životem, zářily světlem. Bylo 510. výročí objevení Ameriky. Málem by zapomněli. Kalifornňané rádi oslavují. A nemusí být kulaté datum. Jsou hrdí. Na vlajky, na rachejtle, na hvězdy a pruhy, na zábavnou pyrotechniku.

Na ohňostroje a lodě měl štěstí.

Domáci otevřel prosklené dveře. Dovnitř vtrhl rámus přístavu. Na chvíli vystřízlivěl a volal chraplavě do tmy. Vyhodil vlastní dýmovnici – plovoucí bóji doprostřed podkovy zakotvených lodí. Po hladině se proháněly koule pastelových barev. Černá zátoka se rozhořela.

Široká noc nad San Franciskem nakonec ulehla konejšivými vibracemi na neuspořádanou scénu. Tma zmrazila strakaté plátno, exploze znehybněla jako mrtvolka na konci filmu. Zbyla bezedná kupole nad hlavou.

Cesta z města

Kdy se vrátíš? Jsme bezprizorní. Knihy zmrazené. Peníze v nedohlednu. Eman

Povolávací rozkazy z domova se množily. Odrazovaly. Dávno měl být v Praze, ale chtělo se mu ještě si pobyt prodloužit. K zeměpisné zradě stačí i malá záminka. Řekněme hledání ztracené dcery.

K ránu zbyl nehlučný ohňostroj v obrazech snů. Měsíc zůstával vysoko, ubýval, bledý a řídký jako sepraný kus hadru. V tichém rozednění obzíral přístav, všichni ostatní spali. Pocit malého rouhačství. Rozbředlá kocovina ležela na lodích, na molu, na domech v přístavu.

Spatřil dva racky bojující o rybu; jeden ji ulovil a letěl s ní ke břehu, druhý na něj dorážel tak dlouho, až ji lovec upustil, vrhl se za ní a sebral ji z hladiny dřív, než se ten první stačil pořádné rozhlédnout.

Vyzkoušel teplotu vody palcem u nohy. V hlavě mu klovalo tisíc slepic; co všechno včera vypil? Vzpomněl si, že paní domácí odešla spát dřív než ostatní, ale stihla ho zaúkolovat. Češi usínali postupně, rozmístění porůznu v křeslech a na gaučích, přikrytí dekou, ubrusem, zkříženými pažemi, jeden (nějakým omylem) otevřenou knihou a brýlemi. Sám spal trhaným spánkem nespravedlivých, pořád provinilý, a mlaskal na spáče, jehož chrápání připomínalo hluk křovinořezu.

Mělký spánek nosí neotřelé obrazy. Možná vidí jen jednu část Ameriky. Nebo zrcadlovou scénu puritánského katechismu a šikmé plochy, na níž jsou všichni ostatní. Brázda říkal, že země skončí

tím, že polovina lidí bude ve vězení a druhá je bude hlídat. Kdo nebude chtít hlídat, půjde sedět. Už takhle mají nejvíc odsouzených na světě. A zřejmě i poprav. V tom ještě kulhají za Čínou. Ale už mají čajovny.

Vývařovny methedrinu či amfetaminu slibují magické formy spásy a nesmrtelnosti. Vlasatí fetišci, salonní satanisti, každý má svou (be)zbožnou sektu, každý je takový McLaren *in his own right* – ten má svůj pouštní monoteismus, rouhačství jistoty a tyranii amerického optimismu – a všichni mají patent na nirvánu.

Pak jsou tu diletanti okultismu, astrologie, tarotu, I-ťingu, kteří se vyžívají v inteligentních drogách a připouštějí, že jsou anarchisti, ale neumějí si představit žádné cíle, snad jen ty zeměpisné; v podstatě asociální grázlíci. Tihleti vytrvalí stoupenci jsou zvyklí přijmout nedomrlé a nepatřičné kázání jako cenu za zvláštní druh vzájemné pospolitosti. Je to lenost, nebo zbabělost rozhodovat za sebe.

Zločinci v Nacu působili mužněji. Tam pociťoval opravdový strach o život. V tetovaném baru jako by nekonečný cyklus vendety mezi gangy a mocí byl jenom na chvíli přerušen. (Později se dozvěděl, že Národní garda prorazila zeď doupěte v obrněném transportéru / *armored vehicle* a došlo k přestřelce. Organizovaní zločinci ovšem střílejí líp než frustrovaní středoškoláci po spolužácích, výsledek nerozhodný. Rančeři ani netuší, komu/čemu vděčí za vodu.)

Ani Silicon Valley nedokáže vynalézt lék na kocovinu. Vypil vyprošťovací sklenici mléka s vodkou. Rozloučil se s Čechy, kteří se pomalu budili. Rozloučil se s Vackovou manželkou. Nakonec jí podlehl. Nikterak intimně. Ale přijal kreditní kartu a pověření najít dceru. Ostatní se bojí. Nemají čas. On má diplomatickou imunitu, hledá krajanu pro spojování rodin. Něco jako soukromý detektiv Raymonda Chandlera. Jedinou stopou by mohlo být hníz-

do zestárých hippies a nahrávací studio na konci Kalifornie, kde rappeři jako Homer natáčejí svou neposlouchatelnou hudbu.

„Zkus nejdřív Bolinas. Tam by mohli být, nebo zanechat stopu. Jinak nevím,“ pokrčila rameny, „telefon nebere. Je to díra, tranzitní stanice. Kdysi tam otevřeli první transsexuální záchod v Americe, byla jich plná televize. Moc to nepomohlo. I tak z nich půlka umřela na syndrom selhání imunity. Dneska jsou to zbytky psychedelické náplavy. Zkus to tam. Zkus ji přemluvit, aby se vrátila domů. Pokud ji najdeš. I s tím jejím opičákem. Jestli s ní zůstal. Já ho snesu. Ale Vackovi radši nic neříkej, asi by s tím nesouhlasil. Negra by nepřekousl. Na kartě je pět tisíc dolarů. To by ti mělo stačit. Kdyžtak zavolej.“

Zvykl si na to, že vzbuzuje důvěru zámožných lidí. Více ho udivovalo, že bral jejich zakázky. Že znovu podlehl, přestože byl strážlivější než ona. Měl evropské kouzlo.

Tentokrát nic neriskuje. Jede na výlet a najde-li hudební studio a dceru, pokusí se přivést ji k rozumu a domů. Je placený za pokus. Má bianco šek. Když neuspěje, podá zprávu. Kontrahentka je velkorysá, věří mu. Musel si přiznat, že se mu také a hlavně nechce do Prahy.

A pak, chtěl být chvíli sám s neobjevenou Amerikou. Cítil, že civilizace na tenhle břeh nepatří, je nakaširovaná, bez kořenů. Chce jet dál, ještě kousek, než tuhle náplavu spláchne Pacifik. Než se tu zas budou rozhlížet Aleuti se sobím spřežením. Tenhle pocit v Americe sílil.

„Kdybys chtěl vidět přírodu, zajď si do Redwood Parku, nahoru. Nejlépe po ránu, když se teprve rozestupuje mlha nad oceánem.“

Ano. Vyčistit si hlavu. Bez ostatních lidí, pašeráků a Čechů. I když... i oni mu doporučili, aby se zastavil právě v Bolinas, poslední enklávě zlotřilé emigrace a vyžilých hipsterů.

„Zeptej se na Vincenta. Je to malíř, každý ho tam zná. Zeptej se na Ilju Němce.“

Vybral si Chevrolet Cruze v půjčovně Enterprise Rental na Monroe Street, kde kdysi bydlel Dashiell Hammett. Jen kousek od místa, kde Brigid O'Shaughnessyová oddělala Milese Archera, partáka Sama Spada v Maltézském sokolovi. Betsy u nich měla slevovou kartu a on se viděl ve starých detektivkách drsné školy.

Doky, jeřáby, továrny. Zátoka tlejícího moře. Vrakoviště a drtičky automobilů. Ven z města. Zpočátku předjížděl auta se surfovými prkny na střeše, jízdní kola ve vratkém upevnění. Překvapivě snadno si zvykl na automatickou převodovku. Potom zbyl na cestě sám, jen občas ho míjel mohutný trailer, dálniční koráb s obrovským chladičem ze stříbra, sarkofág Jana Nepomuckého.

Hlídač majáku

Bolinas je pustina na konci zlaté horečky. Dřevěná průčelí, patrové domy podobné prázdné bonboniére. Polovina z nich má zatlučená okna. Všechno zbudované narychlo, dočasně, páté přes deváté. Obrysy nejasné, ráno se všude válí šedá a zlatá mlha, která dává domům přízračnou neukotvenost. Trvá to celé dopoledne, kdy atmosféra neodráží světlo, nýbrž ho nasává, a náhodné předměty probleskují chorobnou luminiscencí. Když člověk neví, kde přesně stojí, neví ani, kým je. Neznají tady podzemní kolektory. Řady izolátorů pamatujících Bellův telefon hřadují jako ptáci na sloupech spojených tlustými dráty. Ale nic se nepojí s ničím. Zaprášené sykomory s podzimem mění barvu.

Lidé pijí na ulici. Pivo neschovávají, je to rezervace netečných rockerů. Zestárlí hippies, zchátralí, vrásčití s dlouhými řídkými vlasy, vyšeptalí zetlelým ekoterorismem; skanzen zmizelé kultury. Země končí v moři, rozežraná skála se svažuje do kapalné hranice časových pásem. Tady vysypali do vody popel Janis Joplin. Tady tábořila česká družina a druhdy i potouchlá arizonská pěnice, která ho tak záludně zaúkolovala. Ospalá Beverly a její předbalené emoce, anděl s černými křídly.

V ulici sedí na ráfkách poslední mikrobuse VW omalovaný mrtvými symboly flower power. Hausbóty utopené v černé zátoce hořící zeleně. Mír, buddhismus, volná láska. Všechno rezavé; patina vyhaslého šílenství. Kolem běhají bezprizorní psi fetáků. Rezidenti strhali dopravní značky. Nestojí o cizince, tím méně o zástupce zákonné moci. Jsou to květinové děti v důchodu. Trosky hédonistů

velikých šedesátých let. Živí se deputátní výpomocí a rychlenou zeleninou s pastelovými účinky.

„Já nejsem transvestita,“ řekl mu člověk na vysokých podpatcích, ve květované blůze, s vrstvou make-upu a třeskutou červení v řídkých vlasech. „Transvestiti jsou v Trinity. Já jsem *cross-dresser*. Jmenuju se Drag.“

„To je pěkné,“ odvětil Richard, „ale ptal jsem se na Vincenta.“

Zdálo se mu přirozené, že se tu všichni znají. Zastavil u prvního muže, který sypal do misky psí žrádlo (psi byli všude).

„Vincent? Má ateliér támhle za hospodou. Ale nosí nemožný košile.“ Znělo to jako varování.

Malíř přicházel dřív než majitel baru, vytáhl z kumbálu štětce, stojan a barvy, vzal si z chladicí skříně pivo a pracoval na zápraží. Pozdravil se s Richardem. To mě těší, že jsme Češi. Mohlo mu být šedesát. Na sobě měl opravdu nemožnou košili, jakousi těhotenskou rubašku zapatlanou od barev – pobryndaný Maxim Gorkij. Na pohled se nacházel v posledním stadiu několika nemocí, které si navzájem nechtěly ustoupit a udržovaly ho tak při životě.

„Vackova mladá? Jo. Byli tady. Spali u mě pár nocí. Ale pakovali se pryč, když se tu objevili tihle dva lotři. Možná se ten rapper bál, že si přijeli pro něho. To se spletl. Nicméně odjel i s holkou na sever. Říkal, že má kontrakt na album. Že bude nahrávat s Lady Woo-Doo.“

„Jací lotři?“ znepokojil se Richard. Už si zase zahrává se zákonem.

„No... Tobě to můžu říct, přijel jsi ze starý vlasti,“ řekl malíř a podal mu plechovku s pivem. Ukroutil si zelenou cigaretu a zahleděl se k pobřeží. Nad mořem stála mlha bílá jako velryba.

„Tohle byl Rolls-Royce mezi člunama. Commando Trooper, s centrovaným řízením, pontonový trup, námořní hliník špičkové

kvality. Můžeš ho spustit a vytáhnout na každém břehu, můžeš s ním do každého počasí. Nepotopitelný. Teda – pokud ho netorpéduješ pod čarou ponoru.“ Vincent si zapálil. „S tímhle člunem sem přijeli ti dva frajeři. Měli ho na traileru za terénním dodgem a to byla černá čtyřkolka, gumy jako traktor.

Šerif ze Stinson Beach ho má furt na dvorku, brali z něj pachový stopy, otisky – hovno zjistili. Češi to byli, jako my, jako on, René, co ho sháněli.“

Malíř ukázal na rozmalované plátno. Na stojanu měl nedokončený portrét muže s pohledem pohrdavé výzvy. Muže, o kterém bude řeč.

„Jednu chvíli byla v Bolinas česká enkláva, samí druggies. V osmačtyřicátém utíkala elita, po osmašedesátém chuligáni. Ale v Americe všichni zkrotli. Viděl jsi je tam v Oaklandu. Zběhli od praporu. Vyměkli. O těch sokolících už vůbec nemluvím. Ti věří na Rukopis zelenohorský i na Masaryka. Na jednapadesátý stát. Ono to vyjde nastejno. To jsou sešlí milionáři, kteří investují zbylou ješitnost do velkých dějin, nebo si to myslí. Bojují staré bitvy. Rádi by ještě udávali komunistické agenty výboru pro neamerickou činnost, ale ten už neexistuje. Na ty my kašlem. Zůstali jsme tu dva, Ilja Němec a já. Ilja má autodílnu dole u vody. Je to rasista. Nemá rád sionisty a expresionisty. Jenže už pomalu nemá co opravovat. No a René,“ ukázal štětcem na plátno. „Ten je na ostrově. To je šlechtic.

Tihle dva frajeři byli jiný než my tady. Opravdoví lotři. Na těch bylo vidět, že mají za sebou nejednu neplechu, že je to nepustilo a že jsou *up to no good*. Proto se tak dlouho vyhýbali policejní zemi, jako jsou USA. Proto když zdrhli z Česka, volili domény britského společenství, australský pasy. Pašovali semtex a René nejspíš taky, protože byl minér.

Hledali ho a našli. Možná nedržel basu, nebo jim dlužil. Možná byli cinklí, bolševický špióni. Takový ty vychcaný oči, oba je měli stejný, šedozelený, nikdy je nesklopili, ale ujížděli s nima do strany. Jo a v tom jejich autě jsem zahlídl flintu, brokovnici, co nosej syndikátoví hitmeni. Měli tuhleto auru nihilismu, prorocký figury devastace – jako kdyby Sid Vicious prošel Vietnamem. Kdežto náš René – říkáme mu náš, i když ho ve vsi dva roky nikdo neviděl – náš René je nad věcí. Je to silnej chlap, ale žádná svině. Emigrant na druhou. On prostě nesnáší žádný establishment.

Jsme tady deset mil od San Rafaelu, ale tahle komunita je sama pro sebe. Samej *hophead*, *junkie*, *schmecker* – jak to říkáte u vás? Smažka? To jsou environmentalisti z podstaty, že jo, makovice, travička zelená, *Strawberry field addiction*. Mírumilovní rebelové, a chtějí pracovat na ozdravení habitatu – jenže to René nechtěl, nechtěl žádný davový hnutí. Šlo mu o individuální postoj. Říkal, že těm feťákům síla nevydrží, býložravci nakonec šelmám podlehnou, a nechal si přidělit ostrov – Murex Cove, součást Farallones National Marine Sanctuary. Je tam maják, který dávno nesvítí. Je tam původní flóra, motýli, ptáci a chráněný mušle, po kterých se ten ostrov jmenuje. Jediné naleziště mimo tropy, a René se rozhodl ho udržet nedotčené. Aristokrat, který chce hlídat přírodu z estetické nouze. Podal si žádost do Sacramento a dostal ostrov jako správce parku, protože mu uznali diplom ze zemědělkyně v Suchdole. Je to dvacet mil odtud, a když není mlha, můžeš ho vidět.

Privatizace majáků jim dává americkou pointu – *vacation homes*. Je to velká móda. U Reného se jedná o něco jiného. Jeho maják je zvednutý prostředníček. Zhaslý ka-ta-dioptrický hranol; sám nevím, co to je. Světelný dosah nulový, osvícenský nedozírný. Jednou za rok nahlásí počty papuchalků, dostane příspěvek na psa a nazdar hodiny. Nechce ani elektrickou centrálu, má větrník a generátor. Nechce

člun, na jaký má ranger nárok. Jezdí na kajaku. Klidně dvacet mil přes moře. Nic od nikoho nechtít, to je jeho krédo; silnej osamělec. Jediny, co chtěl, abych zapálil ten signální oheň, kdyby se po něm ptali, protože nemá ani telefon. Nesnáší mobily. Nesnáší počítače. Nesnáší kreditkarty. To všechno zanechává slizkou stopu a krade duši.“

Něco podobného říkal McLaren a přitom byl na opačném břehu.

„Čuráci si evidentně naběhli,“ pokračoval Vincent hezkou češtinou, ale bylo znát, že po letech strávených v cizině necítí její šťavnatou sílu. „Já netvrdím, že René klade minový pole, vole. Já říkám, že je to možný, protože má ledek, má chemikálie a všechno.“

Richard se zadíval na portrét člověka, o kterém byla řeč. V pohledu byl výraz jakési konečné konfrontace, odmítnutí všech iluzí, hnutí a ideologií. Oči jako by druhého propalovaly. V pozadí safírové moře, purpur ostrovů.

„Jsou lidi, nevím, odkud se berou, a těm už je všechno jasný. Proto ho maluju.“ Malíř se napil piva a přičinil štětcem pár doteků. Moře opouštěla světélkující mlha, mosazné nebe žhnulo k neukrocenému pobřeží.

„V noci po tom, co ti dva odpluli, se z ostrova ozval výbuch a po týdnu moře vyplavilo kormidelní kolo, kus paluby a záchranný kruh s nápisem BEROUN – tak se jmenoval ten jejich dělovej člun. Oni mě na něj pozvali, než se k ostrovu vydali. Lili do mě kořalku a vyptávali se. Tvrdili, že jsou s Reném kamarádi, že spolu začínali v Perthu, když utekli do Austrálie a kutali spolu; ukazovali mi společný fotky ze zlatý štoly a mohla to být pravda, ale já jim nedůvěřoval, protože proč by pak tady byl René zašitej, proč by mi říkal, ať zapálím vatru na Seapoint Head, kdyby se po něm někdo sháněl, hlavně takoví okoralí žoldnéři. Popsal mi je. V Austrálii prý shodili na jiný zlatokopy výdřevu, normálně je zabili a okradli. Jestli prej nevím o těch škeblích na ostrově, ptali se – a mně to bylo

najednou jasný, protože kvůli těm René ten ostrov hlídá. Obsahují červený barvivo, desetkrát dražší než zlato, a je to jediný naleziště v severním Pacifiku. Žijí v odlivovém pásu, v loužích mezi skalami. Barva se aplikovala na královská roucha a na plášť veleknězů v jeruzalémském chrámu. Jsou samozřejmě světově chráněný a těch pár, co se oficiálně vyloví, se používá k retuším mistrů ze třináctého století. Murex, to si pamatuj. Takže jsem zapálil signální oheň, aby poustevník věděl. A v noci z ostrova zahřmělo.

Ti dva se už nevrátili. Po čase přijel šerif ze Stinson Beach a obcházel to auto, protože ho měla v registru FBI. Ukazoval fotky commanderu a těch dvou suspektů. Ptal se lidí. V Americe je to samej udavač, mladej národ, naivní, lidi si myslí, že vláda je opravdu jejich. Žalujou a považují to za vlastenectví. Ale ne tihle tady. Tihle fetišci se naučili policajty nenávidět, když je chytali po celý Marine County a zavírali kvůli blbýmu gramu maruny na noc do vazby s obrovskejma negrama, opravdovejma lotrama, který jim projevíli tolik přízně, že ti hoši měli ráno natrženéj svěrač a přední zuby vyražený zezadu.

Takže šerifovi o murexu ani o troskách nic neřekli. Třeba by se na nich našly stopový prvky semtexu. Hopheadi krčili rameny a tvrdili, že s takovým člunem mohli ti dva dojet až do Seattlu. Tady jsou na dně geologický vrstvy, který se stahují z celý Severní Ameriky do uzlů jako křečový žíly, někdy provedou tektonickou gymnastiku daleko v moři a ta zatočí i s komandýrem. Takový komorní tsunami.

„To byste ty vodáky mohli hledat až v Kanadě,“ říkali. Šerif tomu asi chtěl věřit – co mu taky zbývalo – a vrátil se do Stinson Beach přeptat se nějaké Pamelý v červených plavkách. Ta bude sdílnější.“

Vincent dopil pivo a přimhouřil oči s pohledem na vodu. Na portrétu hlídače zhasnutého majáku svítily odlesky posledních

dotyků štětce. Slunce stálo nad nimi. Pára zmizela. Moře jako tepané stříbro.

„Včera mi René poslal kouřový signál, všechno v pořádku. Takže to zůstalo mezi Čechy.“ Malíř se podíval na cigaretu a típl ji o vlhkou paletu. „Ale je tu krásně,“ usmál se křivě. „Civilizace tady končí. Dál na západ už to nejde, dál už je východ. Ti tvoji lidi jeli na sever. Fort Lakota.“

Fort Bragg

„A vezmi jí tuhle panenku,“ uložila mu Betsy. „Ať si uvědomí, že je ještě dítě. Že na ni myslíme.“

Richard si prohlížel mrkáci pannu. Nebyla to Barbie. I tak moc oduševnělosti nepobrala. Když ji obrátil hlavou dolů, zazpívala Happy Birthday.

Přespal v ateliéru. Od malíře dostal souřadnice nahrávacího studia uprostřed lesů na východ od Fort Bragg. Ale i ranního jointa. To byla chyba. Byla to mocná tráva. Všechny ty detonace, ostrovy cizinecké legie, ozbrojenci, vysypaný popel se mu vracely. Pocity sahající od sopečných erupcí Mount Helen k zámořským meditacím prostupoval doznívající neklid. Pára nad vodou se znovu nechtěla trhat, pestrobarevné chvíle potemněly. Včerejší lyrická mlha byla dlouhá můra. Osoby posledních dnů se rozpouštěly ve virtualitě, ale on ještě nebyl připraven vyměnit svůj příběh za uspokojení. A starší minulost se vnucovala jako nasvícená výloha se samým šuntem a trapnými situacemi – bože, tohle jsem skutečně řekl, tohle jsem dělal!?

Míjel benzinové pumpy, vyhaslé majáky, městečka – zaměnitelné krabičky od zápalek. Opuštěné sezónní domy nad příbojem, vražené do útesů. Kostky vysypané nahodile z kalichu hazardu. V Americe prostě nejsou rodinné domy podsklepené. Nejsou tu dějinné vrstvy, jenom povrch. Stavby i lidé jsou zatvrzele zvláštní, záhadné, cizí, Amerika má zkrátka jiné stavební normy.

Nic není kýč. Roztomile oblečení deliktní černoši jsou toho důkazem; zelené bermudy, tenisky, sako a motýlek u krku. Je to hračkárství – včera dřevěné nebo plastické, dnes digitální,

odlidštěné, virtuální – supermani poletují jako pterodaktylové v kulisách kácejících se mrakodrapů, v dalším Armageddonu, až už si nikdo nevšimne, že je skutečný – nic nezbyde, jen znovu obnažené druhohory. Koprofágy dinosaurů z jejich vlastních disneylandů.

Hlídač majáku: jediná svoboda spočívá v izolaci? Dřív se ho po marihuaně zmocňoval hlad a smích, teď ho svírala paranoia. Zdálo se mu, že se silnice zužuje. Že proti němu vyrazí nákladák a on nebude mít kam uhnout. Vzal to jako varování. Zastavil na krajnici a šel se projít. Mrkáci pannu, která připomínala kterýsi horor, vzal s sebou. S nejasnou myšlenkou, že ji odloží a zapomené. Nesouvisle mu blesklo hlavou, proč lidé páchají sebevraždy v cizině. Méně tam toho opouštějí.

V pohledu od silnice měl oceán nehybný, dřevěný povrch. Zblízka nesl zbrázděnou texturu připomínající nevlídný kardiogram. Proděravělé skály podobné lidským postavám vystupovaly z příboje jako solí rozežrané vdovy, které tu čekají neznámou dobu na muže ztracené někde u Kamčatky. O kamenná prsa se tříštilo řídké mléko; vodní živel-znak nelidskosti. Krajina tak předpotopní, že pohlcovala obraz známého světa a po chvíli údivu vytvářela nový, hrozivý. Neměl spát u malíře. Zfetoval se před jízdou a ještě to trvá. Kdepak *shore of dreaming*, kdepak *l'orée du songe*. Kdeže pláž playboyů slámových vlasů, Beach Boys a bílých zubů. Mělčina marného chrlení velryb uvízlých v odlivu.

V dálce mezi dunami se pohyboval hledač naplavenin, zapomnětlivý rybář, rozespálý tulák. Našedlý písek, ostrice, rackové, zdušené slunce v mlze. Želva se pokouší souložit s rezavou helmou, kterou tu nechal neznámý motorkář. Zasyčí zklamaně a sune se dál. Tohle není Malibu. Zanedbané pobřeží severní Kalifornie vypadá jako kráter, studená poušť, rozbitý pleistocén; střep láhve

v písku jako promarněná hodina, strašidlo ztraceného dne, ba života, které se dochvilné zjevuje alkoholikům na stará kolena. Krajina odcizení. Na pobřeží měl stálý pocit, že to, co zažívá, není skutečné, že se pohybuje v sevření halucinogenního stavu, kterému nelze uniknout. Nebyl to sen, spíše ospalá nespavost. Není to hřích, vzdálit se tak daleko od domova? Donedávna to bylo zcela nemožné, nešlo cestovat, pokud člověk trvale neemigroval, tedy nepřestupoval hranice v dědictví mu dané. Nebo nebyl „cestovatel“ jako Hanzelka a Zikmund, kteří se obětovali, aby všem ostatním ušetřili cestu (nemusíte nikam jezdit, viděli jsme za vás). Projel Jihozápad v toxickém oparu, na hraně zákona; nakonec se to nezdálo delší než cesta z Dejvic na Vinohrady.

Toulky v oblastech citů končily dříve u učitelky z lidové školy umění. Hloubky a kamenné útvary na mělkém okraji oceánu mu čím dál silněji připomínaly Beverly. Přitažlivost a nebezpečí. Znepokojivé bodnutí. Zajetí klamných iluzí a cesta na šikmé ploše. Jako by se to podmiňovalo. Už zase koupil zajíce v pytli. Určitě zas něco pašuje. Jaderné palivo, obohacený uran, plutonium v mrkací panně! Horečně otevřel hračky záda, ale našel jen hrací strojek na baterky, prach a vítězné bakterie.

Z prožraných rukávů zčernalých solných sloupů vylétlo hejno skřivanů, čiperů špatného svědomí. Či je to drozd, kterému říkají posměváček, *mockingbird*.

„Severní Kalifornie oplývá krásami přírody, tichými lososy a konopnými plantážemi. Uvidíš vrtulníky protidrogové brigády. Hledají ilegální pěstírny. Někdy se tam střílí. Ale jinak je tam krásně,“ uklidňoval ho Vincent. Připomínka povýtce neubrala na manických depresích. Pořád si zvykal na to, že bloudí zemí, kde není možné nepřekračovat zákon. Doznívající marihuana kreslila nesouvislé vidiny, zneklidňující obrazy, alchymizovaný thriller.

Žluté úsměvy Mexičanů, kárávé skřipce zpozdilých vlastenců. Peyote bylo veselejší.

Svlékl se a vešel do moře. Udělal několik temp ve studené vodě, hlavu ve válcích překocené hmoty. Co kdyby bylo vody až k Japonsku jenom po kolena? Co by se změnilo? Stejně by nedohlédl, stejně nic neviděl, stejně nedoplaval, nedošel. Nějakou dobu zimu necítil. Ulehl na záda v příboji a nechal se omývat oceánem. Vlny přicházely nepravidelně, explodovaly a ustupovaly. Svlečený do dětství, zalykal se, nacházel radost. Záplava bodavých křišťálů. Paranoia odcházela. Umytý, oholený písek. Světlo chlazené větrem. Brouzдал ke břehu. Cítil se lépe, byl čistý. Osušil se tričkem s kočkou a pak si ho oblékl. Posadil se do trávy nad čarou přílivu, zapálil si cigaretu. Mlha se rozpouštěla, skalnaté útvary svítily pyřitem. Spatřil včely na slunci. Vytržená vteřina, která obsahovala vše, co bylo před ní i potom. Chvilkové prozření, které si bude pamatovat, ale stěží ho unese dál. Celé to dopoledne se vlastně nevyznačovalo ničím zvláštním, ale zapsalo se svou silou tak hluboce jako součást jeho samotného, že si už cestu, ani další život bez něj nedovedl představit. Beverly, ta mrcha. Okamžik vnímání se nalévá, zlomek času se rozšiřuje. Není to dnešní den, ale každý den, není to tento podzim, je to podzim sám. Je to západní konec Ameriky a latinkou psaného světa. Je to on sám zbavený vznětlivosti. Přivlastnil si kontinent. Umí ho přeskupovat a sebe v něm. Už se bez něj obejde. Bude si to připomínat, až ho zas přepadnou obavy. Není někdo jiný, teprve teď je svůj. Není to zpozdilost.

Uvědomil si, že se v nové zemi a novém zadání stále něčemu a někomu podřizoval, podvědomě se kázní. S drogou nebo bez ní, pořád měl pocit provinilce, kterého táhnou před porotu. Cestoval pod cizí vlajkou. Možná zbytečně. Možná to někdy neškodí. Přestával se bát. Těší se domů, nikdy už do žádné ciziny nepojede.

Doma má všechno, co potřebuje, zavře se ve svém Královci, ani se nehne. Pod sebou cítil zřetelně geologické desky, kterak se nasouvají rychlostí jednoho milimetru za tisíc let. Nebyly o nic pomalejší než křivé spirály racků nad pěnou zbělených vln.

Otřepal se. Jestli tenhle patos není jen druhotným důsledkem marihuany. Silná, sentimentální intimita. Dříve to býval nepřítel smích a hlad. Ale od jisté doby mu matka připomínala, že by se ráda dočkala vnoučete. Že už má léta. Že nelze jen poletovat.

Panenka se na něj usmála. Odnese ji zpátky do auta. Nasedl a vyrazil dál, k úpatí našedlých hor. Jako by si předtrpěl nové zadání. Ostatně co je na něm riskantního? Co by se ještě mohlo stát? Vrtulníky? Zločinný rapper? Pocítil vzrušení novosti ze staré krajiny. Z rychlosti auta. Z dekompresní kabiny.

Fort Bragg. Dojel k malebnému motelu na kraji města s ochotnou recepční a obdržel bungalov obklíčený cikádami za \$ 39 plus minus místní taxa. Ráno dostal džus, kávu, volská oka, *sunny side up*, a mapu zbytku Kalifornie.

„Pojedete po jednadvacítce, na severovýchod,“ vysvětlovala mu slečna, „až do Shasty, tam sjedete na Walnut Trail, a pak ještě padesát mil. Je tam ukrytá odbočka. Končí až v Oregonu.“

Pumpy zmizely, dvě stě kilometrů žádnou neviděl. Okreska do hor začínala u křišťálového jezera v městečku Whisky Town. Sympatický název předznamenával podezřelou cestu s kameny a výmoly. Stromy se spojovaly, čekal jen, že ho každou chvíli nepustí dál. Vegetace působila věkovitě, předlidskou kvalitou. Kdejakou sekvoji tady by mohli prorazit jako vjezd pro auta. Krajkoví stínů střídala hotová tma. Dezolátní terén pokory, umenšení. Vzduchové kapsy mrtvého ticha. Krajina sebejistá a samozřejmá, která ho plnila přesvědčením, že tu byla před lidmi a bude i po nich. Znovu zjišťoval, jak si v liduprázdné přírodě, mnohem víc než ve městě,

člověk uvědomuje, že se nachází v cizí zemi. I neznámí lidé jsou alespoň ze čtvrtohor.

V pustině, podobně jako se povaluje spousta pokladů na zapomenutých ostrovech, vyrostle naplano množství borůvek a hub na místech, kam se nikdo nevydá. Každou sezónu už po tisíciletí přijdou vniveč. Pustina je neekonomická. Je netečná. Chvílemi tak nevlídná, až ho napadlo, že svět skončil, ale jemu to ještě neřekli. Na mapě spojovala Rock and Fish Road dvě větší silnice, ale čím dál víc přestával věřit, že k té druhé opravdu dorazí. Zdála se nekonečná; loubí neprůhledných stromů, díry, prach, rány kamenů do spodku auta. Napadl ho pražský deševák. Ten by se v pralese rozsypal. Ne tak Chevrolet Cruze. Jel takhle dvacet mil krokem a celou dobu čekal, že cesta skončí u nějaké ohrady a bude se muset vrátit.

Obavy vyvažovala částečně radost z divočiny. Až bude země úplně pokryta signálem mobilních operátorů, nebude už kam uhnout; všichni lidé očipovaní. K čemu mech na severní straně stromů. K čemu lesní moudrost.

Konečně se objevilo nebe, travnatá pláň. Byl vyklepaný, otupělý, zapomněl málem, proč sem jede. Za sebou měl osm set kilometrů a deset hodin v autě, před sebou utěšenou scénu obděláné země.

Homer

Pastorální krajina se rázem stane zlověstnou, když se v ní objeví narušitelé. Studio vypadalo jako oprýskané konvenční centrum, sportovní hala, letecký hangár. Nejvíc připomínalo arénu kohoutích zápasů. Vedle stála třípatrová budova s nápisem Cupid's Hotel vyvedeným černými písmeny westernového litografa – Plantagenet Cherokee.

Když přijel blíž, zavalil ho anonymní hluk. Tak dlouho jel nelidskou krajinou a tady se to hemžilo barvami desítek postav. Vigvamy posledních Lakotů stály vedle nákladáků s technikou, transformátory a kabely. Terénní motorky spřátelených dealerů, kterým tu říkají medicinmani. Letiště pro malá letadla. Červený vrtulník s logem nahrávací společnosti. Jiný menší patřil novinářům z Rolling Stone. Cadillaky velké jako převozní pramy. Pickup se psími miláčky na korbě. Ambulance plastického chirurga, gynekologa a zubaře. Kadeřnictví, hairstyling, vizážisti. Zaparkoval vedle dodávek za ohradou obytných přívěsů.

Všude se povalovala nedefinovatelná hudba. Nesla se z beden nahrávacích agregátů, od lidí, kteří posedávali před vraty, ve vratech a uvnitř, s kytarou, basou, saxofony. Profesionálové i doufači z okrajových doupat hipsterské popkultury si vyměňovali inovace v naději na nový kontrakt. Slyšel virtuózní postupy a riffy, staccato slonovinových kláves, kombinace a mesaliance. Slyšel Paganiniho hrát *Satisfaction*. Slyšel Chucka Berryho a jeho *tell Tchaikowski the news*. Chvilími se všechno slilo a znělo to jako hudba, která předcházela rozhlasovému oznámení skonu sovětských generálních tajemníků.

Viděl nejrůznější druhy lidí. Klauny v papouškovských kostýmech cinquecenta, fetišové outfity neurčitelného pohlaví, svatební šaty, církevní róby, masky mexických zápasníků. Na pohled si nepřekáželi, nevadili ani televizním štábům, které zabíraly sekvence interpretů s playbackem za zády. Myslel by, že se tu natáčí několik filmů, reklam a seriálů, ale měl se dozvědět, že všechen ten rozbahněný hukot se nakonec sestříhá do jednoho hitu, který má korunovat nové album.

Nikdo si ho nevšímal. Každý, kdo se tu pohyboval, sem musel nějak patřit, už jenom proto, jaká sem vedla cesta. S kočkou na triku ostatně vypadal jako muzikant. Lisa Fischer, sólově Lady Woo-Doo, svolala tucty producentů, skladatelů a textařů do studia na konci světa, kde se proberou možné permutace osob, které se na albu účastní. Drží je tady jako rukojmí v táboře trailerů a cateringových stanů. Jsou přep placení a dopouštějí se nezákonností.

Muzikantské odbory by nedovolily další overdub. Soukromý farmář nesmí použít obilní pole k industriálnímu účelu. Pozemek je státní, tedy kalifornský a zahrabaný v nějakém sakramentském katastru. Dalším důvodem odlehlosti studia jsou složité zákony o autorských právech lišící se stát od státu a vykrádání jiných hitů; je to tu takové malé Guantanamo, nechybí ozbrojení strážci; daňový ráj mimo federální jurisdikci ve sklizených polích s konopím, sloužícím jako sousto, které lze předhodit mužům zákona, kdyby se chtěli zajímat o legální stránku věci. Ať se vrhnou na pole a hledají nastrčeného pachtýře, my máme klid na práci. Ať si popovídají s flotilou advokátů, kteří zde drží stráž společně s bodyguardy. Svaly na svalech.

Nezanedbatelnou část interpretů pak tvoří hledaní zločinci, stylově přesvědčiví a žádaní. Tohle bude zlotřilé album podle té nejnovější předpovědi marketingových analytiků. *The show must go on.*

Kupodivu snadno v tom mraveništi našel muže, kterého hledal. Poznal ho podle popisu, který mu dala Betsy, přestože na hlavě neměl ručník, ani nevypadal nadmíru zločinecky. Odysseus vrazil do svého Homéra – zažloutlá bělma, zlato v zubech, zlatý řetěz na krku, jaký nosí v Praze vlastníci autobazarů, gotické tetování. I tak ho matka oběti přibarvila.

„Hledám kočovnou dvojici v pokročilém těhotenství,“ řekl rapperovi u pódia. „Matka má starost o Rachel.“

Muž si ho prohlédl jako divné, v kraji nepůvodní zvíře. „Fuck...“, pronesl nedůvěřivě, možná s rasovou nenávistí. Zapálil si zelenou cigaretu a vyfoukl kouř přes rameno.

Richard doufal, že slyšel něco jako *factory girl*. Že si ještě zpívá. Ale třeba se mýlil.

„Dostal jsem peníze na cestu zpátky,“ dodal snaživě. „Vše odpuštěno. Jsem z Československa.“

Stearinový svalovec si ho prohlédl důkladněji. Projevil zájem. Statický dialog změnila dávka muziky z blízkého pultu. Muž začal rytmicky pokyvat hlavou a rozpomínat se. Podal Richardovi zapáleného jointa.

„Peníze se hodí. Já jsem Homer.“

„Já vím. Já jsem Richard. Potřebuju se napít.“

„Napiješ se v přívěsu. A holku si můžeš vzít s sebou. Já tu musím zůstat. Jsem u tří projektů v několika verzích – indie alternative, fringe, electropop fusion – ještě nevědí, co z toho zbyde.“

Domlouval se teď na malém pódiu, ve skupině barevných zpěváků a trombonistů, jedné z mnoha, jež měly poskytnout pozadí úhlavní interpretce, černošce v opnutých šatech s vyžehlenými vlasy, která tu stála na dlouhých podpatcích, sluchátka v uších, a luskala prsty v neznámém rytmu. Měla odbarvenou hlavu v odstínu pomočené slámy včetně obočí, vyčesanou do složité kon-

strukce biskupské mitry po vzoru Marge Simpsonové. Richarda nutně napadaly odstíny jiných oblastí níže po těle. Prýštila z ní velitelská autorita.

Černoši-muži měli naopak začerněné tváře, poněkud zneklidňující dojem. Asi tak chtěli parodovat bělošské zpěváky v minstrelských vaudevillech, kteří si černili obličej, aby vypadali jako negři. Taková „meta“ akce je nutně zvrácená a smutně komická. Na sobě měli keprové jízdní kalhoty, blejzry a košile Viyella – bez značky nejste nic a i zločinci nosí svůj přepychový cejch.

Základní tvorba se přestěhovala do hangáru, virtuální oblasti vzdálené spontánní hudebnosti. Producenti a zvukaři nahrají skladbu v několika verzích, přeskupí týmy, vymyslí jinou verzi a udělají denní playbacky. Mezi týmy v oddělených studiích se drží revnivost. Hvězda prochází kolem, sebere hudební pyl v tomhle studiu a rozsype v druhém. Teď vyšla na světlo denní a vynesla polotovar.

V určitou chvíli dala pokyn trojici tleskačů, muži se rozhybali v rytmu, tryskajícimu z mixážního pultu. Homer v huňatém majestátu šarlatového kožichu (na kožich není nikdy dost horko) postoupil dopředu a začal odsekávat své mantry.

Muž, který udělal z Betsy Vackové babičku, se proměnil v epileptickou krakatici. Držel nezjistitelný takt. Chrliče temného nitra, výrony nadávek a vulgarit chovaly pralesní fakturu. Homer se točil na patách, tleskal, podupával, blýskal zuby. Trhavé pohyby, tetanus tuhého profilu, zvrácený zrak. Zuřivý hlas, vycházející z lebečních dutin a zase z podbřišku, nesl evoluční podobnost se psím štěkáním. Bylo to naléhavé, uvěřitelné, nebylo to bělošské. Homer se o nic neprosil, bojoval; virtuóz špatných mravů. Běsnil na celý život a ústrky, kterými trpí on a jeho lidé – tady nebylo jasné, jestli zločinci, nebo obecně černoši (*my people*), aspoň tak

si to Richard dovozoval, protože i když rozuměl slovům, nechápal zdvojená podobenství. Jednotlivé výrazy měly několik významů, které platí v ghettu a nikde jinde. Byla to jednoduchá slova, krátká (ne)podstatná jména či slovesa, ve svém účinku mnohoznačná, uřvaná sprška vulgarit, vztekklých stížností a tepaných zlořádů. Slyšel metafory, slyšel zřetelně jeho kurvy a metakurvy svlečené do svých operativních součástek. Slyšel *shlong, dong, pecker, dick, tick-tack*. Slova tak naléhavá, jako kdyby bojoval za jejich zrovnoprávnění. Melodie, byla-li jaká, zůstala zlomená, neopravitelná, rozbité desky každé osnovy a za nimi pohled do pusté perspektivy. Nakonec se nějakou cestičkou v trhlinách tektonických vrstev vrátila do řečiště. Jen pod hladinou doutnal oheň, tušené magma, zpěvák dotvrdil předznamenání klíče. V závěru zaslechl slovo *amen*.

Musel si přiznat, že muž působí magneticky. V televizi by tak nevyzněl. Tohle bylo živé. Přitom se to do klipu ani nedostane. Z celé nadprodukce se skladba nemilosrdně sestříhá. Nesčetné obrazy pozadí, křoví těch hlavních interpretů, zůstanou zapomenuty. Změtená show polotovarů zmizí ze světa.

Steroidní chasník se uklidnil a zařadil mezi dva ostatní, jako kdyby právě nepředvedl číslo litého orgasmu. Vyčerpán hudební terapií, pohupoval se mráкотně do rytmu. Zavíral oči. Zklidnil se. Byl *cool*. I tak bylo zřejmé, že to není člověk do harmonického vztahu a společného stárnutí se středostavovskou dcerkou, natož se středoškolačkou. Že by těžko mohl žádat o novomanželskou půjčku.

Vystřídala ho hvězda Lady Woo-Doo, kyprá a elastická. Obehnutá ve fosforových šatech tisíce diamantů našlapovala dráždivě kolem trojice sboristů, přistupovala k nim neřestně blízko, nabírala je ztopořenými bradavkami a vrtěla klenutým pozadím

se zelenými flitry. Z hlasivek táhla sytý tón soulového, ba soulového prožitku. Černá barva svádí k alegoriím a muži se klaněli jako tři králové. Zabíraly je čtyři ruční kamery. Plynulý rytmus. Toxický soprán Lady Woo-Doo stoupal a klesal z výšek do jemné linie. Skladba působila jako osobní vyznání, produkt z masa a krve, který má zákonitou logiku. Bělostný úsměv, výron černého mléka. Za ní se zvedala sekce trombonů k nebi a zase ometala zem pod sebou, smyčce kmitaly trhaně zleva doprava, blýskaly, zatahovaly se a vytahovaly v jakémisi úporném, křečovitém koitu.

Lady nevypadala jako komerční produkt, i když působila navýsost profesionálně. Opouštěly ho předsudky a nedůvěra, jež choval k showbyznysu. Za tímhle musí stát niterná upřímnost, horké a naléhavé libido. Z prostředí domácího zneužívání ze sebe udělala obraz sex-appealu a moci; další uvěřitelná varianta na americký sen *from rags to riches*; tak to alespoň prezentuje tiskový mluvčí. A spojení rappera s katedrálovým obloukem procítěného zpěvu působilo soudržně jako tovární odlitek. Svařená konstelace černých hvězd. Pokud z ní v nahrávce něco nechají. Pokud nechají právě tuto verzi oproti jiné, čistější z hangáru. Neboť song musí být pevný jako industriální výrobek pro nákupní střediska, stadiony, letiště a kreační tanečnic o přestávce Super Bowlu.

Homer ho zavedl do karavanu za hangárem. Na tlustém gauči seděla zaoblená Rachel. V sedmém měsíci? Homer na ni ukázal jako na věc a vzal si z ledničky plechovku s pivem. Dívka nevypadala smutně, jenom rezignovaně. Odložila barevný časopis a prohlédla si návštěvníka. Zrak navlhčený nevinností. Podobná matce. Převzala panenku s věcnou samozřejmostí jako legitimaci zachránce.

Mluvila nespisovnou češtinou dcery, která nechodila do české školy, řeč zná od rodičů. Ochotně si postěžovala jazykem, kterému černý monoglot nerozuměl, aby viděl, že existují jiné světy.

Rapper ji zranil, bezuzdně nabral na rohy a potom setřásl (jeden z jeho textů). Ne že by se o ni nestaral, ale má už jí dost a ona jeho taky. Je to federální lotr. Prodává drogy a načerno vypálená dévédéčka v řečových mutacích pro všechna etnika v Kalifornii. Ráda svolí k návratu k matce, pokud ji otec nevyhodí.

Richard ji ujistil, že dostal veškeré záruky. S návratem marnotratných dcer má osobní, ba intimní zkušenost a napevno ví, že ji oba rodiče rádi uvidí.

Homerovi mezitím opakovaně pípala černá vysílačka, pokaždé ji zamáčkla a nevšímal si jí. Teď zřejmě volající došla trpělivost, neboť do karavanu vrazila obrovská produkční s podobnou vysílačkou v ruce.

„Kde vězíš? Proč to nebereš?“

„Mám obchodní jednání,“ odvětil Homer a ukázal plechovkou na Richarda. „Můj agent z Prahy (vyslovil tónem, který svědčil tomu, že slovo říká poprvé v životě).“

„Odkud?“

„Česko, dřív Československo.“

„Tschechia Motown? Pořád jsi pod smlouvou.“

„To s tím nemá co společného. Vozí mi matroš. Já vás představím,“ obrátil se k Richardovi. „Debora prodává lidi a muziku. Richard,“ ukázal na Čecha, „si přijel pro Rachel.“

Slečna produkční si ho prohlédla s věcnou zvědavostí. „Debora Pawelski,“ natáhla ruku.

Potrásli si rukou. Richard si na něco vzpomněl. Vyhrabal z batozu zapomenuté cédéčko od Futery. Měl jich několik. Hudebník v Praze ho požádal, aby je nabídl lidem z branže, bude-li mít příležitost.

„Tohle je demo nejlepšího českého jazzmana,“ řekl a podával Homerovi i produkční po výlisku. „Její pastorkyňa a Taras Bulba

ve funkové úpravě. Klasický originál zrovna dávají v newyorské opeře.“

„Kdo na to má copyright?“ zajímala se objemná žena. Asi mu věřila, když ho bral Homer vážně. Asi ho považovala za muzikanta.

„Dílo je už čtyři roky volné. A tuhle nahrávku posvětil budoucí tchán Hummer z Miami Dice,“ zalhal.

Leoš Janáček. Jméno skladatele zřejmě zaujalo. „Jenůfa... To znám. Atonický *gangsta rap*. Vesničani, vražda dítěte. Ráda si ji poslechnu. Tady se hraje všechno, Flying Steps tancují na Dobře temperovaný klavír. Ale teď musíme do studia,“ obrátila se k rapperovi. „Lady s tebou chce mluvit. Zůstane ta verze s tebou.“

Homer ukázal na Rachel a na ledničku. „Posluž si,“ řekl Richardovi. „A tady máš žeton na večerní party. Je to uzavřená společnost pro buzny, ale pozvaní estéti, *insiders* a muzikanti mohou být *straight*.

Jo, a neposlouchej ji,“ otočil se k Rachel. „Bude ti říkat, že je to hnus. Ale to se jí netýká. Jsou roztomilí. Mají málo dědiců. Žijí jeden pro druhého.“

„Je to sebranka,“ poznamenala Rachel, když odešel. „Muzika děsivá. Cokoli, co by mohlo vyvolat nějaký milý pocit, je zakázané. Řeknou, že je to *hoax*. Jsou pořád zfetovaní a nabití agresivitou. Všechno musí být zlé a útočné.“

„Mně se to zdálo dobré.“

„Mají, pravda, hudební sluch. Mají rytmus. To je v tom utvrzuje. Dávno nezpívají o bavlňě. Je to čisté zlo.“

Když je tak moudrá, proč si naběhla? Proč to ví až teď? Otázka nebyla namístě. Uvědomil si, že je to pořád dítě, teenager.

„Všiml sis jejich opasků? Přezky jsou značková móda, kmenový znak hiphopu. A taky zločinu. Mají upoutávat pozornost. Je to otázka prestiže. Je to příslušnost ke gangu.“

„Všiml jsem si už v Texasu – velké kovové kotouče nad poklopem: Def Jam, Interscope, Death Row...“

„Černouši je mají pozlacené a zdobené falešnými diamanty v nápisu BOSS. Homer začal tak, že v nich vynášel z fabriky skrze detektor nahrávky, které prodával internetové pirátské skupině Rabid Neurosis a na webovou stránku Pirate Bay. Ti mají nosiče pro filmy, muziku, software, pornografii, pro všechno, co se dá digitalizovat. Takhle zbohatnul a zároveň tu muziku studoval. Ostatní kamarádi a vynášeci nosičů si za ty peníze pořídili motorku, zřídili množírnu psů, koupili pistole. Když Homer doprodal, začal rapovat, jenomže ho mezitím stačili zavřít. Sešli se v jedné cele a společně vyšli na amnestii. Proto si říkají Amnesty for the Devil. A já byla blbá. Mně tohle všechno imponovalo.“

Kdy už bude konec drogám a zločincům? Projel čtvrtinu Ameriky a přitom se pořád pohyboval v bludném kruhu mezi kazateli a fetišky. Klížily se mu oči. Potřeboval se vyspat.

„Můžu se tady natáhnout?“

Vystoupení z klozetu

Když se prospal, byl večer. Odebral se do hangáru na dotočnou, kterou platil bohatý homosexuál, podílník studia, který přiletěl před hodinou další helikoptérou. Spolu s ním sponzoroval večírek muž ze Sacramenta, honorární konzul Beneluxu, šlechtic a masochista, oslavující nedávný výstup z klozetu. Přistál s horkovzdušným balonem pomalovaným barevnými pruhy duhového spektra. Jak jinak, Kalifornie je planetou prizmatického světa. V diplomatické poště přivezl kostýmy maškarního plesu, přivezl crack a tovární balení generické viagry. Další pašerák. Mezinárodní rozměr stvrzovalo i několik indonéských a čínských byznysmenů.

„Nebude se ti to líbit,“ zrazovala ho Rachel. „Homer mi o těchhle party vyprávěl. Myslím, že je to odporné.“

Pomyslel si, že je správné, když se osmnáctileté holce podobné věci zajídají. Myslel si také, že rapperova doutnající rasová nenávisť nerozlišuje mezi bělochy. Ale Homer si ho zřejmě oblíbil jako Východoevropana, muže, který nemá v rodině otrokáře. I když se ho nejdřív musel přeptat, kde leží Praha. Asi to nebyl tak špatný člověk, jak ho líčila matka svedené dcery, jenom děvkař a dealer. O důvod víc jít se na večírek podívat.

Homer znal hodně popových hvězd. Nepotrpěl si tolik na slávu, měl rád peníze (*money talks*). Byl trestaný zločinec, smál se silnými zuby. Zahrál si křoví v remaku westernu *Harlem on the Prairie*. Zahrál všechno a každému. Byl na turné s Milesem Davisem a dalšími globálními superstars, něco mezi gorilou a trumpetistou. Hrál už ve vězení, odkud vyvedl svůj sehraný tým. „V Americe můžeš být jenom vinný, nebo nevinný, nic mezi tím,“ vysvětloval.

„Střílej první. Je lepší, když tě dvanáct chlapů soudí, než aby tě šest neslo,“ a jiné postřehy ze třetí nápravné.

„Budeme jim hrát muziku z časů rasové segregace. Oni si při svých libůstkách potrpí na pochod svatých. Chtějí sklopené uši, chtějí Louise Armstronga. Jižanská šlechta, evangelická pruderie a k tomu gay pride. Kostýmy, obaly. V kulisách se dobře hřeší. Jsou to vyšší exekutivové ze Západního Hollywoodu, filmoví producenti, manažeři a ředitelé hudebních firem. Mají své chutě a dobře za ně platí.“

Při vstupu do hangáru oslnily Richarda paprsky světel procházející kostkou u stropu. Kulisy tady nabyly lesklou patinou šílenství. V laserovém prizmatu u vchodu visely zavěšené dudy, symbol lásky muže k muži; jak se na ně hraje? Skupina androgynních tanečníků pod nimi inhalovala bílý prášek. Pohledem na scénu zjišťoval, kterak může být těžké zůstat politicky korektní. Žaludek se vzpěčuje všem dodatkům ústavy, ale nesmí se to přiznat.

Hemžili se tu lidé, které přes den neviděl. Přiletěli většinou odpoledne. Byli nazí, částečně nebo úplně, pomalovaní barvami a zase chorobně bledých tváří, opásaní gumovými/koženými řemeny a pestrými podvazky s pštrosími péry. V šatech a oblecích byl jenom personál. Na velkém plátně běžel němý, ale výmluvný film s názvem Rovný banán. Na stěnách nejdražší fotografie slavného Roberta Mapplethorpa ležícího na zádech, z výšky mu močí do úst svalnatý černoch.

Homer se objevil na pódiu v cylindru s hůlkou, odpočítal čtyři doby a kombo ještě ráno zuřivých výtržníků začalo hrát pochod všech svatých. Ujařmení rappeři se spustili do hlubin archaického nálevu. Na sobě měli kostýmy jižanské tančírny – obleky odložené kreolským panstvem, hodní negři, strýček Tom – tak odlišní od dopoledních buřičů Lady Woo-Doo. Rapper předvedl, že je taky instrumentalista, a rozezněl kornet.

Světlo kmitalo, sílilo a konečně soustředilo na parket, zatímco nad muzikanty postupně zhasínalo, až jim tma nechala jen černé siluety. Lidé v sále začali tančit Lindy Hop, Black Bottom, Blue Balls, Red Buttocks. Kdeže rap. Kdeže funk. Tančili dokonce státotvorný Yankee Doodle – hlas nejsvobodnější Ameriky, jenž doma za režimu svolával rodiny k diskrétním přijímačům; Souzovy pochody Unie i Konfederace. Nescházel ploužák *What a Wonderful World* – Nádherný svět. Kilowattová nálož světla tavila svlečená těla v lepkavou směs bílého masa. Muži se tiskli k sobě, nespárovaní kroužili sólo kolem na hraně kráteru a mávali pažemi jako ptačími křídly. Odnárodný jepičí dav. Zjevně nezletilí číšníci, oblečení v jednotných rondonech a saténových krátkých kalhotách, v nichž se jim bouřily genitálie jako šlechticům na renesančních stélách (žádaný objem hýždí menší než objem hlavy) s bílými podkolenkami v těžkých oranžových botách stavebních dělníků, se proplétali scénou nevázanosti, uličkou starých mužů, z nichž někteří měli na sobě jenom lakové lodičky. Nazí, tlustí, vyzáblí, bledí, žlutí, holohlaví, tetovaní, s kelímky piva; vráscité šedé zadky, splasklá varlata jako vyfouklé balónky, zduřelé červené penisy s navlečenými kroužky z plastiku, a zase beznadějně atrofované. Snažili se chlapce polapit, šeptat jim do ucha něco horoucího. Soustředný dav připomínal chorovod z Dantova zvěrokruhu, ale nezdálo se, že by v tom byla domyšlená choreografie. Hostitel, onen belgický baron, hrál zlého psa, motal se po zemi na všech čtyřech a kousal je do nohou. Tanečníci s jehlovými podpatky do něj kopali, polévali ho pivem. Číšníci ho bili do hlavy, do nosu, do krve; smáli se jako rozpustilí cherubíni. Muž panáčkoval a držel. Místo zorníček zelený mramor slepce.

Nejspíš jim za to zaplatil, ale to Richard zapomněl a chtěl ho jít vysvobodit. Jako krajana z Evropy, který se musel splést. Do cesty se mu postavil jeden z celoplošně tetovaných biřiců, kteří zde

postávali v kožených vestách a holínkách, s rukavicemi a obuškami. Hlídali tu pravou morálku a čekali, až na ně přijde řada a bití nevinátek. Od začátku si Richarda nedůvěřivě prohlížel.

„Možná bys chtěl říct něco vtipného, ale humor je nepřítel sadismu,“ varoval ho se sadistickým výrazem. „Tady jsou oni ti normální,“ ukázal obuškem na scénu a poklepal jím o dlaň. Ze zpočteného davu se ozýval smích, výkřiky rozkoše, zmučené pištění. Ostré světlo tavidlo lepkavý hrozen v podobu mozečku ze školní jídelny. Těžko je něco podobného k vidění ve *straight* klubu. Muž si ho měřil od hlavy k patě – civilní džíny, tričko, tenisky – jako cosi nepatřičného, co tady nemá místo, možná přemýšlel, kterou část těla by mu nejdříve amputoval. Richard pochopil, že si vzal nevhodné oblečení, outdoorové. Že by měl jít za dveře.

Přelétl pohledem scénu. Mladiství číšníci se těšili obrovské nadřazenosti; piedestalizace sotva ochmýřené mládeže. Pomalu se svlékali v tanečním rytmu. Pyšné erotické objekty vědomé si své moci. Staří, o generaci dvě starší, se jim kořili, libovali si v ponížení, dožadovali se jejich zadků, penisů, rukama, ústy. Spouštěli se hladově na kolena. Cítil zápach drogy a tělesných tekutin. Mladický světec se měnil v idol zvrácenosti.

Musel teď opravdu odejít na vzduch. Trapné trpitelství trávicího traktu. Obrazy neznámé kategorie lze těžko přeložit do vnitřního porozumění, je to jen informace. Takhle to zkrátka dělají a je to normální. Mají to právně, ba ústavně ošetřené. Smluvní jednání mezi srozuměnými jedinci. Korektní zahrada pozemských slastí. Báł se zvracet, aby neporušil nějaký konstituční dodatek. Avšak legislativa těžko poručí žaludku.

Chtěl si představit něco podobného mezi muži a ženami. Marně se snažil vzpomenout si na podobnou heterosexuální krajnost. Dvouleté holčičky tady musí mít na pláži podprsenku. Chtěl být

tolerantní, chápavý, představil si sám sebe se stejnou inklinací, ale nešlo to. Vyzvracel se, zapálil cigaretu a styděl se za ně, za sebe, za to, že nechápe, že se mu to hnusí, že to má být normální. Nebyl to exces jedince. V hangáru se olizovalo šedesát lidí. Pokoušel se v tom vidět archetypální stvrzení mužství, antické Řecko, Eduarda Cupáka, ale nešlo to. Viděl fotografie Roberta Mapplethorpa a cestu do pekel, po které se muž vydal; média ho absolvovala, ale i tak bylo pozdě, Fausta neměl kdo zachránit. Tihleti nemají Markétky. Když umíral, vážil třicet kilo.

Richard sem dojel černým lesem, rozbitou cestou, která ho měla varovat. Většina ostatních přiletěla vrtulníky. Zase se rozletí do klimatizovaných kanceláří, do civilu, pod svoje zástěrky.

Pojistě době, kdy se cítil nejistě a otupěle, hudba dohrála. Muzikanti měli přestávku. Homer a ostatní vyšli ven. Zapalovali si cigaretu.

„Měls počkat na ty flagelantský karabáče. Na to, až ho zbičujou a pochčijou,“ zpravoval ho Homer. „Zlatý déšť a tyhle věci. *The pursuit of happiness* je zakotvený už v preambuli lidských práv. Takže ještě bude ukřižování a stigmata,“ dodal zasvěceně. „Dojde i na ty mladý buzny – *gazoopie, B&D – bondage and discipline*.“

„Myslel jsem, že sex je soukromá záležitost.“

„Samozřejmě. Proto existují veřejné domy.“ Homer uměl být i spisovný. V nápravném zařízení si dodělal maturitu.

McLaren by se tady křižoval s očima v sloup. Možná by střílel bez tlumiče. Ledaže by mu černocho vysvětlil, že ukřižovaný Kristus byl masochista. Něco měli společného biblista i otrlí muzikanti; v jistém smyslu projevovali naprostou kulturní imunitu. Jeden měl Gideonovu bibli a ve sklepě vagíny Judy Chicago, druhý prodával *Tijuana bibles* z produkce pornografického nakladatelství. *Pursuit of happiness*, idea štěstí přerostla v pouhé heslo. Je to barevná fotka z *Country Life*.

Černí muzikanti se smáli a rozprávěli svým zkratkovitým žargonem, *jail house rock*. Zase rozuměl slovům, nerozuměl pořádně významu. Slyšel výrazy jako *fuck Donald Duck*, *hot to trot* a podobně. „Fuck“ říkali častěji než Češi „vole“. Vlhčili plátky nástrojů. Pro ně to byl kšeft jako každý jiný. Nikterak se nepohoršovali, asi proto, že měli vlastní rejstřík, repertoárový i trestní. Byli to absolventi hudební přípravky v San Quentinu.

Homer si byl vědom, že Čech pořádně nerozumí, a chtěl ho dovzdělat. Vysvětloval mu, že *Uganda discussion* nemusí nutně znamenat summit kmenových náčelníků, nýbrž jistou rektální techniku. *AC/DC* je metalová kapela, ale také osoba bisexuálního zaměření. *Nuclear Greek* je orgastický anální sex. A jiné barvité obrazy.

„Ve Státech máme nejdelší nepodmíněné tresty na světě a přitom jediné, z čeho tě dlouhý trest vyléčí, je heterosexuality. Teplouš se člověk rodí, chlapečkem se stává. Ne že by to bylo definitivní, *they swing both ways*. Říká se tomu *turn the corner* – stát se bukvicí, a *Bambi effect* – zase se z toho vyhrabat a *go straight*.

Vyhazovači jsou *straight*, ti se zítra převlíknou a budou dělat ochranku Armádě spásy. Chlapečkové taky, respektive jsou pod obojí, *half-and-half*, najímání pod solidní agenturou, která jim chce věřit padělaný řidičák. I tak těma buznama pohrdají, občas některého zapíchnou. V mnoha okresech se to soudí jako sebeobrana. Dámské spolky jsou zděšené. Že by to mohly být jejich děti, že by mohly být *ambidextrous*.“

Slovník arci poučný. Kriminálně závadné prostředí je mu na téhle cestě souzené. Už se nedivil. Západní pobřeží je všehochuť. Potkával tady ostatně svěťice i padlé nymfy. Homer se může hodit jako slangový poradce, až bude překládat thriller z dějiště bordelů, černého a duhového zločinu.

„Něco bys pro ni měl udělat,“ vzpomněl si. „Tedy pro svoji rodinu. Cesta lesem by z Rachel dítě vytrásla. Mohl bys pro ni a pro mě zařídit transport vrtulníkem do Fort Braggu nebo do Shasty. Přidám ti na to. Odtamtud ji dopravím letadlem. Auto necháš ve městě s půjčovnou.“

Homer byl mačo uvízlý v dionýské pasti: pohlavní výboje, hiphop oblečení, běsnivá muzika. Typ, který obšťastní, obtěžká, opustí. Kdysi se zhlédl v basketbalistech, kteří tak lehce skórují a houpají se na koších; černí nadsamci. Neulpíval. Nechtějte po něm alimenty. Ale dítě nezapíral. O přepravu se postará. To nebude problém. Ráno požádá Lady Woo-Doo. Nebo Perkinse, toho majitele studia, který zaranžoval queer party. Ti za to nebudou nic chtít. Má s nimi kontrakt pamatující na všechno.

Ráno vypadala stodola, jako by se v ní stalo něco hrozného a vzápětí amnestovaného. Divný opar kolem. Jako kdyby to nebylo dávno, ale daleko. Na nic se neptal. Rachel měla sbaleno. Vzali je vrtulníkem televizního štábu, který letěl do hlavního města. Z Oaklandu pro ně přiletěl Vacek se sousedem čtyřmístnou cесnou. Otec ztracené dcery neváhal. Už se nehněval. Bude dědeček. Vše odpuštěno. Richard cestoval s nimi a pak přešel na hlavní terminál, odkud měl zabukovaný spoj do Milwaukee, odtud do Amsterdamu. Rozloučil se na letišti s Rachel a nechal pozdravovat matku. Vrátil kreditkartu, nic si nenechal. Ať se všichni přijedou podívat do staré vlasti. Ještě není úplně globalizovaná. Ať dají dítěti české jméno.

Konečně měl Ameriky dost. Cítil se opotřebovaný, umenšený. Ale i posílený, všechno zvládl. Před dvanácti lety absolvoval studijní program a strávil dva semestry v akademickém prostředí, vlastně si odskočil ze školy do školy, na stejné vlně uvažování,

v podobném prostředí a trvalé rozjařenosti porevoluční vlajkoslávy. Byl to dějinný, zároveň osobní přelom, ale nedocházelo mu to. Ne že by se na kampusu nic nekouřilo. Zejména asijsíť spolužáci sušili byliny, které se ještě nedostaly na seznam zakázaných látek. Ale Harvard v bostonské Cambridge a veslice na Charles River jsou pořád Nová Anglie s regentskou architekturou, bezpečná relikvie starého světa. Byl mladší, ničeho se nebál. Teď čekal v odbavovací hale s pocitem nejistoty. Divoký západ ho nenabil jistotou kovboje, natož terminátora. Cítil dál v kostech kontraband. Stopové prvky, provinění zažrané do batohu? Viděl provinění všude. Vinný nevinný, berte to šmahem. Doznívaly všechny alkaloidy západního pobřeží, překotné dojmy hudební, drogové, emigrantské a pohlavní.

Měl by se uklidnit, nic závadného nevez. Kolem projeli přednostně čtyři invalidé na kolečkových křeslech. Mimo kontrolu. Presumpce neviny. Vzpomněl si na McLarena, na výhody cesty lodí. Tady člověk postupuje krůčky japonské gejši do přístrojů a rámců, které do něho vidí, rentgenují ho a filtrují. Liturgická procedura se zástupcem Boha sedícím v prosklené kazatelně. Jednají s ním jako s dítětem, kterému není co věřit. Odloží bundu, boty, pásek, vyloží všechna svá kosmetická tajemství. Protihodnotou povoleného letu je nakonec šedivý obraz genitálií, jak je sám nezná. Zůstanou v cizích elektronických depozitářích, v neznámých sklepeních největší demokracie. Neboť bezpečnostní hrozby je třeba sledovat skrze digitální stopy a jejich stálým kombinováním. Věda obličejového kódování je zlatý standard bezpečnostního řešení tváře teroru, sociální třídění a algoritmus, jak oddělit přítele od nepřítele, *friend from foe*, ve sterilní testovací zóně mezi dvěma světy.

Rozhlédl se kolem. Červená fontána McDonald's, plukovník Sanders s bílými zuby a bradkou, strakaté čepice basketbalu, kšilty dozadu. Barevná všehochuť. Stejní lidé pak sedí přes uličku nebo dvě řady před ním v letadle, běhají palci po displejích, listují v časopisech. Někteří v oblecích ušitých na míru. Jako kdyby před chvílí nebyli svlečeni z podstaty.

Hodně se toho odnaučil. Dal by přednost cestě lodí.

III

LaCroix se hlásí

Ozval se LaCroix. „Slyšel jsem na tebe od Randyho samou chválu. Byl jsem za ním v Nacu. Jsi tam součástí mytologie. Zázračný nálezce vody. Pozdravuje tě. Ještě s nějakou golfistkou. Moc by tě chtěli vidět.“

Richarda ovanula euroatlantická touha i rozpaky. Aby tak byla těhotná. To ho dřív vůbec nenapadlo. Nesmysl, sexuální predátor je antikoncepční.

LaCroix se dále ptal, jestli už je zvon ulitý a připravený k zavěšení. On sám se do Čech chystá za tři neděle. Přijede s Marushkou a nechce vesničany zaskočit. Ať ho ohlásí. A jak se Richard má a co dělají poustevníci, které tak bravurně vytáhli z louže.

Z louže do bláta, postěžoval si Richard a svěřil se Američanovi se situací, ve které se ocitli. Ze slíbených grantů a nové knihovny nic nebylo, studnaři se rozpadli. Vídají se na řídkém pivu. Postěžoval si na Korselta, který je podvedl, odmítl jakoukoli odpovědnost za nepřidělení dotací a vysmál se i argumentům komunálního právníka Šofra.

LaCroix zbystřil a pozorně naslouchal. „Píšu si to,“ řekl. „Sjednej mi s tím člověkem schůzku. Promluví si s ním, až budu v Praze.“

„Pochybuju, že by se mnou chtěl mluvit. Od jisté doby se nám vyhýbá. Podvedl nás, ale z právního hlediska si na něm nemůžeme nic vzít.“

„Neboj se. Víím, kdo to je. Už se na něj dívám. Řekni mu, že s ním chce mluvit, týká se to jeho obchodů tady u nás. Vidím to v počítači. Uvidíš, že tě neodmítne.“

Richard zavolal do vsi, aby oznámil příjezd donátora, a dočkal se oboustranného překvapení. Kocourkovští zjistili, že na zvon zapomněli, že není hotov, zvonařská firma zkrachovala či co. Dál se nestarali. Zbývaly tři týdny, během nichž někdejší nástěnkář radostných pětiletěk projevil buldočí akceschopnost, horečně telefonoval, objížděl a psal a nakonec stačil zvon ulít kdesi u Brna.

Naštěstí. Obec se stačila připravit a přivítala Američany, jak se sluší a patří. Tlampače na návsi vzpomněly prvních májů a dožíněk pro změnu hlaholem fanfár Glenna Millera. Hasiči na hydraulické plošině zavěsili nový zvon do věže kostela a padesát vesničanů pod ním roztáhlo deštníky jako ve filmu od Felliniho. Začalo drobně pršet. Nevyhnutelně se připomněly loňské povodně a družstevníci se pokřivovali. První zvonění znělo rozpačitě, ale sousedé z okolních obcí později potvrdili, že ho bylo slyšet přes sedm lánů. Děkan ze Strakonice sloužil mši před plným domem a chovatel bílých arabů prohlásil dojatě, že Bůh je veliký architekt. Následoval zápis do kroniky, přípitky na radnici a posvícení.

Drobný déšť přestal. Stavěli předčasnou májku, pálili čarodějnice. Ať mají Američané radost. Děti družstevníků i zavilých sedláků se sešly v kulturním domě, kde hrálo kombo s příznačným názvem Brutus / Parta brusiče Karhana. Místní i přespolní pili napříč stranami, tančili barelový rokenrol venku i uvnitř a veselili se do rána, kdy za humny ležely třídně nerozlišené páry, všechny ploty byly cítit močí a Marushka LaCroix mezi žíněnkami a kruhy sokolů prohlásila, že to bylo lepší než Woodstock jejího mládí.

Po návratu do Prahy zavolal Richard Korseltovi, tentokrát z pevného telefonu. „Nemám, co bych vám ještě řekl,“ odbyl ho posledně byznysmen. Mluvil protokolárně, jako kdyby četl z rozsudku. „Tam, kde měla být knihovna, stavět nelze. Institut plánování a rozvoje

navrhl celoměstský systém zeleně. Je to biokoridor, táhnou tam ty žáby. Povolené jsou jenom obytné, smíšené a nerušící stavby, mezitím plochy zeleně, zařízení pro veřejnou správu; vy nejste ani to ani ono. Příroda je víc než knihovna, víc než poezie; je to i poldr. Artéské studny tady nepotřebují, natož blázny z chráněných dílen. Přednost má manikúra korporátního trávníku. Taková je situace, já nemůžu za to, že se určení pozemků změnilo a čerpání fondů zvrthlo. Byla chvíle, kdy jste peníze mohli čerpat. Vy jste ji nevyužili.“

Byla to hnusná výmluva. Bestie triumfovala jako po velké vodě v roce 1890, když si Staré Město rozparcelovaly klany Ornestů a Koulů. Od začátku tvrdil, že čerpání peněz je vázané na konkrétní, zejména stavební činnost a humanitární aktivity. K těm ale nemohlo dojít kvůli změně územního plánu, o které věděl. Že ty peníze jsou ve formě akreditivu, převody a výběry účelově omezené. Pak už nebral Richardovi mobil.

Tentokrát telefon vzal. Asi proto, že číslo volajícího neznal. „To jste zase vy. Je mi vás líto, ale opravdu nevím, jak bych vám pomohl.“

„Možná pomůžu já vám,“ opáčil Richard. „Máte prý problémy s hedgeovými fondy. Já tomu nerozumím, ale mám tady jednoho Američana, bydlí ve vile Vojta, jestli vám to něco říká. Je to taková luxusní chaloupka v Krči. Mramor, podzemní garáže, bazén, originály od Chagalla. Mám vám vzkázat heslo: ‚vysokofrekvenční spekulace‘. Prý určitě zaberete.“

„Odkud že je ten člověk?“ zajímal se Korselt po jisté odmlce.

„Z Arizony. Ruty šuty, břidlicový plyn a tyhle věci, ale je toho víc. Prý o vás slyšel. Zná nějaké lidi, společné známé. Jestli prý vám něco říká *black pool* Narita.“

Zaslechl bolavé polknutí. Potom: „To je v pořádku, přijedu.“

„Víte, kde to je?“

„Ano, vím. Budu tam za půl hodiny. Z jakého voláte telefonu? Odtamtud? Jo, budu tam.“

Vila sloužila zámožným lidem, kteří jezdili do Prahy na zájezdy. Byla to rezidence hospodských Hrnčířů od Palivce. Stála v zástavbě rodinných domů, ve stinné ulici sklenuté javory. V přízemí byla prosklená hala s kamennou podlahou, krbem, tmavými křesly a velkým stolem – nepravidelnou deskou z leštěné žuly, chtělo by se říci ozvučnou, jejíž barvu bylo těžké určit; v určitém osvětlení byla zelená, pod jiným úhlem šedá až růžová. Teď odpoledne odešla pokojská, zbyl tu neviditelný barman, který se vynořil mlčky, jednou aby přinesl led, podruhé láhev whisky a ztratil se. Marushka byla nakupovat ve městě. Za oknem zastavil taxík, Richard šel otevřít.

LaCroix přivítal Korselta vestoje, byl o hlavu vyšší než návštěvník, se sklenkou v ruce a s bílým kloboukem nehlučně na stranu. Netvářil se falešně, neusmíval se. Podal příchozímu ruku. Krátký stisk. „Napijete se?“ Bez úvodu přešel k věci a bylo na co se dívat. Takového jej Richard neznal. Pochopil, že takhle vypadá jednání mocných tohoto světa za zavřenými dveřmi, když spadnou úsměvy, nebo když není čas je nasazovat. Že dostal ringová sedadla na těžké váhy. Že budou padat chrániče zubů. Já u toho nemusím být, navrhol LaCroixovi, stejně nevím, o co se jedná. Jen se pouč, chlapče, zamítl rančer návrh se zdviženou dlaní. Může se ti to hodit. Usedl tedy a poslouchal.

„Milý pane,“ spustil LaCroix, „mám zjištěno, že mezi způsoby vašeho podnikání patří převody cenných papírů na akciovém trhu. Netušil jsem, že společnost, která zamožuje přírodu jako vy, si ještě troufá na Wall Street bez vyčištění korporátního štítu. Finanční transakce měly být dávno zdaněny. A teď se tak stalo, jenomže vaši

právníci to ještě nevědí, nebo vědí a zaspali. Nějak jste to zanedbali, možná schválně. Jste v prodlení a zřejmě jste spáchali federální zločin. Způsob, jakým vyděláváte pouhými převody, rychlými nákupy a prodeji na počítači, je přinejmenším nemravný a ve vašem případě trestný. Navíc rychle stárne. Vysokofrekvenční burziáni nakupují a prodávají ve velkých objemech, mimořádně rychle, provedou tisíce transakcí ve vteřině. Obchodování je zcela automatizované – lidé mohou znát algoritmy, které počítače používají, ale technika obstarává veškeré převody akcií, cenných papírů a podobně. Takže hlavní boj na akciovém trhu se vede prostě tak, že se jedny počítače snaží přehytračit druhé. Je to způsob legalizované krádeže. Ale může být také vysoce riskantní. Trh sbírá smetanu zisků jiných investorů. A my všichni za to platíme.“

„Chcete mi dávat školení v bankovníctví, nebo vám leží na srdci zelená planeta? Tohle je základní abeceda, co mi tu povídáte. Já vám přece nijak nestojím v cestě a naše portfolio je někde jinde.“

„S blbostí mám trpělivost, ale ne s těmi, kteří jsou na ni hrdí,“ opáčil LaCroix nevzrušeně. „Nechal jsem si na vás udělat *due diligence*, když mně o vás Richard řekl, a vidím vám do kalhot. Proto jsme na vás za ty tři neděle uchystali vlastní program a tyhle vaše akvizice a produkty tak trochu podvázali. Detaily vás nechci zdržovat, nicméně něco vám řeknu, abyste pochopil, že vám nezbyde, než přijmout rozumný návrh. Vy z východu si v hloubi duše pořád myslíte, že jste lišky, a my, staré peníze z dobytka a nafty, jsme blbí rančeři s kovbojským kloboukem. Něco na tom je.“

Korselt se pokusil o trapný úsměv a chtěl do něj přibrat i Richarda. Ale Čech mu nemohl pomoci, i kdyby chtěl. Hleděl rozpačitě do okna.

„Jenomže vy jste si vzali velké sousto,“ pokračoval LaCroix neúprosně. „Chtěli jste z trhu ukusovat balíky akcií na úkor velkých

investorů, jako jsou hedgeové a vzájemné fondy. A pak jste zjistili, že když chcete koupit řekněme sto tisíc nabízených akcií na trhu za danou cenu, ve skutečnosti je koupit nemůžete. V okamžiku, kdy jste to zkusili, nabídka se ztratila, cena najednou vyskočila nahoru. Takže koupit jste mohli leda deset tisíc a za zbytek zaplatit víc. Nějakým záhadným způsobem, jen tím, že jste vzali prodejní nabídku vážně, se cena zvýšila.

Jaképak je dnes venku století? Už dva roky máme třetí tisíciletí. Digitální revoluce žere své dětské střevíčky. A ve Státech není jen jedna burza, jak jistě víte, je jich třináct veřejných, některé jsou všeobecně známé, jako NYSE nebo Nasdaq, ale jsou také takové, které se jmenují BATS nebo EDGX; a pak je tu ještě více než čtyřicet soukromých burz zvaných černé louže a na nich se akcie také obchodují. Je to souostroví peněžních ústavů, ve kterých člověk lehce ztrácí navigaci.

Proč to říkám. Bradford Kawashita, váš účetní, kterého nelze dohledat na vaší výplatní listině, už nyní sčítá ztráty (Korseltovi se rozšířily panenky) a vy v Praze nic nevíte; měl byste se podívat do vaší digitální pošty. Jenomže to vy neděláte, protože tohle portfolio vám ve firmě ani nepřísluší. Nerozumíte tomu. Vy vykrádáte humanitární fondy a zaplavujete rozvojové země šuntem. Takže vám to musím vysvětlit. Protože v okamžiku, kdy on šel na trh a chtěl nakupovat určité akcie, tak ne všechny byly na prodej na jednom místě – některé nabízela burza v Oregonu, jiné v Pennsylvanii atd. A když zmáčkl klávesu, že chce koupit, oslovil všechny ostatní burzy. Mohlo by se zdát, že příkaz došel na všechna místa zároveň, ale ve skutečnosti se objednávky na cílových trzích ocitaly v rozmezí několika milisekund. A tyhle milisekundy mohou být na dnešním trhu celá věčnost. V intervalu mezi zmáčknutím klávesy nákup a okamžikem, kdy objednávka došla na burzu, kde

byly akcie teoreticky nabízeny, můj účetní ji zazipoval, nakoupil žádané akcie a nabídl je zpátky za vyšší cenu. Takhle odrazil všechny vaše objednávky a převedl je na jiný trh. Můj člověk byl ve stejné virtuální místnosti jako servery akciových burz. Prostě to umí. Je to úplně nová věc, chirurgicky přesná inteligence, tu vy ještě neznáte. Vyvinul navíc sofistikované počítačové modely, které mu umožnily předvídat nejen to, kdo zadává velké nákupní objednávky, ale také kde a kolik chce koupit. A na vás jsem ho konkrétně navedl. Za poslední tři týdny jsme vás podojili o desítky milionů zisku, ten už vám nepříjde, ale vy to ještě nevíte. *You're out of time, my baby*. Rychlost zabíjí, to jste nevěděl? Zatímco vy pospáváte v Praze a vyžíráte uplacené aukce a cinknuté *no-bid contracts*. Tím, že vám to říkám, projevují milosrdenství.“

Richard měl z Ameriky tři miliony korun, za které koupil pronajatý byt. Krom toho vlastnil s matkou restituovanou činžovní vilu na Hřebenkách. Neměl úspory ani dluhy a považoval se za středně movitého člověka. Makroekonomické významy ho míjely. Něco mu bránilo těm řečem rozumět. Ani nechtěl. Podobně jako štěkot rapperů v sekvojovém lese. Tohle není jeho svět. Docházelo mu, proč jsou v politice viditelné jenom loutky a popkulturní ikony. Dozvěděl se mimo jiné, že Libor není mužské jméno, nýbrž zkratka pro London Interbank Offered Rate, určující srovnávací podmínky, za nichž se každý den půjčují stovky miliard dolarů po celém světě. Došlo na výrazy jako kolaterální dluhopisy, *front-run orders*, index Dow Jones, on-line brokerské firmy, takže vypíнал pozornost a pouze sledoval Američany, jejich chování a gesta. Z těch bylo jasné, kdo je na téhle koridě podkoní a žák. Bylo zřejmé, že nic nestárne tak rychle jako štěstí.

Korseltovi docházelo, že našel svého mistra. Pod barvou solárního přepychu zesinal v odstín připomínající odpadní vodu.

Zadával se na špinavý purpur mramorového stolu. Zoufale si chtěl zatelefonovat do Washingtonu. Co mu to udělali? A jestlipak jeho člověk zastavil vysokofrekvenční nákupy? Ale v přítomnosti toho bohorovného honáka nemohl ukázat nejistotu. Ještě malinko doufal, že ten muž blafuje, zkusí tedy udržet nehybný výraz.

LaCroix si zapálil doutník a dal nohy na stůl, magnát z westernu, který tahá nitkami v pozadí. Kam zmizel ospalý rentiér? Zrak plný ohničků. Rozkládal s doutníkem v ruce. „Doufáte, že blafuju,“ usmál se prostoduše. „Klidně se přesvědčte a vytáhněte si svoje červená čísla na tom vašem iPadu či laptopu, i ten je o generaci zpátky. Běžte si zatelefonovat vedle, jestli nechcete mluvit přede mnou, ale bude to jen ztráta času.“

Chovatel koní vyfoukl do výšky, napil se skotské ze sklenky s těžkým dnem a posunul si klobouk do týla. „Nejdřív byla Amerika, teprve potom spekulativní kapitál. Vy nevidíte nebe přes mrakodrapy a i ty vznikly až po vynálezu výtahu. Já vás neudám, i když bych měl, protože jsem zákonů dbalý občan, *law-abiding citizen*. A něco vám poradím. Nám stačí, že vám odpomůžeme od špinavých peněz a ještě vám dáme poučení. Hornby-McCulloughův zákon umožňuje očistit nepřiznaný zisk donací na humanitární projekty doma nebo na unijní úrovni. Uniknete tak stíhání za daňový únik, tedy za předpokladu, že o vás IRS ještě neví. U federálních deliktů bílých límečků neplatí žádná promlčecí lhůta, *statutory limitations*. Takže vám důtklivě radím – a to jak v osobní rovině, abyste se vyhnul trestnímu stíhání, tak v zájmu společnosti, abyste unikli bankrotu – protáhnout dvacet milionů dolarů přes charitativní nadaci sídlící v Arizoně, kde mohu dohlédnout na hladký průchod skrze spřátelené finanční instituce – doporučuju Phoenix Mothers, to je takový okrašlovací spolek, který vám aktiva legálně zabukuje – neříkám, že vypere – a dále věnovat sumu dostatečnou

ke zmrtvýchvstání Studny naděje. Tu si můžete odškrtnout v kolonce nezdaněných grantů na pomoc novým demokraciím. Krom toho ještě bolestné Martině Vlkové za falešný slib sňatku. Něco jsem o tom slyšel od Richarda, prý jste ji odbyl nějakým zeleným kamením. Sešel jsem se s ní a je to kouzelná mladá dáma. Výši sumy ponechám na vás. Ledaže se oženíte a zůstanete v zemi předků. Slyšel jsem od knihovníků, že jste tak trochu sňatkový podvodník.“

Korselt teď vypadal jako otřesený boxer, který poznal, že dostat se z rohu ještě neznamená najít cestu vpřed. Konečně našel řeč a stéblo, kterého se mohl chytit. „Klidně si ji vezmu,“ polkl neslyšně. „Jestli se bude chtít vdávat. Dnes už se pomalu žení jenom buzeranti.“

Hrad Kámen, dvě svatby a natáčení filmu

Aleje bílých jabloní. Malebné linky venkovských autobusů. Zmokvalá jarní pole. Hroudy nahrubo seřízlé ornice, tělo zpocené mulatky – tělnatá hetéra rozvalená od souvratě ku souvrati – přitom tak důvěrná, zvlněná krajina českého baroka. Hrad Kámen je sporý, úhledně složený, nejsou to široké Hukvaldy. Proslulý obřady v Rytířském sále. Místo jako stvořené pro historický film. Záhřevná skála v parku nechá vyklíčit cesmíně, magnolii, v poslední době novým invazivním druhům. Labutě na jezírku, dvojice nehybná jako porcelán. Během obřadu je v celém objektu zakázáno rozhazovat rýži, konfety či cokoli jiného. Zkažené ženy se vdávají v květnu, to je známá věc. Tak abychom to stihli.

Konala se svatba. Dvě najednou, vlastně tři. Kočár táhl pár valachů Bob & Bobcat (stáj Slatina, majitel Minařík) – kopyta ukrytá v mopech béžových dredů. Livrejovaný kočí na kozlíku. Za ním svítil zlatavý kužel vlasů, neošperkovaná šíje – nezvykle cudná Martina v hedvábí, v kostýmním představení dvacátých let, ušlechtilý úběl perlové tváře. Vedle ní dosud neznámý otec, naproti mladistvá matka, spíš starší sestra, a ženich Korselt v cylindru. Milionář hrál jenom vedlejší roli, vlastně statistu. Předkloněn k nevěstě projevoval až dermatologický zájem; oči vroucného psa z tažného spřežení, jedno modré, druhé zelené. Nejen že mu tak velel scénář. Zamilovanost se pojila s poděkováním za mírné ztráty. Zachránila ho od nejhorších sankcí koňského chovatele a její cenu tak bylo možné vyčíslit na dolar přesně. Slibovala obtížné líbáanky. Slibovala *challenge*.

Filmovalo se. Před konduktem se nasouvala kamera, asistent režie a hydraulická ruka. Přitom se opravdu ženilo. Druhý kočár táhly klisny Střelka a Bělka. Měly to těžší. Vezly Hedviku s podobně rozměrnou matkou a Futeru v moravském kroji, rovněž s matkou. Debbie Pawelská, zbytnělá produkční z Kalifornie, našla logicky zalíbení v objemné nevěstě a chtěla po ní, aby mávala; spontánní naturščik. Pravý či údajný otec Hummer z Ameriky nepřišel, jednou provždy se odmlčel zřejmě v utajení dodavatele zbraňových systémů.

Doprovodný konvoj z půjčovny historických automobilů vedla limuzína Hispano & Suiza, za ní Mercedes & Benz, Alfa & Romeo, Laurin & Klement a nakonec Kroupa & Petrmichl. Tradiční závozníci filmových produkcí se starali o nevтіravý product placement, právní a tlumočnický servis, pobídky a daňové úlevy nadnárodního štábu. Koňskou ekipu sehnal Richard z hřebčína ve službách muže ze Scottsdale.

Za nimi jela vozidla svatebčanů, veteráni, veterináři a žebřiňáky, na nich panenské družičky, *maids of honor*. Z hradního sálu s motokoly vytáhli tříkolku Velorex a zařadili ji mezi šestiválce. S odstupem mimo obraz valníky s technikou filmového štábu, cateringový bufet Potter & Winny.

Šlo o spojení dvou skutečných svateb a jedné filmové, sekvence o nevěstě v moravské vesnici s obřadem měšťanského páru, to vše na pozadí třetí, už jenom hrané svatby s pěveckým obsazením. Na Futeru se usmálo štěstí. Nadnárodní produkce protlačila obraz moravské vesnice, ve které je zvykem ženit se kolektivně a zpívat Janáčka. Slečna Pawelská sehnala finance úžasně rychle a zásadně se zasloužila o prosazení filmu v Čechách i proto, že poukázala na blízkost dějiště opery s Haličí, odkud pocházeli její předci. Uplatnila se tradice dvou sester, z nichž žádná nechce dát druhé přednost

na cestě do kostela, a musejí se zbourat vrata statku, aby kočáry vyjely současně. Antické drama dvacátých let, retro, Liška Bystrouška namísto buclaté panenky na chladiči limuzíny nepřítomné třetí nevěsty. Místo opery muzikál. Dvě mouchy jednou ranou. Američané platí hotely, příbuzné, družičky, a účastníci budou mít středometrážní vzpomínku na velký krok do života. Žijí a zároveň hrají ve filmu. Neúplatný Futera podlehl proto, že se natáčí jeho verze Janáčka. Skrze funkové aranžmá postoupil do nadnárodního angažmá, je podepsán pod hudební úpravou filmu. Američané z něj byli nadšení. Co si v něm nezahrát krojovaného ženicha a přitom se placeně oženit? Hukot motorů filmových vozidel dnes nevyvolával obvyklou reakci v slabinách. Zkrotlé žlázy. Legalizace sexu nepřeje. Samotná pastorkyně, již představuje hvězdná diva, mezitím natáčí fiktivní sňatek v kulisách Barrandova. Je zajímavá i tím, že dává milencům zapalovače Dunhill z ryzího zlata, přestože přestali kouřit. Do scény ve vybourané bráně a následně do kaple ji umístí posléze, digitálně, postsynchronně, pečlivě sestříhanou. Úvahy o rasově vyvážené Jenůfě naštěstí padly. Bude bílá.

V parku s lekníny natáčel druhý štáb. Zabíral malebné řeholníky Studny naděje, kteří se z vděku za třetí knihovnu nechali najmout jako sboristé. Nahnal je sem Richard, jehož zásluhy o nové sídlo všichni uznávali. Je to koneckonců happening, dělali už větší šaškárny. Proč by si jednou nedali zaplatit za bláznovské hry. Dostavili se v obrozeneckých krojích, podstatně starších než klobouk ženicha ze zámoří. Co sejde na přesném datování muzikálu? Co sejde či vzejde na zarostlém chodníčku? Kdo to posoudí v nějakém Wisconsinu? Shelly uplatnil psa Pastise v dojemném duetu. Sám byl použit na pasáčka s flétnou.

Usmíření s americkou náplavou ulehčovala morální porážka Korseltova, tak to cítili, a honorář za to, že se předvedou ve vlastní

kostýmové výpravě, s maringotkou zaparkovanou u mlýna (vsuvka o kočujících komediantech) s Kostelničkou, Jenůfou, Lacou a Števou, reálnými postavami moravské opery. Funkový Janáček je hereze, ale co dneska není, a oni mají novou knihovnu z peněz, které jim Čechoameričan za skřípění zubů obstaral na suché Hanspaulce, tak vysoko, že ji žádná povodeň neohrozí.

Richard s Emanem seděli v nové knihovně zabírající suterén činžovní vily v ulici Na Pískách. Zamřížovaná okna byla ve výši trávníku, který odděloval plot od ulice. Pili víno od Vietnamců, balili hnědé cigarety, které se ukázaly afghánsky silné. Richard se vrátil dřív, ostatní členové regule ještě zůstávali k dispozici mezinárodnímu štábu.

Eman udržoval řeholní oheň. Prodléval v sídle nadace a třídil pozůstalost. Krabice s usušenými knihami stály u stěny, další zůstaly za dveřmi na chodbě a hlavní část byla dosud v Invalidovně. Pořád jich bylo dost i přes ztráty těch, které se utopily, a těch, kterých se zbavili v očištném ohni na Otavě. V policích, zatím jen orientačně, bylo několik svazků pod písmeny abecedy, která načínila budoucí řady knih. Vládla vůně studené čistoty.

Bavili se o americkém filmování. O tom, že veselý průvod korunoval inscenovaný únos nevěsty do Mladé Vožice, havárie aut ve škarpě, šedivý dým a ohořelé krajky svatebčanů, *special effects*, kaskadéři; svatebčané otřesení, ale nezranění. Erotické detaily se budou dotáčet v červených cihlách terezínské pevnosti, dostane se tak i na pietu. Druhý producent Perkins ostatně hledá i další lokace filmů pro dospělé. V Čechách se mu zalíbilo. Natáčení přijde levně.

Shodli se na tom, že postprodukce měla zůstat za mořem. Kam zmizely westerny dětství? Dokud byla Amerika nedostatkové zbo-

ží, mohli si ji malovat a věřit, že to jsou kovbojové, Coca-Cola a rokenrol. Po převratu zjistili, že to není nic jiného. Richard uvažoval nad zprávou od Beverly. Dáma, držící zástavní právo k jeho klidu a štěstí, psala, že se chystá do Prahy. Nadchla se jeho vyprávěním. Chci tě vidět. Jsem volná, chci začít nový život. S ním? To ho až dosud nenapadlo. Vracející se zamilovanost považoval za záchvaty pomíjivosti. Nyní pocítil neznámé vzrušení, umocněné silnou cigaretou. Zároveň vztek, ani se neomluví. Asi ví, že má dál popletenou hlavu. Chce v Praze otevřít řetězec tex-mex restaurací – je to reálné? – případně další trhy, a možná se usadit. Najdi vhodnou lokaci. (Neopatrnic, určitě bude chtít dovážet nebo pěstovat vlastní ingredience.) Nevzpomínal si, že by jí toho o Praze tolik napovídal. Nemluvil skoro vůbec. To ona jemu udělala díru do hlavy a použila ho jako užitečného idiota. Ale toužil ji spatřit. Tak chytře si s ním zahrála. Tak rafinovaně. Zjišťoval, že zase cítí zvrácenou rozkoš z toho, jak byl zneužit. Byla okouzlující, to se musí nechat. Musí si přiznat, že na ni celou tu dobu vzpomínal a doufal v nějaké narovnání. Doufal, že přiletí a obejmě ho bez zrádných myšlenek. Aby se ujistil, že byl opravdu žádoucí, že mu jen nepředstírala. Nemusí mu nic vysvětlovat. Třeba je to naivní představa. Není malý kluk. Je jenom znejistělý, atlanticky zamilovaný do chytré princezny, která by ho bez mrknutí přenechala státní i federální justici. Určitě by zapřela, že ho zaúkolovala. Podobně vtáhly do drogové sítě dva hlupáčky úchvatné krasavice na indické pláži. Přečetl si nedávno o českých pašerácích v Thajsku zavřených na padesát roků do jedné klece se stovkou dalších nešťastníků! Teď ale nemá cenu jí něco vyčítat. Beverly píše vřele, ovšem nekaje se, neomlouvá, zas jen jako poslíčkovi, rozkazovačně, úkoluje ho, ať koupí lístky na operu a zjistí, jaký je členský vklad do Golfu Karlštejn. Ať ji vyveze do přírody. Nemusí to být autobusem; vtipné

a ironické. Vzal peníze, kontrakt uzavřen, naplněn a zkonsumován. Mohou začít s čistým stolem, svázání společným zločinem. Je to kýčaté, je to vzrušující. Byl naplněn zvláštním neklidem, který nemusel být jeho vlastní.

I tak se chtěl poradit s Emanem, slyšet jeho povzbudivý pesimismus. Předpokládal, že ho zkušený muž bude od svazku zrazovat. Nedělá si o ženách iluze, nedává mytické nálepky. Richard dál věří, že potká múzu. K anonymní tvorbě řeholníka lze přidat básnivou hodnotu. A pastýřka, královna, jeptiška může být inspirativní. Znovu si připomněl, že matka touží po vnoučatech. Pociťoval nanovo sentimentální masochismus umožňující být využíván ženami. Vezme si ji a bude mít pokoj? Myšlenka nabírala na síle. Ukáže jí, jak umí být velkorysý. V Americe ho to vůbec nenapadlo. Domácí kulisy ponoukají k hnězdění. Nabízí se mu, a není tak těžké se i oženit, jak viděl na operetním hradě místo opery, kde z díla klasika nezůstal kámen na kameni. Nápadník, kterého zmiňovala při loučení, asi nebyl tak horký, takže se rozhodla vystěhovat, jak jí radil. Pomůže jí dostat se z těsného korzetu upjaté komunity. Sám se zbaví starostí s vracející se zamilovaností. Ukončí kalifornský cestopis. Ať je to staromódní, ať vzniknou starosti nové. Vlastní nejistota skončí, ona se přizpůsobí, jako se uměla přizpůsobit v Arizoně. Přemítal nahlas, kamarád porozumí. Dojímal se vlastním dojetím, blábolil s horkým pohledem. Došlo mu, že si zapálili silnou trávu, že asi blbne, ale nemohl si pomoci, brebentil dál. Do žádného byznysu se od ní nenechá zatáhnout. Artikule řeholníka nezradí. Nebude stavět golfový course, nebude zakládat řetězec hospod, obchodní zadání si odbyl jednou provždy. Nenechá se už úkolovat. Chce jenom utvrzení lásky. Bude mu vším, co od ženy potřebuje – rozkošným dítětem, nadanou děvkou, utišující matkou. To, že je bohatá, není na škodu, tyrkysové hospodářství za velkou louží lze řídit z Prahy.

Krása roztekklých citů a naivity. Divže nezaplakal. Eman se tvářil otráveně. Tyhle zbloudilé řeči, tinktura truchlení... Vypadalo to, že se chystá dát mu skeptickou radu, na kterou Richard čekal a nehodlal se jí řídit, ale nedostal se k tomu. Náhoda tomu chtěla, u dveří zazněl zvonek. Na chodbě stál pomenší člověk v šedivé popské komži s plnovousem.

„My jsme ještě neotevřeli, jestli si jdete něco vypůjčit. Teprve uklízíme.“ Richard nicméně ustoupil stranou a pohledem z okna zjistil, že za plotem stojí skříňová dodávka popsaná cyrilicí.

Muž vešel dovnitř a rozhlédl se po omítnutých stěnách. Nasál vzduch. „Molodci,“ pokyvoval hlavou, jako kdyby poznával místo utěšené minulosti. „Molodci,“ opakoval uznalým hlasem. Pohlédl na řeholníky a sevřel v ruce pektorální kříž, který mu visel na krku. Podržel ho v gestu požehnání, zlato se třpytilo. „Jsem metropolita Filemon,“ promluvil s přízvukem prozrazujícím původ ze zemí bývalého Sovětského svazu. „Osobně knihy nepotřebuji. Mám jednu, ve které je všechno. Ale rád bych vás o něco požádat. Měli jsme tu modlitebnu, diakonii pravoslavné církve. Hlavní svatyně je dole v Bubenči, tady jsme drželi řídké vigilie. Potom nás vystěhovali. Mého předchůdce vozili k nešporám z ambasády. Já jsem se zprivatizoval. Nastala nová situace. Církev je oddělená od státu, nicméně státotvorná – *gospodin, gosudarstvo, vsjo ravno*. Byli jsme tady v pronájmu a chceme být zas. Bohoslužby jednou za čas, o velkých svátcích, na svatého Matvěje, voskreseňje, Nový rok. Budeme vám to včas hlásit. Jinak nechceme rušit. Řekněte si, kolik chcete.“

„My nic nepotřebujeme,“ zavrčel Eman u stolu. „Ani peníze, ani nájemníky.“

„Asi jste mi dobře nerozuměl. Náš nárok, pravda, není písemně podložený, spočívá v duchovní tradici. Má spíše zvykovou, dá se

říct národnostní hloubku. To je víc než vlastnický titul. Jste přece křesťané, i když laici. Ona slovanská lípa...“ ukázal k oknu, za kterým rostl špinavý akát.

„V Praze je dneska spousta nemovitostí k pronájmu i ke koupi, když máte peníze. A mnohem větších.“

Duchovní měl dětinskou trpělivost. „Krom toho chceme využít vašich zasílatelských služeb. Zásobujete ústavy bohemistiky, nebo ne? Nejsme papíroví řeholníci jako vy – necírkevní řád je protimluv, co si budeme povídat – my jsme praktikující a svým způsobem velmi praktické společenství.“

„Proč to nezkusíte v Expedici Václava Havla, tam drží prst na tepu doby. Je to ve Voršilské, hned vedle papežské nunciatury, byli byste mezi svými.“

„To je právě agentura s odlišným napojením. Nám jde o hlubší zakotvení. O tohle místo, kde ve zdech utkvěly naše modlitby a elektronická zařízení. I o vaši věrnost řeholi, byť laické. K tomu vám zprostředkujeme zasílatelské služby do sítě azbukových knihoven. Dostanete adresář. Víte přece, že v Rusku milují Švejka.“

„Vy toho nějak moc víte,“ začínal tušit Eman. „My máme s cizími hosty své zkušenosti.“

Metropolita pokrčil rameny. „Semjón,“ zavolal do chodby, dveře zůstaly otevřené. Vstoupil neolitický člověk v těsném saku s boulemi v podpaží a širokou tváří kalmycko-tatarské provenience. V ruce nesl dvacetilitrový kanystr.

„To byste neměli, nechávat otevřený benzín vedle naštosovaných papírů na chodbě za dveřmi,“ obrátil se pop k řeholníkům. „Nějaký uličník by mohl škrtnout... takhle...“ A škrtl tím byzantským křížem, z něhož vyskočil plamen. „To je hned. Já jenom, že bych nerad, kdybyste vyhořeli. Vážou mě k těmhle prostorám hřejivé vzpomínky.“

„My jsme tam žádný benzín nedávali,“ namítl Richard. Polkl nasucho. Začalo mu docházet, že si budou muset zapsat nového čtenáře.

Duchovní se usmál a obešel knihovnu. Povyτάhl knihu a přečetl název. „Arcybašev... Zamjatin. Železnov. Pěkné, ještě by to chtělo něco mezi tím. Tak já vám to zopakuju. Mívali jsme tady modlitebnu. Mého předchůdce sem v neděli vozil velvyslanecký vůz. Já teď mám vlastní vozový park a širokou síť věřících. A něco od vás potřebuji. Nebude to nijak často a není to nic, co by bylo nad rámec vaší činnosti. Tady máte vizitku, bankovní spojení.“

Nebyl to malý dáček, i když tak vypadal. Byl to protopopov, předpotopní leviatan. Filemon? Kiril? Jméno nehraje ani krycí roli. Jméno mnicha propadlo řádu a věčnosti. Jenom se nechťelo věřit, že takoví v Praze jsou. Usedl nenuceně k oválnému stolu. Jejich starému stolu pozdvihování. Knihovníci na sebe hluše pohlédli. Drama natolik důvěrné elegance, že si účastník nevšimne jeho závažnosti.

„Víte, my Rusové jsme neobvykle osobní a to z nás dělá skvělé přátele, ale nevalné občany. Takže jednáme na rovinu, jako člověk s člověkem, duše jednoho pána, bez právních omezíček. Slovo dělá muže. Budeme u vás objednávat knihy a hradit je bankovním převodem. Stane se třeba, že hodně přeplatíme. I o několik řádů. V takovém případě budete přeposílat zvýšenou částku na daná konta bohulibých destinací, namátkou na Kypr, ale i do Anglie nebo Libanonu, čísla se dozvíte. Ne že by to byla vyložená pračka. Řekněme, že to jsou úspory padlých žen nebo výtěžek z prodeje chalvy. Myslím, že je to jasné a jednoduché podvojně účetnictví. No, a kdyby nebylo, a chtěli jste změnit předmět činnosti, zajde sem Semjón přezkoušet požární zabezpečení. Má i hasičské zkoušky, ale dovede být liknavý. Je to afghánský veterán a všeměl.“

Nemluvný Semjón přinášel z auta obrazy a panely tvořící ikonostas.

„Nechte je tady za závěsy. My si je vždycky sestavíme. Jak říkám, bude to párkrát do roka, kdy nás sem na den dva pustíte. Přijdou věřící. Odsloužím liturgii. Uděláme si besídku s pohoštěním, jolku, Dědu Mráze. Ženské tu pak uklidí. A Semjón vám tady vydezinfikuje. Teď jsou všude štěnice.“

Protáhli obličej. Pokrčili rameny. Nicméně setrvali v srdečném rozhovoru. Probrali detaily nepsané dohody. Objevila se náprsní butylka s vodkou, stříbrné kalíšky. Rus mluvil měkce, jako když másla ukrajuje. Dobrosrdečný pohled. „Dušenka,“ říkal mazlivě. „Golubčik,“ a jiné zdobnělky. Konečně se zvedl, sáhl oběma na čelo. Přezehnal se dvěma prsty a houkl na Semjóna.

Když odešli, zůstali knihovníci několik minut sedět. Zelený kanystr s benzínem se černal u dveří. Neznámé oktanové číslo. „Co myslíš,“ zeptal se Richard, „není to svým způsobem vydírání?“

„Svým jednoznačným způsobem. Ale komu to chceš vyprávět? Jsme malí. Nic jiného nám nezbyvá. Knižní zasílatelství máme v zadání jako náplň činnosti. Peněžní převody skýtají provize, marže, úroky a tak podobně, sám jsi to říkal, když jsi mluvil o těch svých Američanech. A nové portfolio pomůže oddálit soumrak tištěné produkce.“

Richard pominul návštěvu jako přechodné zdržení. Cigareta mu rozvázala jazyk. Umanutě se vrátil k předchozímu tématu. „Když jsme u těch Američanů, nestačili jsme to dopovídat. Měl bych se oženit? Pokud by mě opravdu chtěla. Naznačila to dost výmluvně. Žila divoce, ale je věřící, potrpí si na obřad, na svatby. Tys ji neviděl, ale druhá taková neexistuje. A protlouká se chudinka životem jako golfová latifundistka.“

Eman nechtěl myšlenku rovnou vetovat. Osobně byl přesvědčen, že si královně krásy připouštějí k tělu jen šejky, trpaslíky a kastráty. A i když si kamaráda vážil, byl toho názoru, že blouzní. Že pokud upadl na jednu noc s bohatou Američankou, neměl by hned ztrácet hlavu. Spustí-li se pro jednu dceruška s milencem nižší třídy, obvykle ho časem odkopne. Ale proč brát paladium víry, když není čím je nahradit.

„Sňatky z rozumu mívají něco do sebe. Nakonec i ty z lásky. Člověk by se ale měl ženit navzdory zamilovanosti a nikdy kvůli ní.“

Všechny cesty vedou k porážce. Richard se omylně těšil na svoji kudlanku. Zůstal sám. Zájem Beverly si vysvětlil chybně, nikdy by ji nenapadlo opustit Tyrkysový ranč. Přijela s novým manželem podnikatelského nálevu, jako vystřiženým z posilovny. Senátor ze Santa Fé. Na první pohled alibizoval kontraband, hřebce i klisnu, zbavil ji čipování. Sňatek velkých peněz. Přepřavci konečně došlo, že Venuše patří do jiného vesmíru. Od knihovníka nic nepotřebuje. Ale může jim ukázat Prahu, případně je vzít do Českého Krumlova. Francouzským deševákem? Wow! Odbahněným? *What a romance*. Nicméně bude lépe, když najme Mercedes Maybach. Dočetli se, že město je na seznamu světových památek, že je v něm muzeum Egona Schieleho. Mohli by zakoupit něco umění pro McLarena. Pastor zůstal doma, má zase křtiny, a pozdravuje. Uvažují o zaplacení do česko-americké obchodní komory. Pošlou Richardovi pozvánku na sběrné akce s dobročinností a předáním šeků. Něco zbyde i pro chráněné dílny. A samozřejmě, kdykoli je může navštívit v Arizoně.

Něco tak všedního jako slunečné ráno. Z okna domu přes ulici vyklepávala žena ubrus. Vzpomněl si, že je básník, a pokusil se v duchu o užitná epiteta. Nejasné završení. Nemělo to cenu.

Ediční poznámka

Knižní vydání díla (Dauphin, 2018), z něhož jsme vycházeli při přípravě naší e-knihy, edičně připravil Ladislav Šerý.

Redakce MKP

Josef Moník
Povodeň
(když ustaly deště)

Ilustrace na obálce FigurativeAbstract/Shutterstock.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 22. 12. 2023

ISBN 978-80-274-3554-8 (epub)
ISBN 978-80-274-3555-5 (pdf)
ISBN 978-80-274-3556-2 (prc)